

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ
นักศึกษาสอนศาสนา

THE DEVELOPMENT OF AN ACTIVE LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR
ENHANCING ACTIVE LEARNING MANAGEMENT COMPETENCIES FOR STUDENTS OF
RELIGION'S TEACHING

อรวรรณ วรรณฤทัย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ
นักศึกษาสอนศาสนา

ปฏิญานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT OF AN ACTIVE LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR
ENHANCING ACTIVE LEARNING MANAGEMENT COMPETENCIES FOR STUDENTS OF
RELIGION'S TEACHING

ORAWAN WANNARUETAI

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF PHILOSOPHY
(Educational Science & Learning Management)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปรินญาณินพนธ์
 เรื่อง
 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา
 สอนศาสนา
 ของ
 อรรวรรณ วรรณฤทัย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
 ปรินญาปรัชญาดุชะฎีกิบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปรินญาณินพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ สีเขียว) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ วารี)

..... ที่ปรึกษาร่วม ..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา หวังภาษิต) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา)

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา
ผู้วิจัย	อรวรรณ วรรณฤทัย
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงใจ สีเขียว
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลัดดา หวังภาษิต

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา 2) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอน 3) เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบฯ 4) เพื่อทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบฯ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 2) พัฒนารูปแบบฯ 3) ทดลองใช้รูปแบบฯ 4) ประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงรูปแบบฯ โดยใช้แบบการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียวก่อนหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสอนศาสนาชั้นปีที่ 2 สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ จำนวน 13 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา แบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้าใจ มีตัวบ่งชี้ 5 ข้อ 2) ทักษะ มีตัวบ่งชี้ 12 ข้อ 3) เจตคติ มีตัวบ่งชี้ 6 ข้อ ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.64) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 4.60) (2) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอน แบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้าใจ มีตัวบ่งชี้ 5 ข้อ 2) ทักษะ มีตัวบ่งชี้ 8 ข้อ 3) เจตคติ มีตัวบ่งชี้ 4 ข้อ ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.86) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 4.79) (3) รูปแบบฯ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน (LANLA Model) คือ ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน 5) การประเมินผล โดยรูปแบบฯ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.66) (4) ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบฯ พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.46)

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, การสอนศาสนา

Title	THE DEVELOPMENT OF AN ACTIVE LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR ENHANCING ACTIVE LEARNING MANAGEMENT COMPETENCIES FOR STUDENTS OF RELIGION'S TEACHING
Author	ORAWAN WANNARUETAI
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Duangjai Seekheio
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Ladda Wangphasit

The objectives of this research are as follows: (1) to develop the components and indicators of the active learning management competencies for students of religion's teaching; (2) to develop the components and indicators of active learning management competencies for teachers; (3) to develop and study the effectiveness of the model; (4) to experiment with and to study the effectiveness of the model. The research and development process consisted of the following: (1) to study the components and indicators; (2) to develop the model; (3) to try out the model; (4) to evaluate the effectiveness and to improve the model using the One-Group Pretest-Posttest Design research model. The samples were 13 second year students from the Bangkok Bible Seminary (BBS). The results showed that: (1) the components and indicators of competency in active learning management for students of religion's teaching can be divided into three aspects, as follows: (1) for understanding, there were five indicators; (2) for skills, there were 12 indicators; and (3) for attitude, there were six indicators. The suitability assessment was at the highest level (average 4.64) and it was also possible at the highest level (average 4.60); (2) the components and indicators of competency in active learning management for teachers were divided into three aspects: (1) understanding, with five indicators; (2) skills, with eight indicators; (3) attitude, with four indicators. The suitability assessment was at the highest level (average 4.86) and was also possible at the highest level (average 4.79); (3) the model has five components, as follows: (1) fundamentals; (2) principles; (3) objectives; and (4) the learning process had five steps (LANLA Model): Step 1: Lead active learning; Step 2: Active preaching; Step 3: New normal application; Step 4: Last summary presentation; Step 5: Assessment together (5) evaluation, with the model having the highest level of efficiency (average 4.66); (4) the results of the study on the effectiveness of the model found that the active learning management competency after being taught was significantly higher than before being taught. It was higher than 80% and had a statistical significance of .05. The level of satisfaction with the active learning management model was at a high level. (average 4.46)

Keyword : Active learning management model, Active learning management competency, Active learning, Religion's teaching

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงใจ สีเขียว อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลัดดา หวังภาศิต อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำ และตรวจสอบแก้ไข พร้อมให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ในทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ วารี ที่กรุณาเป็นประธานสอบปากเปล่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภวรรณ สัจจพิบูล ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้วิจัยได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและสำเร็จการศึกษาอย่างสมบูรณ์ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒผล รองศาสตราจารย์ ดร. ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี เชื้อชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสวตภาภรณ์ ตั้งวันเจริญ ศาสตราจารย์ ดร. สตีฟ เทเลอร์ ศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พูลศักดิ์วีรสสาร ศาสตราจารย์สมชาย ส่องทางธรรม อาจารย์ ดร. ปองทิพย์ เทพอารีย์ อาจารย์ ดร. กนก จันทร์หา อาจารย์ ดร. เดวิด ชาง อาจารย์จตุญศรี แจบไธสง อาจารย์สมโพธิ นิพล อาจารย์อภิสร ลิมคำรงค์ชิต อาจารย์จุฑาทิพย์ ชูเกียรติวงศ์กุล และอาจารย์รวิภา จิตตพริยสกุล ที่กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ และตรวจแก้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณสถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพที่สนับสนุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ผู้อำนวยการ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาของสถาบันที่อธิษฐานเผื่อ ช่วยเหลือ คอยให้กำลังใจมาโดยตลอดระหว่างการเรียน และให้ความสะดวกต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ตลอดจนเพื่อน พี่ น้อง นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณพระเจ้าผู้ทรงประทานสติปัญญา กำลัง และทรงนำในตลอดการศึกษา และขอขอบพระคุณความรักจากคุณแม่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง อาจารย์และสมาชิกคริสตจักร รวมทั้งเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจ จนกระทั่งได้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ คุณค่าและคุณประโยชน์อันใดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอเป็นที่ถวายพระเกียรติแด่พระเจ้า

อรวรรณ วรณฤทัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	๗
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	14
กรอบแนวคิดการวิจัย	14
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (The Development of Learning Management Model).....	16
1.1 ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	16
1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	17
1.3 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	19

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management)	22
2.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	22
2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	24
2.3 แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	26
2.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	27
2.5 ลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก.....	30
2.6 ทฤษฎีและรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	32
2.6.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism).....	33
2.6.2 การจัดการเรียนรู้ TPACK.....	37
2.6.3 การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL)	45
2.6.4 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)	59
2.6.5 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning)	69
2.6.6 การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal	76
3. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency).....	89
3.1 ความหมายของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้.....	89
3.2 องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้.....	91
3.3 องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	98
4. การสอนศาสนา (Religion's Teaching) กับคริสเตียนศึกษา (Christian Education).....	103
4.1 ความหมายของคริสเตียนศึกษา	103
4.2 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา.....	105
4.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา	106
4.3 เนื้อหาการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา.....	108

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	110
5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	110
5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency).....	113
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
ระยะที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A).....	116
ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Design and Development: D and D).....	122
ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Implementation: I).....	127
ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Evaluation: E).....	138
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	141
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา.....	141
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา.....	150
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา.....	158
ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้และผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา	184
ตอนที่ 5 การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา	209
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	213
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	213

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	213
สมมติฐานในการวิจัย.....	213
การดำเนินการวิจัย.....	214
สรุปผลการวิจัย.....	215
1. ผลการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ นักศึกษาสอนศาสนา	215
2. ผลการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอน นักศึกษาสอนศาสนา	216
3. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิง รุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	217
4. ผลการทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา	221
อภิปรายผล	222
1. ผลการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ นักศึกษาสอนศาสนา	222
2. ผลการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอน นักศึกษาสอนศาสนา	224
3. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิง รุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	225
4. ผลการทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนา สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา	229
ข้อเสนอแนะ	234
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	236

บรรณานุกรม.....	238
ภาคผนวก.....	250
ประวัติผู้เขียน.....	337

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การเปรียบเทียบลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับ ความรู้.....	30
ตาราง 2 สรุปทฤษฎีและรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	85
ตาราง 3 สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency)	96
ตาราง 4 สรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา ศาสนา	143
ตาราง 5 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศาสนา	144
ตาราง 6 สรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษา ศาสนา	151
ตาราง 7 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาศาสนา	152
ตาราง 8 สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	164
ตาราง 9 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาหลักการสอน 2	168
ตาราง 10 สรุปแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	170
ตาราง 11 แนวทางการวัดและการประเมินผลรายวิชาหลักการสอน 2 (Teaching Method 2). 180	
ตาราง 12 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศาสนา ด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	182

ตาราง 13 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	183
ตาราง 14 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	199
ตาราง 15 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	200
ตาราง 16 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	201
ตาราง 17 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา	203
ตาราง 18 ผลการทดสอบระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา เฉลี่ยในการวัด 2 ครั้ง (Within-Subject Effects)	204
ตาราง 19 ผลการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี (Bonferroni) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ...	204
ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	205
ตาราง 21 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา.....	205
ตาราง 22 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน.....	207

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	15
ภาพประกอบ 2 รูปแบบแนวคิด ADDIE Model.....	21
ภาพประกอบ 3 กรวยแห่งการเรียนรู้ (Cone of Learning)	23
ภาพประกอบ 4 Technology Pedagogical Content Knowledge (TPACK)	40
ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนภาคทฤษฎี การฝึกปฏิบัติ และการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการกับการทำงาน	49
ภาพประกอบ 6 Model แสดงนิยามความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน	62
ภาพประกอบ 7 แสดงการบรรจบกันระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้เผชิญหน้าแบบดั้งเดิมและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้สื่อคอมพิวเตอร์.....	63
ภาพประกอบ 8 กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน	66
ภาพประกอบ 9 THE CONCEPTUAL FRAMEWORK OF “COMPETENCY” กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ “สมรรถนะ”	90
ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	140
ภาพประกอบ 11 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (LANLA Model)	167
ภาพประกอบ 12 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	181

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 31 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีตามหลักศาสนาของตน” และมาตรา 67 “รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น” (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560, น. 9, 14) เมื่อรัฐได้ให้ความสำคัญต่อศาสนาต่าง ๆ โดยกำหนดเป็นแนวนโยบายพื้นฐานให้ทุกศาสนามีเสรีภาพในการนับถือศาสนาและให้การอุปถัมภ์คุ้มครองทุกศาสนา ดังนั้นศาสนาต่าง ๆ จึงควรมีส่วนในการพัฒนาประเทศชาติ โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ของศาสนา โดยปัจจุบันการนับถือศาสนานี้น้อยลงมาก ซึ่งจากการสำรวจขององค์การพิว (ทีมข่าวสังคมไทยพีบีเอส, 29 มกราคม 2561) ได้เปิดเผยผลการสำรวจ จำนวนคนที่ไม่นับถือศาสนาทั่วโลกมีจำนวนถึง 1,100 ล้านคน ซึ่งจำนวนมากที่สุด คือ คนในประเทศจีน จำนวน 700 ล้านคน รองลงมา คือ คนในประเทศญี่ปุ่น จำนวน 72 ล้านคน และสหรัฐอเมริกา จำนวน 51 ล้านคน แม้ในประเทศไทยจะไม่มีสถิติที่แน่ชัดแต่นักวิชาการ ศาสนาวิทยาาระบุว่า กลุ่มคนที่ไม่ใช่ศาสนาทั่วโลกพุ่งสูงขึ้นเป็นอย่างมาก ในช่วง 100 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเทศคอมมิวนิสต์ ส่วนประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 สาเหตุเกิดจากประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น และผิดหวังกับบุคคลทางศาสนา

จากผลการสำรวจดังกล่าวจะเห็นว่าการนับถือศาสนาน้อยลงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องด้วยการนับถือศาสนาจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ สามารถสร้างสันติสุขกับคนในโลก และสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในโลก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ของศาสนาต่าง ๆ จึงเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการนับถือศาสนา ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของศาสนาในปัจจุบันยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ของศาสนาต่าง ๆ งานวิจัยพบว่า ทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์มีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการสอน ใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ วิธีการสอนที่ใช้มากที่สุดคือการสอนแบบบรรยาย โดยยึดหนังสือในการอธิบายตามหนังสือเรียนเป็นส่วนใหญ่ เน้นครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ยังพบปัญหาในส่วนของครู คือ ครูมีความชำนาญในการสอนค่อนข้างน้อย ขาดทักษะในการวางแผนการสอนที่ดี ขาดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย กิจกรรมการสอนที่ใช้เป็นแบบเรียงง่าย ชอบทำกิจกรรมแบบเดิม

ซ้ำแล้วซ้ำอีก ผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ กิจกรรมการสอนเน้นวิชาการมากเกินไป ไม่ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและทำงานเป็นกลุ่ม กระบวนการเรียนขาดแรงจูงใจ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เร้าใจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายและง่วงนอน การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มีน้อยมาก ขาดการใช้สื่อที่เชื่อมโยงกับหลักสูตร ไม่มีสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร (ชัยชาญ ก้องกังวาลโชค, 2548; พระปลัดสาธิต อมโร (จินดารอง), 2558; พระอธิการกริธา จันทวิไล (ศรีวิไล), 2559; มูฮำมัดนาเซ สามะ, 2552; ลิณี จุตระกุล, 2552; อธิพันธ์ หะยีมะ, 2559) ปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนรู้ของศาสนาต่าง ๆ เหล่านี้ สาเหตุส่วนใหญ่มาจากครูสอนศาสนา ซึ่งครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิตนักศึกษาสอนศาสนาที่จะมาเป็นผู้สอนศาสนาที่มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

นอกจากนี้กระบวนการผลิตนักศึกษาสอนศาสนาที่จะมาเป็นผู้สอนศาสนาในแต่ละศาสนามีกระบวนการผลิตที่แตกต่างกันตามระบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละศาสนา โดยศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์จะมีกระบวนการผลิตนักศึกษาสอนศาสนาคริสต์ที่เป็นทางการผ่านสถาบันพระคริสตธรรมในระดับอุดมศึกษา สำหรับผู้ที่มีความตั้งใจและอุทิศตนเป็นผู้รับใช้ของพระเจ้าเมื่อจบการศึกษา โดยจะไปรับใช้พระเจ้าในคริสตจักร โรงเรียนคริสเตียน สถาบันพระคริสตธรรม หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ของคริสเตียน โดยหน้าที่หลักอย่างหนึ่งในการรับใช้พระเจ้าคือการสอนศาสนา ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้จะต้องทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ในขณะที่ยังเป็นนักศึกษาที่ต้องออกไปฝึกงานตามคริสตจักรต่าง ๆ ในวันเสาร์และอาทิตย์ด้วย ดังนั้นนักศึกษาสอนศาสนาคริสต์นอกจากจะเรียนรู้เรื่องพระคริสตธรรมคัมภีร์และวิชาพื้นฐานอื่น ๆ ที่สำคัญแล้ว นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เช่น วิชาหลักการสอน (Teaching Method) วิชาพันธกิจเด็กและเยาวชน (Children and youth ministry) เพื่อเตรียมจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา ซึ่งแต่ละสถาบันจะมีหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสำหรับการเตรียมผู้สอนศาสนาคริสต์ที่เป็นระบบและกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ถึงแม้จะมีหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่เป็นระบบแต่ก็ยังพบว่านักศึกษายังมีปัญหาในเรื่องสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ปัญหาหนึ่งที่พบคือนักศึกษาบางส่วนยังเน้นการสอนโดยบรรยายเป็นหลักดังงานวิจัยที่กล่าวถึงในข้างต้น ปัญหาและอุปสรรคหนึ่งที่นักศึกษายังสอนแบบบรรยายเนื่องจากอุปสรรคเรื่องรูปแบบที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ยังมีน้อยและใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นหลักตามรูปแบบเดิม เช่น รูปแบบการสอนแบบ HBLT (Hook Book Look Took) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำหรับนักศึกษาที่เป็นพี่น้องชนเผ่าและนักศึกษาที่มีพื้นฐาน

ภาษาอังกฤษน้อย ทำให้ผู้เรียนบางส่วนเข้าใจยาก ไม่เกิดการเรียนรู้ ไม่มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ และไม่สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการนี้ปัญหาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสอนศาสนาคริสต์มีผลสืบเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนนักศึกษาในสถาบันพระคริสตธรรมที่เป็นต้นแบบของการจัดการเรียนรู้ด้วย โดยการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังเป็นแบบเดิมที่ใช้การบรรยายเป็นหลักและผู้สอนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จึงส่งผลโดยตรงกับนักศึกษาสอนศาสนาและยังส่งผลกระทบต่อวงกว้างต่อผู้เรียนที่นักศึกษาต้องไปจัดการเรียนรู้ตามคริสตจักร หน่วยงาน และองค์กรคริสเตียน ทั้งในขณะที่เรียนและเมื่อจบการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ไม่น่าสนใจ ไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเท่าที่ควร ที่ทำให้การจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมผ่านทางคำสอนจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ ความเชื่อในศาสนา และการเข้ามาเรียนรู้พระธรรมคำสอนในคริสตจักรลดน้อยลงได้

จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับการสอนศาสนาที่มีสาเหตุหลักมาจากครูผู้สอนศาสนาขาดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิตนักศึกษาสอนศาสนาที่พบปัญหาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสอนศาสนาและเกี่ยวข้องกับปัญหาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา จึงควรมีการปฏิรูปการสอนศาสนา ซึ่งแนวทางหนึ่งจากแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนศาสนาที่เป็นการศึกษาอีกด้านหนึ่ง ได้ระบุตัวชี้วัดหนึ่งในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 คือมีจำนวนครูที่มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มุ่งเน้นสมรรถนะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 37) ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคุรุสภา ได้ระบุว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่กำหนดในมาตรฐานวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคุรุสภา ในองค์ประกอบด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ในสมรรถนะที่ 2 จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยตัวบ่งชี้ที่ 3 ได้ระบุว่า ใช้กลยุทธ์วิธีการสอนอย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน โดยมีคุณลักษณะและการปฏิบัติที่สะท้อนสมรรถนะตามตัวบ่งชี้คือ สามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีความหมายต่อผู้เรียน โดยใช้กลยุทธ์และวิธีสอนหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติและทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดความเข้าใจเชิงลึก ความรู้ใหม่ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2561, น. 7)

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management) เป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นเป้าหมายในแผนและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษาซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำเสนอในการนำมาพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการจัดการเรียนเชิงรุกที่เอ็ดกา เดล (Edgar Dale, ค.ศ. 1900-1985) ผู้ให้กำเนิดแนวคิดนี้ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่เรียกว่า “กรวยแห่งการเรียนรู้” (Cone of learning) ขึ้นใน ค.ศ. 1946 และชี้ว่าการเรียนรู้แบบเชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด (Dale, 1946) เพราะทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ได้คงทนมากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Passive Learning) (ไพศาล บรรจสุวรรณ์, 2561, น. 171) จากกรวยแห่งการเรียนรู้นี้ได้แบ่งเป็น 2 กระบวนการคือ กระบวนการเรียนรู้ Passive Learning และ Active Learning ซึ่ง Passive Learning โดยการอ่าน การท่องจำเท่านั้น ผู้เรียนจะจำเนื้อหาหรือบทเรียนได้ น้อยที่สุดคือ 10% ส่วนการจัดการเรียนรู้ที่มีแต่การฟังบรรยาย ผู้สอนเป็นผู้พูดอยู่ฝ่ายเดียว โดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้พูดหรือแสดงความคิดเห็น ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียน ไม่ได้ทำกิจกรรมนอกจากการเป็นเพียงผู้ฟัง ผู้เรียนจะสามารถจำสิ่งที่ผู้สอนบรรยายได้ 20% เท่านั้น หากต้องการให้จดจำได้มากขึ้นเป็น 30% ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เห็นภาพประกอบควบคู่ไปกับการบรรยาย โดยในกระบวนการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของ Passive Learning ที่ผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ให้คงอยู่ได้เพิ่มขึ้นเป็น 50% คือ การที่ผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เช่น การไปทัศนศึกษา การดูงาน การดูภาพยนตร์ การสาธิตให้ดู หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เพิ่มประสบการณ์ ส่วน Active Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ได้ถึง 70% โดยการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และได้เรียนรู้จนเกิดความรู้ความเข้าใจ ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และมีโอกาสที่จะร่วมอภิปราย ร่วมบรรยายกับผู้สอน ได้ฝึกทักษะในการพูด การสื่อสาร จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ถ้าในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานของตนเอง มีการฝึกปฏิบัติจริงในสิ่งที่เรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาจมีกิจกรรมที่ให้นำเสนออย่างสร้างสรรค์ เช่น การเล่นเกม การจำลองสถานการณ์ เป็นต้น จะทำให้การจดจำที่มีผลการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นถึง 90% (Dale, 1946, อ้างถึงใน จิรายุทธ์ อ่อนศรี, ม.ป.ป., น. 2-3)

อีกทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งต่อครูผู้สอนและนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในระดับมากขึ้น (กานต์

อัมพานนท์, 2561; ฌัฐพร สุดดี, 2561; เพ็ญพนอ พวงแพ, 2561; สำราญ กำจัดภัย, 2562; สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี, 2560) ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนที่มีผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของคุณโดยเริ่มตั้งแต่การจัดการเรียนรู้ในกระบวนการผลิตครูในระดับอุดมศึกษาในทุกสาขา รวมทั้งกระบวนการผลิตครูสอนศาสนาต่าง ๆ ด้วย

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้ในการสอนศาสนาและในกระบวนการผลิตครูสอนศาสนาในบางศาสนาที่ได้นำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น ในงานวิจัยในศาสนาพุทธได้นำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการเผยแผ่ศาสนาและการสอนศาสนา โดยใช้ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์ไทยที่เป็นผู้สอนศาสนาในด้านการศึกษา โดยพระสงฆ์ได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อเป็นสื่อกลางในการเข้าหาพุทธศาสนิกชน ทำให้พุทธศาสนิกชนมีความเข้าใจในธรรมะและตระหนักถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น นับว่าเป็นยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกที่ได้ผลสำเร็จมากในปัจจุบัน มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการเผยแผ่เชิงรุกของคณะสงฆ์ไทยเพื่อปฏิบัติการเชิงรุกในการเผยแผ่ธรรมะสู่ประชาชน ส่วนการพัฒนา รูปแบบและยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทยมีการนำเสนอแนวทางการปฏิบัติแบบเชิงรุกเป็นแนวทางหนึ่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และยังได้มีการจัดโครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับพระสอนศีลธรรม หลักสูตรการสอนพระพุทธศาสนาแบบใฝ่รู้ (Active Learning) บูรณาการไตรสิกขา เพื่อพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในสังคมปัจจุบันที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่พบว่าทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจนเกิดความรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ดีและนำไปประยุกต์ใช้ (กรกต ชาบัตนทิต, 2556; พระมหาสมชาย กลิ่นจันทร์, 2559; พระมหาอภิรักษ์ นนุทภาณี (คำหารพล), 2562; สำนักงานพระสอนศีลธรรม, ม.ป.ป.) จากงานวิจัยในศาสนาพุทธจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรูปแบบที่ทำให้เกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับผู้สอนและนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งส่งผลต่อที่ดีการเรียนรู้ศาสนาของผู้เรียนด้วย

จากข้อมูลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในข้างต้น เป็นรูปแบบที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในวงการศึกษาทั่วไปเป็นอย่างมาก แต่ในวงการศึกษาทางศาสนายังมีการกล่าวถึงการจัดการเชิงรุกและนำมาใช้น้อยมากและพบงานวิจัยและข้อมูลในบางศาสนาเท่านั้น สำหรับในศาสนาคริสต์ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งเป็นรูปแบบ

หนึ่งที่น่าสนใจและควรจะนำมาช่วยพัฒนานักศึกษาศอนศาสนาคริสต์ให้เกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนและนักศึกษาศอนศาสนาให้สามารถจัดการเรียนรู้ในเชิงรุกที่ส่งผลต่อเนื่องสู่การพัฒนาผู้เรียน และเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนศาสนาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของศาสนาต่าง ๆ

คำถามการวิจัย

1. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ นักศึกษาศอนศาสนาประกอบด้วย องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ใดบ้าง
2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาศอนศาสนาประกอบด้วย องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ใดบ้าง
3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ นักศึกษาศอนศาสนาเป็นอย่างไร และมีประสิทธิภาพระดับใด
4. หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามีประสิทธิผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนา
2. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาศอนศาสนา
3. เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนา
4. เพื่อทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนา

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีความสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาในการที่จะมีความเข้าใจ มีทักษะ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาที่จะสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะนักศึกษาสอนศาสนาคริสต์ที่มีความประสงค์จะไปเป็นครูสอนศาสนาตามคริสตจักร โรงเรียนคริสเตียน สถาบันพระคริสตธรรม และองค์กรต่าง ๆ ของคริสเตียน ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ในเชิงรุกที่ส่งผลต่อเนื่องสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาที่พัฒนาขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนศาสนาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปเป็นแนวทางการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในบริบทอื่น ๆ ได้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ หลักสูตรคริสตศาสนศาสตร์ สังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 66 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาหลักการสอน 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 13 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรในการศึกษาประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น คือ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ประกอบด้วย

2.1 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

2.2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. เนื้อหาในการทำวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาในการวิจัยนี้เป็นเนื้อหาสาระในวิชาหลักการสอน 2 และเพิ่มเติมในส่วนของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรหัสวิชา CE 261 หมวดวิชาคริสเตียนศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาตรีคริสตศาสนศาสตร์ (B.Th.) พุทธศักราช 2563 สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

4. ระยะเวลาในการทำวิจัย

พฤษภาคม 2563 ถึง เมษายน 2565

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การสร้างและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยดำเนินการตามแนวคิดของ Joyce and Weil (1986) ตามแนวทางการในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) และแนวทางการพัฒนารูปแบบตามแนวคิด ADDIE MODEL ของครุส (Kelvin Kruse, 2008) เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพระคริสตธรรมคัมภีร์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษา แล้วนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการ

จัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้อีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่าง แล้วทำการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการประเมินประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับจริงที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพระคริสตธรรม ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ในวิชาหลักการสอน 2 จากนั้นประเมินนักศึกษาสอนศาสนาเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ด้วยแบบประเมินสมรรถนะทั้งด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และวัดความพึงพอใจของนักศึกษาสอนศาสนาด้วยแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยปรับปรุงและแก้ไขในส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีความสมบูรณ์

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
หมายถึง แบบแผนในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Joyce and Weil (1986) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 แนวคิดพื้นฐาน เป็นการนำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์ปัจจุบัน และเหมาะสมกับการสอนศาสนา ประกอบด้วย ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การจัดการเรียนรู้ TPACK การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

2.2 หลักการ เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่มีการบูรณาทั้งความรู้ในเนื้อหาที่เป็นคำสอนทางศาสนา เทคนิคการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และมีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งมีเกมเป็นสื่อในการเรียนรู้ที่สร้างแรงจูงใจในเนื้อหาที่เรียนอย่างกระตือรือร้น มีการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ฝึกปฏิบัติจริง ประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม นำเสนอผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์และสะท้อนการประเมินผลตามสภาพจริงร่วมกัน รวมทั้งนำความรู้ในห้องเรียนที่ได้ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการสอนศาสนาในบริบทต่าง ๆ ทั้งการสอนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ ในช่องทางที่หลากหลายที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุค New Normal

2.3 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาหลักการ สอน 2 ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 15 ครั้ง รวม 45 ชั่วโมง และพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบต่าง ๆ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจนกระทั่งได้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา คือ LANLA Model ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) เป็นขั้นตอนการเตรียมผู้เรียนที่ผ่านการวิเคราะห์ผู้เรียน ด้วยการนำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน แฉ่งเนื้อหาและจุดประสงค์ใน

การจัดการเรียนรู้ ทบทวนและเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่การค้นหาคำถามใหม่ มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงสู่ขั้นต่อไป อาจจะเป็นเพลง เกมสั้น ๆ คลิปวิดีโอ เรื่องเล่า คำถาม เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายเหมาะสมกับคำสอนที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยมีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในคำสอนด้วยการตอบคำถามและตั้งคำถาม ร่วมกับอภิปรายหาคำตอบ อาจมีการแบ่งกลุ่มอภิปราย เล่นเกมตอบคำถามจากคำสอน และร่วมสรุปเกมหรือกิจกรรม โดยผู้สอนให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) เป็นขั้นตอนการประยุกต์ใช้สู่จิตใจ มีทัศนคติที่ดี แรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และการปฏิบัติจริงจากคำสอนที่เหมาะสมกับวิถีใหม่ในยุค New Normal ทั้งความตั้งใจใหม่และการปฏิบัติใหม่ ส่วนตัวหรือส่วนรวม อาจจะทำในห้องเรียนหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดใคร่ครวญ เขียนหรืออธิบายความตั้งใจที่อยากจะเปลี่ยนแปลงตนเองใหม่ สิ่งที่ยุ่จะนำไปปฏิบัติในห้องเรียนหรือในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) เป็นขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ หรือข้อค้นพบร่วมกันในช่วงสุดท้าย สรุปสิ่งที่ได้รับด้วยการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ อาจจะเป็นบุคคลหรือกลุ่ม เช่น นำเสนอหน้าชั้น นำเสนอด้วยแผนผังความคิด วาดภาพ ผลงานผู้เรียน คลิปวิดีโอ

ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง และตามจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนองค์ความรู้ใหม่จากคำสอนที่ได้รับและนำเสนอข้อเสนอแนะ ความรู้สึก หรืออื่น ๆ ต่อการจัดการเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมร่วมกัน โดยอาจมีการประเมินผลในการติดตามการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และกำหนดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติร่วมกัน

2.5 การประเมินผล ให้หลักการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักศึกษาสอนศาสนา 3 ระยะ คือ การประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยการทดสอบ สังเกต และการสอบถาม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล คือ แบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบ หมายถึง คุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาฉบับร่างที่พัฒนาขึ้น โดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบ ซึ่งวัดจากแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสม /มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. ประสิทธิผลของรูปแบบ หมายถึง ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยประเมินจาก

4.1 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสอนศาสนาที่แสดงออกมา ซึ่งสะท้อนความสามารถจัดการเรียนรู้ใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาในวิชาหลักการสอน 2 ที่เป็นสาระสำคัญ และเพิ่มเติมในส่วนของกาจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความรอบรู้ในวิชาชีพ และการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกในยุค New Normal โดยวัดได้จากการทำแบบทดสอบทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบประเมินด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งเป็นแบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

2) ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน ถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยกลวิธีที่เหมาะสม ใช้คำถามได้เหมาะสม มีการบริหารจัดการห้องเรียน และสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ โดยวัดได้จากแบบประเมินด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งเป็นแบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

3) เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาสอนศาสนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยวัดได้จากแบบประเมินด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งเป็นการสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

4.2 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาที่แสดงออกมา ซึ่งสะท้อนความสามารถจัดการเรียนรู้ใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยวัดจากการทำแบบประเมินด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งเป็นแบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

2) ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความสามารถของผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวัดได้จากแบบประเมินด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งเป็นแบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

3) เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความรู้สึกและความคิดของนักศึกษาที่มีต่อผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาเกี่ยวกับสิ่งที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยวัดได้จากการประเมินด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาที่ประเมินโดยนักศึกษา ซึ่งเป็นการสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

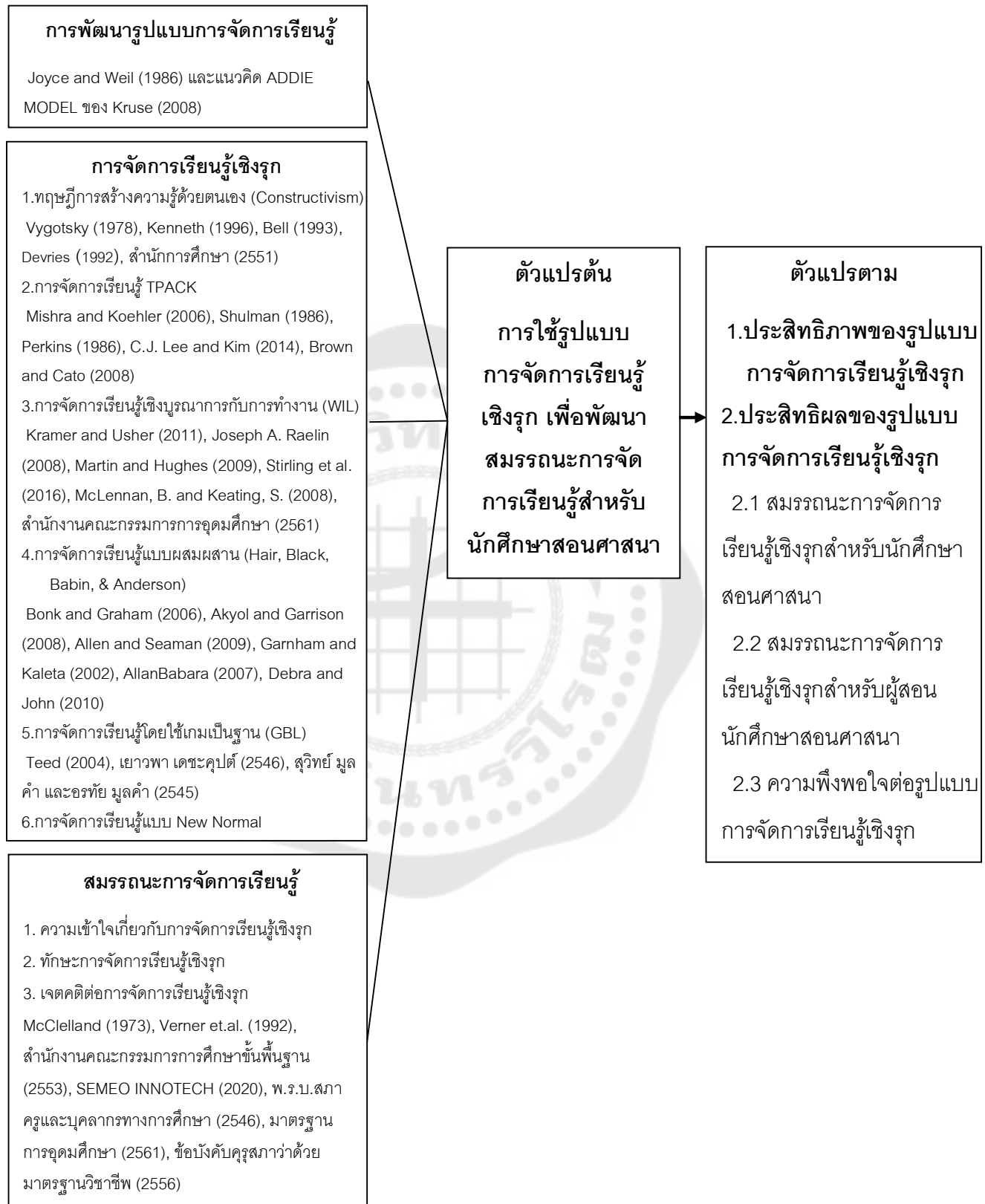
4.3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาสอนศาสนาคริสต์ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งวัดจากแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา นักศึกษามีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนทดลองใช้รูปแบบ
2. หลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา นักศึกษามีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับดีขึ้น
3. หลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา จากการศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ทฤษฎี และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยสามารถสรุปและแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งได้ทบทวนวรรณกรรมในแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (The Development of Learning Management Model)
2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management)
3. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency)
4. การสอนศาสนา (Religion's Teaching) กับ คริสเตียนศึกษา (Christian Education)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (The Development of Learning Management Model)

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในส่วนความหมาย องค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

นักการศึกษาต่างประเทศได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หรือรูปแบบการสอนที่เป็นคำที่มีความหมายเดียวกันในแนวทางที่สอดคล้องกันในหลายท่าน ดังเช่น Carter (1973, p. 371) ได้ให้ความหมายของรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนว่า คือวิธีการหนึ่งของการเรียนการสอนที่จูงใจให้เกิดการเรียนรู้ และมีทิศทางในการใช้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามรูปแบบที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ Saylor, Alexander, and Lewis (1981, p. 271) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสอน (teaching model) หมายถึง แบบ (pattern) ของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่งที่มีความแตกต่างกัน เพื่อจุดเน้นหรือจุดหมายที่เฉพาะเจาะจงอย่างหนึ่งอย่างใด นอกจากนี้ Joyce and Weil (1992, pp. 1-4) กล่าวว่า รูปแบบการสอน คือ แผน (plan) หรือแบบ (pattern) ที่เราสามารถใช้ในการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือการสอนโดยตรงในห้องเรียน หรือเพื่อจัดสื่อการเรียนการสอนซึ่งรวมถึงภาพยนตร์ หนังสือ เทปบันทึกเสียง โปรแกรม

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนและหลักสูตรรายวิชา ซึ่งแต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาไทยที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ (ทิตินา แชมมณี, 2550, น. 3) ส่วน ภิญญาพัชญ์ ปลากัดทอง (2551, น. 121) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ คือ สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้จัดไว้อย่างเป็นระบบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ อันประกอบไปด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้ รวมถึงวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนรู้นั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือมากที่สุด ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับแล้วว่ามีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ได้

จากความหมายในข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ที่ได้รับการพิสูจน์และยอมรับแล้วว่าสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงตามรูปแบบที่กำหนด

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การพัฒนา รูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

Arends (1997, p. 7) ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ

- 1) หลักการตามทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 3) วิธีการสอนที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์
- 4) สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

ส่วน Joyce, Weil and Calhoun, 2009, อ้างถึงใน สุวิทย์ ไวยกุล (2559, น. 25) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการนำเสนอภาพเหตุการณ์ในชั้นเรียน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้แต่ละแบบที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละแบบนั้นก็มียุคประกอบร่วมกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้อธิบายถึงที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Orientation to the Model) ซึ่งประกอบไปด้วย เป้าหมาย ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 ได้อธิบายถึงรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ (The Model of Teaching) แบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1) ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการจัดเรียงตามลำดับของกิจกรรมที่จะจัดการเรียนรู้เป็นขั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน

2) ระบบสังคม (Social System) เป็นการอธิบายถึงบทบาทของผู้สอน ผู้เรียน และความสัมพันธ์ต่อกันและกันและการมีปฏิสัมพันธ์กันในแต่ละรูปแบบ บทบาทของผู้สอนจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3) หลักการแสดงการโต้ตอบ (Principle of Reaction) เป็นการอธิบายถึงวิธีการที่ผู้สอนจะตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ อาจจะเป็นการให้รางวัล การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศอิสระ และไม่มีการวัดประเมินว่าถูกหรือผิด

4) ระบบการสนับสนุน (Support System) เป็นการอธิบายถึงเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผล เช่น การฝึกทักษะต่าง ๆ ผู้เรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ฝึกต้องใกล้เคียงกับสภาพจริงของการทำงาน

ส่วนที่ 3 ได้อธิบายถึงการนำไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใด ผู้เรียนระดับใดจึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ได้อธิบายถึงผลที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurture Effects) เป็นแนวทางที่จะบอกว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบที่นำมาใช้นั้น จะเกิดผลอย่างไรบ้างกับผู้เรียน โดยอาจคำนึงถึงผลทางตรง ได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนรู้ ส่วนทางอ้อม คือ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2557, น. 222) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่าต้องประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ 1) มีทฤษฎี ปรัชญา แนวคิด

หลักการ หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบนั้น ๆ 2) มีการอธิบายและการบรรยายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ 3) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ และ 4) มีการให้ข้อมูลหรืออธิบายเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ นั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องมีที่มาของรูปแบบที่มีเป้าหมายและมีขั้นตอนของรูปแบบที่เป็นระบบสามารถอธิบายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนรวมถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ในการนำรูปแบบมาใช้และสามารถทำนายผลที่จะเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล

1.3 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เมื่อมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการต่อมาของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องมีขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ลำดับต่อมาเพื่อนำสู่การพัฒนา รูปแบบต่อไป โดยมีนักวิชาการที่ได้ นำเสนอขั้นตอนการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

Joyce and Weil (1986, pp. 30-34) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการนำมาเป็นรูปแบบการเรียนรู้
2. นำเสนอแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการเป้าหมาย และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีผลสำคัญทำให้รูปแบบการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งกำหนดลำดับความสำคัญและรายละเอียดขององค์ประกอบ
3. กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขวิธีการใช้รูปแบบ
4. ประเมินรูปแบบ โดยทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบที่ได้สร้างขึ้น โดยการประเมินความเป็นไปได้ ความสอดคล้องภายในองค์ประกอบต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้าน

รูปแบบการเรียนรู้ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ และความเป็นไปได้เชิงปฏิบัติการ โดยนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง คำนวณค่าประสิทธิภาพของรูปแบบด้วยสถิติ

5. ปรับปรุงรูปแบบในช่วงก่อนนำไปทดลองโดยข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ และหลังจากการทดลองใช้รูปแบบเพื่อปรับปรุงอาจทดลองซ้ำหลายครั้งจนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

นอกจากนี้ Kelvin Kruse (2008, pp. 1-20) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ “ADDIE MODEL” ที่ออกแบบเพื่อใช้พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ หรือการเรียนการสอน โดยอาศัยหลักของวิธีการระบบ (System Approach) ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินการที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสามารถนำไปใช้ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ครอบคลุมกระบวนการพัฒนาทั้งหมดอย่างละเอียด โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ในขั้นประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายแล้วนำข้อมูลไปตรวจปรับแก้ไขให้สมบูรณ์จากขั้นตอนที่ผ่านมาทั้งหมด ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (A: Analysis Phase) วิเคราะห์และประเมินความต้องการดังนี้

- ใครคือกลุ่มเป้าหมายและมีคุณลักษณะอย่างไร
- ระบุพฤติกรรมใหม่ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน
- ข้อจำกัดในการเรียนรู้อะไรบ้าง
- อะไรที่เป็นทางเลือกสำหรับการเรียนรู้ที่มีอยู่บ้าง
- หลักการจัดการเรียนรู้ที่พิจารณาเป็นแบบไหน และเป็นอย่างไร
- มีช่วงเวลาการพัฒนาเป็นอย่างไร

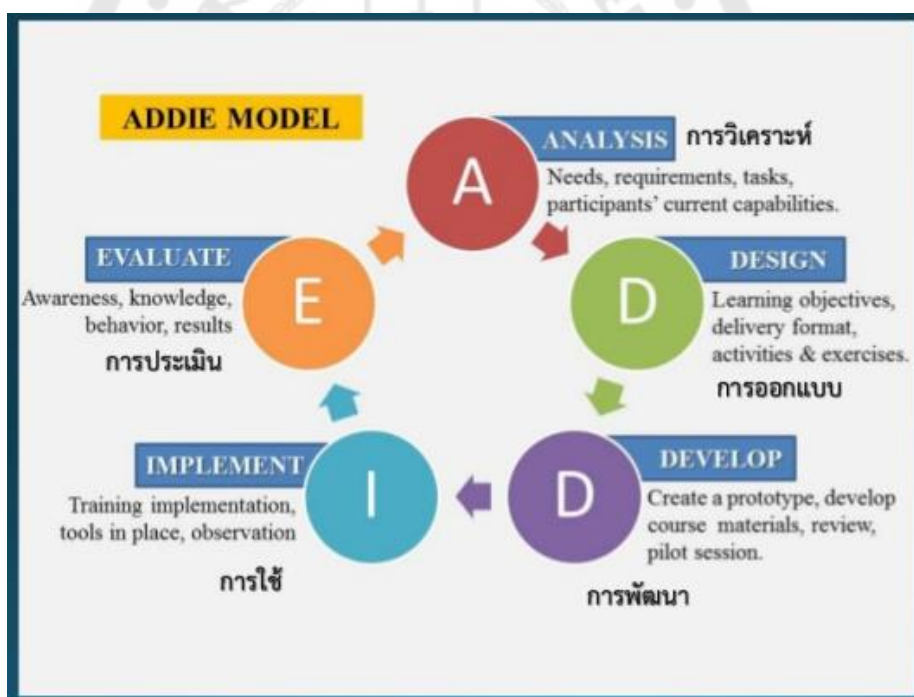
2. ขั้นตอนการออกแบบ (D: Design Phase) ออกแบบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการนำเสนอ ขั้นตอนการออกแบบประกอบด้วย การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเครื่องมือวัดประเมินผล เนื้อหาสาระการเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการเลือกสื่อการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการออกแบบควรจะทำอย่างเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนของการพัฒนาที่เป็นลำดับขั้นตอน และมีระบบการประเมินแผนยุทธวิธีที่วางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

3. ขั้นพัฒนา (D: Develop Phase) ขั้นพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนสร้างคู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือในการเก็บข้อมูลวิจัย เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ทำการตรวจสอบความเหมาะสมเพื่อหาข้อผิดพลาดจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

นำไปลองใช้ศึกษานำร่องกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง และนำผลที่ได้จากการศึกษานำร่องไปปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมา ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. ขั้นทดลองใช้ (I: Implement Phase) นำรูปแบบที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้และดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนที่ได้พัฒนาขึ้นมาอย่างมีระบบ ในขั้นตอนนี้หมายถึงขั้นของการจัดการเรียนรู้โดยอาจจะเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การฝึกอบรมหรือการทดลองในห้องทดลอง โดยจุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้คือการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ต้องมีการส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้

5. ขั้นประเมินผล (E: Evaluate Phase) เป็นขั้นตอนของการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและหาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้สรุปได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบแนวคิด ADDIE Model

ที่มา: <https://nungruthaisite.wordpress.com/2016/11/09/>

จากการศึกษาความหมาย องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ ขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกันในข้างต้น ในงานวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ นักศึกษาสอนศาสนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวคิดของ Joyce and Weil (1986) และแนวทางการพัฒนา รูปแบบตามแนวคิด ADDIE MODEL ของ Kelvin Kruse (2008) มาใช้เป็นแนวทางการดำเนินการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในงานวิจัยเรื่องนี้ ด้วยเหตุผลว่าเป็นแนวทางที่ สอดคล้องกัน มีแนวทางของการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีวิธีการดำเนินการพัฒนา รูปแบบที่เป็นระบบแบบแผนในการดำเนินการที่ชัดเจนและดำเนินการได้จริง มีการอธิบาย ลักษณะการดำเนินการที่เป็นเหตุเป็นผลมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับการดำเนินการ วิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยขั้นตอนดำเนินการพัฒนา จะช่วยให้การ พัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการศึกษา ประสิทธิภาพของรูปแบบ 3) การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิง รุก 4) การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management)

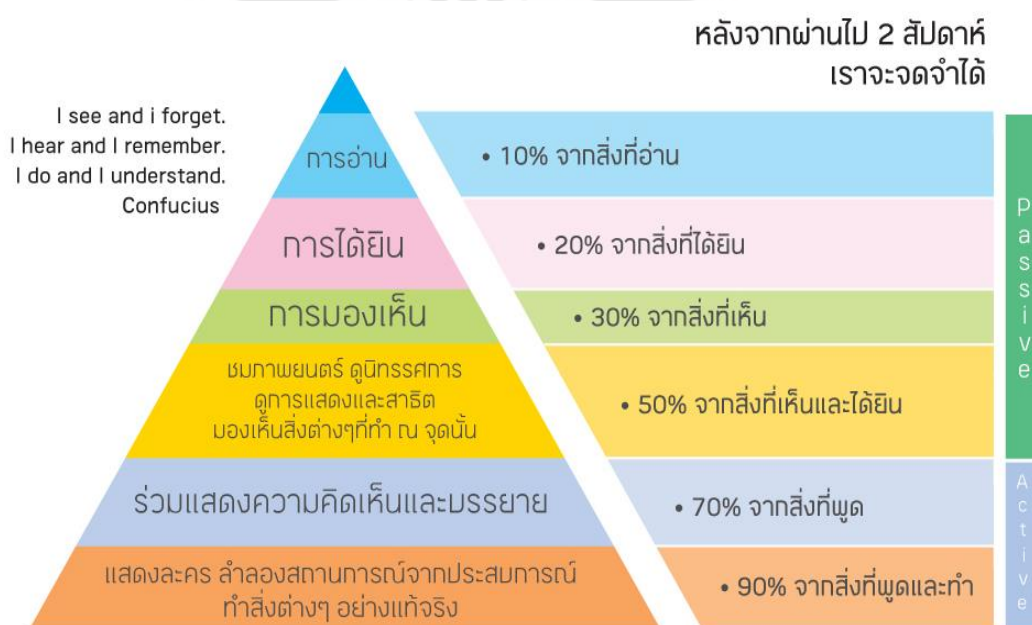
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management) ที่นำไปสู่การพัฒนา รูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเริ่มต้นจาก ความเป็นมา ความหมาย แนวคิด องค์ประกอบ ลักษณะ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผู้กล่าวถึงความเป็นมาและอธิบายไว้ดังต่อไปนี้

ไพศาล บรรจจุสุวรรณ (2561, น. 171) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดการ เรียนรู้ไว้ว่า เอ็ดกา เดล (Edgar Dale, ค.ศ. 1946-1985) ศาสตราจารย์ ทางการศึกษาแห่ง มหาวิทยาลัยโอไฮโอสเตต (Ohio State University) ผู้ให้กำเนิดแนวคิด การเรียนรู้แบบเชิงรุกนี้ โดยได้พัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่เรียกว่า “กรวยแห่งการเรียนรู้” (Cone of learning) ขึ้นใน ค.ศ. 1946 และชี้ว่าการเรียนรู้แบบเชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด (Dale, 1946) เพราะทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ได้คงทนมากกว่าการเรียนรู้ แบบดั้งเดิม (Passive Learning)

Dale, 1946, อ้างถึงใน จิรายุทธิ อ่อนศรี (ม.ป.ป., น. 2-3) ได้อธิบายว่า กระบวนการเรียนรู้ Active Learning ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้คงทนได้มาก และนานกว่ากระบวนการเรียนรู้ Passive Learning เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning มีความสอดคล้องกับการทำงานของระบบสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสมองสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้ที่ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะช่วยให้สามารถเก็บความจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ซึ่งทำให้ผลการเรียนรู้ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่าและในระยะเวลาที่ยาวนานกว่า ซึ่งอธิบายได้ดังภาพประกอบ 3

Source: Edgar Dale (1969)

ภาพประกอบ 3 กรวยแห่งการเรียนรู้ (Cone of Learning)

ที่มา: <http://my-infographic-stuff2018.blogspot.com/2018/03/cone-of-experience.html>

จากภาพประกอบ 3 จะเห็นได้ว่า กรวยแห่งการเรียนรู้นี้ ได้แบ่งเป็น 2 กระบวนการ คือ

กระบวนการเรียนรู้ Passive Learning

กระบวนการเรียนรู้ที่มีแต่การท่องจำเท่านั้น ผู้เรียนจะจำเนื้อหาหรือบทเรียนได้น้อยที่สุดคือ 10% ส่วนการจัดการเรียนรู้ที่มีแต่การฟังบรรยาย ผู้สอนเป็นผู้พูดอยู่ฝ่ายเดียว โดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้พูดหรือแสดงความคิดเห็น ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียน ไม่ได้ทำกิจกรรม นอกจากการเป็นเพียงผู้ฟัง ผู้เรียนจะสามารถจำสิ่งที่ผู้สอนบรรยายได้ 20% เท่านั้น หากต้องการให้จดจำได้มากขึ้นเป็น 30% ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เห็นภาพประกอบควบคู่ไปกับการบรรยาย โดยในกระบวนการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของ Passive Learning ที่ผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ให้คงอยู่ได้เพิ่มขึ้นเป็น 50% คือ การที่ผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เช่น การไปทัศนศึกษา การดูงาน การดูภาพยนตร์ การสาธิตให้ดู หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เพิ่มประสบการณ์

กระบวนการเรียนรู้ Active Learning

กระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ได้ถึง 70% ในส่วนของ Active Learning คือ การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และได้เรียนรู้จนเกิดความรู้ความเข้าใจ ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และมีโอกาสที่จะร่วมอภิปราย ร่วมบรรยายกับผู้สอน ได้ฝึกทักษะในการพูด การสื่อสาร จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่ได้เรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ถ้าในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานของตนเอง มีการฝึกปฏิบัติจริงในสิ่งที่เรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาจมีกิจกรรมที่ให้นำเสนออย่างสร้างสรรค์ เช่น การเล่นเกม การจำลองสถานการณ์ เป็นต้น จะทำให้การจดจำที่มีผลการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นถึง 90%

สรุปได้ว่า ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management) เป็นแนวคิดที่เกิดจาก Edgar Dale ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่เรียกว่ากรวยแห่งการเรียนรู้ ที่สามารถอธิบายว่า Active Learning ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและนานกว่า Passive Learning เพราะ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ จะสามารถเก็บความจำในระบบความจำระยะยาวที่สามารถจดจำได้ถึง 70-90%

2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การเรียนรู้เชิงรุก หรือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการให้ความหมายในพจนานุกรมและมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

ความหมายการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า Active Learning แปลว่า การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา และตื่นตัว มีความหมายตรงข้ามกับ Passive learning

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้อีกหลายท่าน อาทิ เช่น Bonwell, 1991, อ้างถึงใน วัฒนา หงสกุล (2561, น. 480) กล่าวไว้ว่า Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป ส่วน Lorenzen, 2001, อ้างถึงใน ณัฐกร ดวงพระเกษ (2560, น. 40) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไว้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัวของตนเอง ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกด้วยตนเองทั้งความต้องการที่จะเรียนรู้ วิธีการ ประเมินความสามารถของตนเองที่รู้ว่าจะนำมาใช้อย่างไร และยังสามารถพัฒนาความสามารถของตนในการจัดการและสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันในชั้นเรียน โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งสอดคล้องกับ Schofield M., 2015, อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2558, น. 1) ที่ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและบทเรียนโดยเน้นการฝึกฝนให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด สังเกต วิเคราะห์ พูด-ฟัง สื่อสารด้วยการตั้งคำถาม-ตอบ และใช้กระบวนการทำงานร่วมกับเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และยังสอดคล้องกับ ณัฐพร สุคติ (2561, น. 32) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนเชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมาย โดยมีการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งผู้สอนจะต้องลดบทบาทในการสอนและการบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น และได้ทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทั้งโดยการพูด การเขียน หรือการร่วมมืออภิปรายกับเพื่อน ๆ

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในข้างต้นสรุปได้ว่า เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ใช้กระบวนการคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้สอนลดบทบาทในการสอนโดยตรงมาสร้างบทบาทของการอำนวยความสะดวกในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อีกขึ้น

2.3 แนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้ให้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้ (Active Learning) มีดังต่อไปนี้

วิชย วงษ์ใหญ่ (2561, น. 1) กล่าวถึงแนวคิดสำคัญของ Active Learning คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ และนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 4) ให้แนวคิดไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยครูจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำดูแลช่วยสร้างแรงบันดาลใจ โดยผู้สอนมีบทบาททั้งการเป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องหาเทคนิคหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน และแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) โดยให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้เข้าใจตนเอง ได้ใช้สติปัญญาในการคิด การวิเคราะห์ ได้มีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นนวัตกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านทักษะวิชาการ ด้านทักษะชีวิต และด้านทักษะวิชาชีพ ที่สามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัย

Marlowe and Page (2005, pp. 7, 14) ได้นำเสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไว้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกตั้งอยู่บนฐานคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) โดยความหมายของการเรียนรู้คือ การสร้าง การสร้างสรรค์ การประดิษฐ์ และการพัฒนาความรู้ของตัวผู้เรียนเอง ผู้เรียนอาจได้รับข้อมูลสารสนเทศจากคนอื่น จากหนังสือ จากสื่อ แต่สิ่งที่สำคัญกว่าสารสนเทศ คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะสร้างความรู้ที่ได้จากสิ่งต่อไปนี้

1. กระบวนการและผลผลิตของคำถาม การตีความ และการสังเคราะห์สารสนเทศ
2. การใช้ข้อมูลสารสนเทศและกระบวนการคิดเพื่อพัฒนา สร้าง และเปลี่ยนแปลงความหมายและความเข้าใจให้เกิดเป็นมโนทัศน์และความคิด (Concept and Ideas)
3. บูรณาการประสบการณ์ในปัจจุบันกับประสบการณ์ในอดีตและสิ่งที่เรารู้แล้วเกี่ยวกับเรื่องนั้น เป็นการสร้างความหมายและการเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็น ปัญหา และหัวข้อของแต่ละคนที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละคนที่ได้รับมา ทั้งความเข้าใจ การตีความรวมทั้งโครงสร้างความรู้ของแต่ละคน ทั้งประสบการณ์ ความรู้ และการเรียนรู้ ทุกอย่างมีผลต่อการ

ตีความและการรับประสบการณ์ใหม่ ทำให้แต่ละคนมีการสร้างความรู้ และการให้ความหมายการเรียนรู้ใหม่ที่แตกต่างกัน

ดังนั้นการใช้คำถาม การสืบสวน การแก้ไขปัญหา การสร้างปัญหา จึงเป็นกิจกรรมทางปัญญาที่จะช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้น โดยแนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อ

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้มากขึ้น เมื่อได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของตนเอง

2. โดยการสืบสวนและการค้นพบด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ (Re-Creating) และการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนจะสร้างโครงสร้างความรู้ของตนเองและมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา

3. การเรียนรู้เชิงรุกช่วยทำให้เกิดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา

4. โดยวิธีการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาและกระบวนการในเวลาเดียวกัน

แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีดังนี้

1. ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ได้แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

3. ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิดในรูปแบบต่าง ๆ

2.4 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

มีผู้อธิบายองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Fink's, 2003, อ้างถึงใน เนาวนิตย์ สงคราม (2555, น. 9-11) "Taxonomy of Significant Learning" โดย Significant Learning หมายถึง การเรียนรู้ที่มีความหมาย ประกอบด้วย

1. ความรู้พื้นฐาน (Foundation Knowledge) สิ่ง que ผู้เรียนได้เรียนจากห้องเรียน ผู้เรียนเข้าใจและจดจำได้ ได้แก่ 1) ข้อมูลสารสนเทศ 2) แนวคิดหรือไอดี

2. การประยุกต์ (Application) เช่น การนำความรู้หรือทักษะการคิด เช่น คิดสร้างสรรค์ คิดวิจารณ์ญาณมาใช้ในการจัดสถานการณ์หรืองานต่าง ๆ

3. การบูรณาการ (Integration) โดยการเชื่อมโยงแนวคิด บุคคล และความจริงในชีวิต การเข้าใจในการเชื่อมโยงเหตุและผล

4. การเรียนรู้ในมิติของตนเองและผู้อื่น (Human Dimension) การค้นพบตนเองและนำมาใช้กับสังคมและเรียนรู้การทำงานกับผู้อื่น

5. การพัฒนาความรู้สึก (Caring) ความมั่นใจ ความสนใจ ทัศนคติในคุณค่า

6. การพัฒนาทักษะในการที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning how to learn)

Mayers and Jones, 1993, อ้างถึงใน จุฑามาศ เพิ่มพูนเจริญยศ (2561, น. 11) กล่าวว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกัน 3 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยพื้นฐาน (Basic Elements) การพูดและการฟัง การเขียน การอ่าน การโต้ตอบความคิดเห็น

2. กลวิธีในการเรียนการสอน (Learning Strategies) กลุ่มเล็ก ๆ การทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจ กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง การอภิปราย การแก้ปัญหา การเขียนบทความ

3. ทรัพยากรทางการสอน (Teaching Resources) การอ่าน การกำหนดการบ้าน วิทยากรจากภายนอก การใช้เทคโนโลยีทางการสอน การเตรียมอุปกรณ์การศึกษา ที่วีทางการศึกษา

Grabinger and Dunlap, 1988, อ้างถึงใน ณัฐพร สุดดี (2561, น. 34) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกมีองค์ประกอบ 6 ประการ ดังนี้

1. การเรียนรู้ทั้งในด้านทฤษฎีและด้านลงมือปฏิบัติ โดยผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาข้อมูลของเรื่องที่จะเรียน แล้วนำข้อมูลนั้นมาแสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม และสามารถเชื่อมโยงความรู้จนเกิดเป็นความรู้ใหม่

2. การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมจริง โดยผู้เรียนเรียนรู้ตามสภาพจริงบนประสบการณ์ที่เป็นจริง

3. ความรับผิดชอบและความคิดริเริ่มของผู้เรียน ผู้เรียนต้องเปลี่ยนจากการรอรับความรู้เป็นการเรียนรู้แบบร่วมกันแสดงความคิดเห็นและสร้างความรู้ด้วยตนเอง

4. การเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

5. กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความรู้ กระบวนการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นการช่วยให้คำแนะนำ

6. การประเมินตามสภาพจริง ต้องมีการประเมินในลักษณะที่หลากหลายและเห็นถึงความแตกต่างของผู้เรียน

นอกจากนี้ เนาวนิตย์ สงคราม (2555, น. 9-11) ได้นำเสนอองค์ประกอบการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1. การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างระหว่างความคิดของตนเองกับผู้อื่น เมื่อผู้เรียนได้ค้นหา แลกเปลี่ยน โดยสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง จะทำให้การเรียนรู้เกิดผลดี

2. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนไม่ได้เป็นเพียงแต่ผู้ฟัง ผู้เรียนต้องมีความคิดริเริ่ม สร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมเป็นการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ส่วนผู้สอนมีหน้าที่ตั้งคำถาม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อน

3. วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย วิธีการสอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การคิด และการเขียน รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาและค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง

4. ทรัพยากรในการเรียนการสอน ทรัพยากรในการเรียนรู้ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งที่เสริมและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

5. กิจกรรมสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และตั้งข้อสงสัยจากการปฏิบัติ รวมทั้งการที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

6. การประเมินผล เป็นการประเมินว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพียงใด ต้องปรับปรุงหรือพัฒนาด้านใดบ้าง รวมถึงการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน เพื่อให้การประเมินมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้มีหลากหลายองค์ประกอบในแนวทางที่หลากหลายตามที่นักวิชาการได้นำเสนอ แต่มีองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกันและนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ใน 4 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ความรู้พื้นฐาน เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้จากในห้องเรียนในมิติของตนเองและผู้อื่น ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ
2. กิจกรรมหรือวิธีการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ส่งเสริมให้พัฒนาความรู้ ในสภาพแวดล้อมจริง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เรียนรู้แบบร่วมมือ และมีกิจกรรมสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ทรัพยากรในการเรียนรู้ มีทรัพยากรและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
4. การประเมินผล เป็นการประเมินที่มีความหลากหลายตามสภาพจริง ตามวัตถุประสงค์โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

2.5 ลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก

Brandes and Ginnis, 1986, อ้างถึงใน จุฑามาศ เพิ่มขุนเจริญยศ (2561, น. 9) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสรุปความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้เชิงรุกกับการเรียนที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับรู้อย่างเดียว ดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบลักษณะสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุกกับการเรียนที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับรู้

สถานการณ์	การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับรู้ ความรู้ (Passive Learning)
ครู	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นความร่วมมือระหว่างครูเป็นผู้ชี้แนะประสบการณ์และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ - เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา - เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย 	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นการแข่งขันระหว่างครูเป็นผู้ชี้แนะและจัดเนื้อหาเองทั้งหมด - เน้นความรู้ในเนื้อหาวิชา - เป็นผู้วางแผนหลักสูตรเพียงผู้เดียว - จำกัดวิธีการเรียนรู้และกิจกรรม

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานภาพ	การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับ ความรู้ (Passive Learning)
ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม - เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย - รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง - เป็นเจ้าของความคิดและการทำงาน - มีวินัยในตนเอง - ให้ครูรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียน - มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นการฟังบรรยายจากครูใน ห้องเรียนรวมทั้งชั้น - ให้ครูเป็นผู้ใส่ความรู้ลงในสมองของ ผู้เรียน - มีครูเป็นผู้วางกฎระเบียบ - เป็นฝ่ายรับความรู้ที่ครูถ่ายทอด เพียงอย่างเดียว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 5) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่สรุปได้ดังนี้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาศักยภาพทั้งการคิด การแก้ปัญหา ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ร่วมกันที่ไม่ใช่การแข่งขันแต่เน้นการร่วมมือกัน โดยเปิดโอกาสสูงสุดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในแต่ละกระบวนการเรียนรู้ มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้บูรณาการข่าวสาร หรือข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เชื่อมโยงสู่ทักษะการคิด การวิเคราะห์ และประเมินผล ช่วยให้ผู้เรียนมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ความรู้ที่เกิดจากการสรุปและประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับ โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2553, น. 1) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ดังนี้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพทางด้านสมอง ผู้เรียนได้คิด ได้แก้ปัญหา และได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยเป็นการเปิดโอกาสมากที่สุดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนที่ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งยังมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบการร่วมมือในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีวินัยในการทำงาน และสามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันได้ โดยมีกิจกรรมที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง มีการสร้างสถานการณ์ให้ผู้ได้ฝึกทักษะการอ่าน การพูด การฟัง และการคิดอย่างลุ่มลึก ได้บูรณาการข่าวสาร ข้อมูลสารสนเทศ หลักการหรือความคิดรวบยอด ที่มีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้รับประสบการณ์ ได้สร้างองค์ความรู้ และได้สรุปบททวนด้วยตนเอง

ไพศาล บรรจสุวรรณ์ (2561, น. 171-172) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ซึ่งประมวลสรุปได้ 5 ประการดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อย่างสูงสุด
2. ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในกิจกรรมการเรียน มีวินัยในการเรียนรู้ มีการแบ่งหน้าที่และมีความรับผิดชอบสูง
3. เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พุด ฟัง เขียน และคิดอย่างลุ่มลึก
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประมวลความคิดรวบยอด
5. ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการจัดรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองและสรุปเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในความรู้ได้ด้วยตนเอง

จากการนำเสนอลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในข้างต้น สามารถสรุปลักษณะสำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง มีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในลักษณะของความร่วมมือ
2. ด้านผู้สอน ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในการจัดรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงสุด
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดทั้งการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ให้ผู้เรียนได้บูรณาการข้อมูลข่าวสาร สรุปและประมวลความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง

2.6 ทฤษฎีและรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีหลายแนวคิดและหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยการวิจัยนี้ได้เลือกบางแนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์ปัจจุบัน และเหมาะสมกับการสอนศาสนา ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การจัดการเรียนรู้ TPACK การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน

(Work Integrated Learning) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยแต่ละทฤษฎีและรูปแบบจะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับที่มา ความหมาย ลักษณะสำคัญ ขั้นตอน บทบาทผู้สอน และบทบาทผู้เรียน ดังต่อไปนี้

2.6.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

2.6.1.1 ที่มาของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

Vygotsky, 1978, อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี (2553, น. 90) เป็นนักจิตวิทยาชาวรัสเซียที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาในสมัยเดียวกับเพียเจต์ (Piaget) โดยทฤษฎีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเพียเจต์และของวิกทอทสกีเป็นรากฐานที่สำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) โดยวิกทอทสกีให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมมาก เขาอธิบายว่า มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้วยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น

2.6.1.2 ความหมายของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) มีการใช้คำนี้ที่แตกต่างกันไป เช่น ทฤษฎีการสร้างสรรค์องค์ความรู้ ทฤษฎีการสรรค์สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีการสร้างความรู้ ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง” โดยมีผู้ให้ความหมายของทฤษฎีการสร้างความรู้หลายท่าน ดังนี้

Kenneth (1996, p. 131) ได้ให้ความหมายการสร้างความรู้ด้วยตนเองไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยยึดธรรมชาติเป็นการสร้างมิตินำความรู้ลงในข้อมูลใหม่ของแต่ละบุคคล โดยการเชื่อมโยงก่อนจะได้มาซึ่งความเข้าใจ ซึ่งให้ความหมายไปในแนวทางเดียวกับ Bell, 1993, อ้างถึงใน พรพรรณ พิงประยูรพงศ์ (2547, น. 64) ที่อธิบายเพิ่มเติมว่า การเรียนรู้ตามแนว Constructivism ว่าการเรียนรู้ไม่ใช่การเติมสมองที่ว่างเปล่าของผู้เรียนให้เต็ม หรือไม่ใช่การได้มาซึ่งความคิดใหม่ๆ ของผู้เรียน แต่เป็นการเปลี่ยนหรือพัฒนาความคิดที่มีอยู่แล้วของผู้เรียน การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงมโนคติเป็นการยอมรับและสร้างความคิดใหม่ ๆ หรือเป็นการจัดโครงสร้างที่มีอยู่แล้วของความคิด ซึ่งตระหนักว่าผู้เรียนคือผู้สร้างความคิดมากกว่าดูดซึมความคิดใหม่ ๆ และผู้เรียนคือผู้สร้างความหมายด้วยตัวเองจากประสบการณ์ ส่วน บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2540, น. 42) ให้ความหมายการสร้างความรู้ด้วยตนเองว่า เป็นการสร้างความรู้เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ และสร้างสรรค์ความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ความแข็งแกร่ง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ๆ แล้วนำความรู้มาเชื่อมโยง สอดคล้องกับ เดวิดสัน (2540, น. 198) ได้กล่าวถึงการสร้างความรู้ด้วยตนเองว่า ความรู้คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งมีความหมายเฉพาะตัวของสิ่งนั้น ๆ คนสร้างความรู้ได้เอง เขานำข้อมูลจากภายนอกผสมผสานกับสิ่งที่เขารู้แล้วแต่เดิม สร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น

สรุปความหมายของการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ว่า การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง โดยการสร้างความรู้ด้วยการแสวงหาและสร้างสรรค์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น

2.6.1.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วย

ตนเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 2-3) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองว่า ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้จะเน้นองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ได้แก่

1. กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสำคัญของความรู้เดิม
2. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง แสวงหา ค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง จนค้นพบความรู้และรู้จักสิ่งที่ค้นพบ เรียนรู้ วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้าจนถึงรู้แจ้ง
4. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม อันเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมีลักษณะสำคัญ คือ เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และความรู้เดิมของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการฝึกปฏิบัติจริง แสวงหา ค้นคว้าจนพบความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม

2.6.1.4 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

สำนักงานการศึกษา (2551, น. 6) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นชักชวน (Innovation) เป็นขั้นที่ครูมีบทบาทสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการตั้งคำถามหรือให้ผู้เรียนสังเกตสภาพแวดล้อมใด ๆ แล้วตั้งคำถามพร้อมทั้งพิจารณาคำถามหรือปัญหาที่ต้องการหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ/ ค้นพบ/ สร้าง (Exploration/ Discovery/ Creation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีบทบาทสูง คือลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย ออกแบบและปฏิบัติการทดลอง หรืออภิปรายเพื่อหาข้อยุติ เป็นต้น ดังนั้นครูจึงมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นนำเสนอผลการศึกษาและการแก้ปัญหา (Proposing Explanation and Solution) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอสมมติฐานใหม่ที่เกิดการเรียนรู้ในขั้นที่ 2 ร่วมกันทั้งชั้นเรียน และย้อนกลับไปขั้นที่ 2 อีกเพื่อดำเนินกิจกรรมต่อได้อีก

ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์หรือนำไปใช้ (Take Action) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่สร้างขึ้นประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ที่เป็นจริง หรือในสถานการณ์ใหม่

2.6.1.5 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วย

ตนเอง

Devries, 1992, อ้างถึงใน ทิศนา แชมมณี (2553, น. 95) กล่าวไว้ว่า ในการเรียนการสอนแบบสร้างความรู้ ครูจะมีบทบาทต่างไปจากเดิม คือ จากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และควบคุมชั้นเรียน เปลี่ยนไปเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ คือการเรียนการสอนจะเปลี่ยนจาก “instruction” ไปเป็น “construction” คือ เปลี่ยนจาก “การให้ความรู้” ไปเป็น “การให้ผู้เรียนสร้างความรู้” บทบาทของครูก็คือ จะต้องทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดแก่ผู้เรียน จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปในทางที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคมแก่ผู้เรียน ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนั้นครูยังต้องมีความเป็นประชาธิปไตยและมีเหตุผลในการสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วย

วัฒนพร ระงับทุกข์ (2542) ได้เสนอบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจเพื่อให้เห็นปัญญา
2. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เช่น แนะนำให้ถาม ให้คิด เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิดค้นต่อ ๆ ไป ให้มีการทำงานเป็นกลุ่มพัฒนาให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างไกล

สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยสร้างแรงจูงใจภายใน เตรียมกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการ มีปฏิสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจ คิดค้น เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูให้คำปรึกษาแนะนำ ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา

2.6.1.6 บทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

Devries, 1992, อ้างถึงใน ทิศนา แหมมณี (2553, น. 95) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองไว้ว่า ในการเรียนการสอน ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนเอง ตั้งกฎระเบียบเอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง ตกลงกันเอง เมื่อเกิดความขัดแย้ง หรือมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เลือกผู้ร่วมงานได้เอง และรับผิดชอบในการดูแลรักษาห้องเรียนร่วมกัน

หทัยชนันท์ กานต์การันยกุล (2556, น. 38) กล่าวว่า ในการเรียนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติและสร้างความรู้ไปพร้อม ๆ กันด้วยตนเอง บทบาทที่คาดหวังจากผู้เรียน คือ

1. มีความยินดีร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ
2. เรียนรู้ได้เอง รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ด้วยตนเอง
3. ตัดสินปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล
4. มีความรู้สึกและความคิดเป็นของตนเอง
5. วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้
6. ให้ความช่วยเหลือกันและกัน รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนเองทำอยู่ และที่

ได้รับมอบหมาย

7. นำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้

สรุปบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ว่า ผู้เรียนสมัครใจในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยเรียนรู้และแสวงหาความรู้เอง นำตนเองและควบคุมตนเอง ทั้งการเลือกเรียน ตั้งกฎระเบียบ ตัดสินปัญหา แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรม ให้ความช่วยเหลือ รับผิดชอบ และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

2.6.2 การจัดการเรียนรู้ TPACK

2.6.2.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้ TPACK

TPACK จุดเริ่มแนวคิดนี้มาจากสาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยทีมีวิจัย Mishra และ Koehler เห็นว่า สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษายังไม่มีทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดใดที่มารองรับธรรมชาติของสาขาวิชาอย่างชัดเจน จึงขยายแนวคิดของ Shulman (1986) ที่กำหนดรูปแบบ “ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน” (Pedagogical Content Knowledge) หรือรู้จักกันในตัวย่อว่า PCK นำมาเพิ่มความรู้ด้านเทคโนโลยีเข้าไปในรูปแบบการบูรณาการกลายเป็นการบูรณาการเทคโนโลยีเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกรอบแนวคิด TPACK สามารถนำมาพัฒนาให้เกิดกับครูผู้สอน หรือนักศึกษาครูในลักษณะของหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรรายวิชา รวมทั้งหลักสูตรเพื่อฝึกประสบการณ์ก็ได้ โดยหลักสูตรเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้เกิดความชำนาญ (Professional Development) (Mishra & Koehler, 2006, p. 1017) ช่วงเริ่มแรกเมื่อปี 1986 Shulman ได้นำเสนอความรู้ PCK ซึ่งเป็นความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนไว้ว่า จุดเด่นพิเศษของ PCK คือ ความรู้เฉพาะศาสตร์สำหรับการสอน เป็นการตีความที่ผสมผสานความรู้เนื้อหาวิชากับความรู้อรรถศาสตร์ว่า “จะอย่างไรให้ประเด็นหรือหัวข้อในเนื้อหาวิชานี้สามารถนำมาจัดกระทำนำเสนอ และพัฒนาสู่ความสนใจให้เกิดเป็นความรู้และความสามารถในตัวผู้เรียนได้” (Shulman, 1986, p. 8) โดยแนวคิดหลักของ PCK เป็นรูปแบบความรู้ที่เปลี่ยนรูปจากธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่มีความยากและซับซ้อนสู่ความเข้าใจของผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ (Mishra & Koehler, 2006, p. 1021)

ต่อมาเมื่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับวิถีชีวิตของคนโลกปัจจุบันตามการเปลี่ยนแปลง ครูผู้สอนได้นำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ทั้งในรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา เครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการร่วมมือกันต่าง ๆ ในบรรยากาศการเรียนรู้ จึงเป็นการไม่เหมาะหากแยกความรู้เทคโนโลยีออกจากความรู้ในเนื้อหาผนวกวิชาสอน (Jimoyiannis, 2010; Mishra & Koehler, 2006) ด้วยวิทยาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสอนและการจัดการเรียนรู้อย่างเลี่ยงไม่ได้ (Mishra & Koehler, 2006, p. 1025) รวมถึงการพัฒนาครูที่มุ่งพัฒนาด้านซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์เพื่อต่อยอดความรู้เทคโนโลยีเพื่อการสอน จนกระทั่งในปี 2005-2006 ความรู้เทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการกับความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทั้ง 3 ส่วนโดยใช้วิธีทางเทคโนโลยีเป็นตัวผลักดันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เรียกว่ากรอบแนวคิด TPACK (TPACK framework) เป็นกรอบแนวคิดที่มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ครูสร้างสรรค์จัดการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ครูเป็นนักรออกแบบหลักสูตร

การเรียนรู้ “Curriculum designers” ในห้องเรียนผู้เรียนก็ได้ (M. J. Koehler & Mishra, 2008, p. 3, 20)

2.6.2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ TPACK

ราชบัณฑิตยสถาน (2558) ให้ความหมายของ TPACK ไว้ว่า เป็นความสามารถบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชากับศาสตร์การสอนได้เหมาะสม สามารถผสานความรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อช่วยให้การสอนโดยใช้เทคโนโลยีเกิดประสิทธิผลมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี และรวดเร็วขึ้น

Mishra and Koehler (2006, p. 1028-1029) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี หรือ TPACK เป็นรูปแบบของความรู้ที่อยู่นอกเหนือจากความรู้เฉพาะอย่างเนื้อหาวิชา ความรู้วิธีสอน และความรู้เทคโนโลยีอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เชื่อว่า TPACK เป็นรูปแบบความรู้ที่มีรากฐานเพื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ต้องอาศัยความเข้าใจในแนวความคิดใช้เทคโนโลยี และเทคนิคการสอนที่ใช้เทคโนโลยี ซึ่งครูต้องรู้ธรรมชาติความยากง่ายของเนื้อหาวิชาและสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน

TPACK ประกอบด้วยความรู้ 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน 2) ความรู้ด้านการสอน และ 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี และเมื่อมีการซ้อนทับขององค์ความรู้หลักนี้เกิดเป็นความรู้เพิ่มอีก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 4) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน 5) ความรู้ในการสอนโดยใช้เทคโนโลยี 6) ความรู้ในเนื้อหาวิชาสอนที่นำเสนอโดยใช้เทคโนโลยี และ 7) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี โดย Koehler and Mishra (2014: online) ได้ให้ความหมายของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1) ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน (Content Knowledge: CK) คือ ความรู้เกี่ยวกับสาระวิชาที่ครูมีอาชีพและนักศึกษาครูต้องมีในวิชาที่ตนเองสอนซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง (facts) ความคิดรวบยอด (concepts) ทฤษฎี (Theory) กระบวนการที่ได้มาของความรู้ นั้น ๆ ขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้สอน การจัดระบบและเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ และความรู้ในกฎแห่งหลักฐานและการพิสูจน์โดยครูมีอาชีพและนักศึกษาครูที่ดี ครูต้องเข้าใจธรรมชาติและการได้มาซึ่งความรู้ในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน เช่น การพิสูจน์ในวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างจากการอธิบายในทางประวัติศาสตร์ หรือการตีความบทกวีอย่างไร หากไม่มีความรู้ด้านนี้แล้วจะไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องให้กับผู้เรียนได้

2) ความรู้ด้านการสอน (Pedagogical Knowledge: PK) คือ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญของครูมีอาชีพและนักศึกษาครูเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ เป้าหมายและคุณค่าทางการศึกษา โดยมีจุดเน้น

ที่การเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการชั้นเรียน การพัฒนาแผนการสอน สามารถนำแผนการสอนไปปฏิบัติได้จริง การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในชั้นเรียน ธรรมชาติของผู้เรียน กลยุทธ์สำหรับการประเมินความเข้าใจของผู้เรียน สามารถสร้างองค์ความรู้มาพัฒนาทักษะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยต้องมีความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทธิพิสัย ทฤษฎีทางสังคม และทฤษฎีพัฒนาการการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในชั้นเรียนของตนเองได้

3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technological Knowledge: TK) คือ ความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญของครุมืออาชีพและนักศึกษาครูเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ใช้กันเป็นมาตรฐาน ได้แก่ สมุด ชอล์ก และกระดานดำ เป็นต้น จนถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้แก่ อินเทอร์เน็ต และสื่อวีดีโอในระบบดิจิทัล (digital video) เป็นต้น โดยด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ครูและนักศึกษาครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ และสามารถใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ได้ เช่น โปรแกรมปฏิบัติการสำหรับจัดการด้านเอกสาร (word processors) โปรแกรมแผ่นตารางทำการ (spreadsheets) บราวเซอร์ (browsers) และอีเมล (email) เป็นต้น สามารถติดตั้งและถอดถอนโปรแกรมซอฟต์แวร์ต่าง ๆ อุปกรณ์ที่เชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์สร้างและจัดเก็บเอกสาร

4) ความรู้ในเนื้อหาแผนกวิธีสอน (Pedagogical Content Knowledge: PCK) คือ ความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญของครุมืออาชีพและนักศึกษาครู ในด้านกลยุทธ์ (strategies) และวิธี (methods) ในการถ่ายทอดเนื้อหาได้ถูกต้องตามหลักวิชาที่ครูโดยครุมืออาชีพและนักศึกษาครูต้องทราบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ความรู้ที่ผู้เรียนเข้าใจผิดมาก่อน เพื่อสามารถจัดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาของผู้เรียนในเรื่องดังกล่าวได้โดยต้องปรับเปลี่ยนตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียนที่หลากหลาย

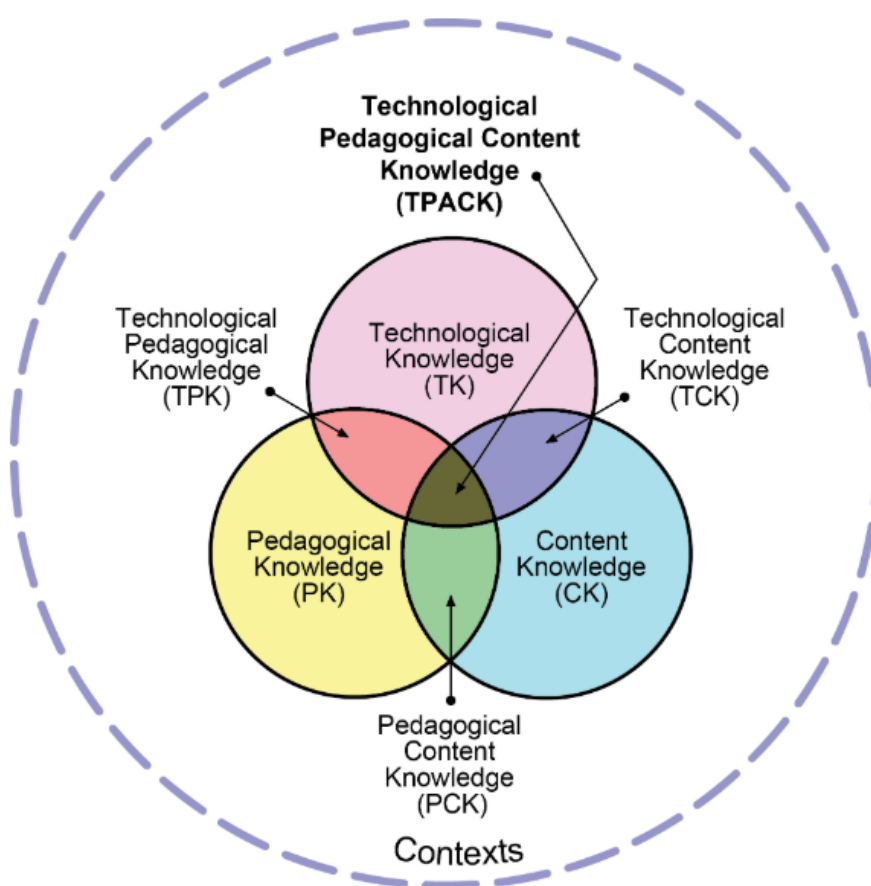
5) ความรู้ในการสอนโดยใช้เทคโนโลยี (Technological Pedagogical Knowledge: TPK) คือ ความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญของครุมืออาชีพและนักศึกษาครูเกี่ยวกับองค์ประกอบและความสามารถของเทคโนโลยีที่หลากหลายสามารถประยุกต์เทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในทางกลับกันการจัดการเรียนรู้ก็จะต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีนั้น ๆ ดังนั้นครุมืออาชีพและนักศึกษาครูที่ดีจะต้องมีความสามารถในการคัดเลือกเครื่องมือและประยุกต์กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีดังกล่าวได้โดยอาจรวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ใช้ในการตรวจสอบการเข้าชั้นเรียน การตัดเกรด รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี เช่น Web Quests, กระดานสนทนา (discussion boards) และห้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (chat rooms)

6) ความรู้ในเนื้อหาวิชาสอนที่นำเสนอโดยใช้เทคโนโลยี (Technological Content Knowledge: TCK) คือ ความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญของครุมืออาชีพและนักศึกษาครูในการคัดเลือกหรือประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่

ตนสอน เช่น โปรแกรม Geometer's Sketchpad (GSP) เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการสอนเรขาคณิตที่ให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจที่มาของทฤษฎีและสูตรต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น รวมทั้งสามารถให้ผู้เรียนทดลองสร้างรูปเรขาคณิตและพิสูจน์ที่มาของสูตรต่าง ๆ ทางเรขาคณิตได้

7) ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี (Technological Pedagogy and Content Knowledge: TPACK) คือ ความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญของครูมืออาชีพและนักศึกษาคูใน การบูรณาการเทคโนโลยีที่หลากหลายเข้าสู่กระบวนการและวิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเนื้อหาที่ตนเองสอน ส่งผลให้เกิดการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในเนื้อหาวิชาที่สอนได้ด้วยการใช้เทคโนโลยี

สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ TPACK ได้ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 Technology Pedagogical Content Knowledge (TPACK)

ที่มา: M. J. Koehler and Mishra (2008)

จากความหมายและภาพประกอบ 4 ในข้างต้น สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ TPACK ได้ว่า เป็นความรู้ ความสามารถในการบูรณาการความรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเทคโนโลยี ที่มีรากฐานเพื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยีโดยอาศัยแนวคิดการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนที่ใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้การสอนเกิดประสิทธิภาพและแก้ปัญหาการเรียนรู้อของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี รวดเร็ว และสร้างองค์ความรู้ใหม่

2.6.2.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ TPACK

Mishra and Koeler, 2006, อ้างถึงใน M. Koehler (2011, online) เสนอแนวคิด TPACK ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของ TPACK ได้ว่า เป็นกรอบแนวคิดที่พยายามเข้าใจธรรมชาติของความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูในการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน ความรู้ตามแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากปฏิบัตินิยม (Pragmatic) โดย Perkins, 1986, อ้างถึงใน M. Koehler (2011, online) เสนอแนวคิด “ความรู้คือการออกแบบ” (Knowledge as Design) นั่นก็คือความรู้ไม่ใช่เพียงเหมือนกับการออกแบบแต่เป็นการออกแบบตามประสาทสัมผัสตามความเป็นจริงและตรงไปตรงมา และได้ให้ 4 คำถามสำหรับใช้ระบุความรู้และความเข้าใจความรู้ดังนี้

- 1) จุดประสงค์คืออะไร (What is the purpose (or purposes)?)
- 2) โครงสร้างของความรู้คืออะไร (What is the structure?)
- 3) กรณีรูปแบบของความรู้คืออะไร (What are the model cases of it?)
- 4) ข้อพิพจน์ที่อธิบายหรือประเมินความรู้คืออะไร (What are the arguments that explain and evaluate it?)

ศิริประภา ศรีสุพรรณ (2561, น. 49) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ TPACK จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการพัฒนา TPACK ที่สรุปว่าหัวใจสำคัญของ TPACK คือ ต้องการเน้นความเชื่อมโยงและสัมพันธ์ของความรู้ในเนื้อหาการสอน และเทคโนโลยีให้ผสมผสานสามารถจัดการเรียนรู้ได้จริงในชั้นเรียนตามแต่ละบริบท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบแบบการจัดการเรียนรู้ของครู (Mishra ; Koehler & Kerelulik, 2009; Jimoyiannis, 2010; Abbitt, 2011) และการบูรณาการของความรู้หลายด้าน (Multiple Domains) ในวิถีทางที่สนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยีให้ผู้เรียน (Niess, 2005) ทั้งนี้โกห์และซิง (Koh & Sing, 2011) ยังอธิบายเพิ่มเติมว่า ต้องคำนึงถึงการเลือกใช้เทคนิควิธีสอนของเทคโนโลยีและเนื้อหาให้สอดคล้องกัน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในองค์ประกอบ

ของ TPACK อย่างชัดเจน รวมถึง เอเชียและบิบี (Ashe & Bibi, 2011) อธิบายว่า ต้องเข้าใจในแต่ ละองค์ประกอบของเนื้อหาและกิจกรรม แล้วหลอมเป็นภาพรวมจนสามารถจัดกิจกรรมที่ ขับเคลื่อนเทคโนโลยีให้ส่งผลต่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้ตรงตามเป้าหมาย

สรุปลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ TPACK ได้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ เข้าใจธรรมชาติของความรู้ในการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน โดยใช้แนวคิดความรู้คือการ ออกแบบ ซึ่งครูเป็นผู้ออกแบบให้จัดการเรียนรู้ได้จริงในแต่ละบริบทด้วยการบูรณาการความรู้ หลายด้าน เลือกลงใช้เทคนิควิธีสอนของเทคโนโลยีและเนื้อหาที่สอดคล้องกันที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ อย่างตรงเป้าหมาย

2.6.2.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ TPACK

การจัดการเรียนรู้ TPACK ได้มีการนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้ในการพัฒนาครู โดย C.J. Lee and Kim, 2014, อ้างถึงใน วาเลน ดุลยากร (2560, น. 43- 44) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ TPACK ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่ง สันเคราะห์มาจาก 3 งานวิจัยด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการสอนวิทยาศาสตร์ และแนวคิด Learning by Design โดยมีแนวทางในการออกแบบรูปแบบ คือ 1) ต้องเป็นกระบวนการที่เป็น ระบบ เพื่อหาแนวทางการอบรมที่ใช้ในการพัฒนาผู้สอนตามองค์ประกอบของ TPACK ได้จริง 2) ต้องมีขั้นตอนของการอธิบายแนวคิดของ TPACK การสาธิตและการยกตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ฝึกสอน เห็นภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 3) ต้องมีขั้นตอนของการฝึกออกแบบกระบวนการจัดการ เรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการสื่อดิจิทัล เพื่อฝึกให้ผู้ฝึกสอนวิเคราะห์ ผู้เรียนและวิเคราะห์เนื้อหา 4) ต้องเป็นรูปแบบที่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขและทบทวนได้ โดยมี 6 ขั้นตอนของ TPACK IDDIRR ได้แก่

1) Introduce (I) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ TPACK เป็นขั้นตอนที่ผู้สอน จะต้องสร้างความเข้าใจตามกรอบแนวคิด TPACK ในเชิงลึก โดยใช้วิธีบรรยายร่วมกับวิธี ยกตัวอย่างเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ

2) Demonstrates (D) สาธิตตัวอย่างการสอนแบบ TPACK เพื่อจะรู้ว่าวิธีไหน ช่วยผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ดีกว่ากัน โดยให้ผู้เรียนสังเกต บันทึก เปรียบเทียบ และวิเคราะห์

3) Develop (D) การแบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยจะสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จาก ความรู้ที่ได้เรียนในขั้นตอนที่ 2 ในแต่ละกลุ่ม

4) Implement (I) การนำแผนการจัดการเรียนรู้มาใช้ โดยกำหนดให้สมาชิก 1 คน ทำการจัดการเรียนรู้ และมีการจัดวิพากษ์ ส่วนสมาชิกคนที่เหลือเป็นผู้แสดงความคิดเห็น

5) Reflect (R) หลังจากสมาชิกดูวีดิทัศน์เสร็จแล้ว มีการสะท้อนความคิดเห็น ข้อดี ข้อเสีย ของแผนการจัดการเรียนรู้

6) Revise (R) แก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ และวนในขั้นตอนที่ 4-6 อีกครั้ง จนกว่าสมาชิกทุกคนจะมีโอกาสได้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองจนครบ

2.6.2.5 บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ TPACK

Brown and Cato, 2008, อ้างถึงใน เรวณี เชาวรัตน์ (2558, น. 3) กล่าวถึง บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ TPACK ไว้ว่า ความท้าทายของผู้สอนยุคใหม่จึงอยู่ที่จะทำอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่แตกต่างกัน คำตอบของคำถามดังกล่าวคือ ผู้สอนจะต้องเข้าใจและได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับTPACK หรือการบูรณาการเทคโนโลยี ศาสตร์การสอน และเนื้อหา

Grandgenett, 2008, อ้างถึงใน เรวณี เชาวรัตน์ (2558, น. 7) ยกตัวอย่างการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์ เรื่องเรขาคณิตผ่านการเชื่อมโยงที่แพทกับวิชาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ โดยอธิบายว่าผู้สอนจะต้องตระหนักถึงบริบททางวัฒนธรรมและพื้นฐานของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ดังนั้นผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการความรู้เทคโนโลยี การสอน และเนื้อหา หรือ TPACK โดยจะต้องมีคุณสมบัติสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) เปิดใจกว้างในการทดลองใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
- 2) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานในหัวข้อที่มีความทันสมัยและน่าสนใจ
- 3) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560, น. 21) ได้นำเสนอบทบาทผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ TPACK ไว้ว่า ครูในยุคการศึกษา 4.0 ต้องเป็นครูที่มี TPACK คือมีความรู้ด้านเทคโนโลยี สามารถนำเนื้อหาสาระที่เตรียมไว้ ผสมกับความรู้ที่ค้นคว้าผ่านระบบเครือข่าย สารสนเทศดังกล่าว ซึ่งมีผู้อื่นจัดทำไว้ในรูป สถิติ ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ที่มีสีสันสวยงาม มีเสียงประกอบมาสร้างเป็นบทเรียน หรือสอดแทรกในบทเรียน ทำให้บทเรียนและการสอนแต่ละครั้งมีความน่าสนใจ และสามารถสื่อความหมายของผู้สอนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากความรู้ด้านเทคโนโลยีจะช่วยกระบวนกรสอนตามเนื้อหาที่เตรียมไว้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้นแล้ว ความรู้ด้าน

เทคโนโลยีแสวงหาข้อมูล และเรื่องที่เป็นประโยชน์ผ่านเครือข่ายที่มีความเร็วสูง จะประหยัดเวลาในการเตรียมบทเรียนเป็นอย่างมาก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีช่วยเตรียมบทเรียนจะช่วยให้สามารถนำเสนอบทเรียนได้อีกหลายครั้ง และสามารถแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เนื้อหาสาระมีความทันสมัยเหมาะสมยิ่งขึ้นได้โดยง่าย ตลอดจนเข้าใจถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ TPACK โดยสรุปบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ TPACK ได้ดังนี้ ผู้สอนต้องเข้าใจและได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับ TPACK มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เปิดใจกว้างต่อการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถนำมาผนวกกับเนื้อหาสาระผ่านการค้นคว้าแสวงหาข้อมูลโดยระบบเครือข่ายสารสนเทศที่ช่วยเตรียมบทเรียนให้น่าสนใจทันสมัย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามบริบทพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

2.6.2.6 บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ TPACK

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560, น. 17-18) ได้นำเสนอบทบาทผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ TPACK ไว้ว่า ผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 จะเป็นบุคคลากรของประเทศที่มีศักยภาพในการสร้างนวัตกรรม ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีความสามารถหลายอย่างในตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในด้านการคิด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) ซึ่งเป็นการคิดที่มีการแยกแยะข้อมูล ทั้งในส่วนที่เป็นข้อเท็จจริง และในส่วนที่เป็นความคิดเห็น ออกเป็นส่วนย่อย ๆ และยังมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลของข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการต่อยอดความคิดในระดับอื่น ๆ หรือเป็นการทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเหตุการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น นอกจากนี้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ก็เป็นการคิดที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการระบุประเด็นปัญหาที่สำคัญ ได้ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการคิดในทางกว้าง การคิดในทางลึก การคิดอย่างละเอียด และการคิดในระยะไกล การวิเคราะห์ข้อมูล การพิจารณาทางเลือกโดยการพิจารณาข้อมูล ใช้หลักเหตุผลและการระบุทางเลือกที่มีความหลากหลาย การลงความเห็น การตัดสินใจ การทำนายอนาคต โดยการประเมินทางเลือกในการใช้เหตุและผล ส่วนการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนวิชาใดหรือการเรียนในเรื่องใดก็ตาม จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ที่ต้องมีผลผลิตออกมาอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในผลผลิตที่ออกมาจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ด้วยพร้อมกันไป ไม่ใช่เพียงเป็นการคัดลอกหรือลอกเลียนของคนอื่นมาเท่านั้น เพื่อให้สามารถมีความคิดสร้างสรรค์สำหรับการคิดนวัตกรรม

(Innovation Thinking) ซึ่งเป็นการคิดที่สามารถสร้างผลผลิตที่มีความใหม่ ไม่ซ้ำแบบใครและมีความคิดที่เป็นเชิงบวก รวมทั้งการคิดรับผิดชอบ (Responsible Thinking) ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำในทุกขั้นตอน ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อผลผลิตที่ได้สร้างขึ้น โดยได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในส่วนรวมด้วย

สรุปบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ TPACK ได้ดังนี้ ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการสร้างนวัตกรรมจากจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นให้มีผลงานที่เกิดขึ้นจากผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งและผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำในทุกขั้นตอน

2.6.3 การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL)

2.6.3.1 ที่มาของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน

อลองกต ยะไวทย์ และคณะ, 2559, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561, น. 8-9) ได้สรุปที่มาของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน เรียงลำดับตามปี ค.ศ. โดยเริ่มจาก ค.ศ. 1800 ประเทศอังกฤษมีนโยบายทางการศึกษาที่เน้นการฝึกปฏิบัติที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และเป็นโปรแกรมการศึกษาที่ผสมผสานระหว่าง “เซาวัน ปัญญาและการฝึกทางอุตสาหกรรม” เป็นการผสมผสานการสอนกับการใช้แรงงาน จากนั้นปี ค.ศ. 1880-1890 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับอิทธิพลจากระบบการศึกษาของชาวสวิสที่เน้น “ทักษะการใช้มือ” หรือ Sloyd เพื่อพัฒนาสติปัญญาและคุณลักษณะของคน ในปี ค.ศ. 1900 โรงเรียนในชนบทในประเทศฝรั่งเศสนำแนวคิดอาชีพศึกษาของอังกฤษมาใช้เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกชีวิตการทำงาน ต่อมาในปี ค.ศ. 1903s ประเทศอังกฤษมีหลักสูตรการศึกษาแบบแซนด์วิช (sandwich course) เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษที่วิทยาลัยเทคนิคซันเดอร์แลนด์ (Sunderland) จากนั้นในปี ค.ศ. 1906 ประเทศสหรัฐอเมริกาโดย Prof. Herman Schneider ด้านวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยซินซินเนติ (University of Cincinnati) และมีแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการทำงาน (Work-based learning) เนื่องจากความคิดรวบยอดและทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพของนักศึกษาไม่สามารถจัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและการทำงานนอกเวลาของนักศึกษาระหว่างเรียนเป็นงานที่ไม่มีคุณภาพ

จากนั้นในปี ค.ศ. 1930 John Dewey ได้เสนอแนวคิดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และในปี ค.ศ. 1942 สภาการศึกษาแห่งอเมริกา (The America Council on Education: ACE) ให้การรับรองสถานที่ฝึกอบรม (workplace training)

นอกชั้นเรียนของสถาบันอุดมศึกษา ต่อมาประเทศแคนาดาในปี ค.ศ. 1957 ได้เกิดปรัชญาการศึกษาแบบความร่วมมือในคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวอเตอร์ลู (University of Waterloo) รัฐ Ontario ที่เป็นผลจากการศึกษาดูงานสหกิจศึกษาในสหรัฐอเมริกาของตัวแทนภาครัฐบาล มหาวิทยาลัย และภาคอุตสาหกรรม ในปี ค.ศ. 1962-1963 ประเทศออสเตรเลียเกิด “การศึกษาแบบแซนด์วิช (sandwich education)” ในหลักสูตรวิศวกรรมเครื่องกลที่สถาบันเทคโนโลยีฟุทสเครย์ (Footscray Institute of Technology) และสถาบันเทคโนโลยีสวินเบิร์น (Swinburne Institute of Technology) โดยนำมาใช้แบบคู่ขนานกับการศึกษาแบบปกติเต็มเวลา จากนั้นในปี ค.ศ. 1964 ประเทศอังกฤษมีกฎหมายการฝึกอบรมทางอุตสาหกรรม (the Industrial Training Act of 1964) ที่ว่าด้วยรัฐจะไม่แทรกแซงการฝึกงานของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ต้องรับผิดชอบการเตรียมแรงงานของตนเองและใช้ระบบการหักภาษีร้อยละ 1 หรือเงินกองทุนจากค่าจ้างพนักงานเพื่อออกตันให้ผู้ประกอบการต้องเพิ่มการฝึกวิชาชีพ ในปี ค.ศ. 1969 ประเทศออสเตรเลียได้จัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีนิวเซาท์เวล (New South Wales Institute of Technology) ที่ซิดนีย์ มีรายวิชาสหกิจศึกษาในหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ประยุกต์ 8 หลักสูตร จากนั้นในปี 1970s โปรแกรมสหกิจศึกษาในสหรัฐอเมริกาขยายตัวมากที่สุด สถาบันอุดมศึกษาร้อยละ 56 จัดสหกิจศึกษาในหลักสูตร 4 ปี มีนักศึกษาสหกิจศึกษา 55,000 คน ในปี ค.ศ. 1970-1971 ในประเทศเยอรมนีเกิดโปรแกรมฟาคโฮคชูเลิน (Fachhochschulen) เพื่อสร้างความใกล้ชิดระหว่างอุตสาหกรรมกับสถาบันการศึกษา เชื่อมโยงภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ เป็นความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ในสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพที่มีศักยภาพ

ต่อมาในปี 1972 ประเทศอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้จากการประเมินผลในสถาบันการศึกษาเพียงอย่างเดียว (the school of hard knocks) ดำเนินการสอนโดยการสังเกต การทดลอง และการฝึกปฏิบัติที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจมากยิ่งขึ้น จากนั้นประเทศเยอรมนีในปี ค.ศ. 1974 เกิดโปรแกรมการศึกษาแบบเบรอฟอะคาเดเมีย (Berufsakademien) ที่สถาบันเบรอฟอะคาเดเมีย รัฐบาเดิน-เวือร์ทเทมเบอร์ก (Baden-Württemberg) เป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาภาคทฤษฎีกับการปฏิบัติงานจริงในภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจมากกว่าโปรแกรมฟาคโฮคชูเลิน (Fachhochschulen) ใช้ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตร 3 ปีการศึกษา (หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา) นักศึกษาจะเริ่มปฏิบัติงานหลังจากศึกษาไปแล้ว 2 ปีการศึกษา และในปีเดียวกันประเทศออสเตรเลียได้จัดตั้งศูนย์สหกิจศึกษา (Cooperative Education Centre) ที่วิทยาลัยเทคโนโลยีสวินเบิร์น (Swinburne College of Technology) เพื่อส่งเสริมสหกิจศึกษา จึงมีการแพร่ขยายจากโปรแกรมสหกิจศึกษาในสาขาวิศวกรรมไปสู่โปรแกรมประสบการณ์วิชาชีพในรูปแบบอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1975 ประเทศฝรั่งเศส ให้นักเรียนทุกคนที่มีอายุระหว่าง 12-16 ปีจะได้เรียนวิชาการฝึกทักษะด้วยมือและทักษะทางเทคนิคซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรทั่วไป ส่วนในประเทศแคนาดาในปี ค.ศ. 1983 ได้ตั้งกองทุนจากส่วนกลางชื่อว่าโปรแกรมการจ้างงานและการเข้าสู่อาชีพของคนแคนาดา (the Canadian Employment Career Access Program) โดยสถานประกอบการจะได้รับค่าตอบแทนเพื่อการจ้างงานนักศึกษา ปีค.ศ. 1983-1985 ประเทศอังกฤษมีนักศึกษา 88,668 คน ลงทะเบียนเรียนในโปรแกรมแขนงวิชาทั้งในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนโปลีเทคนิค ในช่วงเวลาเดียวกันประเทศฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1984 ได้จัดตั้ง Bloch Commission ตามความต้องการของรัฐบาลที่จะส่งเสริมความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างการศึกษาระดับอุดมศึกษาและภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรม ในปีต่อมาใน ค.ศ. 1985 นักศึกษาสหกิจในประเทศแคนาดาเพิ่มขึ้นถึง 20,000 คน และมีการปรับระยะเวลาศึกษาในหลักสูตรสหกิจศึกษาสั้นลงเท่ากับการศึกษาในหลักสูตรปกติ และในปีต่อมาได้มีการจัดตั้งสำนักงานสหกิจแห่งชาติ (National Office for Cooperative Education) มีกองทุนย่อยเพื่อสหกิจศึกษาโดยรัฐบาลกลาง ส่วนในประเทศไทยในปี ค.ศ. 1993 ศาตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน “บิดาแห่งสหกิจศึกษาไทย” ได้นำระบบสหกิจศึกษาเข้ามาใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก มีนักศึกษารุ่นแรก 123 คนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 และแพร่หลายไปสู่สถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศจนถึงปัจจุบัน

สำหรับในประเทศไทย ศาตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า “สหกิจศึกษามาจากหลักคิดที่ว่าถ้าจะให้บัณฑิตมีคุณภาพตามตลาดแรงงานต้องการคงต้องบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานเข้าด้วยกันเป็นลักษณะ Work Integrated Learning ซึ่งเป็นแนวทางจัดการศึกษาที่ยอมรับกันทั่วโลก และสามารถจัดได้หลายวิธี แต่วิธีที่ใช้ได้ผลทั่วโลกคือ Cooperative Education หรือสหกิจศึกษา ซึ่งตนได้ใช้ชื่อนี้เมื่อสมัยที่ตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กล่าวคือเป็นการศึกษาที่ทำร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ต่อมาได้มีการนำ Work Integrated Learning มาต่อท้าย ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มคุณภาพบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานแล้วยังเป็นกระบวนการพัฒนาอาชีพด้วย เพราะต้องการจะเน้นกระบวนการพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพ โดยมีสถาบันอุดมศึกษา 2 แห่ง ที่ใช้ชื่อหลักสูตรว่าสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ซึ่งการจัดสหกิจระยะแรกเป็นการร่วมมือเพียงสองฝ่ายคือสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการ ต่อมาได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาอุตสาหกรรมสภาหอการค้าเข้ามาร่วมด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, น. 2)

2.6.3.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน

การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) มีชื่อเรียกหลายคำที่แตกต่างกัน เช่น การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน การจัดการเรียนรู้จากการทำงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน การเรียนรู้จากการทำงาน เป็นต้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

Kramer and Usher (2011, p. 1) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นการผสมกลมกลืนระหว่างประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพนอกห้องเรียนกับการเรียนในห้องเรียน อาจอยู่ในรูปของการศึกษาวิจัย การฝึกงาน สหกิจศึกษา การทำงานเพื่อสังคม การทำงานในสถานประกอบการ หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น

Joseph A. Raelin (2008, pp. 1-2) อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นการบูรณาการความรู้ในภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ เป็นการรวบรวมความรู้เข้ากับประสบการณ์ ซึ่งสถานที่ทำงานได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เหมือนกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้จากการทำงานได้มีการใช้กิจกรรมการในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการเน้นการทำโครงการ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีมด้วยความไว้วางใจกันและกัน เรียนรู้ความขัดแย้งหรือการตอบโต้ด้วยอารมณ์ที่อาจทำให้การทำงานไม่เกิดประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน ได้แก่

1. เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำงานและการปฏิบัติตามภารกิจ
2. เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติงาน
3. เป็นการเรียนรู้ที่ใช้การสาธิต การตั้งคำถาม ซึ่งเป็นข้อตกลงเบื้องต้น

ของการฝึกปฏิบัติงาน

Martin and Hughes (2009, p. 8) อธิบายความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานเป็นเหมือนสะพานที่มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในปัจจุบันกับในอนาคตที่นักศึกษาต้องไปประกอบอาชีพ โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำความรู้ทางด้านทฤษฎีที่ได้เรียนมาผสมผสานกับประสบการณ์ที่ได้ฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานที่นำมาประยุกต์ใช้ในโลกความจริงของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554, น. 51) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานเป็นกรณีหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะในการทำงาน และทักษะที่เฉพาะเจาะจงที่มีความสัมพันธ์กับวิชาชีพ ทำให้ได้มีประสบการณ์จริงในการทำงาน

ดุสิต ชาวเหลือง (2560, น. 23) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นโปรแกรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบพี่เลี้ยง มีการฝึกปฏิบัติในการทำงานจริง ๆ ในสถานที่ทำงาน และมีการฝึกงานควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียน โดยบทเรียนจะมีการเชื่อมโยงกับทักษะการฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จริงจากการทำงาน และสถานศึกษาสามารถทำหลักสูตรที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของสถานที่ทำงาน โดยมีความร่วมมือกันระหว่างสถานที่ทำงาน บริษัท องค์กร หน่วยงาน โรงเรียน และสถานประกอบการต่าง ๆ กับสถานศึกษา ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน และด้านทักษะชีวิต ซึ่งเป็นหัวใจที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา

Stirling et al., 2016, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561, น. 6) ให้ความหมายว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนด้วยการฝึกปฏิบัติที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ประสบการณ์จากการบูรณาการการศึกษาและสถานที่ทำงานซึ่งจัดเตรียมการไว้แล้วเป็นอย่างดี ด้วยการขับเคลื่อนความรู้ในเชิงทฤษฎี (theory) และประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ (practice) ได้พร้อม ๆ กันด้วยการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน สรุปได้ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนภาคทฤษฎี การฝึกปฏิบัติ และการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการกับการทำงาน

ที่มา: Stirling et al. (2016)

จากความหมายในข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน หมายถึง การผสมผสานความรู้ทางทฤษฎีในห้องเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านประสบการณ์ตรงที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สำคัญกับวิชาชีพ

2.6.3.3 รูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน

การจัดกลุ่มการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน Kramer and Usher (2011, p. 1, 4) ได้แบ่งกลุ่มตามโอกาสการเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานของนักศึกษาในระหว่างการเรียนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) ประสบการณ์การทำงานแบบมีโครงสร้าง (Structured Work Experience) ได้แก่ สหกิจศึกษา การฝึกงาน การฝึกภาคสนาม ผู้ช่วยวิจัย และผู้ช่วยสอน
- 2) ประสบการณ์การทำงานแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Work Experience) ได้แก่ งานอาสาสมัคร การทำงานในโรงเรียน และการทำงานภาคฤดูร้อน

สุเมธ แยม่นุ่น (2547, น. 23) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-integrated Learning: WIL) ที่สามารถรวบรวมได้ทั้งหมด 9 รูปแบบ ดังนี้

- 1) การกำหนดประสบการณ์ก่อนการศึกษา (Pre-course Experience) คือ การกำหนดประสบการณ์การทำงานที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะของนักศึกษาก่อนเข้ารับการศึกษา (Pre-requisite)
- 2) การเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course) คือ การกำหนดระยะเวลาทำงานในช่วงเวลาที่ศึกษา โดยปกติอาจกำหนดให้ทำงาน 3-4 เดือน สลับกับการเรียนในระดับอุดมศึกษาจนกว่าจะจบการศึกษา
- 3) สหกิจศึกษา (Cooperative Education) คือ การกำหนดระยะเวลาทำงานไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตร เน้นการบูรณาการภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อเพิ่มความสามารถในการจ้างงาน
- 4) การฝึกงานที่เน้นการเรียนรู้หรือการติดตามการทำงาน (Cognitive Apprenticeship or Job Shadowing) โดยเน้นการสังเกตพฤติกรรมและการยอมรับในวัฒนธรรมขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต
- 5) หลักสูตรร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยและในสวนอุตสาหกรรม (Joint Industry University Course) กรณีที่นายควม นักกฎหมาย นักการปกครอง หลักสูตรที่อุดหนุน

งบประมาณและร่วมพัฒนาโดยองค์กรผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้งการใช้อุปกรณ์และบุคลากรขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต

6) พนักงานฝึกงานหรือพนักงานฝึกหัดใหม่ (New Traineeship or Apprenticeship) การฝึกงานที่มีโครงสร้างการดำเนินงานชัดเจน โดยมีการจัดระบบเตรียมการและการฝึกงานในสถานที่หรือนอกสถานที่

7) การบรรจุงานหรือการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Placement or Practicum) การพัฒนาความสามารถหรือประสบการณ์ในอนาคตที่จำเป็น โดยจัดเวลาการฝึกปฏิบัติงานเพิ่มเติมในสถานประกอบการจริง

8) การปฏิบัติงานภาคสนาม (Fieldwork) สังเกตหรือสำรวจการทำงานในสถานประกอบการจริงในช่วงเวลาสั้น ๆ

9) การฝึกปฏิบัติจริงหลังศึกษาจบภาคทฤษฎี (Post-course Internship) เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานภายหลังจบการศึกษาในภาคทฤษฎี

ส่วนการจัดการศึกษาแบบ WIL ในประเทศไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 8) พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ WIL ในประเทศไทยมีรูปแบบที่เด่นชัดอยู่ 4 รูปแบบ ได้แก่

1) ระบบทวิภาคี (Dual Vocation Training: DVT) หมายถึงการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบความร่วมมือกันระหว่างสถาบันกับสถานประกอบการอย่างเป็นระบบ โดยจะเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษาและการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ควบคู่กับประสบการณ์ทางการทำงานจริง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนร่วมกับครูฝึก จนเกิดความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพเฉพาะด้านในระดับที่กำหนด

2) สหกิจศึกษา (Co-Operative Education) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการอย่างมีระบบ โดยมีการให้ความรู้และทักษะที่มีความจำเป็นก่อนที่จะเข้าปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการในสถานะเปรียบเสมือนพนักงานชั่วคราวที่จะต้องลงมือปฏิบัติงานจริง

3) การฝึกงาน (Apprentice) หมายถึง การที่ผู้เรียนเตรียมความพร้อมในการทำงานจริง โดยเข้าไปฝึกงานในสถานที่ทำงานในช่วงสั้น ๆ ระยะเวลาหนึ่ง

4) การฝึกหัด (Internship) หมายถึง การเตรียมความพร้อมของการผลิตบัณฑิตที่เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ โดยได้รับการดูแลจนฝึกงานได้

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานในหลายรูปแบบ สำหรับรูปแบบที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ รูปแบบการฝึกหัด (Internship) เพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิตนักศึกษาสอนศาสนา โดยเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับหลักสูตรในพระคริสตธรรม กทม. ที่ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกหัดการสอนศาสนาที่ได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบภายใต้การดูแลจากคริสตจักรต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้ฝึกหัดการสอนศาสนาทั้งในวันเสาร์อาทิตย์และหลังจบชั้นปีที่ 3 เป็นเวลา 1 ปี ก่อนกลับมาเรียนในชั้นปีที่ 4

2.6.3.4 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน

McLennan and Keating (2008, p. 7) มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย (Victoria University) ประเทศออสเตรเลีย ได้นำเสนอกรอบแนวคิดวิธีปฏิบัติที่ดีสำหรับจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานที่เป็นลักษณะสำคัญ 10 ข้อ ได้แก่

- 1) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานต้องมีประโยชน์ต่อทุกภาคีไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน สถาบันการศึกษา และองค์กรผู้ให้ความร่วมมือ
- 2) การเรียนรู้ในสถานประกอบการต้องเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร
- 3) การกำหนดผลการเรียนรู้ รวมทั้งคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนต้องระบุไว้อย่างชัดเจน
- 4) การนำเสนอผลสะท้อนกลับเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน (Critical Reflection) จากประสบการณ์ในสถานประกอบการต้องเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน
- 5) การประเมินผลต้องสะท้อนผลการเรียนรู้ที่แท้จริงโดยเน้นผลลัพธ์และกระบวนการที่เกิดขึ้นในสภาพจริง
- 6) เกณฑ์การประเมินผลต้องมีระดับและเกณฑ์มาตรฐานอย่างชัดเจน
- 7) ทุกภาคีที่เกี่ยวข้องต้องมีการเตรียมการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานอย่างเหมาะสม
- 8) ผู้เรียนต้องได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ
- 9) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานต้องมีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- 10) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานต้องได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอลักษณะสำคัญที่เป็นสิ่งที่ท้าทายต่อแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานของสถานศึกษาในประเทศออสเตรเลีย (Work-integrated learning: WIL in Australian Universities: the challenges of mainstreaming WIL) โดย McLennan and Keating (2008, p. 10) ดังนี้

1) เมื่อมีการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานมากขึ้น สถานศึกษาต้องมีความละเอียดรอบคอบเป็นอย่างยิ่งในการจัดนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (placement)

2) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานต้องตรงตามความต้องการของสถานประกอบการมากที่สุด เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือ (Partner) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม

3) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานต้องพัฒนาทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียนทั้งในเชิงวิชาการและคุณลักษณะทั่วไปที่พนักงานในสถานประกอบการพึงมี

4) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานต้องเป็นส่วนหนึ่งของวิธีสอนและการฝึกปฏิบัติ และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

5) ต้องบรรจุการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ (Career Development Learning)

6) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานต้องได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นจากสถานศึกษาอย่างเต็มที่

นอกจากนี้ ศูนย์สหกิจ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา (ม.ป.ป., น. 7) ยังได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญที่เป็นเงื่อนไขของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน ดังนี้

1) ต้องมีการผสมกลมกลืน มีจุดร่วมและหลอมรวมกันระหว่างความรู้ทางทฤษฎีที่ได้จัดการเรียนในห้องเรียนกับประสบการณ์ทำงานหรือฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพนอกห้องเรียน

2) ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร

3) ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมของการทำงานจริง

4) งานที่ให้ปฏิบัติต้องเป็นงานที่มีคุณภาพหรือสามารถพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาได้

สรุปลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานได้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนระหว่างความรู้ทฤษฎีในห้องเรียนกับการปฏิบัติงานจริง โดยได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้เรียน สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน เน้นความร่วมมือและการสนับสนุนที่ดี

และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านทักษะและประสบการณ์ ตามการกำหนดผลการเรียนรู้ รวมถึงมีการประเมินผลและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

2.6.3.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน

อลงกต ยะไวทย์ และคณะ (2562, น. 77) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานจากการศึกษาผลการศึกษาและสร้างสภาวะแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยการทำงานในสภาพจริงของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ

ต้องมีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เตรียมความพร้อมผู้เรียน เลือกประเภทและวิธีการจัดการเรียนการสอน บูรณาการการเรียนกับการทำงาน และเลือกเครื่องมือเพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 การเรียนการสอนในสภาพจริงด้วยการทำงาน

ต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนที่บูรณาการเข้ากับสภาพจริง จัดกลยุทธ์การสอนเพื่อให้เกิดการถ่ายโยงระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ สะท้อนคิดของผู้เรียนที่เป็นผลจากประสบการณ์ และวัดประเมินผลการเรียนรู้ในสภาพจริง

ขั้นที่ 3 การให้คำปรึกษาในสภาพจริง

ต้องมีการสนับสนุนการเรียนรู้ สร้างสัมพันธภาพที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดี ความเอาใจใส่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการกำกับติดตามผลการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 พัฒนาการของผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด

ที่เป็นผลจากการเทียบเคียงสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 5 ประเมินผลการดำเนินการและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทำงานในสถานประกอบการของผู้เรียน

ขั้นที่ 6 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนจากการทำงาน

ทั้งคุณลักษณะและสมรรถนะตามหลักสูตร ตามความต้องการของสถานประกอบการและความต้องการของผู้เรียน โดยผลการประเมินระบบการจัดสภาวะแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยการทำงานในสภาพจริงทั้งนักศึกษาและพี่เลี้ยงในสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.6.3.6 บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561, น. 155-156) ได้กล่าวถึงบทบาทและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน ในส่วนของผู้สอนไว้ว่า อาจารย์ประจำหลักสูตร มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานให้ทันสมัยร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงให้สามารถตอบ โจทย์ความต้องการของสังคมและอุตสาหกรรมปัจจุบันที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ส่วนอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย อาจารย์ผู้สอนจะรับผิดชอบภาระงานสอนจากคณะกรรมการประจำหลักสูตร ซึ่งอาจารย์ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองหรือรวมกลุ่มรายวิชาเพื่อออกแบบเนื้อหา กิจกรรม วิธีการจัดการเรียนการสอน และรูปแบบการบูรณาการการเรียนร่วมกับการทำงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา อาจารย์ที่ปรึกษาประจำหลักสูตรมีบทบาทด้านการให้คำแนะนำผู้เรียนตามแผนการเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาประจำแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริง อาจเรียกว่า อาจารย์ผู้สนับสนุนระบบทำหน้าที่ดูแลด้านจิตใจเสริมสร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้แก่ผู้เรียนรวมถึงให้คำแนะนำด้านทักษะทั่วไป ส่วนผู้อำนวยการสถานที่ปฏิบัติงานดูแลด้านวิชาการ ให้คำแนะนำด้านทักษะและเทคนิคที่เกี่ยวกับการทำงาน หรืออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการที่ติดตามดูแลนักศึกษาที่ปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้รับมอบหมายตามระยะเวลาที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามอาจารย์ทุกท่านของหลักสูตรมีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน เริ่มตั้งแต่การเจรจาสร้างความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงซึ่งมีลักษณะเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน การกำหนดแผนการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของผู้เรียน ติดตามการปฏิบัติงานหรือโครงการตามแผน และประเมินผลการปฏิบัติงาน

อิทธิพัฐ์ ตันติวิทิตพงศ์ (2558, น. 54) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนในการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานไว้ว่า ผู้สอนต้องช่วยนำผู้เรียนให้ได้เผชิญกับสถานการณ์จริง ทั้งปัญหา และบริบทที่เป็นจริง และยังต้องมีการจัดกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ในห้องที่จำลอง หรือสะท้อนสภาพจริงให้ได้ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหา รวมถึงให้มีโอกาสสวมบทบาทตามเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยผู้สอนได้ประเมินผลที่วัดทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561, น. 37) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานในแนวทางของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 คณะอาจารย์มีความพร้อมและมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน โดยมีแนว

ปฏิบัติที่เป็นบทบาทของผู้สอน สรุปได้ดังนี้ บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานต้องมีการกำหนดบทบาททั้งหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้กับคณะอาจารย์ โดยอาจารย์ในหลักสูตรมีการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการไปในทางเดียวกันที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้กับผู้เรียนเป็นหลัก คณะอาจารย์ต้องมีทักษะในการนิเทศที่สามารถสื่อสารต่อรองให้ได้งานที่มีคุณภาพ มีความกล้าในการตัดสินใจถ้ามีกรณีที่ต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า สามารถให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้เรียนและพี่เลี้ยงในสถานที่ทำงาน ทั้งคำแนะนำทางด้านวิชาการและทางด้านอื่น ๆ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานและนำไปปฏิบัติจริงได้ รวมทั้งเป็นผู้สร้างเจตคติที่ดีกับคณะอาจารย์ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน เช่น การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานด้วยความเต็มใจ สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อผู้เรียน นอกจากนี้คณะอาจารย์ยังต้องเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ที่เชื่อถือได้ มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะกับลักษณะตามสาขาอาชีพ พร้อมทั้งจะปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพความเป็นจริง และตามความต้องการของสถานประกอบการ เป็นผู้มีเหตุมีผลและรับฟังทั้งความคิดเห็นของผู้เรียนและของพี่เลี้ยง คณะอาจารย์เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ในการจัดการเรียนรู้ และเป็นผู้ให้คำแนะนำ (coaching) กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้คิด ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความกระตือรือร้น แสวงหาความรู้ในรายละเอียดและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการแล้วนำมาปรับการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ส่วนในด้านการอบรมผู้สอนควรได้รับการอบรมที่เน้นที่ผู้เข้าร่วมอบรมเป็นหลัก เช่น การที่ผู้เข้ารับการอบรมได้มีโอกาสเลือกประเด็นที่สำคัญ ๆ ของการอบรม มีการบรรยายโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่สำคัญนั้น แล้วผู้เข้ารับการอบรมยังสามารถต่อยอดการเรียนรู้ด้วยการแสดงความคิดเห็น และนำประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงกันจนเป็นภาพใหญ่เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ บทบาทที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่งคือผู้สอนควรได้รับการรื้อฟื้นให้มีคุณลักษณะเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามากขึ้นตามการดำเนินธุรกิจของสถานประกอบการ เช่น การให้คำปรึกษากับสถานประกอบการ การฝังตัวในการเป็นพนักงานหรือการฝังตัวในชุมชนที่เกี่ยวข้อง มีระบบคณาจารย์พี่เลี้ยงภายในสถานศึกษา และบทบาทสุดท้ายในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานของคณะอาจารย์ที่ความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาความดีความชอบของสถานศึกษา เช่น การประเมินผลงานที่แสดงถึงความสำเร็จของผู้เรียนในรูปแบบของแฟ้มสะสมงาน (portfolio) การดำเนินงาน

จากข้อมูลในข้างต้น สรุปบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานไว้ว่า ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกตั้งแต่การออกแบบเนื้อหา กิจกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยร่วมกับแหล่งเรียนรู้จริงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและวิชา และให้คำปรึกษา แนะนำทั้งทางด้านวิชาการ ด้านทักษะ และด้านอื่น ๆ กับผู้เรียน มีความกระตือรือร้นและใฝ่รู้เท่าทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถประเมินผลทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

2.6.3.7 บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561, น. 156) ได้กล่าวถึงบทบาทและ ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน ในส่วนของผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนหรือนักศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในความสำเร็จของกระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนคือผู้ปฏิบัติภารกิจจริงในแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริงตามแผนงานที่กำหนดร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ในสภาพจริง ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจะเป็น ผลสะท้อนของผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หากสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนา ให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่รู้จักตน รู้จักความชอบของตน เลือกลงและตัดสินใจทำงาน และมีแผนชีวิตด้าน อาชีพในอนาคตที่ชัดเจน ผู้เรียนจะก้าวไปสู่ความสำเร็จในอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา

อิทธิงัฐ ตันตวิวิทพงศ์ (2558, น. 54) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนในการ เรียนรู้ในสถานการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานไว้ว่า ผู้เรียนมี การร่วมกันคิดวิเคราะห์ปัญหา แสวงหาความรู้ ข้อมูลและวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่ หลากหลาย ศึกษาทำความเข้าใจความรู้และข้อมูล และนำข้อมูลความรู้มาใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา ผู้เรียนมีการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้เรียนได้รับผล การตัดสินใจและการกระทำตนจากสังคม (ตามเกณฑ์มาตรฐานชีวิตจริง) ผู้เรียนมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561, น. 38) ได้กล่าวถึงแนวทางการ จัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานในแนวทางของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ผู้เรียนมีความพร้อม และมีสมรรถนะในการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน โดยมีแนวปฏิบัติที่เป็นบทบาทของ ผู้เรียน ดังต่อไปนี้ ผู้เรียนทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการ ทำงานว่าเป็นการทำงานในสถานประกอบการที่เป็นสภาพจริง ผู้เรียนต้องได้รับการเตรียมความ พร้อมในแต่ละด้าน โดยกระบวนการเตรียมความพร้อมสามารถที่จะยืดหยุ่นได้ตามบริบทของ

สถานศึกษา ตามความต้องการและตามวัฒนธรรมของสถานที่ทำงาน ของชุมชน ของบุคคล ต้นแบบ ของพื้นที่จริงหรือพื้นที่ในการทำงานบนอินเทอร์เน็ต ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ในสภาพจริง ผู้เรียนยังต้องมีสมรรถนะสำคัญก่อนการทำงานในสภาพจริง ได้แก่ 1) ต้องมีทักษะการทำงาน พื้นฐานที่จำเป็นในสาขาวิชาชีพและทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น 2) ต้องรู้และเข้าใจการเรียน การสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน 3) ต้องรู้และเข้าใจผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตนเองต้องบรรลุได้จริง 4) ต้องมีความรู้และทักษะทางวิชาการอย่างเพียงพอที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงตาม สภาพจริง 5) ต้องรู้และเข้าใจอาชีพในอนาคตและความปลอดภัยในการทำงานของแหล่งเรียนรู้ใน สภาพจริง และสามารถปฏิบัติได้จริง 6) ต้องรักการทำงาน รู้จักเสนอความเห็นอย่างมีเหตุผล รับ ฟังและให้เกียรติผู้อื่นในสังคมการทำงานที่มีความแตกต่างกันทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิ 7) ต้องมีวินัย มีความรับผิดชอบ และพร้อมจะเรียนรู้สิ่งใหม่ เช่น การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สถานที่ทำงานอย่างเคร่งครัด และ 8) ต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก สามารถปรับตัวกับสถานการณ์ที่แตกต่างจากการเรียนใน สถานศึกษา นอกจากนี้ในบทบาทของผู้เรียนที่ให้มีโอกาสได้วิเคราะห์ตนเองถึงลักษณะงานที่ตน สนใจ โดยมีสถานศึกษาช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพการทำงานที่เกี่ยวข้องให้กับผู้เรียน มีการ วิเคราะห์ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จและความล้มเหลวในการทำงานของแต่ละรุ่น และให้รุ่นน้อง ได้เรียนรู้จากรุ่นพี่ มีการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองอยู่เสมอ เตรียมความพร้อมผู้เรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน เพื่อ การทำงานกับชาวอาเซียน และผู้สอนควรมอบหมายงานเพิ่มเติมที่ช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นใน การทำงานในสภาพจริงให้กับผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสถานประกอบการเอง รวมทั้งชุมชน บุคคลต้นแบบ พื้นที่เชิงภูมิประเทศ หรือการทำงานบนอินเทอร์เน็ตก่อนการเตรียม ความพร้อมของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะงานที่ผู้เรียนสนใจ และควรเชิญผู้แทนของสถานประกอบการ ชุมชน บุคคลต้นแบบ บุคลากรในพื้นที่ หรือผู้ทำงาน อินเทอร์เน็ตก่อนการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในเรื่องที่มีความเกี่ยวข้อง รวมทั้งการฝึก ผู้เรียนให้รู้จักการสะท้อนคิดเชิงวิจารณ์ตนเอง (critical reflection) เมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง มีการ ประเมินความพร้อมในการทำงานของผู้เรียนการเข้าสู่การเรียนรู้สภาพจริง

บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานสรุปได้ว่า ผู้เรียน เป็นผู้ปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้ เป็นผู้รู้จักตน เลือกลงและตัดสินใจทำงาน มีแผนชีวิตด้านอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการทำงานพื้นฐานและความรู้ที่

จำเป็น มีวินัย มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนได้

2.6.4 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

2.6.4.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นคำที่มีความถี่ในการถูกใช้เพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการศึกษา และบริษัทเอกชน ในปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) องค์การสังคมอเมริกันเพื่อการฝึกอบรมและพัฒนา (The American Society for Training and Development) ได้ระบุว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) เป็นหนึ่งในสิบสิ่ง (Top trends) ที่ปรากฏขึ้นกับวิธีการนำความรู้ไปให้กับพนักงานในระบบอุตสาหกรรมในปีพ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) (Bonk & Ray, 2006, p. 3) ในอดีตนักการศึกษาได้แยกการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางได้แยกขอบข่ายออกจากกัน บทเรียนหรือรายวิชาได้ถูกจัดให้ดำเนินการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าหรือผ่านสื่อการสอนประเภทคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มัลติมีเดีย ไฮเปอร์มีเดีย เว็บ หรืออุปกรณ์การสื่อสารแบบเคลื่อนที่อย่างใดอย่างหนึ่ง ในความเป็นจริงได้มีการแบ่งสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของบทเรียนและรายวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษา บริษัทเอกชน และการฝึกอบรมทางทหาร ได้มีการดำเนินการโดยการนำการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อมาหลอมรวมเข้าด้วยกันแล้วเรียกว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Januszewski & Molenda, 2008, น. 39) แนวโน้มนี้ได้ถูกขับเคลื่อนโดยอินเทอร์เน็ตและเว็บที่มีอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่งในชีวิตประจำวันของนิสิตและผู้ที่ทำงานทั่วไปที่ยังมีอยู่จำนวนน้อยที่จะใช้ในการพัฒนาสังคมด้วยเทคโนโลยี トラบเท่าที่นิสิตและผู้ที่ทำงานมีความพร้อมในการใช้การสื่อสารผ่านอีเมล แทนการส่งข้อความสั้น และการใช้ห้องสนทนา และトラบเท่าที่ผู้สอนมีความพร้อมในการใช้งานเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ และสร้างสื่อการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ แต่ยังไม่มีการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เริ่มครั้งแรกในปี 1996 นักวิจัยพบว่ามากกว่าร้อยละ 75 ของผู้เรียนที่ลงทะเบียนในชั้นเรียนแบบออนไลน์เต็มรูปแบบ และการเรียนรู้แบบทางไกล ยังลงทะเบียนในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้า จากการค้นพบดังกล่าวทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับนักศึกษาที่เรียนรู้แบบออนไลน์ผู้ที่ไม่เคยเข้าชั้นเรียนแบบเผชิญหน้าแต่เรียนรู้ผ่านการเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Instruction) เป็นแนวคิดที่ไม่ถูกต้องมากนัก จากข้อพิจารณาดังกล่าวทำให้มุมมองทางการบริหารในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือการเรียนแบบ

ออนไลน์และการเรียนในชั้นเรียนถูกนำเสนอในการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมจึงเกิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในเวลาต่อมา University of Central Florida (UCF) เป็นมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่ได้ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของการจัดการเรียนรู้จากรูปแบบเผชิญหน้า (Face to face) เป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้นถูกอธิบายว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ที่ผสมผสานความมีประสิทธิภาพและโอกาสในทางสังคมในชั้นเรียนที่มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ University of Central Florida พบว่านักศึกษา และคณะมีความพึงพอใจอย่างสูงในหลักสูตร และได้ผลลัพธ์จากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสูงกว่าการเรียนแบบเผชิญหน้า และแบบเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบ และยังพบว่าความต้องการของนักศึกษาที่จะเข้าเรียนด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความต้องการที่สูงมาก เนื่องจากการเรียนการสอนดังกล่าวมีความสะดวกและมีความยืดหยุ่นที่สูง การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานยังก่อให้เกิดประโยชน์กับสถาบันอย่างมาก ด้วยวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ชั้นเรียนช่วยลดเวลาให้ผู้เรียนต้องเดินทางมาศึกษา การเรียนการสอนแบบผสมผสานต้องมีอุปกรณ์ที่จะเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก สมาร์ทโฟน หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ (Moskal, 2005, p. 4; Singh, 2003, pp. 51-54)

2.6.4.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นวิธีหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกแห่งเทคโนโลยี มีนักวิชาการทางด้านการศึกษาได้ให้นิยามความหมายในมิติที่แตกต่างกัน ดังนี้

Akyol and Garrison (2008, p. 5) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่า เป็นการรวมแนวคิดของการเผชิญหน้าของการเรียนแบบดั้งเดิม และการเรียนแบบออนไลน์เข้าไว้ด้วยกัน โดยมีหลักการพื้นฐานจากการสนทนาแบบเผชิญหน้า และการติดต่อสื่อสารแบบออนไลน์เป็นการบูรณาการผสมผสานเอาข้อดีที่เป็นจุดแข็งของแต่ละรูปแบบการเรียนรู้มาใช้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมภายใต้สภาพแวดล้อมและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนแบบผสมผสานคือ การคำนึงถึงหลักการพื้นฐานในการออกแบบเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างการเรียนรู้ วิธีการสอนและการเรียนรู้ ข้อสังเกตที่สำคัญในการออกแบบการเรียนแบบผสมผสานคือ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ การเรียนแบบเผชิญหน้าของการเรียนแบบ

ดั้งเดิมและการเรียนแบบออนไลน์ โดยการคำนึงถึงการออกแบบ การปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร และชั่วโมงที่ใช้ติดต่อกในการเรียนแบบเผชิญหน้า

Garrison and Vaughan (2008, p. 5) ได้นำไปใช้ในบริบทของอุดมศึกษา และได้กล่าวว่า การเรียนในห้องเรียนใช้การสื่อสารด้วยคำพูด ส่วนการเรียนผ่านออนไลน์ใช้การสื่อสารด้วยการเขียน ซึ่งมีความแตกต่างกันไป ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากจะให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงบริบทของมหาวิทยาลัยด้วย ซึ่งแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานอาจดูเหมือนเป็นสิ่งที่เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อน แต่ในทางปฏิบัติแล้วจะมีความซับซ้อนมากกว่านั้น

Allen and Seaman (2009, p. 4) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่ามีสัดส่วนเนื้อหาที่นำมาเสนอทางอินเทอร์เน็ตเป็นร้อยละ 30-79 และมีการนำเสนอเนื้อหาผ่านทางอินเทอร์เน็ต มีการใช้กระดานสนทนาออนไลน์ร่วมกับการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มีสัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอทางอินเทอร์เน็ตน้อยกว่าร้อยละ 30 นั้น จัดเป็นการใช้เทคโนโลยีเว็บช่วยการสอน แม้ว่าจะมีการใช้ระบบบริหารจัดการเรียนรู้ มีการนำเสนอเนื้อหาผ่านทางอินเทอร์เน็ต แต่จะมีปริมาณกิจกรรมที่นำเสนอออนไลน์ไม่มาก และยังคงเน้นการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นหลักอยู่

Garnham and Kaleta, 2002, อ้างถึงใน อิทธิณัฐ ตันติวิทิตพงศ์ (2558, น. 31) กล่าวว่า เป็นการเรียนที่น่าข้อดี คุณลักษณะที่ดีที่สุดของการเรียนภายในชั้นเรียนและการเรียนบนเครือข่ายออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ได้ตามความต้องการอย่างอิสระ เกิดการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น (Active learning) กลายเป็นผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้น (Active learner) อีกทั้งยังช่วยลดเวลาเรียนภายในชั้นเรียนอีกด้วย

มนต์ชัย เทียนทอง (2548, น. 48) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสาน หมายถึง การบูรณาการระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

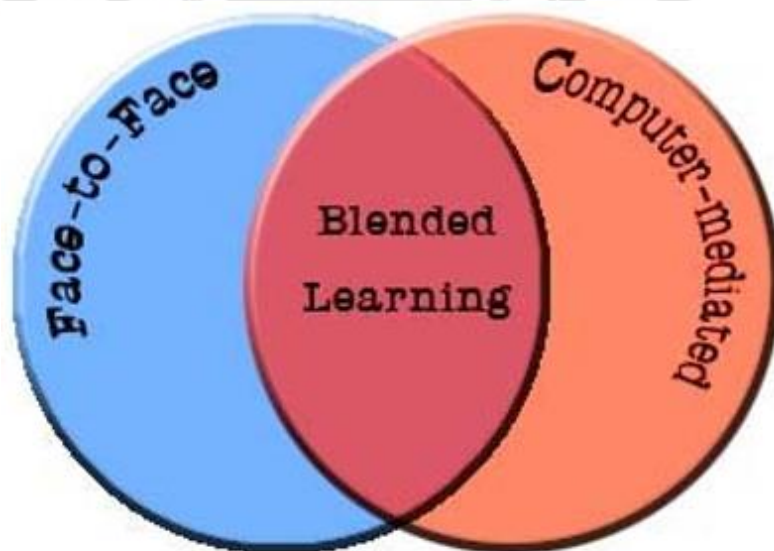
ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี (2555, น. 2) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบผสมผสานว่า หมายถึงการจัดสภาพการเรียนรู้แบบหลากหลายวิธี การสอนผนวกกับการใช้เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบรวม ในการจัดกิจกรรมการเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด และเพื่อตอบสนองต่อความเจริญก้าวหน้าของยุคดิจิทัล และเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนที่แตกต่างไปจากเดิม

สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการและผสมผสานยุทธวิธีจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในห้องเรียนและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตที่ผนวกการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ผสมผสานข้อดีที่เป็นจุดแข็งของแต่ละรูปแบบ ทำให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ได้ตามต้องการจนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน (Active Learning)

2.6.4.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Allan Babara (2007, p. 1) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่า เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม เนื่องจากได้ผสมผสานแนวทางต่าง ๆ ไปด้วยกัน ได้แก่ การเผชิญหน้า การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ผ่านออนไลน์ หรือผสมผสานระหว่างการเรียนในชั้นและแหล่งฝึกงาน

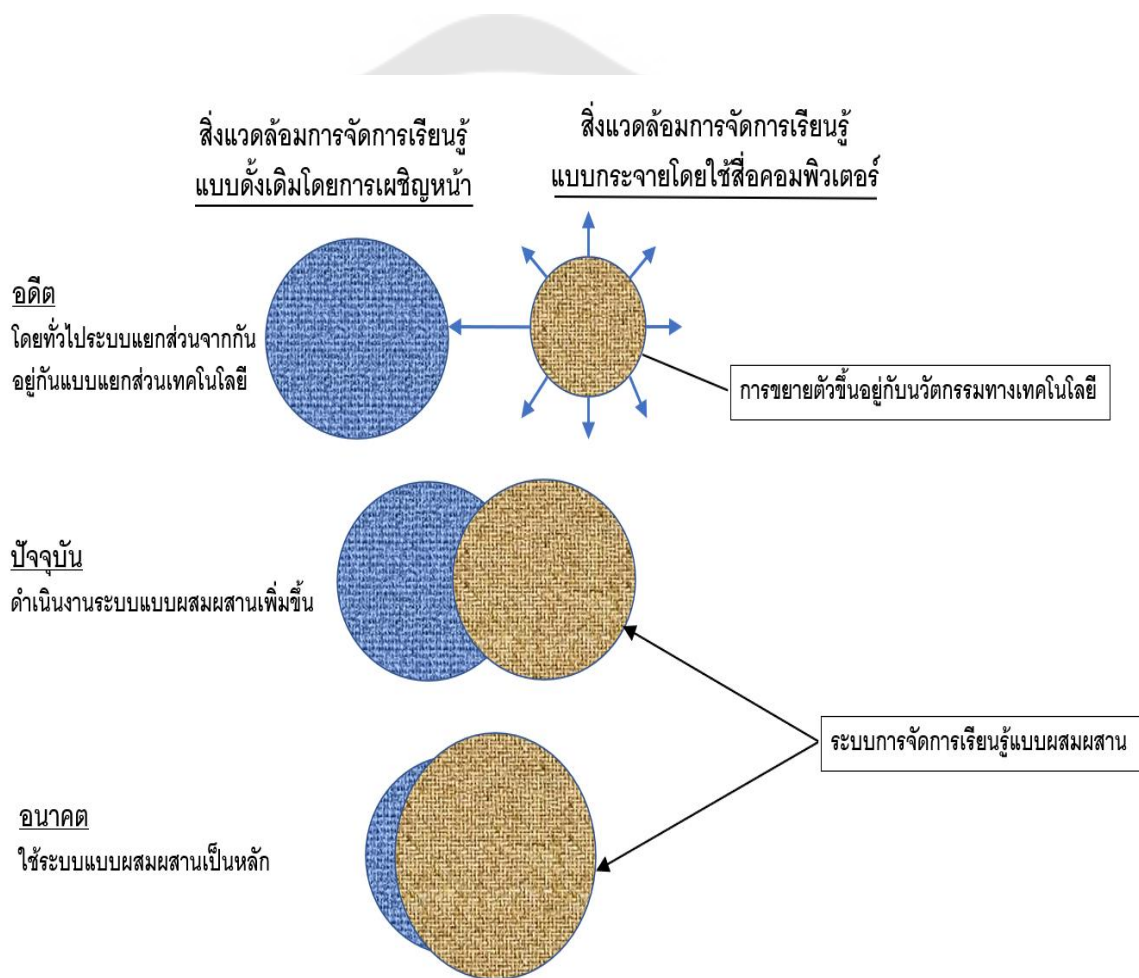
สรุปได้ดังภาพประกอบ 6 เป็นรูปแบบการผสมผสานการเรียนรู้ระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับการเรียนการสอนผ่านคอมพิวเตอร์มีได้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ภาพประกอบ 6 Model แสดงนิยามความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ที่มา: อภิชาติ อนุกุลเวช (2555)

Bonk and Graham (2006, p. 6) อธิบายลักษณะสำคัญไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นองค์รวมเนื่องจากเป็นการผสมผสานระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือส่วนที่มีการรวมเข้าหากันจาก 2 รูปแบบ คือ การเรียนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งในอดีตนั้นการเรียนทั้ง 2 รูปแบบจะมีช่องว่างหรือระยะห่างจากกันค่อนข้างมาก แต่ในปัจจุบันการเรียนทั้ง 2 รูปแบบมีการซ้อนทับกันมากขึ้น และคาดการณ์ว่าในอนาคตการจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีออนไลน์จะมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น Bonk and Graham ได้อธิบายดังภาพประกอบ 7 ดังนี้

ภาพประกอบ 7 แสดงการบรรจบกันระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้เผชิญหน้าแบบดั้งเดิมและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้สื่อคอมพิวเตอร์

ที่มา: C. J. Bonk and C. R. Graham (2006)

Michael B. Horn and Heather Stake, 2011, อ้างถึงใน ธัญมา หลายพัฒน์ (2561, น. 16) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญไว้ว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเหมาะสำหรับสังคมในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในวงการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การศึกษาจึงมีลักษณะบูรณาการและการสังเคราะห์ ไม่ใช่เฉพาะแต่ให้เกิดการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ส่วนตัวหรือสาธารณะ นอกจากนั้นผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ผู้เรียนสามารถควบคุมเวลา สถานที่ และแนวทางการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ได้ผสมผสานแนวทางต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน และผสมผสานระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในทุกพื้นที่ทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคตมากขึ้น

2.6.4.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Debra and John (2010, Online) ได้นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนแรก ๆ ของกระบวนการออกแบบในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้แนวทางการบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่นำไปสู่หลักสูตรการเรียนรู้ ซึ่งได้พิจารณาส่วนประกอบของหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรว่าเป็นหลักสูตรเดิมหรือหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ บริบทของหลักสูตร ลักษณะของผู้เรียนที่ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน บทเรียน ทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนรู้ กิจกรรมการวัดและประเมิน และการสนับสนุนการเรียนรู้โดยสิ่งที่ต้องตระหนักถึงคืออะไร หรือมีสิ่งใดที่ต้องทำเพื่อช่วยในการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development) เป็นขั้นตอนในการกำหนดองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ หลักจากที่ได้มีการวางแผน การได้พิจารณาถึงระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ งานที่ได้มอบหมายให้กับผู้เรียน ช่องทางที่ใช้ในการติดต่อกับผู้เรียน การหาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรม และการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการวัดประเมินและการบริหารหลักสูตร

3. การนำไปใช้ (Implementing) เป็นขั้นตอนที่แม้จะมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมาอย่างดีแล้ว แต่ถ้านำไปใช้ผลที่เกิดขึ้นอาจจะยังมีความผิดพลาดหรือมีปัญหาอุสรรค ซึ่งสิ่งที่คุณควรคำนึงถึงเมื่อนำการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ ได้แก่

3.1 การถาม เป็นการถามตัวเองว่า เราพร้อมหรือไม่ในการจะจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่จะนำไปใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ เช่น ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านคอมพิวเตอร์ การเตรียมความพร้อมสำหรับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงการคำนึงถึงความคาดหวังในแต่ละวิชาที่จะมุ่งให้เกิดกับผู้เรียน

3.2 การสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นการพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ การบอกเป้าหมายกับผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้นตามความคาดหวัง การทำความเข้าใจและสื่อสารอย่างชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ การให้คำแนะนำและให้เทคนิคในการใช้สื่อหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะเป็นเครื่องมือให้มีความสะดวกราบรื่นที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม การสร้างแรงจูงใจกับผู้เรียน สร้างความรู้สึกให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน การร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และประสบการณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน การจัดเตรียมบทเรียนของเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และมีความสะดวกในการใช้และเตรียมความพร้อมของผู้เรียนจากการเรียนแบบร่วมมือกัน รวมทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนผ่านบทเรียนบนอินเทอร์เน็ต

3.3 การสนับสนุนผู้เรียนในการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ซึ่งผู้สอนต้องเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียนจากทั้งการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและการออกแบบสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตที่เป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และสามารถช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนทั้งด้านภารกิจที่กำหนดและการทำงานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และยังคงสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีความยั่งยืน

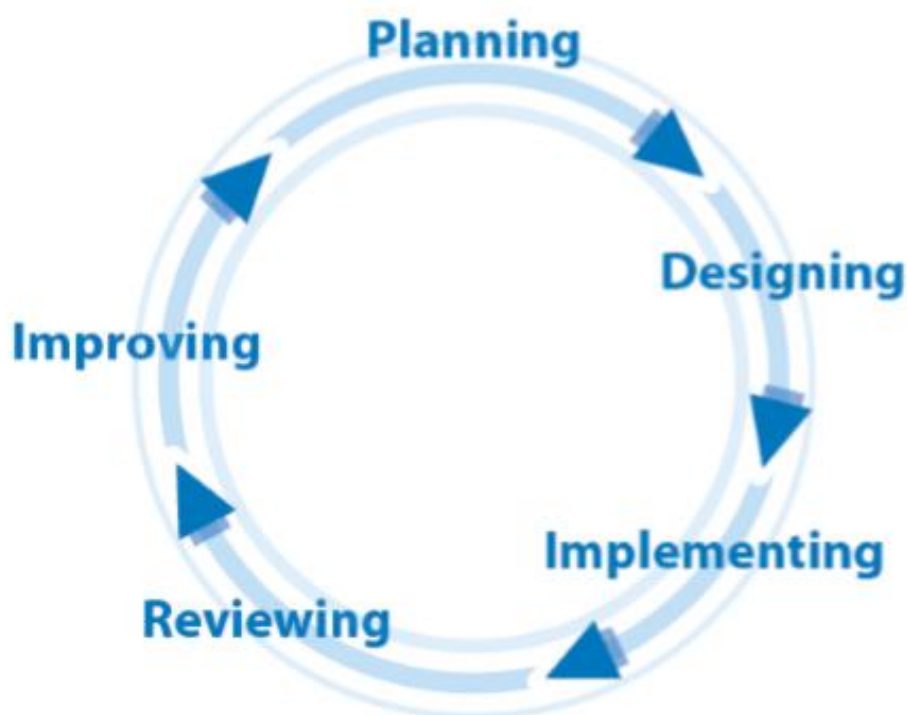
3.4 การสร้างความประทับใจให้ผู้เรียนเมื่อจบการเรียนรู้อบบผสมผสาน

4. การทบทวน (Reviewing) เป็นขั้นตอนหลังจากที่ได้มีการนำการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ จากนั้นผู้เรียนต้องมีการทบทวนถึงสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยอาจจะขอเสนอความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ทั้งด้านบทเรียน กิจกรรม และการวัดประเมินผล โดยการวัดประเมินผลนั้นต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะประเมินและวิธีการ

ประเมิน เช่น การประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อนในชั้นเรียน การประเมินด้านการเรียนรู้และในด้านประสบการณ์ที่เกิดกับผู้เรียน ซึ่งการทบทวนถือเป็นส่วนที่สำคัญในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งยังมีส่วนช่วยในการทบทวนสิ่งที่เป็นข้อผิดพลาด ที่นำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการแก้ไข โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาได้ในทันที และยังช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพื่อช่วยในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในอนาคตต่อไป

5. การพัฒนา (Improving) เป็นขั้นตอนการวางแผนที่ต่อยอดจากผลที่ได้จากการวัดประเมินและสามารถทบทวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน อันจะนำไปสู่ประสบการณ์ของผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ที่มา: Debra and John (2010)

C. J. Bonk and C. R. Graham (2006, p. 13) ได้นำเสนอลำดับขั้นของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. การผสมผสานชั้นความเป็นไปได้ ความสามารถที่จะผสมผสาน (Enabling Blends) ในชั้นเริ่มต้นก็คือการหาสิ่งที่จะนำมาผสมผสานว่าวิธีการสอนแบบไหน รูปแบบการสอนแบบไหน หรือสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่จะนำมาผสมผสานกันได้อย่างไร แล้วทำการระบุหรือกำหนดสิ่งที่ต้องการผสมผสาน

2. การผสมผสานชั้นเพิ่มสัดส่วนในการผสมผสานให้มากขึ้น (Enhancing Blends) เพิ่มการผสมผสานให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการยอมรับ เช่น การสอนแบบเผชิญหน้า และบางที่อาจจะเพิ่มการเรียนแบบออนไลน์ เข้ามาในระหว่างการเรียน

3. การผสมผสานชั้นเปลี่ยนรูปแบบ (Transforming Blends) เปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้เมื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานได้รับการยอมรับมากขึ้น เช่น เปลี่ยนรูปแบบการเรียนจากผู้เรียนเป็นผู้รับ เป็นผู้เรียนเป็นผู้กำหนด หรือมีปฏิสัมพันธ์โดยผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ได้กำหนดไว้

จากข้อมูลขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่นำมาผสมผสานกัน สรุปได้เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนผสมผสานความเป็นไปได้ 2) การออกแบบและพัฒนา 3) การนำไปใช้ 4) การทบทวนเพื่อเพิ่มสัดส่วนในการผสมผสาน 5) การพัฒนาต่อยอดในการเปลี่ยนรูปแบบ

2.6.4.5 บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2555, อ้างถึงใน ธนกร ชันทเขตต์ (2558, น. 43) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ผู้สอนควรตระหนักถึงที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสรุป มีดังนี้ ผู้สอนควรใช้เครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการจัดการรายวิชา เช่น การมอบหมายงาน การบ้าน การแจ้งข่าว ข้อมูลต่าง ๆ และสรุปเนื้อหาวิชา เป็นต้น บทบาทผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้สนับสนุนและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดเตรียมเนื้อหาบทเรียน มีการแนะนำแหล่งการจัดการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต และมีการส่งเสริมให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้มีการสื่อสารกันได้เสมอ เพื่อส่งเสริมให้ความช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจในเนื้อหาได้มากขึ้น โดยการสนับสนุนต้องเป็นการสนับสนุนแบบร่วมมือร่วมใจกัน ทั้งการพัฒนาความร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกันที่จะช่วยให้พัฒนาความเข้าใจได้ดีกว่าการทำงานเพียงคนเดียว ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์เป็นกลุ่มโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่จะเป็นการพัฒนาการแก้ไขปัญหา รวมถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกันเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุด นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสร้างความรู้เองอันเป็นการหลีกเลี่ยงการบ่อนข้อมูลหรือคำตอบให้กับผู้เรียน เนื่องจากการแสวงหา

ความรู้ด้วยตนเองสามารถช่วยสร้างความกระตือรือร้นในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ส่วนการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนรวมถึงการส่งการบ้านทางอินเทอร์เน็ต และการบริการรับส่งแฟ้มข้อมูลทางเครือข่ายรวมทั้งเป็นคลังในการเก็บรวบรวมชิ้นงานของผู้เรียน รวมถึงการประกาศการนัดหมายต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนรับรู้และเกิดความกระตือรือร้นอยู่เสมอ และสามารถช่วยเติมเต็มการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้มากยิ่งขึ้น

Stacey and Gerbic, 2008, อ้างถึงใน ทรงพล ทีรเวท (2559, น. 26) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่า

- 1) การพัฒนาผู้สอนให้มีความพร้อมด้านการจัดสรรเวลาและพัฒนาผู้สอนให้ยอมรับการเรียนแบบผสมผสาน
- 2) การสนับสนุนผู้สอนให้ตั้งกลุ่มชุมชนปฏิบัติ (Community of Practice) ด้านการเรียนแบบผสมผสาน
- 3) ผู้สอนควรสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนว่า การเรียนแบบผสมผสานไม่ได้ทำให้งานเพิ่มขึ้นหรือผลการเรียนต่ำลง โดยเฉพาะเรื่องเกรด แต่ต้องเข้าใจว่าการเรียนแบบผสมผสานช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น
- 4) การคำนึงภาระงานของผู้สอนด้วยว่ามากเกินไปหรือไม่ ดังนั้นจึงควรแนะนำผู้สอนให้ใช้ด้วยกันได้

ธัญมา หลายพัฒน์ (2561, น. 19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ต่อผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่สะท้อนถึงบทบาทของผู้สอนไว้ว่า ผู้สอนสามารถผสมผสานระหว่างการเรียนแบบดั้งเดิมและแบบอนาคตได้ ส่งเสริมความแม่นยำ ถ่ายโอนความรู้จากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่งได้ สร้างแรงจูงใจในบทเรียนมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ เลือกใช้วิธีสอนได้หลากหลาย นำเอาทรัพยากรของการเรียนรู้มาใช้ได้อย่างยืดหยุ่น โดยเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมที่สุดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

จากข้อมูลในข้างต้นสรุปบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานได้ว่า ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก สามารถผสมผสานการจัดการเรียนรู้ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้เรียนได้ตลอดเวลาอย่างใกล้ชิด และส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนสร้างความเข้าใจกับผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น

2.6.4.6 บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Stacey and Gerbic, 2008, อ้างถึงใน ทรงพล ทิรวย (2559, น. 26) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่า

- 1) ผู้เรียนควรมีความพร้อมในการเรียน คือ ต้องมีความเป็นผู้ใหญ่เพียงพอที่จะควบคุมการเรียนของตนเองได้
- 2) ผู้เรียนมักรู้สึกว่าการเรียนออนไลน์เป็นการเพิ่มภาระการเรียนมากกว่าการเรียนในชั้นเรียน จึงต้องพัฒนาความคิดให้ผู้เรียนใหม่และรู้จักการจัดสรรเวลาในการเรียน
- 3) การกระตุ้นผู้เรียนให้มีการสื่อสารออนไลน์สม่ำเสมอ เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจตลอดกระบวนการเรียน

ธัญมา หลายพัฒน์ (2561, น. 19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่สะท้อนถึงบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่า ผู้เรียนสามารถแบ่งเวลาเรียน เลือกสถานที่อย่างอิสระ เรียนด้วยระดับความเร็วของตนเอง และสื่อสารอย่างใกล้ชิดกับครูผู้สอน ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดี คำนี้ถึงลีลาของผู้เรียน ผู้เรียนมีเวลาในการค้นคว้าข้อมูลมาก สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างดี ผู้เรียนสามารถทราบผลปฏิบัติย้อนกลับได้รวดเร็ว ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้เดิม และสืบค้นความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา สามารถหลีกเลี่ยงสิ่งรบกวนภายในชั้นเรียนได้ ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน ผู้เรียนมีช่องทางในการเรียน สามารถเข้าถึงผู้สอนได้ เป็นการนำผู้เรียนออกจากห้องเรียนไปสู่ห้องเรียนของโลกความเป็นจริง และใช้เทคโนโลยีเพื่อการตอบสนองการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

สรุปบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานได้ว่า ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน สามารถควบคุมการเรียนของตน จัดสรรเวลา เลือกสถานที่ และสื่อสารทางออนไลน์อย่างใกล้ชิดกับผู้สอน ทบทวนความรู้เดิมและสืบค้นความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา และใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

2.6.5 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning)

2.6.5.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning)

การเกิดขึ้นครั้งแรกของเกมเกิดในประเทศอียิปต์เมื่อประมาณ 3,500 ปีก่อนคริสตกาล มีการพัฒนาเกมกระดานที่มีชื่อว่า "Senet" เกิดขึ้นมาเป็นครั้งแรกที่มีหลักฐานปรากฏจากการที่ได้ขุดค้นจากหลุมฝังศพของอียิปต์โบราณ โดยเกม Senet นี้ จะมีความคล้ายคลึงกับเกมในปัจจุบันนี้ที่เรียกว่า "Backgammon" โดยวิวัฒนาการของเกมได้มีมานานกว่าหลายพันปีมาแล้ว เกมไม่ได้มีจุดประสงค์เพียงเพื่อให้มีความสนุกสนานหรือมีความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่เกมยัง

ช่วยให้มีการพัฒนาทักษะทางด้านการคิด การวางแผน และทักษะอื่น ๆ ในมุมมองที่หลากหลาย โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเกมกระดานในแต่ละเกม แต่ละประเภทว่าสร้างเกมขึ้นมาเพื่อเป็นการตอบสนองในเรื่องใด (Carr, 2015 and Hawkinson, 2013, อ้างถึงใน วรรีตต์ อินทสระ, 2562, น. 9)

สำหรับในประเทศไทย ญัฐญา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์ (2559, น. 167-168, 173) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานไว้ว่า จากการตอบรับของสังคมเรื่องปัญหาเด็กติดเกมทำให้เกิดรายการสารคดีโทรทัศน์ ชื่อ “LET ME GROW พลิกชีวิตเด็กติดเกม” ในปีพ.ศ.2559 จัดโดย รศ.นพ.ชาญวิทย์ พรนภพล ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ร่วมกับชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นแห่งประเทศไทย โดยจัดค่าย “บำบัดเด็กติดเกม” ขึ้น คัดเลือกเด็กติดเกม “ขั้นรุนแรง” จำนวน 61 คน จากผู้สมัครทั่วประเทศจำนวนประมาณหนึ่งพันคน มาเข้าค่ายร่วมกันเป็นเวลา 7 วัน เพื่อค้นหา “สาเหตุ” ที่ทำให้เด็กหันหน้าเข้าหาเกม พบว่า ปัญหาของเด็กติดเกมมีหลากหลาย ตั้งแต่การโดนเพื่อนที่โรงเรียนแกล้งทั่วไป หรือการถูกเพื่อนแกล้งในรูปแบบไซเบอร์บูลลี่ชิง ในช่วงทำของสารคดีมีบทสัมภาษณ์ของลูกที่น่าสนใจทำให้พ่อแม่ได้รับรู้สิ่งที่อยู่ในใจลูกว่าตลอดเวลาที่ผ่านมาลูกคิดอย่างไร ภาพที่นำเสนอสะท้อนความสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีแนวโน้มดีขึ้น ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนเกมครั้งใหญ่ให้เป็นสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นแรงจูงใจในการจัดการเรียนรู้ และนำเด็กให้กลับมาในห้องเรียน

2.6.5.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 139) ได้ให้ความหมายของเกมว่า การแข่งขันที่มีกติกากำหนด เช่น เกมกีฬา การเล่นเพื่อความสนุก เช่น เกมคอมพิวเตอร์ การแสดงเพื่อสาธิตกิจกรรม เช่น เกมการบริหาร โดยปริยายหมายถึง การแสดงที่ใช้กลวิธี หรือเล่นเพื่อหักล้างกัน เช่น เกมการเมือง ลักษณะนามเรียกการแข่งขันหรือการเล่นที่จบลงด้วยการแพ้ชนะครั้งหนึ่งๆ เช่น เล่นแบดมินตัน 3 เกม ภาษาอังกฤษใช้คำว่า game ส่วน ทิศนา แชมมณี (2553, น. 365) กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยการให้เกมเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้สอนได้ให้ผู้เรียนได้เล่นเกมตามกติกา และนำบทเรียนและเนื้อหาของเกม พฤติกรรมการเล่นเกม วิธีการเล่นและผลจากการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการแสดงความคิดเห็นเพื่อจะได้สรุปการจัดการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุขสนุกสนาน เป็นการทำ

ทายความสามารถของผู้เรียนที่เป็นผู้เล่นเกมเอง และยังทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง ทั้งเป็นวิธีที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมได้มาก

ส่วนความหมายของ Game Based Learning หรือใช้คำย่อว่า GBL ถ้าแปลตามคำภาษาอังกฤษคือ การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายเพิ่มเติมดังนี้ Pho and Dinscore, 2015, อ้างถึงใน ธีรัฐญา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์ (2559, น. 173) ได้อธิบายการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเพิ่มเติมว่า ด้วยเจตนาและการออกแบบระบบการเรียนรู้แบบเกมเป็นฐาน ผู้สอนและนักออกแบบจึงเพิ่มผลกระทบ (impact) ของคุณลักษณะด้านเกมและโครงสร้างด้านแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ Alaswad and NadoIny, 2015, อ้างถึงใน ธีรัฐญา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์ (2559, น. 174) ให้ความสำคัญกับความรู้สึกด้านประสบการณ์ เจตคติ และความเชื่อของผู้เล่น และยอมรับว่าการออกแบบสภาพแวดล้อมของเกมมีผลต่อ สภาพและการเสาะหา (investigate) ของผู้เรียน ซึ่งส่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับ Plass J.L. et.al., 2015, อ้างถึงใน ธีรัฐญา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์ (2559, น. 174) กล่าวถึงเกมว่า สามารถกระตุ้นเร้าความสนใจให้กับผู้เรียน และสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกไปกับบทเรียน โดยพัฒนาในรูปแบบของกิจกรรม สื่อนวัตกรรมทั้งสื่อพื้นฐานและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากความหมายของเกมและการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) พอจะสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้แรงจูงใจในการเล่นตามกติกาในเนื้อหาที่เรียน ออกแบบสภาพแวดล้อมของเกมที่ทำทายความสามารถ ซึ่งกระตุ้นเร้าความสนใจให้ผู้เรียน สร้างความสนุกสนาน มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่งผลต่อเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้

2.6.5.3 ลักษณะสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

Teed, 2004, อ้างถึงใน ธีรัฐญา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์ (2559, น. 175) ได้สรุป คุณลักษณะเด่นของเกม ดังนี้

1. ความสำเร็จ: ในการใช้เกมเป็นฐานหรือการปฏิบัติแต่ละครั้งจะต้องอยู่บนพื้นฐานของจุดประสงค์ที่จะนำผู้เรียนไปสู่การประสบการณ์ความสำเร็จ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความชำนาญ (to master) ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ และสื่อที่สามารถทำทายผู้เรียน

2. แรงจูงใจ: เป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือประเด็นที่น่าสนใจทั่ว ๆ ไป ซึ่งผู้สอนควรได้จูงใจผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการเชื่อมโยงระหว่างบทเรียนของหลักสูตรและของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

3. การประเมินผล: ถือเป็นเรื่องสำคัญ เป็นการให้รางวัลตอบแทนในการทำดีต่าง ๆ ในชั้นเรียนหรือโรงเรียนผ่านเกม จะสามารถช่วยเพิ่มความเข้าใจและความสามารถใหม่ ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการแสดงออกในรูปแบบของการให้คะแนน เกรด (credit) หรือการให้รายละเอียดในข้อมูลย้อนกลับ (detailed feedback)

นอกจากนี้ อัจฉรา เปรมปรีดา (2558, น. 39-40) ได้สรุปลักษณะของเกมประกอบการจัดการเรียนรู้ที่ดีไว้ดังนี้

1. เกมประกอบการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องสร้างความสนใจของผู้เรียน และเป็นเกมที่มีความสนุกสนาน และสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. ควรใช้เวลาในการเล่นเพียงแค่ช่วงเวลาสั้นๆ และให้จบเกม โดยมีการตัดสินผลการเล่นเกมภายในคาบเรียนนั้น ๆ โดยการเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้เป็นผู้ตัดสินใจ และสามารถตรวจสอบผลจากการเล่นเกมได้ด้วย

3. มีกติกาและวิธีการเล่นที่สามารถเข้าใจง่าย ชัดเจน และไม่มีความซับซ้อน

4. สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นควรประดิษฐ์ขึ้นมาเอง และจัดให้มีความเพียงพอกับจำนวนผู้เล่น

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน สรุปได้ว่า ลักษณะของเกมต้องมีวัตถุประสงค์ที่นำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ โดยเป็นเกมที่มีแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจสนุกสนาน มีกติกาและวิธีการเล่นที่เข้าใจง่าย และมีการสรุปประเมินผลให้รางวัล

2.6.5.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2546, น. 58, 61-62) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนเกมและอธิบายการสอนโดยใช้เกมไว้ดังนี้

1. บอกชื่อเกมให้ผู้เล่นทุกคนรู้
2. จัดผู้เล่นให้อยู่ในรูปแบบที่ต้องการ
3. อธิบายวิธีการเล่น รวมทั้งกฎ กติกา การตัดสินใจ
4. สาธิตให้ดูเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
5. ตอบคำถามในกรณีที่มีผู้เล่นไม่เข้าใจ

6. เริ่มเล่นเกม

การสอนโดยใช้เกมนั้นต้องให้เด็กได้รู้ได้เข้าใจ ให้เกิดทักษะเบื้องต้นและเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเกมนั้น ฉะนั้นการสอนต้องกระทำให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งควรดำเนินการดังนี้

1. การจัดชั้นเรียน เริ่มต้นด้วยการต้องรู้ก่อนว่าเกมนั้นสามารถเล่นได้กี่คน การจัดชั้นเรียนในการเล่นเกมนั้นควรจะเป็นแบบใดจึงจะสามารถเกิดผลได้มากที่สุด จะจัดเป็นกลุ่มแบบเข้าแถว หรือเป็นกลุ่มวงกลมเดี่ยว สองวง หรือเป็นแถวก็แถว หรือจะจัดที่ว่างเฉพาะตัว ทั้งนี้ต้องพยายามจัดให้เรียบร้อยและทำครั้งเดียวอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องใช้เวลา

2. การอธิบายวิธีการเล่น เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนต้องอธิบายวิธีการเล่นด้วยคำพูดที่ชัดเจน กะทัดรัด ไม่ซ้ำหรือเร็วจนเกินไป และควรยืนในจุดที่ทุกคนเห็นหน้า หรือได้ยินอย่างทั่วถึง

3. การสาธิตการเล่น ถ้าอธิบายเกมแล้วผู้เรียนไม่เข้าใจ หรือเกิดความสงสัย ผู้สอนจะต้องสาธิตการเล่นเกม ซึ่งการสาธิตอาจทำซ้ำ ๆ หรืออาจสาธิตไปพร้อมกับการอธิบาย

4. การปฏิบัติ เมื่อผู้เรียนเข้าใจในวิธีการเล่นเกมตามการอธิบายหรือการสาธิต การเล่นควรเล่นให้นานพอสมควร โดยการเล่นผู้สอนควรให้ผู้เรียนทุกคนได้เล่นกันอย่างทั่วถึง

5. การติดตามผล เกมแต่ละเกมจะมีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะของเกมนั้น ๆ ดังนั้นจึงมีวิธีการติดตามได้ ดังนี้

5.1 โดยจัดการแข่งขัน ผู้สอนสังเกตว่าผู้เรียนได้ทักษะนั้นหรือไม่ เพื่อแก้ไขต่อไป

5.2 ปฏิบัติซ้ำ ผู้สอนอาจจะให้มีการเล่นเกมใหม่อีกครั้ง โดยจัดระบบใหม่ แบ่งกลุ่มใหม่

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545, น. 93-96) ได้สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ดังต่อไปนี้

1. ชั้นเลือกเกม เกมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นเกมที่เรียกว่า “เกมการศึกษา” คือเป็นเกมที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้สอนจะต้องเลือกเกมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ผู้สอนสร้างเกมขึ้นมาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งหากผู้สอนต้องการสร้างเกมขึ้นมาใช้เอง ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ

สร้าง และจะต้องทดลองใช้เกมที่สร้างหลายๆ ครั้ง จนกระทั่งมั่นใจว่าสามารถใช้ได้ดีตามวัตถุประสงค์

1.2 ผู้สอนเลือกเกมที่ผู้สร้างขึ้นมาแล้วดัดแปลงให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสอนของตนก็ได้ ซึ่งการดัดแปลงหรือทดลองใช้ก่อนเพื่อจะให้เห็นประเด็นหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้มีการเตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ล่วงหน้า

1.3 จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นไว้ให้พร้อม

1.4 จัดเตรียมสถานที่เล่นให้พร้อมและคำนึงถึงความปลอดภัย

2. ขั้นชี้แจงการเล่นและกติกา ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

2.1 บอกชื่อเกมแก่ผู้เรียน

2.2 ชี้แจงกติกา โดยผู้สอนควรจัดลำดับขั้นตอนและให้รายละเอียดอย่างชัดเจน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสซักถามได้ หากสงสัย

2.3 สาธิตการเล่น เกมที่มีวิธีการเล่นที่สลับซับซ้อนบางครั้งอาจจะต้องมีการสาธิตก่อนการเล่น

2.4 ซ้อมก่อนเล่นจริง เกมที่มีวิธีการเล่นที่สลับซับซ้อน นอกจากการสาธิตการเล่นแล้ว ยังอาจจำเป็นที่จะให้ผู้เรียนได้ลองซ้อมเล่นเกมก่อน เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น

3. ขั้นเล่นเกม

3.1 จัดสถานที่สำหรับการเล่นเกมให้เอื้อต่อการเล่นเกม

3.2 ให้ผู้เรียนเล่นเกม โดยผู้สอนเป็นผู้ควบคุมการเล่นให้เป็นไปตามขั้นตอน และในบางกรณีจำเป็นต้องควบคุมเวลาในการเล่นอีกด้วย

3.3 ผู้สอนควรติดตามสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และควรมีการบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ไว้ เพื่อจะสามารถนำไปใช้ในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันหลังการเล่นเกม หรือผู้สอนอาจจะมอบหมายให้ผู้เรียนบางคนทำหน้าที่สังเกตการณ์การเล่นเกม โดยบันทึกพฤติกรรมการเล่นของเพื่อน ๆ และควบคุมเวลาเล่นไปด้วยก็ได้

4. ขั้นอภิปรายหลังการเล่นและสรุปผล เป็นขั้นตอนการเล่นเกมที่สำคัญมากสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เพราะจุดเน้นของเกมอยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ยุทธวิธีต่าง ๆ ที่จะสามารถเอาชนะอุปสรรค เพื่อให้ไปถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นการดำเนินการอภิปรายหลังการเล่นเกมควรดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้สอนควรตั้งประเด็นคำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย

4.2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับเทคนิคหรือทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับ เช่น ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะอะไรบ้าง ได้พัฒนาไปมากน้อยเพียงใด ประสบความสำเร็จตามที่

ต้องการหรือมีอุปสรรคข้อผิดพลาดอะไรบ้าง และจะมีวิธีใดที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

4.3 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ได้รับ เช่น การทดสอบ ความรู้ความเข้าใจ การให้เขียนสรุปเป็นแผนผังความคิด เป็นต้น

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของการสอนควรมีอย่างน้อย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) บอกชื่อเกมและชี้แจงกติกาการเล่น 2) สาธิตวิธีเล่นและซ้อมก่อนเล่นจริง 3) เล่นเกมตามกติกา 4) อภิปรายและประเมินผลหลังการเล่น

2.6.5.5 บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

วรัศนี อินทสระ (2562, น. 16) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานจะเปลี่ยนจากครู อาจารย์ ไปเป็นหลายๆ บทบาทตลอดการสอน ดังนี้

1. ผู้กระตุ้นผู้เรียน (Motivator) โดยเป็นคนที่คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทดลองทำ ผึกฝน และควรชมเชยเมื่อผู้เรียนทำได้ถูกต้อง เพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้เรียน
2. ผู้ควบคุมเนื้อหา (Content Structurer) โดยควบคุมให้การเรียนนั้นเป็นไปตามเนื้อหาที่ได้วางหัวข้อเอาไว้ และไปถึงจุด Learning Point ตามความตั้งใจ
3. ผู้สรุปประเด็นสำคัญ (Debriefed) โดยให้ความรู้ความเข้าใจ สรุปประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ และถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น
4. ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) โดยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำบอกกฎกติกาต่าง ๆ และให้ข้อคิดต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ผ่านไปด้วยราบรื่น แต่ไม่จำเป็นต้องบอกวิธีการเล่นทั้งหมด เพื่อเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง

บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน สรุปได้ว่า ครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยเกม โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทดลองทำ คอยควบคุมให้การเรียนได้เนื้อหาตามที่วางหัวข้อไว้ และสรุปประเด็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น

2.6.5.6 บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

William, 1982, อ้างถึงใน ไชโรดา แก้วภักดี (2544, น. 65) กล่าวว่า บทบาทของผู้เรียนนั้น สามารถจะเป็นผู้นำการเล่น เกม ผู้เล่นเกม และได้กล่าวถึงการที่จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกมไว้หลายประการดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนเตรียมพร้อมในการเล่น เกม เวลาสำหรับคิด จดบันทึก การฝึกพูด เพื่อที่จะเล่นเกมได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. การเตือนความทรงจำของผู้เรียน โดยเขียนคำหรือวลีไว้บนกระดาน เช่น คำขึ้นต้น คำถาม และศัพท์ที่รู้จัก ซึ่งเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และสามารถใช้อำนาจเพื่อการสื่อสารได้ สำหรับผู้เรียนที่เรียนอ่อน ครูควรเขียนทั้งประโยคหรือเป็นตาราง

3. ครูให้ผู้เรียนเป็นผู้นำกิจกรรมเกม โดยครูเป็นผู้นั่งดูและคอยให้คำปรึกษา

4. ครูควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกคน โดยไม่เรียกผู้เรียนคนเดิมเล่นหรือตอบคำถามอีก ต้องกระจายให้ผู้เรียนทั้งห้องได้เล่นเกม ครูต้องชี้แนะสำหรับเด็กที่เรียนอ่อนให้กล้าพูด

5. ในกรณีที่เล่นเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่ ครูต้องแบ่งจำนวนผู้เล่นให้เหมาะสม แบ่งกลุ่มหรือคู่ให้มากพอที่ทุกคนได้เล่นเกม

6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันในห้องเรียน เป็นทีมหรือกลุ่ม โดยการเตรียมให้เพื่อนได้กล้าแสดงออก และทุกคนคอยสนับสนุน

สรุปได้ว่า บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ผู้เรียนต้องเตรียมพร้อมในการเล่นเกมที่แบ่งจำนวนผู้เล่นอย่างเหมาะสม โดยเป็นผู้นำกิจกรรมเกม ทุกคนมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกันในการเล่น

2.6.6 การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

2.6.6.1 ความเป็นมาของ New Normal

เขมรัฐ ทรวงอยู่ (2558, online) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของคำว่า “New Normal” หรือ “ความปกติในรูปแบบใหม่” ไว้ว่า ถูกใช้ครั้งแรกในปี 2008 โดย Bil Gross นักลงทุนในตราสารหนี้ชื่อดัง (bond guru) ผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท Pacific Investment Management (PIMCO) โดยได้ให้นิยามถึงสภาวะเศรษฐกิจโลก ที่จะมีอัตราการเติบโตชะลอลงเมื่อเทียบกับอดีต และการเข้าสู่อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในระดับใหม่ที่ต่ำกว่าเดิม ซึ่งควบคู่ไปกับอัตราการว่างงานที่ได้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากเกิดเหตุการณ์วิกฤติทางการเงินในประเทศอเมริกา รวมทั้งความผันผวนทางเศรษฐกิจที่ไม่ได้เป็นไปตามวัฏจักรเศรษฐกิจแบบเดิมเหมือนที่ผ่านมา เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ได้เป็นตัวกำหนดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในลักษณะที่มีความแตกต่างไปจากในอดีต แนวคิดเรื่อง New Normal ของ Bill Gross ในช่วงแรก ๆ ไม่ได้ได้รับความสนใจ กลับยังถูกปฏิเสธโดยนักเศรษฐศาสตร์จำนวนหนึ่งที่มีความเชื่อว่า การชะลอลงของเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพียงการถดถอย (recession) ตามวัฏจักรของเศรษฐกิจเดิมเท่านั้น และในไม่ช้าระบบเศรษฐกิจและการจ้างงานนั้นจะกลับมาสู่

การเติบโตได้ที่ค่าเฉลี่ยเดิม แต่สถานการณ์เศรษฐกิจโลกในปัจจุบันนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าสิ่งที่ Bill Gross ได้กล่าวไว้ตั้งแต่ปี 2008 นั้นมีส่วนกล่าวได้ถูกต้องอยู่มาก

Workpoint Today (2563, online) อธิบายความเป็นมาของคำว่า New Normal เพิ่มเติมว่า แม้ว่าคำนี้จะเกิดขึ้นมากจากชาวอเมริกัน แต่การเห็นภาพที่ชัดเจนที่สุดของคำว่า New Normal อาจจะต้องพูดถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีน ซึ่งตั้งแต่ปี 2002 จนถึงปี 2007 ก่อนที่จะเกิดวิกฤติทางการเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา เศรษฐกิจในประเทศจีนได้ขยายตัวในอัตรา มากกว่า 10% มาโดยตลอดมา จนกระทั่งในปี 2008 เศรษฐกิจของประเทศจีนเริ่มมีตัวเลขการเติบโตที่ลดลงมาเรื่อย ๆ และหลังจากปี 2014 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของประเทศจีนนั้นยังไม่เคยโต สูงกว่า 7% อีกเลย ดังนั้นประธานาธิบดีสีจิ้นผิงจึงออกมายอมรับว่าการเติบโต 7% แทนที่จะเป็น การเติบโต 10% เหมือนในอดีตไม่ใช่การถดถอยทางเศรษฐกิจ แต่เป็น New Normal ของประเทศ จีนในอนาคต ซึ่งตอนนี้ระบบเศรษฐกิจของประเทศจีนได้เติบโตขึ้นมากแล้ว จะให้ตัวเลขทางระบบ เศรษฐกิจกลับไปเติบโตเร็วแบบเดิมก็คงเป็นไปได้ ในตอนนี้ที่โลกเกิดวิกฤติ COVID-19 ระบาด คำว่า New Normal จึงถูกหยิบมาใช้อีกครั้งหนึ่ง และได้ขยายวงออกไปในทุกวงการไม่ว่าจะเป็น ภาคเศรษฐกิจ ภาคธุรกิจ ภาคการศึกษา ในชีวิตประจำวัน หรือ แม้แต่ภาคสังคม อะไรก็ตามที่เป็น เรื่องที่เกิดขึ้นใหม่หลัง COVID-19 วิถีชีวิตใหม่ ๆ ก็จะถูกเรียกว่าเป็น New Normal

2.6.6.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

ราชบัณฑิตยสภา, 2563, อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563, น. 1-2) โดยศาสตราจารย์นายแพทย์สุรพล อิศโรกรศีล นายกราชบัณฑิตยสภา ได้เผยแพร่ข้อความ ผ่าน Facebook ที่ใช้ชื่อว่า Surapol Issaragrisri เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2563 เวลา 04.05 น. ระบุว่า “ราชบัณฑิตบัญญัติศัพท์คำว่า New normal โดยการพิจารณาศัพท์บัญญัติและนิยามของ คำว่า New normal และ New norm โดยคำว่า New normal นั้นมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ในช่วงที่มี การระบาดของโรคโควิด-19 เป็นวลีและเป็นสำนวนซึ่ง Oxford dictionary ได้ให้คำ นิยามว่า “A previously unfamiliar or atypical situation that has become standard, usual, or expected. หมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปรกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเกิดหรือเกิดวิกฤติบางอย่าง จึงมีการเปลี่ยนแปลงทำให้สถานการณ์หรือ ปรากฏการณ์นั้น กลายเป็นที่ปรกติและเป็นมาตรฐาน”

ราชบัณฑิตยสภา, 2563, อ้างถึงใน กรุงเทพธุรกิจ (2563) ได้บัญญัติศัพท์ “New Normal” เพิ่มเข้ามาโดย รศ.มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราช

บัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้ผ่านทางเฟซบุ๊ก Malee Boonsiripunth เขาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่ หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานที่ไม่คุ้นเคย

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2563, น. 1-3) ให้ความหมายของ New normal แปลว่าความปกติใหม่ หรือฐานชีวิตใหม่ หมายถึงวิถีชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากเดิม อันเนื่องมาจากมีเหตุปัจจัยบางอย่างมากระทบ จนทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมที่คุ้นเคยต้องเปลี่ยนแปลงไป เป็นวิถีชีวิตใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รวมทั้งวิถีชีวิตแห่งการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง

นอกจากนี้ วิชัยและมารุต ยังได้ให้ความหมายเพิ่มเติมไว้ว่า New Normal ในการเรียนรู้ หมายถึง ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ โดยเป็นสิ่งที่ไม่ปกติจากเดิม ผู้สอนและผู้เรียนไม่มีความคุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ซึ่งต่อมามีเหตุการณ์หรือสภาพวิกฤติบางอย่าง ที่ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจนทำให้ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ ได้กลายเป็นสิ่งที่ปกติและกลายเป็นมาตรฐานใหม่ของการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์ที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้ช่องทางการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์เป็นสื่อกลาง เนื่องจากการระบาดของโรค COVID-19 ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม 2563 เป็นต้นมา จึงถือได้ว่าเป็น New Normal ประการหนึ่งในบริบทของการจัดการเรียนรู้ที่จะมีการพัฒนาไปเป็นสิ่งปกติใหม่ และเป็นมาตรฐานใหม่ในอนาคตต่อไป

สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ได้ว่า หมายถึงการจัดการจัดการเรียนรู้ในความปกติใหม่ ที่เกิดจากวิกฤติการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบให้การจัดการเรียนรู้ต้องเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ไม่ผู้สอนและผู้เรียนไม่คุ้นเคยมาเป็นมาตรฐานใหม่ของการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง

2.6.6.3 ลักษณะสำคัญของการจัดเรียนรู้แบบ New Normal

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2563, น. 4-5) ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ไว้ว่า สภาพ New normal ทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 มีลักษณะสรุปได้ดังนี้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่จะมีช่องทางที่เข้าถึงได้หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะช่องทางการเรียนรู้ทางออนไลน์ ซึ่งผู้เรียนส่วน

ใหญ่มีอุปกรณ์อันชาญฉลาด (Smart devices) ของตนเอง และสามารถใช้ประโยชน์ในการสืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น ๆ การติดต่อสื่อสารกันกับผู้สอนแบบ Real time จากผู้สอนที่เคยบรรยายความรู้ผ่านทางระบบออนไลน์จะมีการปรับมาเป็น การโค้ชทางออนไลน์ (online coaching) หรือการเป็นโค้ชผ่านการเรียนรู้ในระบบออนไลน์มากขึ้น แต่สำหรับผู้เรียนที่ไม่มี Smart devices จะเป็นการใช้การเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและทางสังคมในพื้นที่มากขึ้น การได้เรียนรู้ผ่านการทำโครงการ (Project-Based Learning) ที่ได้บูรณาการองค์ความรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวและในชุมชน โดยมีการสนับสนุนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรชาญชาวบ้าน ที่ช่วยเป็นโค้ชการเรียนรู้ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ผู้สอนจึงเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกให้มีการเรียนรู้ได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีลักษณะของพื้นที่ที่แสดงศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น จากเดิมที่อาจจะเป็นพื้นที่ในห้องเรียนหรือในเวทีการแข่งขันการประกวดต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นทั้งพื้นที่ในโลกจริง ในครอบครัว ชุมชน หรือสังคม และอาจจะเป็นพื้นที่ในโลกออนไลน์ที่ผู้เรียนเองสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ความคิดที่สร้างสรรค์มาทำประโยชน์ในมุมมองต่าง ๆ แล้วยังสามารถนำมาเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ด้วยจิตอาสาด้วยลักษณะสำคัญอีกอย่างคือ ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning how to learn) ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้มากขึ้น รวมทั้งได้เรียนรู้วินัยพัฒนาวินัยของตนเอง (Self-discipline) เพื่อผู้เรียนจะสามารถกำหนดเป้าหมายทางการเรียนรู้ของตนเอง ได้แสวงหาวิธีการเรียนรู้ควบคุม และกำกับตนเองในการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง (Self-assesment) ได้ด้วย ลักษณะสุดท้ายคือ การเรียนรู้ในลักษณะ Personalized learning หรือ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคลซึ่งจะมีมากขึ้น โดยผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น ผู้สอนจะไม่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบเหมารวม (One size fits all) ซึ่งลักษณะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน จะส่งผลทำให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด อีกทั้งศักยภาพด้านการเรียนรู้ และการทำงานกับผู้อื่นยังคงอยู่

บัญญัติอักษร (2563, online) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ไว้ในเรื่อง การเรียนรู้ใหม่ ในวิถี New Normal ไว้ว่า คำว่า New Normal หรือ ความปกติใหม่ เป็นการเรียนรู้วิถีใหม่นี้ยังมีหลายมิติให้เราต้องทำความเข้าใจ ได้แก่

1) จากพื้นที่สาธารณะสู่พื้นที่ส่วนบุคคล เป็นการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทำให้เราสามารถเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกแห่ง และทุกเวลา แต่ยังคงเน้นการ

มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีของผู้เรียนและผู้สอน เปลี่ยนพื้นที่การเรียนรู้จากสถานศึกษาเป็นคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ

2) วิธีการสอนที่ออกแบบให้ตรงตามความถนัดในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งต่างจากเดิมที่เน้นผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นหลัก ด้วยวิธีการและสื่อ รวมถึงการประเมินผลที่เหมือน ๆ กัน เพื่อเป้าหมายเดียวกัน แต่การจัดการเรียนรู้ในวิถีใหม่ ยังคงมีเป้าหมายเหมือนเดิม แต่ใช้วิธีที่ต่างกันกับผู้เรียนแต่ละคน ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่เรียนรู้ได้เร็วตามความถนัดของแต่ละคนที่แตกต่างกัน

3) บทบาทที่เปลี่ยนไปของการประเมินผล การประเมินผลแบบเดิมด้วยการให้เกรดและการสอบ เป็นคำถามมานานว่าช่วยให้ผู้เรียนสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ การประเมินผลในวิถีใหม่จึงเปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” เป็น “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” โดยเน้นการวัดผลลัพธ์ที่ผู้สอนจะเข้าใจว่าผู้เรียนเหมาะกับการเรียนแบบใด และอะไรที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะของตน จึงเป็นการประเมินแบบทำความเข้าใจที่ไม่เป็นการตัดสินในวิถีการศึกษาแบบใหม่

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal สรุปได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีช่องทางที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางออนไลน์ที่ช่วยในการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้ตามสภาพจริง และมีพื้นที่ทั้งพื้นที่โลกจริงและพื้นที่โลกออนไลน์เรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา ที่ผู้เรียนต้องพัฒนาวินัยรวมทั้งประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนและการประเมินผลการเรียนรู้เป็นการทำความเข้าใจ

2.6.6.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2563, น. 6-8) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยอธิบายว่า ขั้นตอนการออกแบบการเรียนรู้ใน New normal การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal มีจุดเน้นอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เป็น การเรียนรู้เชิงลึก คือ รู้จริง รู้ชัด นำไปประยุกต์ใช้ และสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ การออกแบบการเรียนรู้ที่จะตอบสนองจุดเน้นดังกล่าว ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) วิเคราะห์ Passion ของผู้เรียน มีอะไรที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยสิ่งกระตุ้นของผู้เรียนจะต่างกัน ซึ่งถ้าผู้สอนสามารถพบสิ่งกระตุ้นของผู้เรียนแต่ละคน จะ

สามารถนำมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ เช่น การแสวงหาความรู้ ความสำเร็จ หรืออื่น เป็นต้น

2) วิเคราะห์สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ Passion ของผู้เรียน โดยเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องไปกับ Passion ของผู้เรียน จะช่วยผู้เรียนให้ใช้พื้นที่การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในทางตรงกันข้ามหากเนื้อหาและกิจกรรมไม่สอดคล้องก็จะมีผลทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ได้อยากเรียนรู้

3) วิเคราะห์ Platform และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้มีหลายทางเลือกในการเรียนรู้หลาย ๆ วิธีที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียนแต่ละคน (เป้าหมายเดียวกันที่มีหลายเส้นทาง) ส่วน Platform การเรียนรู้นั้นอาจเป็นการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ ผ่านสถานศึกษา ผ่านบ้าน ผ่านชุมชน ส่วนวิธีการเรียนรู้ควรเน้นวิธีการเรียนรู้ตามแนวทางของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในทุก ๆ ช่องทางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ฝึกการคิด และสามารถถอดบทเรียนที่เป็นส่วนสำคัญของความรู้ที่ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงลึกได้มากขึ้น

4) เตรียมทรัพยากรการเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ในแต่ละ Platform และวิธีการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเลือกพื้นที่การเรียนรู้ของตนเองในลักษณะการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีใจที่จดจ่อและมีความมุ่งมั่นในการเรียนได้ดี

5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเปิดพื้นที่การเรียนรู้ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน (1) ได้กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง (2) ได้ออกแบบและใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง (3) ได้ประเมินเพื่อการพัฒนาตนเอง (4) ได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม และ (5) ได้สะท้อนการคิดของตนเอง ซึ่งผู้สอนที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มาก การเรียนรู้ในเชิงลึกก็จะมากขึ้น ที่สามารถนำไปสู่การเรียนรู้ในครั้งใหม่ ๆ

เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ครั้งใหม่ หากผู้สอนเปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มากเท่าใด การเรียนรู้เชิงลึกก็จะเกิดขึ้นได้มากเท่านั้น

6) ประเมินประสิทธิภาพของ Platform และวิธีการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยประเมินว่าสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้หรือไม่ ผลการประเมินนี้จะเป็นส่วนที่สามารถนำไปปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อจะมีพื้นที่ในการเรียนรู้มากขึ้น

2.6.6.5 บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2563, น. 4) ได้กล่าวถึง 7 ประเด็นท้าทาย “ความเป็นครู” ในโลกหลัง COVID-19 ที่มีผลต่อบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ไว้ว่า การเตรียมคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโลกหลังโควิด นับเป็นโจทย์สำคัญที่ทำนายครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร “จิตวิญญาณความเป็นครู” ไม่เคยแปรเปลี่ยน ในพลวัตโลกที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น มีประเด็นที่สำคัญที่ท้าทาย “ภารกิจของครู” อยู่ 7 ประการ ได้แก่

- 1) เมื่อโลกเปลี่ยน คนต้องปรับ
- 2) ผลักดันแพลตฟอร์มการเรียนรู้ชุดใหม่
- 3) เปิดโอกาสให้เด็ก “ลองถูกลองผิด” “เปิดรับความผิดพลาด” และ “ยอมรับความล้มเหลว

- 4) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ชุดใหม่
- 5) สร้าง “คุณค่าของความเป็นมนุษย์”
- 6) ขับเคลื่อนโมเดลการเรียนรู้ในโลกหลังโควิด
- 7) มนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องมีชีวิตที่สมดุล

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2563, น. 7-9) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบ New normal ไว้ว่า การเรียนรู้และปรับตัวของผู้สอนใน New normal เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสภาพปกติใหม่ (New normal) อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้สอนควรเร่งเรียนรู้และปรับตัวในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ดังต่อไปนี้ ผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและสามารถตอบสนองของธรรมชาติและความต้องการเป็นรายบุคคลของผู้เรียน ทั้งการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและการเรียนรู้แบบออนไลน์ เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากที่สุด ผู้สอนต้องพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ให้เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมากกว่าการเพียงนั่งฟังการบรรยาย ผู้สอนควรพัฒนาทักษะการออกการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ Hybrid learning ที่มี Platform การเรียนรู้ที่หลากหลายทั้ง Platform แบบ Face to Face และ Platform ออนไลน์ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องพัฒนาทักษะอีกหลาย ๆ ด้าน ทั้งทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ที่นำไปสู่การสร้างสรค์นวัตกรรม เพราะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการปฏิบัติงานทำในอนาคตของผู้เรียน และพัฒนาทักษะการใช้พลังคำถามในการกระตุ้นการคิดในชั้นสูง โดยเฉพาะการคิดแบบสังเคราะห์ และการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทั้งในรูปแบบเผชิญหน้าและใน

รูปแบบออนไลน์ นอกจากการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ แล้ว ผู้สอนยังต้องพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมและทางสังคมของผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเชิงลึกได้ดีกว่าเนื้อหาแบบทั่ว ๆ ไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและทางสังคมของผู้เรียน ผู้สอนยังต้องออกแบบระบบการดูแลช่วยเหลือทางการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการอย่างหลากหลาย โดยสามารถตอบสนองของผู้เรียนได้ด้วยควมรวดเร็ว ทักษะอื่น ๆ ที่สำคัญสำหรับผู้สอนยังมีทักษะการโค้ช เพื่อจะสามารถเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน ทั้งการโค้ชแบบเผชิญหน้า และการโค้ชผ่านรูปแบบออนไลน์ เพราะการโค้ชจะเป็นการช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งทักษะการคิดขั้นสูงและทักษะการเรียนรู้ ทักษะการวัดและประเมินผลเป็นอีกทักษะที่ผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนา เพื่อเสริมพลังตามสภาพจริง เพราะว่าผู้เรียนจะมีโอกาสได้รับประโยชน์จากการประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง มากกว่าการทำแบบทดสอบต่าง ๆ ในทำยบทเรียน ทักษะสุดท้ายที่สำคัญคือ ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ (Creative feedback) เพราะจะสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้เรียน และสร้างแรงบันดาลใจ (Passion) ในการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็น New Normal ของการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ในอนาคต สุดท้ายผู้สอนต้องนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตนเอง พร้อมกับการมีคุณธรรม จริยธรรม และความรู้ในเชิงวิชาการที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเผชิญหน้า หรือการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์

สรุปบทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ได้ว่า ผู้สอนต้องเรียนรู้และปรับตัวอย่างสมดุลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล ทั้งการเรียนรู้แบบ Face to Face และการเรียนรู้ออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่างๆ อย่างกระตือรือร้น พัฒนาทักษะจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ลองผิดลองถูก การใช้พลังคำถาม การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ การวัด และประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

2.6.6 บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2563, น. 6-7) ได้กล่าวถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ชุดใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ไว้ว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นจะต้องมีเป้าหมายการเรียนรู้ 4 ประการที่ยึดโยงกันเป็นองค์รวม ประกอบไปด้วย

1) การเรียนรู้ต้องมี “ความมุ่งมั่นและเป้าหมาย” (Purposeful Learning) โดยเป็นเป้าหมายในชีวิตที่ยิ่งใหญ่ที่ผู้เรียนสามารถก้าวข้ามการทำเพื่อตนเองไปสู่ความมุ่งมั่นใน

เป้าหมายที่จะทำให้เกิด Better Self, Better Family, Better Society และ Better World ได้อย่างไร ในการตอบคำถามเกี่ยวกับความมุ่งมั่นดังกล่าว การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีลักษณะที่เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Personalized Learning)

2) การเรียนรู้อย่าง “สร้างสรรค์” (Generative Learning) เป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ (Idea-based Learning) ที่มีความยืดหยุ่นทางความคิดและทางอารมณ์ เป็นการเปิดมุมมองที่ใหม่ ๆ ในการค้นหาช่องทางที่จะหลุดพ้นจากข้อจำกัดในแบบเดิม ๆ เพื่อให้มีการสร้างสรรค์นวัตกรรม จึงจะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และจัดการเรียนรู้ผ่านการให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) มากกว่าแค่การถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบเดิม ๆ (Transmitting Knowledge)

3) การเรียนรู้แบบมี “ส่วนร่วมและแบ่งปัน” (Collective Learning) โดยเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด ได้ร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ (Creating) มากกว่าการทำคนเดียว การฉายเดี่ยว หรือการเก่งอยู่คนเดียว อีกทั้งเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการแข่งขันแย่งชิงรางวัล (Individual Incentive) มาเป็นการที่ได้รับรางวัลจากการทำงานร่วมกัน (Sharing Incentive) ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสถานการณ์ “สุขก็สุขด้วยกัน ทุกข์ก็ต้องทุกข์ด้วยกัน”

4) การเรียนรู้โดย “เน้นผลสัมฤทธิ์” (Result-based Learning) เป็นการเรียนรู้ที่สามารถวัดและประเมินผล หรือเห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน โดยการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งเน้นการให้ทำกิจกรรม ทำโครงการ หรือการทำภาระงานที่มอบหมาย (Workshop/ Project/ Assignment) มากกว่าการเพียงบรรยายในชั้นเรียน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของภาระงานที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกันปฏิบัติ (Achievement credit) มากกว่าการเพียงสอบให้ผ่าน

บทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal สรุปได้ว่า ผู้เรียนต้องเรียนรู้อย่างมีความมุ่งมั่นและเป้าหมายที่เกิดจากแรงบันดาลใจและความสนใจของตน เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ได้ มีความยืดหยุ่นทางความคิดและอารมณ์ เปิดมุมมองใหม่ๆ เรียนรู้อย่างกระตือรือร้นผ่านการให้คำปรึกษาชี้แนะ มีส่วนร่วมและแบ่งปัน และเน้นผลสัมฤทธิ์ผ่านประสบการณ์การทำงานร่วมกัน

จากทฤษฎีและรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถสรุปเป็นตารางสรุปลักษณะสำคัญ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน และการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 สรุปทฤษฎีและรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ประเด็น	Constructivism	TPACK	WIL	BL	GBL	New Normal	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัย	
ลักษณะสำคัญ	- เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และความรู้เดิมของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการฝึกปฏิบัติจริง แสวงหาค้นคว้าจนพบความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม	- เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เข้าใจธรรมชาติของความรู้ในการบูรณาการ การสอนโดยใช้แนวคิดความรู้คือการออกแบบซึ่งครูเป็นผู้ออกแบบให้จัดการเรียนรู้ได้จริงในแต่ละบริบทด้วยการบูรณาการความรู้หลายด้านเลือกใช้เทคนิควิธีสอนของเทคโนโลยีและเนื้อหาที่สอดคล้องกันที่ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยตรง เป้าหมาย	- เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนระหว่างความรู้ในห้องเรียนกับการปฏิบัติงานจริง โดยได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้เรียน สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน เน้นความร่วมมือและการสนับสนุนที่ดี และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านทักษะและประสบการณ์ ตามการกำหนดผลการเรียนรู้ รวมถึงประเมินผลและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	- เป็นการกระบวนกรจัดการเรียนรู้ที่แบบองค์รวมที่ได้ผลสมผสานแนวทางต่างๆ ไว้ด้วยกัน และผู้เรียนมีส่วนร่วมระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในทุกพื้นที่ทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคตมากขั้น	- เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ โดยเป็นเกมที่มีแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจ สนุกสนาน มีกติกาและวิธีการเล่นที่เข้าใจง่าย และมีการสรุปประเมินผลให้รางวัล	- ลักษณะของ เกมต้องมีวัตถุประสงค์ที่นำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ โดยเป็นเกมที่มีแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจ สนุกสนาน มีกติกาและวิธีการเล่นที่เข้าใจง่าย และมีการสรุปประเมินผลให้รางวัล	- เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีช่องทางที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางออนไลน์ที่ช่วยในการแสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ตามสภาพจริง และมีพื้นที่ทั้งพื้นที่โลกจริงและพื้นที่โลกออนไลน์เรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา ที่ผู้เรียนต้องพัฒนาวิสัยทัศน์รวมทั้งประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับธรรมชาติของ ผู้เรียนแต่ละคนและการเรียนรู้เป็นการทำความเข้าใจ	- ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัยนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการแสวงหาความรู้ที่ค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ผสมผสานเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ทั้งในสภาพจริงและออนไลน์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็น	Constructivism	TPACK	WIL	BL	GBL	New Normal	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัย	
บทบาทผู้สอน	- ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยสร้างแรงจูงใจภายในเตรียมกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการ ปฏิสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกตสำรวจ คิดค้นเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา	- ผู้สอนต้องเข้าใจและได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับ TPACK มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เปิดใจกว้างต่อการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารคนำมาผนวกกับเนื้อหาสาระผ่าน การค้นคว้าแสวงหาข้อมูลโดยระบบเครือข่ายสารสนเทศที่ช่วยเตรียมบทเรียนให้น่าสนใจทันสมัย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามบริบทของพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี	- ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกตั้งแต่เนื้อหา กิจกรรมวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยร่วมกับแหล่งเรียนรู้จริงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและวิชา และให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการ ด้านทักษะ และด้านอื่น ๆ กับผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้นและใฝ่รู้เท่าทันกับความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถประเมินผลทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	- ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกสามารถจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้เรียนได้ตลอดเวลาอย่างใกล้ชิดและส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนสร้างความเข้าใจกับผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น	- ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยเกมโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทดลองทำ คอยควบคุมให้การเรียนได้เนื้อหาตามที่วางหัวข้อไว้ และสรุปประเด็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น	- ผู้สอนต้องเป็นเรียนรู้และปรับตัวอย่างสมดุลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการ การรายบุคคล ทั้ง Face to Face และออนไลน์ในแพลตฟอร์มอย่างกระตือรือร้นพัฒนาทักษะจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ลองผิดลองถูก การใช้พลังคำถามพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การออนไลน์ การโค้ช การวัดและประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับ	- ผู้สอนต้องเป็นเรียนรู้และปรับตัวอย่างสมดุลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการ การรายบุคคล ทั้ง Face to Face และออนไลน์ในแพลตฟอร์มอย่างกระตือรือร้นพัฒนาทักษะจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ลองผิดลองถูก การใช้พลังคำถามพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การออนไลน์ การโค้ช การวัดและประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับ	- บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัย ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้นที่ผสมผสานวิธีสอนที่หลากหลาย หลากหลายผนวกเนื้อหา กับเทคโนโลยีทั้งในห้องเรียนและออนไลน์ในรูปแบบผสมผสาน การส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ตามความสนใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ทางออนไลน์ อินเทอร์เน็ต และลงมือปฏิบัติจริงตามบริบทเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็น	Constructivism	TPACK	WIL	BL	GBL	New Normal	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัย
บทบาทผู้เรียน	- ผู้เรียนสมัครใจในการเรียนรู้ อย่างเต็มที่ โดยเรียนรู้และแสวงหาความรู้เอง นำตนเองควบคุมตนเอง ทั้งการเลือกเรียน ตั้งกฎระเบียบ ตัดสินใจปัญหา แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรม ให้ความช่วยเหลือ รับผิดชอบ และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้	- ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการสร้างนวัตกรรม จากจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ความสามารถในการคิด ต่างๆ เช่น การคิดอย่างมี วิจารณญาณ การคิด สร้างสรรค์ โดยเน้นให้มี ผลงานที่ เกิดขึ้นจาก ผู้เรียนไม่ว่า จะเป็นการ เรียนวิชาใด วิชาหนึ่งและ ผู้เรียน จะต้อง รับผิดชอบต่อ ต่อการ กระทำในทุก ขั้นตอน	- ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริงใน แหล่งเรียนรู้ เป็นผู้รู้จักตน เลือกและตัดสินใจทำงาน มีแผนชีวิตด้านอาชีพ สามารถ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มี ทักษะการทำงานพื้นฐาน และความรู้ที่จำเป็น มีวินัย มีความ รับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน สามารถ อภิปราย แลกเปลี่ยน ความรู้ความ เข้าใจ สะท้อน ความคิด เกี่ยวกับการ เรียนรู้ของตนได้	- ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน สามารถควบคุมการเรียนของตน จัดสรรเวลา เลือกสถานที่ และสื่อสารทางออนไลน์ อย่างใกล้ชิดกับผู้สอน ทบทวนความรู้เดิมและสืบค้น ความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา และใช้ เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองการ เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา	- ผู้เรียนมีเตรียมพร้อมในการเล่น เกมที่เหมาะสม โดยเป็นผู้นำ กิจกรรมเกม ทุกคนมีส่วนร่วม และช่วยเหลือกันในการเล่น เกม	- ผู้เรียนต้องเรียนรู้อย่างมีความมุ่งมั่น และเป้าหมายที่ เกิดจากแรง บันดาลใจ และความ สนใจของตน เรียนรู้อย่าง สร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประยุกต์ใช้ ได้ มีความ ยืดหยุ่นทาง ความคิดและ อารมณ์ เปิด มุมมองใหม่ๆ เรียนรู้อย่าง กระตือรือร้น ผ่านการให้ คำปรึกษา ชี้แนะ มีส่วน ร่วมและ แบ่งปัน และ เน้น ผลสัมฤทธิ์ ผ่าน ประสบการณ์ การทำงาน ร่วมกัน	- บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัย ผู้เรียนเป็นผู้มี กระตือรือร้น ในการเรียนรู้ แสวงหา ความรู้ด้วย ตนเองอย่างมี ความ รับผิดชอบ มี วินัยในการ ควบคุมการ เรียน การจัด เวลาและการ สื่อสารทาง ออนไลน์ เปิด มุมมองใหม่ ๆ ในการใช้ เทคโนโลยีใน การเรียนรู้ อย่าง สร้างสรรค์ คิด วิเคราะห์ และอภิปราย แลกเปลี่ยน เรียนรู้ได้อย่าง มีส่วนร่วม และมุ่งมั่นใน การนำสิ่งที่ เรียนรู้ไป ประยุกต์ใช้ได้

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็น	Constructivism	TPACK	WIL	BL	GBL	New Normal	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัย	
ขั้นตอน	1. ขั้นชักชวน 2. ขั้นสำรวจ/ ค้นพบ/ สร้าง 3. ขั้นนำเสนอ ผลการศึกษา และการ แก้ปัญหา 4. ขั้นประยุกต์ หรือนำไปใช้	1. ขั้น Introduce สร้างความรู้ เข้าใจเกี่ยวกับ TPACK 2. ขั้น Demonstrates ให้ดูตัวอย่าง การสอนแบบ บูรณาการ เทคโนโลยี 3. ขั้น Develop แบ่งกลุ่ม ผู้เรียนสร้าง แผนการสอน 4. ขั้น Implement นำแผนการ สอนมาใช้ 5. ขั้น Reflect สมาชิกดูวิดีโอ ทัศน์ และ สะท้อนความ คิดเห็น 6. ขั้น Revise แก้ไข แผนการสอน	1. ขั้นการ เตรียมการ 2. ขั้นการ เรียนการสอน ในสภาพจริง ด้วยการ ทำงาน 3. ขั้นการให้ คำปรึกษาใน สภาพจริง 4. ขั้น พัฒนาการ ของผู้เรียน ตามผลลัพธ์ การเรียนรู้ที่ กำหนด 5. ขั้น ประเมินผล การ ดำเนินการ และการ ปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง 6. ขั้นผลลัพธ์ การเรียนรู้ ของผู้เรียน จากการ ทำงาน	1. ขั้นการ วางแผน ผสมผสาน ความเป็นไป ได้ 2. ขั้นการ ออกแบบและ พัฒนา 3. ขั้นการให้ นำไปใช้ 4. ขั้นการ ทบทวนเพื่อ เพิ่มสัดส่วน ในการ ผสมผสาน 5. ขั้นการ พัฒนาต่อ ยอดในการ เปลี่ยน รูปแบบ	1. ขั้นการ วางแผน ผสมผสาน ความเป็นไป ได้ 2. ขั้นการ ออกแบบและ พัฒนา 3. ขั้นการ นำไปใช้ 4. ขั้นการ ทบทวนเพื่อ เพิ่มสัดส่วน ในการ ผสมผสาน 5. ขั้นการ พัฒนาต่อ ยอดในการ เปลี่ยน รูปแบบ	1. ขั้นบอกชื่อ เกมและชี้แจง กติกาการเล่น 2. ขั้นสาธิตวิธี เล่นและซ้อม ก่อนเล่นจริง 3. ขั้นเล่นเกม ตามกติกา 4. ขั้นอภิปราย และประเมิน ผลหลังการ เล่น	1. ขั้น วิเคราะห์ Passion ของ ผู้เรียน 2. ขั้น วิเคราะห์ สาระและ กิจกรรมการ เรียนรู้ 3. ขั้น วิเคราะห์ Platform และวิธีการ เรียนรู้ 4. ขั้นเตรียม ทรัพยากร การเรียนรู้ สำหรับการ เรียนรู้ในแต่ ละ Platform 5. ขั้นจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ใน ลักษณะเปิด พื้นที่การ เรียนรู้ 6. ขั้นประเมิน ประสิทธิภาพ ของ Platform และวิธีการ เรียนรู้	ขั้นตอนการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุกใน งานวิจัยมี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นนำ ผู้เรียนให้ กระตือรือร้น 2. ขั้นคำสอน เชิงรุก 3. ขั้นการ ประยุกต์ใน ยุค New Normal 4. ขั้นนำเสนอ ผลลัพธ์การ เรียนรู้ 5. ขั้น ประเมินผล ร่วมกัน

3. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency)

3.1 ความหมายของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency) มีการใช้หลายคำ ทั้งสมรรถนะการสอน สมรรถนะการเรียนรู้การสอน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถภาพการสอน สมรรถนะครู แต่ในงานวิจัยนี้เลือกใช้คำว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคำต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ดังนี้

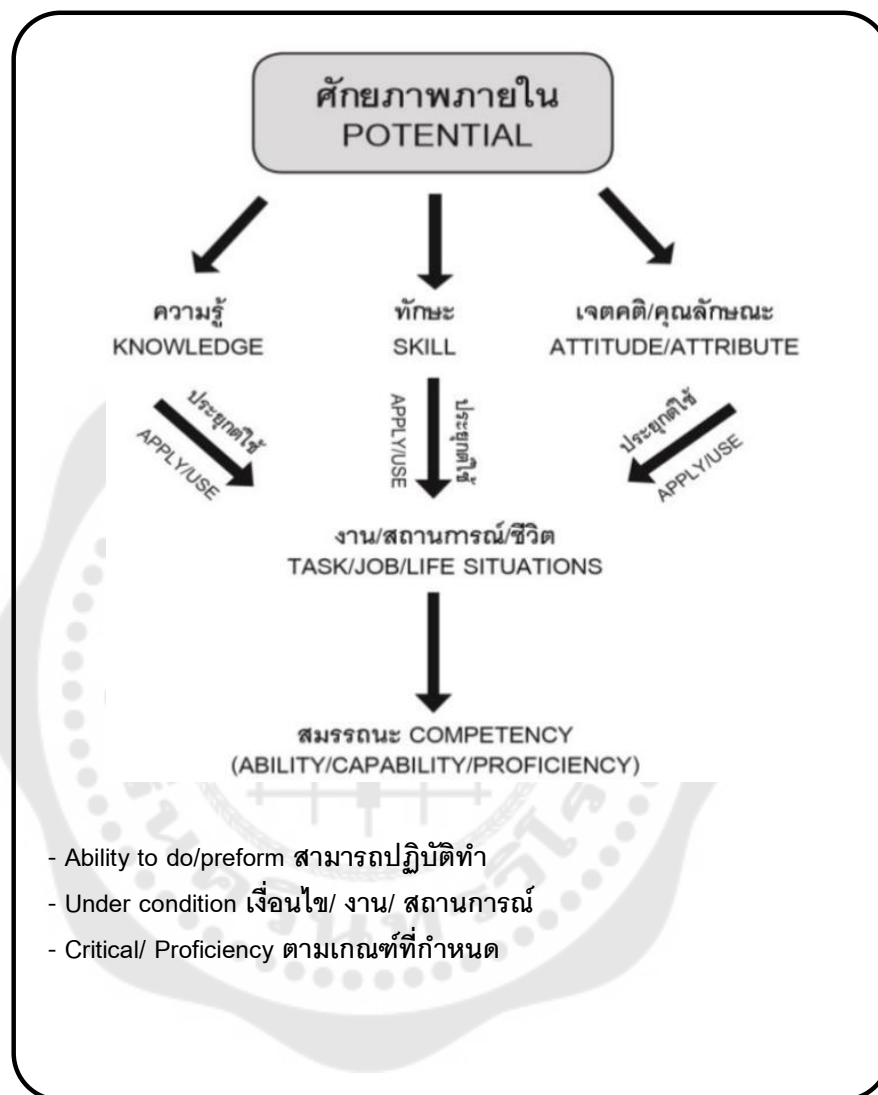
McClelland, 1970, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น.

1) อธิบายสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงาน อันประกอบไปด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Other Characteristic) และยังเป็นคุณลักษณะในเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลากรในองค์กรสามารถปฏิบัติงานที่ได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในสถานการณ์ที่มีความหลากหลาย ซึ่งเกิดจากแรงผลักดันในส่วนลึก (Motives) อุปนิสัย (Traits) ภาพลักษณ์ภายใน (Self-image) และเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ที่แสดงออกต่อสังคม (Social role) ที่ต่างกัน มีผลทำให้แสดงพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกันด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น. 6-8) ได้กล่าวถึงสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไว้ดังนี้ สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน คนทุกคนมีศักยภาพ (Potential) ภายใน โดยเป็นความสามารถในตัวบุคคลที่แฝงอยู่ ซึ่งแต่ละคนจะมีศักยภาพในด้านหนึ่งด้านใด หรืออาจมีหลาย ๆ ด้าน แต่อาจไม่ได้แสดงออกที่สามารถเห็นได้จนกว่าจะถูกกระตุ้น หรือได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สอดคล้องกับความสามารถที่แฝงไว้ และหากศักยภาพนั้นแสดงออกมาแล้วได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องต่อไป ก็จะช่วยให้บุคคลนั้นพัฒนาความสามารถนั้น ๆ ได้มากขึ้น ดังนั้นการได้เรียนรู้สาระความรู้ (Knowledge) รับการฝึกทักษะ (Skills) และรับการพัฒนาคุณลักษณะ (Attributes) อันพึงประสงค์ จะช่วยพัฒนาให้มีความสามารถมากขึ้น โดยความรู้ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่แต่ละคนได้เรียนรู้ อาจจะไม่ช่วยให้ประสบความสำเร็จได้ หากไม่ได้มีการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มี นั่นคือ การขาดความสามารถเชิงสมรรถนะ ซึ่งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ยังไม่ใช่สมรรถนะจนกว่าจะมีแสดง

ความสามารถในการนำมาใช้หรือแก้ปัญหาในเหตุการณ์ต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 9 THE CONCEPTUAL FRAMEWORK OF "COMPETENCY" กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ "สมรรถนะ"

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2562, น.8

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2561, น. (4) ได้ให้ความหมายของ มาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ฐานสมรรถนะ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่แสดงออกในการจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่มี

ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน ชุมชน และสังคมโดยรวม ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะความเป็นครู และความสัมพันธ์ชุมชน นอกจากนี้ อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง (2559, น. 63) ให้ความหมายสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี และความสามารถในการวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถา อำนาจเจริญพร (2555, น. 39) กล่าวว่าสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละหน่วยงานจะกำหนดเกณฑ์สมรรถนะที่แตกต่างกัน แต่จะมีความสอดคล้องกัน

สรุปได้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency) หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้แสดงออกในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของ นักศึกษาสอนศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้นักศึกษาสอนศาสนาสามารถจัดการเรียนรู้ได้ตาม วัตถุประสงค์ ซึ่งมีผลมาจาก 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.2 องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

McClelland, 1973, อ้างถึงใน เซาวรัตน์ เตมียกุล (2552, น.24) กล่าวถึง องค์ประกอบของสมรรถนะว่ามี 5 ส่วน คือ

1. ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้ที่เฉพาะเจาะจงในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระที่สำคัญ เช่น ความรู้ด้านเครื่องดนตรี เป็นต้น
2. ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นได้นั้นมาจากพื้นฐานความรู้และความสามารถที่สามารถปฏิบัติได้อย่างชำนาญ
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่แต่ละคนเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น การมีความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น
4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงคนนั้น ๆ เช่น เป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถไว้วางใจได้ เป็นต้น

5. แรงจูงใจ/ เจตคติ (Motives/ Attitude) เป็นแรงจูงใจหรือแรงผลักดันจากภายใน ซึ่งทำให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่การประสบความสำเร็จ เป็นต้น

Verner et.al. (1992) อ้างถึงใน บัณฑิต ทัศริโรจน์ (2550, น.50-51) ระบุว่า ผู้สอนควรมีสมรรถภาพ 4 ด้าน คือ

1. ด้านปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ การให้คำแนะนำที่ชัดเจนให้กับผู้เรียน สามารถจัดการและสื่อความหมายได้ดี มีการตอบสนองความต้องการอย่างมีเหตุมีผล สามารถหาข้อมูลจากผู้เรียนได้หลากหลายวิธี และสามารถทำงานเป็นทีมได้ดี

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การมีกลวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดกลุ่มการเรียนรู้ได้หลากหลาย มีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่พร้อม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการระบุดูวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จัดระบบสื่อและการให้บริการสื่อได้สะดวกรวดเร็ว มีการวางแผนกิจกรรมร่วมกันกับผู้เรียน มีเทคนิคการหาข้อมูลจากผู้เรียน มีการใช้คำถามได้อย่างเหมาะสม สามารถเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้เรียน สร้างสามัญสำนึกแก่ผู้เรียนได้ รวมถึงการสร้างความคิดรวบยอดทางวัฒนธรรมได้ในหลายด้าน มีการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ได้ และสามารถเรียงลำดับกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมตามหลักจิตวิทยา

3. ด้านการประเมินผล ได้แก่ การวินิจฉัยเพื่อการแนะแนว รวมทั้งการสร้างเครื่องมือหรือแบบวัดต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องในการจัดหาวิธีประเมินและแปรผล

4. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง สามารถเข้าร่วมโครงการพัฒนาวิชาชีพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น.29) ได้กำหนดสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. จะต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ โดยริเริ่มให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละบุคคล

2. จะต้องออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย มีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน

3. จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้

4. จะต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการอย่างสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน

5. จะต้องมีการนำผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และปรับตัวตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และเกิดผลกับผู้เรียนตามที่เป้าหมายที่ได้คาดหวัง

SAMEO INNOTECH, 2002, อ้างถึงใน ณัฐธิดา ภูจีบ (2559, น. 17-18) ผลการวิจัยขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ SEMEO (Southeast Asian Ministers of Education Organization) เกี่ยวกับมาตรฐานทางสมรรถนะของการสอนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีการสำรวจจากสมาชิกรวม 11 ประเทศ จากการศึกษาได้ผลเกี่ยวกับหลักของมาตรฐานทางสมรรถนะของการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ประกอบไปด้วย

1. Professional Knowledge ด้านความรู้ คือ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในวิธีการสอนและเนื้อหาวิชาที่สอน

2. Professional Skills ด้านทักษะ คือ ความชำนาญในทักษะการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการห้องเรียน และการวัดประเมินผลผู้เรียน

3. Personal Characteristics คุณลักษณะ คือ อุปนิสัยส่วนตัวหรือลักษณะส่วนตัวของผู้สอน เช่น ความรับผิดชอบในหน้าที่ การตรงต่อเวลา

4. Profession/ Personal Ethical standards and values มาตรฐานจริยธรรมและค่านิยม คือ ความมีจริยธรรม ความน่าเคารพและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนและคนในชุมชน

5. Professional Development and lifelong learning การพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การกระทำที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอน มีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดชีวิต และพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน

ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรา 49 (2546, น. 14) กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
3. มาตรฐานการปฏิบัติตน

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 (2561, น.19-21) มาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐาน 5 ด้าน ดังนี้

- 1) มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน
  - 1.1 เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความรอบรู้ด้านต่าง ๆ
  - 1.2 เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

1.3 เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

- 2) มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม
- 3) มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการ
- 4) มาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย
- 5) มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ

5.1 สถาบันอุดมศึกษามีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบบูรณาการ

5.2 สถาบันอุดมศึกษา มีการบริหารงานตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ของสถาบันอุดมศึกษา

5.3 สถาบันอุดมศึกษามีระบบประกันคุณภาพ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และพัฒนาการจัดการศึกษา

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (2556, น.3-7)

หมวด 1 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ข้อ 6 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

ก) มาตรฐานความรู้ ได้แก่ ความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) ความเป็นครู
- 2) ปรัชญาการศึกษา
- 3) ภาษาและวัฒนธรรม
- 4) จิตวิทยาสำหรับครู
- 5) หลักสูตร
- 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 10) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนดดังต่อไปนี้

- 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน
- 2) การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

หมวดที่ 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
- 2) ตัดสินใจปฏิบัติการกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่นักเรียน
- 3) มุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ
- 4) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน
- 5) พัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 6) จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนรู้จักคิดสร้างสรรค์ คิด

วิเคราะห์ โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่นักเรียน

- 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้อย่างมีระบบ
- 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
- 9) ร่วมมืออย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่นในสถานศึกษา
- 10) ร่วมมืออย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่นในชุมชน
- 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 12) สร้างโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ในทุกสถานการณ์

หมวด 3 มาตรฐานการปฏิบัติตน ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติตนตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ

จากข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นตารางองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency) ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency)

องค์ประกอบสมรรถนะ	McClelland (1973)	Verner et.al. (1992)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	SEMEO INNOTECH (2020)	พ.ร.บ.สภาครูและบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ.2546	มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561	ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556
ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก							
1. รู้เนื้อหาสาระสำคัญ	✓				✓	✓	✓
2. สร้างความคิดรวบยอด		✓					
3. ชำนาญในเนื้อหา				✓			
4. รอบรู้ในวิชาชีพ					✓		✓
5. รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและโลก						✓	
ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก							
1. ถ่ายทอดความรู้	✓						
2. มีกลวิธีการสอนเหมาะสม		✓					
3. จัดการเรียนรู้ได้หลากหลาย		✓	✓	✓		✓	
4. มีสื่อการสอน		✓					✓
5. สอนโดยคำนึงถึงความ แตกต่าง		✓	✓				
6. ระบุจุดหมาย/ผลการเรียน การสอนได้		✓	✓				
7. กำหนดแผนการสอน/ ออกแบบกิจกรรมได้		✓	✓				✓
8. ใช้คำถามได้เหมาะสม		✓					
9. เรียงลำดับกิจกรรมตาม หลักจิตวิทยา		✓					
10. มีวิวัตและประเมินผล		✓	✓	✓		✓	
11. มีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตร		✓				✓	
12. บริหารจัดการห้องเรียน				✓			
13. พัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง				✓	✓	✓	
14. มีประสบการณ์ในวิชาชีพ					✓		✓

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบสมรรถนะ	McClelland (1973)	Verner et.al. (1992)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	SEMEO INNOTECH (2020)	พ.ร.บ.สภาครูและบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ.2546	มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561	ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556
เจตคติต่อ							
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก							
1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ตนเอง	✓						✓
2. ค่านิยม	✓						
3. แรงจูงใจ	✓						
4. การเสริมกำลังใจได้ดี		✓					✓
5. การสร้างสามัญสำนึก		✓		✓			
6. จรรยาบรรณในวิชาชีพ					✓		✓

จากตาราง 3 ที่ได้สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency) จากแหล่งข้อมูล 7 แหล่ง สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาประกอบด้วย 3 ด้านที่มีรายละเอียดของแต่ละด้านที่มีความสอดคล้องกันใน 7 แหล่งตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย รั้นื้อหาสาระสำคัญ รอบรู้ในวิชาชีพ สร้างความคิดรวบยอด ชำนาญในเนื้อหา และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก

2. ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย จัดการเรียนรู้ได้หลากหลาย มีวิธีวัดและประเมินผล กำหนดแผนการสอน/ออกแบบกิจกรรมได้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสื่อการสอน สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระบุจุดหมาย/ผลการเรียนการสอนได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีประสบการณ์ในวิชาชีพ ถ่ายทอดความรู้ มีกลวิธีการสอนเหมาะสม ใช้คำถามได้เหมาะสม เรียงลำดับกิจกรรมตามหลักจิตวิทยา และบริหารจัดการห้องเรียน

3. เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง การเสริมกำลังใจได้ดี การสร้างสามัญสำนึก จรรยาบรรณในวิชาชีพ ค่านิยม และแรงจูงใจ

3.3 องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (ม.ป.ป., น.18, 12) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ในฐานสมรรถนะที่มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งไปที่ความสามารถในการทำได้ โดยผสมผสานความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ โดยผู้เรียนจะต้องมีทั้งความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ หรือคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะนั้น ๆ รวมทั้งการได้รับการฝึกฝนให้นำทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ หรือคุณลักษณะนั้น ๆ ไปใช้ หรือนำไปแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่พบในชีวิต ดังนั้นบทบาทหน้าที่ผู้สอน คือเป็นผู้จัดประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการเรียนรู้ในฐานสมรรถนะมีลักษณะเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่แล้วตามธรรมชาติ และยิ่งเอื้อให้ผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจาก การเรียนรู้ฐานสมรรถนะจะเน้นที่การปฏิบัติ การสามารถทำได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นั่นคือ การลงมือปฏิบัติ หรือการลงมือทำจริง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ใน 4 ด้านที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดี โดยมีการนำเสนอกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนที่สามารถนำมาเป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้ดังต่อไปนี้

1. ได้เคลื่อนไหวด้านร่างกาย (physically active) คือการได้เคลื่อนไหวอย่างเหมาะสมตามวัยและตามความสนใจของตนเอง เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนมีความตื่นตัว สามารถรับข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและรวดเร็ว ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนจึงควรมีลักษณะกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนอิริยาบถ และสามารถคงความสนใจของผู้เรียนเอาไว้ได้

2. ได้เคลื่อนไหวทางสมองหรือสติปัญญา (intellectually active) คือการฝึกคิด ซึ่งผู้เรียนจะตื่นตัวถ้าได้ใช้ความคิด การคิดเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้อุ การได้คิดในเรื่องที่ผู้เรียนมีความสนใจ ประเด็นท้าทาย และประเด็นที่มีความหมายต่อตนเอง จะทำให้ผู้เรียนมีความผูกพันในการคิด และการกระทำ

3. ได้เคลื่อนไหวทางสังคม (socially active) คือได้มีโอกาสนำเสนอความคิดของตนเองต่อผู้อื่น ได้รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ได้รับข้อมูลย้อนกลับ ได้มีการตรวจสอบความคิดของตนเอง ได้ขยายความคิด และยังสามารถเรียนรู้จากความคิดของผู้อื่น กระบวนการต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และเกิดการเรียนรู้ได้ดี

4. ได้เคลื่อนไหวทางอารมณ์ ความรู้สึก และจิตใจ (emotionally active) หมายถึง กิจกรรม และประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียนนั้น ควรเป็นกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่กระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ในทางที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในเรื่องที่ได้เรียน กิจกรรมใดกระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียน กิจกรรมนั้นมักจะมีความหมายต่อผู้เรียน และจะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนอีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (2558, น. 24-27) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เป็น Active Learning ใน 4 องค์ประกอบ ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษารัฐบาลได้วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า มีโครงสร้างพื้นฐานที่นำมารวมกันในทั้ง 4 องค์ประกอบคือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (ประสบการณ์) การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน (สะท้อนความคิดและอภิปราย) การนำเสนอความรู้ (ความคิดรวบยอด) การลงมือปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ (ประยุกต์แนวคิด) โดยเป็นโครงสร้างของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละกิจกรรมก็ควรจะต้องมีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องกันเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ไม่ขาดตอนและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนการจะลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบ หรือจะใช้แต่ละองค์ประกอบกี่ครั้งในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้นั้นขึ้นอยู่กับบทเรียนและวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ แต่จำเป็นต้องมีให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing Experience) (ประสบการณ์) โดยเป็นองค์ประกอบที่ผู้สอนพยายามจะกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถดึงประสบการณ์เดิมของตนเองออกมาเพื่อเชื่อมโยงหรืออธิบายประสบการณ์ หรือสถานการณ์ใหม่ ๆ แล้วนำไปสู่การขบคิดเพื่อให้เกิดข้อสรุป หรือเกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในกรณีผู้เรียนที่ยังไม่มีประสบการณ์ในเรื่องที่สอน หรือยังมีประสบการณ์ในเรื่องนั้นน้อย ผู้สอนอาจต้องมีการจัดประสบการณ์ให้ ซึ่งอาจทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ในทางตรงการนำตัวอย่างดินเหนียว ดินร่วน และดินทรายให้กับผู้เรียนได้สัมผัส เพื่อจะได้สังเกตความแตกต่าง ส่วนทางอ้อม เช่น การเล่าประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยโรคเอดส์ เนื่องจากเรื่องนี้ไม่สามารถจัดประสบการณ์ตรงได้ ดังนั้นกิจกรรมในองค์ประกอบนี้จึงเป็นไปได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่มาจากประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้เรียน และการจัดประสบการณ์ที่จำเป็นให้ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจหรือเป็นการกระตุ้นความคิด โดยมีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละด้าน หรือมีจุดเน้นดังนี้

ด้านความรู้ เป็นประสบการณ์ที่เชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับบทเรียนที่สอน

ด้านเจตคติ เป็นการจัดประสบการณ์ด้านความรู้สึกหรือด้านอารมณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนำไปสู่การสะท้อนความคิดเห็นและอภิปรายเกี่ยวกับความคิดความเชื่อต่อไป

ด้านทักษะ เป็นการให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติในทักษะนั้น ๆ ตามประสบการณ์เดิม หรือสาธิตการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนมากขึ้น

2. การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน (Theorizing) (สะท้อนความคิดและอภิปราย) โดยเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้คิด ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ประสบการณ์ ข้อมูลต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น หรือทำให้เกิดข้อสรุป/ ได้องค์ความรู้ใหม่ โดยมีจุดเน้นสำหรับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ มีการตั้งประเด็นให้อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น เพื่อสรุปองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ นำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น การสรุปสาระสำคัญ การวิเคราะห์กรณีศึกษา การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ประเด็นความรู้เพื่อหาข้อสรุป และการนำไปสู่ความคิดรวบยอด ฯลฯ

ด้านเจตคติ มีการตั้งประเด็นอภิปรายที่ทำทลาย เป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดที่หลากหลาย โดยเน้นในเรื่องคุณค่า อารมณ์ และความรู้สึก

ด้านทักษะ มีการตั้งประเด็นให้อภิปรายโต้แย้งกันในเรื่องขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามทักษะ

3. การนำเสนอความรู้ (Presenting) (ความคิดรวบยอด) โดยเป็นองค์ประกอบที่ผู้เรียนจะได้รับทั้งข้อมูล ความรู้ แนวคิด หลักการ ทฤษฎี ขั้นตอน หรือข้อสรุปต่าง ๆ โดยที่ผู้สอนเป็นผู้จัดให้ เพื่อจะได้ใช้เป็นต้นทุนในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ หรือเป็นการช่วยให้การจัดการการเรียนรู้สามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์โดยกิจกรรมในองค์ประกอบนี้ได้แก่

- การให้ทั้งข้อมูล ความรู้ แนวคิด หลักการ ทฤษฎี ขั้นตอนทักษะ ซึ่งทำได้โดยการบรรยาย การดูวีดิทัศน์ การฟังเสียง การอ่านเอกสาร/ ใบความรู้/ บทเรียน ฯลฯ

- การรวบรวมประสบการณ์ของผู้เรียนที่เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่เพิ่มขึ้น

- ความคิดรวบยอดที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลสรุปของการสะท้อนคิดและอภิปรายประเด็นที่ได้รับมอบหมายให้

โดยมีจุดเน้นสำหรับจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละด้าน ดังนี้

ด้านความรู้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระ และข้อมูลความรู้ได้อย่างชัดเจน

ด้านเจตคติ ผู้เรียนเกิดความรู้และความคิด ความเชื่อที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ผู้เรียนรับรู้ และแนวทางปฏิบัติตามขั้นตอน

ด้านทักษะ ผู้เรียนสามารถรับรู้แนวทางปฏิบัติตามขั้นตอนของทักษะนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน

4. การประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ (Application/ Experiment) (ประยุกต์แนวคิด) โดยเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำหลักการหรือข้อสรุป หรือความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในการนำไปประยุกต์ใช้หรือทดลองปฏิบัติ หรืออาจเป็นการแสดงผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมนี้ในองค์ประกอบอื่น ๆ ในการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ได้ และเมื่อพิจารณาให้ดีจะเห็นได้ว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ที่ไม่ใช่เพียงเป็นการเรียนรู้เท่านั้น โดยจุดเน้นของกิจกรรมนี้สำหรับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ด้านความรู้ มีการนำความคิดรวบยอดในรูปแบบต่าง ๆ มาสร้างเป็นกิจกรรม เช่น สร้างคำขวัญ ทำแผนภาพ จัดนิทรรศการ เขียนเรียงความ รายงานสรุปสาระสำคัญ ทำตารางวิเคราะห์/ เปรียบเทียบ ฯลฯ

ด้านเจตคติ มีการแสดงออกที่สอดคล้องกับเจตคติที่เป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เช่น เขียนจดหมายให้กำลังใจผู้ติดเชื้อเอชไอวี สร้างคำขวัญรณรงค์รักษาความสะอาดในโรงเรียน

ด้านทักษะ มีการลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนของทักษะตามที่ได้เรียนรู้

การนำองค์ประกอบทั้ง 4 มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะใช้องค์ประกอบใดก่อนหลัง หรือให้องค์ประกอบใดก็ครั้งในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถออกแบบตามความเหมาะสมกับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดแต่จำเป็นต้องให้มีครบทั้ง 4 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบสามารถออกแบบกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2562, น.26) ได้นำเสนอบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้ในองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวทาง Active Learning ผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สามารถสะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตให้เกิดประโยชน์ โดยมีการดำเนินการสรุปได้ดังนี้ ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และการ

สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมและการสื่อสารโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอน และเพื่อน ๆ ในห้องเรียน ผู้สอนต้องลดบทบาทในการสอน และทำให้ความรู้โดยตรง ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในระบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีโอกาสแสวงหาความรู้ และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนยังเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเป็นพลวัต คือมีการขับเคลื่อนหรือการเคลื่อนไหวที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมรอบตัว ปัญหาของคนในชุมชน สังคม หรือประเทศ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสามารถจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันกับผู้เรียน มีการวางแผนเกี่ยวกับเวลาในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน รวมถึงการเลือกเนื้อหาและออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความท้าทาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากวิธีการสอนที่มีความหลากหลาย และต้องเปิดใจกว้างยอมรับในความสามารถ การแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนควรทราบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดที่แตกต่างกัน และทราบถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน และผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่ดีให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าตอบ และมีความสุขในการได้เรียนรู้

สุพิษ ชัยมงคล (2556, น.65-66) ศึกษาตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของเดวิด แมคเคิลแลนด์ (David C. Mclelland) แนวคิดสมรรถนะผู้ประกอบการ วิชาชีพของคุรุสภา แนวคิดสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี หลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาตามองค์ประกอบของกลยุทธ์ การพัฒนาครูผู้สอน ดังนี้

1. การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
3. การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พอลจะสรุปองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management Competency) ได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาศอนศาสนา ประกอบด้วย 3 ด้านที่มีรายละเอียดของแต่ละด้านที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีโครงสร้างพื้นฐานทั้งการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน การนำเสนอความรู้ และการลงมือปฏิบัติ หรือประยุกต์ใช้ และทราบความถนัดที่แตกต่างและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

2. ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การลดบทบาทการสอนและการให้ความรู้โดยตรง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และคิดสร้างสรรค์เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว สังคมหรือประเทศชาติ

3. เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน เปิดใจกว้างยอมรับในความสามารถ การแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนพบความสำเร็จในการเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้

4. การสอนศาสนา (Religion's Teaching) กับคริสเตียนศึกษา (Christian Education)

งานวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาสอนศาสนา โดยเลือกศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์เป็นหลักตามบริบทของผู้วิจัย ซึ่งการสอนศาสนาในศาสนาคริสต์มีชื่อเรียกอย่างเฉพาะเจาะจงว่า “คริสเตียนศึกษา” ที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคริสเตียนศึกษา ทั้งความหมายของคริสเตียนศึกษา วัตถุประสงค์ของคริสเตียนศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา และเนื้อหาการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา ดังนี้

4.1 ความหมายของคริสเตียนศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของคริสเตียนศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้ Tye (2000, pp. 10-12) ให้ความหมายใน 4 แนวทางที่จะเข้าใจคำว่าคริสเตียนศึกษาว่า คริสเตียนศึกษาคือ 1. การเรียนการสอนทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการสอน การส่งต่อและรักษาความเชื่อ การปลุกฝัง การสอนคำสอน และเรียนเกี่ยวกับความเชื่อในศาสนา 2. กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ วัฒนธรรมความเชื่อ รวมถึงเป็นการสร้างนิสัย 3. วิธีการพัฒนาชีวิตส่วนตัวที่จะเติบโตในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความเชื่อ จิตวิญญาณ จริยธรรมและบุคลิกภาพ 4. กระบวนการให้เสรีภาพในการคิดวิเคราะห์และการเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนของคริสตจักร บุคคล และสังคม นอกจากนี้ Clark (1991,

p. 13) ให้ความหมายของคริสเตียนศึกษาไว้ว่า คริสเตียนศึกษา คือ การทำตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์ในฐานะที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้นำ โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาเพื่อสร้างสาวกที่เติบโตฝ่ายวิญญาณ ส่วน Griggs D.L. and Walther J.M., 1988, อ้างถึงใน Powers (1996, p. 216) กล่าวไว้ว่า คริสเตียนศึกษา คือ การเรียนรู้ ความหมายของการเป็นคริสเตียน คำสอนและความสำคัญของพระคัมภีร์สำหรับชีวิตประจำวันและความเชื่อ การเข้าใจและการตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้อื่น การเรียนรู้จักการรักพระเจ้า เพื่อนบ้าน และตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ สมใจ รักษาศรี (2559, pp. 9, 14) นำเสนอความหมายว่า คริสเตียนศึกษา คือ การศึกษาที่ตั้งอยู่บนรากฐานของพระคัมภีร์ มีพระคริสต์เป็นศูนย์กลาง และอยู่ภายใต้การควบคุมของพระวิญญาณบริสุทธิ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อนำแต่ละคนให้มีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามพระประสงค์และแผนการณ์ของพระเจ้า ส่วน อภิชาติ พูลศักดิ์วิธสาร (ม.ป.ป., น.2) ให้ความหมายว่า คริสเตียนศึกษา คือ งานการสอนที่พระเจ้าทรงมอบหมายให้ครอบครัว คริสตจักร สอนประชากรของพระองค์ ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยการทรงนำของพระวิญญาณบริสุทธิ์ บนรากฐานของพระคัมภีร์ เพื่อดำเนินชีวิตตามพระมหาบัญญัติ เป็นชีวิตที่เปลี่ยนแปลงและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในพระคริสต์ เพื่อรับใช้คริสตจักร สังคม และถวายเกียรติแด่พระเจ้า นอกจากนี้ กองคริสเตียนบรรณศาสตร์, 2527, อ้างถึงใน สุมาลี แซ่หว่าง (2528, น. 11) อธิบายคำว่าคริสเตียนศึกษา ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ คริสเตียนและศึกษาหมายถึง การศึกษาเพื่อเป็นคริสเตียนสมบูรณ์ นั่นคือศึกษาถึงความเชื่อและการดำเนินชีวิตคริสเตียนที่ถูกต้อง คริสเตียนทุกคนจะเข้าใจการเป็นคริสเตียนก็ต่อเมื่อได้ศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ประยูร โมทะจิตร (2536, น. 3) ให้ความหมายว่า คริสเตียนศึกษา คือ การนำคริสเตียนทุกรุ่น อายุ และทุกประเภท ทั้งผู้สนใจ ผู้เชื่อใหม่ และสมาชิกให้มีความเจริญเติบโตโดยผ่านการศึกษานี้ฝึกฝนอบรมในทางของพระเจ้าให้พัฒนาการเป็นคริสเตียนที่ดี ถูกต้องและสมบูรณ์ในพระคริสต์ ตามน้ำพระทัยของพระเจ้าโดยมีพระคัมภีร์เป็นหลักและเป็นเครื่องนำชีวิต

จากความหมายของคริสเตียนศึกษาในข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า คริสเตียนศึกษา หมายถึง การศึกษาที่ตั้งอยู่บนรากฐานของพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เข้าใจ และประพฤติตามหลักคำสอนของคริสเตียน เพื่อจะมีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาชีวิตส่วนตัวที่จะเติบโตในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความเชื่อ จิตวิญญาณ จริยธรรมและบุคลิกภาพตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์และตามน้ำพระทัยของพระเจ้า และเพื่อรับใช้คริสตจักร สังคม และถวายเกียรติแด่พระเจ้า โดยการการเรียนรู้จักการรัก พระเจ้า รักเพื่อนบ้าน และรักตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการตลอดชีวิต

4.2 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา

Tye (2000, pp. 23-27) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษาไว้ว่า การเรียนรู้คริสเตียนศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเติบโตและเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิต เป็นความต่อเนื่องในการเห็นคุณค่าและการรับรู้ตนเอง เชื่อมโยงการรู้ว่าเราเป็นใคร มาจากไหน เป็นความต่อเนื่องที่ทำให้เรามีตัวตนซึ่งให้ความหมายและทิศทางในชีวิตของเรา นำสู่การเปลี่ยนแปลงในความเป็นจริงของชีวิต ที่ต้องมีการเติบโตในสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เรียกร้องให้เราเปลี่ยนมุมมองที่แตกต่าง คริสเตียนศึกษาจะช่วยให้ความรู้เพื่อจะหยั่งรากและชื่อสัตย์ต่ออดีต (ความต่อเนื่อง) และเปิดรับทั้งในปัจจุบันและอนาคตเมื่อพระเจ้าทรงเรียกเราออกสู่ชีวิตใหม่ (การเปลี่ยนแปลง) นอกจากนี้ Miller R.C., 1950, อ้างถึงใน Powers (1996, p. (20) วัตถุประสงค์หลักของคริสเตียนศึกษา คือ การสอนความจริงเกี่ยวกับพระเจ้า ซึ่งรวมถึงพระลักษณะและพระราชกิจทั้งหมดของพระองค์ ในลักษณะที่ผู้เรียนจะรับพระเยซูเป็นเจ้านายและผู้ไถ่ กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในคริสตจักร (พระกาย) และมีคุณลักษณะชีวิตคริสเตียนส่วนประสิทธิ์ พงศ์อุดม และคนอื่นๆ (2547, น. 143) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ไว้ว่า การจัดการศึกษาของคริสต์ศาสนิกชนโปรเตสแตนต์มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้คนในสังคมไทยที่นับถือศาสนาคริสต์ได้พบกับสันติสุขตามอุดมคติของคริสต์ศาสนาโดยใช้การศึกษาเป็นแนวทางอบรมบ่มนิสัย ซึ่งเป็นแนวคิดและปรัชญาสูงสุดของคริสต์ศาสนา การจัดการศึกษาของคริสต์ศาสนาในสังคมไทยเน้นพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมในการดำรงชีวิต โดยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่ง สมใจ รักษาศรี (2559, น. 16) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า จุดประสงค์ของคริสเตียนศึกษาคือการทำให้ผู้เชื่อมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องชีวิตฝ่ายวิญญาณ เพื่อผู้เชื่อจะประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่พอพระทัยของพระเจ้า นอกจากนี้ สุมาลี แซ่หว่าง (2528, น. 13-16) เป้าหมายคริสเตียนศึกษานั้นอยู่ในพระธรรมมัทธิว 28 ข้อ 19-20 ซึ่งเป็นคำสั่งสุดท้ายของพระเยซูคริสต์ที่จะให้แก่สาวกนั้นคือ “เหตุฉะนั้นเจ้าทั้งหลายจงออกไปสั่งสอนชนทุกชาติให้เป็นสาวกของเรา ให้รับบัพติศมาในพระนามแห่งพระบิดาพระบุตร และ พระวิญญาณบริสุทธิ์ สอนเขาให้ถือรักษาสิ่งสารพัดซึ่งเราได้สั่งพวกเจ้าไว้ นี่แหละเราจะอยู่กับเจ้าทั้งหลายเสมอไปจนกว่าจะสิ้นยุค ซึ่งพอจะสรุปเป้าหมายเป็นข้อๆ ได้ตามนี้คือ

- 1) เพื่อนำคนมาเชื่อในพระเยซูคริสต์
- 2) เพื่อนำมาเป็นสมาชิกของคริสตจักร
- 3) เพื่อให้คริสตชนสมาชิกรู้เรื่องของการนมัสการ
- 4) เพื่อคริสตชนจะมีชีวิตตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์

- 5) เพื่อให้มีท่าทีที่ถูกต้องตามพระคัมภีร์
- 6) เพื่อให้คริสตชนมีความเชื่อที่มีการประพฤติ
- 7) เพื่อให้มีชีวิตแห่งการรับใช้

จากวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของคริสเตียนศึกษาในข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ คริสเตียนศึกษามีเป้าหมาย เพื่อให้ได้พบกับสันติสุข เติบโตและเปลี่ยนแปลงตามแบบอย่างของ พระเยซูคริสต์ มีคุณลักษณะชีวิตคริสเตียนที่มีความเชื่อที่มีการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่พอ พระทัยของพระเจ้า โดยใช้การศึกษาเป็นแนวทางอบรมบ่มนิสัย เน้นพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมในการดำรงชีวิต โดย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา

ในส่วนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา มีผู้ให้แนวทางและรูปแบบ ดังนี้ Tye (2000, pp. 90-102) ได้นำเสนอหลักการของกระบวนการและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการ จัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา โดยให้ความหมายของกระบวนการ คือชุดของการกระทำที่เรา ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเรา เราอาจใช้วิธีการที่หลากหลายภายในกระบวนการที่ เราเลือก แต่กระบวนการจะให้รายละเอียดคร่าว ๆ ว่าเราจะดำเนินการอย่างไร ส่วนวิธีการ หมายถึงกิจกรรมและเทคนิคเฉพาะที่เราใช้เพื่อดำเนินตามกระบวนการ โดยกระบวนการจัดการ เรียนรู้จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับอย่างน้อย 3 องค์ประกอบคือ 1. ประสบการณ์ 2. การไตร่ตรอง 3. ความสัมพันธ์ ซึ่งนำมาสู่การเลือกใช้วิธีการหรือรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ที่มีแนวทางสำคัญใน การเลือกดังนี้

1. วิธีการควรสอดคล้องกับเนื้อหา บริบท และกลุ่มเป้าหมาย
2. สิ่งที่ดีกว่าคือมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. การคิดทบทวนและฝึกฝนวิธีการใหม่ ๆ ก่อนนำไปใช้เป็นสิ่งสำคัญ
4. จุดประสงค์ของวิธีการคือช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

พระคริสตธรรมกรุงเทพ (ม.ป.ป., น. 50) ได้อธิบายถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้คริสเตียน ศึกษาที่ใช้สอนในวิชาหลักการสอนในสถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ และใช้ในการจัดการเรียนรู้ คริสเตียนศึกษาในคริสตจักร ในส่วนของการตั้งวัตถุประสงค์การสอนได้ประยุกต์จากทฤษฎีของ Bloom ที่ได้แบ่งวัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอน (Taxonomy) ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ พุทธิพิสัย

(Cognitive Domain) เจตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) โดยเปลี่ยนเป็น วัตถุประสงค์ 3H คือ Head Heart Hand ดังนี้

1) **Head** ที่หมายถึง ศีรษะ เทียบได้กับด้านพุทธิพิสัย ซึ่งได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจในเนื้อหา การแปลความ วิเคราะห์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในบทเรียนหรือเนื้อหาคำสอนหลักจากพระคัมภีร์ก่อน แล้วจึงสามารถนำสู่จุดประสงค์ในด้านอื่น ๆ ได้

2) **Heart** ที่หมายถึง หัวใจ เทียบได้กับด้านเจตพิสัย ซึ่งได้แก่ การเข้าถึงจิตใจ ถึงชีวิต เห็นความสำคัญ มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง จุดประสงค์ในด้านนี้จะเน้นที่ตัวของผู้เรียนเป็นหลัก และคำสอนในเรื่องนั้น ๆ มีส่วนกับผู้เรียนอย่างไร

3) **Hand** ที่หมายถึง มือ เทียบได้กับด้านทักษะพิสัย ซึ่งได้แก่ การนำคำสอนสู่การปฏิบัติ ประยุกต์ใช้ จนเกิดเป็นนิสัยในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม การปฏิบัติในแต่ละคำสอน อาจจะเป็นการฝึก การลงมือปฏิบัติจริงในห้องเรียน หรือมีการติดตามการปฏิบัตินอกห้องเรียน โดยกำหนดเวลาและวิธีการวัดผลให้ชัดเจนในจุดประสงค์

สอดคล้องกับ ศิริภัสสร กลิ่นสุทโธ (2558, น. 27) ได้อธิบายการวางวัตถุประสงค์การสอนแบบ Head Heart Hand เพิ่มเติมไว้ว่า การวางวัตถุประสงค์ในแต่ละบทเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับกระบวนการเสริมสร้างฝ่ายจิตวิญญาณให้กับเด็กในคริสตจักร กล่าวคือ

Head คือ ความรู้ ความเข้าใจ หลักการในพระคัมภีร์ เป็นการสอนให้เด็ก “รู้”

Heart คือ ความตระหนักถึง ความรู้สึก แรงผลักดันภายใน ประสบการณ์ เป็นการสอนให้เด็ก “ตระหนัก”

Hand คือ การประยุกต์ใช้ การแสดงออกมาเป็นการกระทำ การพัฒนาชีวิต เป็นการสอนให้เด็ก “กระทำ”

Lawrence R.O. and Gary B.J., 1988, อ้างถึงใน พระคริสตธรรมกรุงเทพ (ม.ป.ป., น. 55) รูปแบบการจัดการเรียนรู้สามารถนำวิธีการจัดการเรียนรู้ในการสอนพระคัมภีร์ที่ใช้ขั้นตอน HBLT (Hook Book Look Took) โดยการจัดโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาบทเรียน เป็น 4 ช่วง ได้แก่

1) **Hook** คือ การสร้างความสนใจ นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเริ่มต้นที่ดีที่สามารถสร้างความสนใจได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ถามคำถาม เล่าเรื่อง ละคร คลิปวิดีโอ ที่ช่วยให้เห็นจุดประสงค์ และมีประโยคเชื่อมที่นำสู่เนื้อหาบทเรียนอย่างราบรื่น

2) **Book** คือ การสังเกตและแปลความหมายจากพระคัมภีร์ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนค้นพบและเข้าใจคำสอนหรือจริยธรรมในพระคัมภีร์ว่า สอนอะไร? มีความหมายอย่างไร? โดยจัดให้ผู้เรียนมีส่วนในการเรียนการสอนมากที่สุด ให้ผู้เรียนสังเกต หรือค้นพบ หรือเรียนรู้ความจริงด้วยตนเอง และควรใช้ตัวอย่างเปรียบเทียบเรื่องราวจากพระคัมภีร์และในชีวิตจริงเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และชัดเจนขึ้น

3) **Look** คือ การสังเกตความเกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้เห็นว่าพระคัมภีร์ตอนนั้นมีคำสอนหรือคุณธรรมอะไรที่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยสรุปคำสอนนั้นให้เป็นหลักการ และคิดร่วมกับผู้เรียนในการที่จะนำคำสอนนั้น ๆ ไปปฏิบัติจริงในชีวิต

4) **Took** คือ การนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในคำสอนที่ได้เรียนรู้แล้ว โดยให้ผู้เรียนเลือกข้อเสนอบางอย่างที่ได้คิดด้วยกันไปปฏิบัติ อาจมีการวางโครงการร่วมกันว่าจะปฏิบัติอย่างไร

4.3 เนื้อหาการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา

เนื้อหาการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในหลักสูตรปริญญาตรีคริสตศาสนศาสตร์ (B.Th.) สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ กำหนดให้มีหมวดวิชาคริสเตียนศึกษา (Christian Education) โดยมีวิชาหลักการสอน 2 รหัสวิชา CE 261 เป็นวิชาหลัก จำนวน 3 หน่วยกิต โดยมีคำอธิบายรายวิชา แนวคิดหลัก และวัตถุประสงค์ของวิชา ดังนี้

4.3.1 คำอธิบายรายวิชา

วิชาหลักการสอน 2 เป็นวิชาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้จริงโดยใช้ความรู้ที่ได้เรียนในหลักการสอน 1 ทั้งเรื่องความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คุณสมบัติที่ดีของครู กฎการเรียนการสอน การเตรียมการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ รวมทั้งการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ การตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะเน้นทั้งการฝึกการเตรียมการจัดการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน ตลอดจนการเชิญวิทยากรมาแบ่งปันประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ และการจัดระบบคริสเตียนศึกษาในคริสตจักร

4.3.2 แนวคิดหลัก

1) การจัดการเรียนรู้จะสามารถทำได้ดีจำเป็นต้องมีประสบการณ์ ดังนั้นการฝึกปฏิบัติทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเป็นประสบการณ์ที่ดีสำหรับการสอนคริสเตียนศึกษา

2) การเตรียมการจัดการเรียนรู้ด้วยการทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นของครูคริสเตียนศึกษาที่ดี โดยต้องเตรียมการสอนด้วยความตั้งใจ มุ่งเท เห็นความสำคัญของการ

ทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และขอการทวงนำจากพระวิญญูญาณ บริสุทธิในการเตรียมและการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้นั้นก็จะเป็นที่ถวายพระเกียรติแด่ พระเจ้าได้

3) การฝึกฝนการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการประเมินผลเพื่อการพัฒนา โดย ต้องถ่อมใจยอมรับฟัง ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา เพื่อให้การสอนคริสเตียนศึกษามีประสิทธิภาพ มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการเรียนรู้เรื่องความกล้าในการประเมินผลการสอนผู้อื่นอย่าง ตรงไปตรงมาด้วยความสุภาพ เรียนรู้และสังเกตการจัดการเรียนรู้ของผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็น และเป็น การช่วยแนะแนว ชัดเกลา เสริมสร้าง ชี้นำซึ่งกันและกัน

4) การสอนคริสเตียนศึกษาต้องเรียนรู้เรื่องการจัดระบบคริสเตียนศึกษาใน คริสตจักรอย่างเหมาะสมด้วย ดังนั้นการมีโอกาสรับฟังวิทยากรที่จัดระบบคริสเตียนศึกษาและมี หลักการจัดการเรียนรู้ที่ดีสามารถเปิดมุมมองในการพัฒนาการสอนคริสเตียนศึกษาได้

5) การสอนคริสเตียนศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนคริสเตียนศึกษาระยะยาว โดยสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากวิชาหลักการสอน การฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ศึกษาจาก บทเรียนสำเร็จรูป จากแผนคริสเตียนศึกษาคริสตจักรต่างๆ และจากแหล่งอื่นๆ ที่ช่วยให้การ วางแผนคริสเตียนศึกษาระยะยาวเป็นไปอย่างมีคุณภาพ เมื่อมีการวางแผนที่ดีการจัดการเรียนรู้ก็ จะมีประสิทธิภาพด้วย

4.3.4 วัตถุประสงค์ของวิชา

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบเต็มรูปแบบ (แบบละเอียด) ได้
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถฝึกการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และจัดการเรียนรู้ จริงนอกชั้นเรียนได้
- 3) เพื่อให้ผู้เรียน 80% สามารถเป็นผู้ประเมินผลและผู้ถูกประเมินผลที่ดีได้
- 4) เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คริสเตียน ศึกษาหรือหัวข้อที่สนใจเพิ่มเติมจากวิทยากรที่เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในด้านการสอนคริสเตียนศึกษา
- 5) เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถทำบทเรียนคริสเตียนศึกษา และนำเสนอได้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency) ได้แก่

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เพ็ญพนอ พวงแพ (2561, น. 703-704) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูสังคม สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ได้รูปแบบชื่อว่า 2P2A โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation: P) 2) ขั้นให้ความรู้ และทักษะ (Providing Knowledge: P) 3) ขั้นปฏิบัติการ (Action: A) 4) ขั้นประยุกต์ใช้ (Applying: A) ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะครูสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

สำราญ กำจัดภัย (2562, น. 151) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูในการเตรียมฝึกปฏิบัติการสอนโดยใช้การเสริมสร้างพลังและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ 5 ขั้นตอน คือ 1) สร้างพลังใจ 2) สร้างพลังความรู้ 3) สร้างพลังปฏิบัติ 4) สะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน และ 5) สร้างความมั่นใจในการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า นักศึกษามีสมรรถนะด้านความรู้และด้านทักษะปฏิบัติงานสูงกว่าเกณฑ์ ส่วนด้านคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลอง

ณัฐพร สุตดี (2561, น. 95-98) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิธีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในการสอนกีฬาพื้นเมืองไทยสำหรับนิสิตครู ได้รูปแบบที่มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงรุก ขั้นตอนที่ 4 การสอนแบบจุลภาค ขั้นตอนที่ 5 การชมวิธีทัศน์ต้นแบบ ขั้นตอนที่ 6 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน และขั้นตอนที่ 7 การเผยแพร่กระบวนการสู่สาธารณะ โดยพบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยการเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิธีทัศน์ต้นแบบมีทักษะการสอนกีฬาพื้นเมืองไทยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและมีความตระหนักแตกต่างกัน

ณัฐกร ดวงพระเกษ (2560, น. 191-193) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ และประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนจัดเตรียมผู้เรียน 2) ขั้นตอนสถานการณ์ปัญหา 3) ขั้นตอนวิเคราะห์ปัญหา 4) ขั้นตอนวางแผนงาน 5) ขั้นตอนดำเนินงาน 6) ขั้นสรุป และ 7) ขั้นประเมินผล

สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี (2560, น. 140-143) ได้พัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า POARE Model ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ อาจารย์เตรียมความพร้อม (P) นักศึกษาทราบทิศทางในการเรียน (O) นักศึกษาเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (A) อาจารย์ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (R) และประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (E)

กานต์ อัมพานนท์ (2561, น. 95) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์เป็นครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ได้แนวทางการร่างรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการเรียน ขั้นตอนการเรียน และขั้นตอนหลังการเรียน โดยรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดมี 5 ขั้นตอน หรือ POSSE Model ประกอบด้วยขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและทบทวนความรู้เดิม (P) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมกระบวนการทางปัญญา (O) ขั้นตอนการศึกษารวบรวมข้อมูล และการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (S) ขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ (S) และขั้นตอนการประเมินผลงาน (E) ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดทั้ง 5 ขั้นตอนโดยการสัมภาษณ์นักศึกษพบว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นลำดับขั้นตอนที่ทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาบทเรียนง่ายขึ้น และเกิดทักษะการคิดจากการลงมือปฏิบัติจริงในการทำกิจกรรมและสรุปผลด้วยแผนผังการคิด (Mind map) ร่วมกัน

วรพงษ์ แสงประเสริฐ (2560, น. 186) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบตามแนวทาง ADDIE Model โดยพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การ

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การออกแบบ 3) การพัฒนา 4) การนำไปใช้ และ 5) การศึกษาประสิทธิผล

Andelka and Rahaela (2014, p. 59) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในห้องเรียนที่ใช้วิธีการสอนโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานที่เน้นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งจะสร้างระดับที่สูงขึ้นของการควบคุมตนเอง การประเมินตนเอง และการแยกแยะข้อมูลที่สำคัญและไม่สำคัญโดยใช้กลยุทธ์ทางปัญญาที่หลากหลาย ทั้งการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ การสร้างความรู้ใหม่ ๆ จากประสบการณ์เดิม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาห้องเรียนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งมั่นจะพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน โดยได้ดำเนินการกับนักเรียนในเกรด 4 และเกรด 8 ซึ่งได้สำรวจกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ปรากฏและความถี่ที่เกิดขึ้นในวิชาภาษาโครเอเชีย โดยศึกษาความแตกต่างในกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบ่งตามประเภทของโรงเรียนและอายุของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนภาษาโครเอเชียมีผลต่อความพึงพอใจ ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ขึ้นอยู่กับความสามารถของครู ยังรวมถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผู้เรียนที่อายุน้อยและอายุมาก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะเกิดขึ้นในผู้เรียนที่อายุน้อยในเกรด 4 มากกว่าในเกรด 8 และเกิดขึ้นมากกว่าในโรงเรียนที่มีครูที่ได้รับการฝึกทักษะการจัดการเรียนรู้กับครูที่เลี้ยงก่อนเข้ามาสอนจากโรงเรียนในเครือเดียวกัน

Caivide (2017, p. 127) ได้ศึกษาผลของวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่อเจตคติของนักเรียนเกรด 7 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาครั้งนี้เพื่อตรวจสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างคะแนนเจตคติเฉลี่ยของกลุ่มผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้เชิงรุกกับกลุ่มผู้เรียนแบบดั้งเดิม โดยนำโปรแกรมการศึกษาและสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ได้เตรียม เหมือนกันมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในกลุ่มทดลองและในกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบดั้งเดิม ผลการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีกว่ากลุ่มควบคุม

Päivi (2017, p. 1) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการกำกับตนเองในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะมืออาชีพของนักศึกษาครู โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักศึกษาครู และสมรรถนะมืออาชีพ นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมสมรรถนะมืออาชีพของนักศึกษาโดยครูที่มีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การตอบกลับจากนักศึกษาครู 422 คน จากการ

สำรวจทางอิเล็กทรอนิกส์ถูกวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ พบว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การมุ่งเน้นที่เป้าหมายและการเรียนรู้อย่างตั้งใจ ตลอดจนกลุ่มทำงานที่อิสระและกลุ่มทำงานที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จและสมรรถนะมืออาชีพ การพัฒนาสมรรถนะที่ดีที่สุด นักศึกษาครูต้องการแรงจูงใจสูงและกลยุทธ์การกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่ดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะมืออาชีพที่มีแรงจูงใจสูงของนักศึกษาครูที่มีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่ดีเยี่ยมมีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อประสบการณ์การจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ นักศึกษาครูที่มีแรงจูงใจสูงและการกำกับตนเองระดับปานกลางยังได้รับประโยชน์อย่างมากจากการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency)

นงเยาว์ สมพิทยานุรักษ์ (2559, น. 115-116) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสอนแนะ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูพยาบาล พบว่า รูปแบบการสอนแนะที่สามารถพัฒนาสมรรถนะครูพยาบาลมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การตั้งเป้าหมาย การร่วมกันอภิปราย การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล โดยใช้เทคนิคทักษะการสอนแนะ คือ การสะท้อนการคิด การแก้ปัญหาพร้อมกัน การโต้ตอบซึ่งกันและกัน การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการตั้งคำถาม

บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2550, น. 183-185) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู โดยจำแนกสภาพสมรรถนะการสอนออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน โดยมีรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น 4 ขั้นตอน (Kiymet, 2010) ได้แก่ กำหนดปัญหา/ สิ่งที่ต้องเรียนรู้ (Problem) การวางแผนและเป้าหมายการเรียนรู้ (Plan) การสร้างความรู้ (Co-Create) การนำเสนอแนะการนำความรู้ไปใช้ (Apply)

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560, น. 123) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี ในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดน ไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยได้ทำการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ใน 7 ด้าน ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ 4) การพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ 5) การพัฒนาและ

ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

Kiyemet (2010, p. 167) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของครู โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่ออธิบายและแจกแจงกรอบทั่วไปของสมรรถนะของครู โดยกรอบทั่วไปเกี่ยวกับสมรรถนะของครูได้อธิบายไว้ใน 9 มิติของความสามารถที่แตกต่างกัน ได้แก่ ความสามารถในภาคสนาม ความสามารถในการวิจัย ความสามารถในการทำหลักสูตร ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความสามารถทางสังคมวัฒนธรรม ความสามารถทางอารมณ์ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในข้อมูลและการสื่อสารทางเทคโนโลยี และความสามารถทางสิ่งแวดล้อม โดยสมรรถนะของครูมีผลต่อค่านิยม พฤติกรรม การสื่อสาร จุดมุ่งหมาย และการฝึกปฏิบัติในโรงเรียนของครู และยังเป็นผู้สนับสนุนการพัฒนาความเป็นมืออาชีพและการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร ดังนั้นการอธิบายเกี่ยวกับสมรรถนะของครูเพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

Mohd (2017, p. 220) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของครูในการสอนและการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมในการประยุกต์ใช้ความรู้ของครูในการสอนและกระบวนการเรียนรู้ เช่น วิธีการสอน ความรักชาติ สื่อการสอน การสื่อสารข้อมูลและเทคโนโลยี (ICT) และเนื้อหาหลักสูตร แบบสำรวจในครั้งนี้ได้ปรับแบบสอบถามให้เป็นเครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเพื่อคัดเลือกครู 850 คนจากโรงเรียนมัธยมจาก 4 ส่วนที่แตกต่างกันในประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความรู้ของครูเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ความสามารถในวิธีการสอนประวัติศาสตร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเปรียบเทียบกับความรักชาติ การใช้สื่อการสอน และการสื่อสารข้อมูลและเทคโนโลยี (ICT) ตลอดจนเนื้อหาในหลักสูตร การศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นว่ามีความเป็นระบบมากขึ้นและโปรแกรมแบบองค์รวมควรกำหนดสูตรและการดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าครูจะเป็นผู้ชำนาญการในกลยุทธ์ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นสำคัญของความเป็นมืออาชีพสำหรับครูสอนประวัติศาสตร์

Olga (2012, p. 148) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของครูที่ทันสมัย โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาในครั้งนี้ คือการพิจารณาสมรรถนะของครูที่ทันสมัย เพื่อให้เข้าใจทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงได้ศึกษาวิจัยในประเด็นทักษะของผู้เรียน ระดับการเติบโตของวิชาชีพครู วัฒนธรรมการสอนของครู นวัตกรรมการสอน และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถใช้

ในการพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมในการเรียน ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนรวมถึงสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหรือนักศึกษาครูที่มีการพัฒนาที่ดีขึ้นทั้งด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะหรือเจตคติ และอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้รูปแบบการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกมีขั้นตอนตั้งแต่ 4-7 ขั้นตอนที่แตกต่างกันในแต่ละงานวิจัย แต่มีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกันที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาได้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา สร้างและพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมี 4 ระยะเวลาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) การออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Design and Development: D and D) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Implementation: I) เพื่อทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Evaluation: E) เพื่อปรับปรุงให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาฉบับสมบูรณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A)

เพื่อศึกษาและพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยวิธีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพิจารณาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มเป้าหมาย มีดังนี้

- 1) เป็นนักวิชาการที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือการจัดการเรียนรู้ด้านการสอนศาสนา อย่างน้อย 5 ปี หรือ
- 2) เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการของสถาบันสอนศาสนา หรือผู้นำฝ่ายการสอนศาสนา ใน ศาสนสถาน เช่น คริสตจักร อย่างน้อย 5 ปี หรือ
- 3) เป็นผู้เขียนหนังสือ/ตำรา/บทความ/วิจัย ที่มีผลงานตีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือการจัดการเรียนรู้ด้านการสอนศาสนา
- 4) ให้ความร่วมมือในการวิจัยด้วยความเต็มใจ ตั้งใจและยินยอมเสียสละเวลาตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา
- 2) แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

1.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือมีขั้นตอนการสร้าง รายละเอียดเครื่องมือ และผลการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

- 1.3.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา เพื่อการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

2) นำแบบร่างการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในเรื่ององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมีตัวอย่างประเด็นการสัมภาษณ์ เช่น

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสอนศาสนาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- (1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- (2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- (3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับตัวบ่งชี้องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่

- (1) มีความรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- (2) สามารถสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- (3) มีความเข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- (4) ประยุกต์ใช้วิธีการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา
- (5) รอบรู้ในวิชาชีพครูเกี่ยวกับการสอนศาสนา

3) เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จากทั้งในส่วนของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยการนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาแทนค่า เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ
$\sum R$	คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้คะแนนมี 3 ระดับ ดังนี้

ให้คะแนน +1	หมายถึง มีความเห็นว่า สอดคล้อง
ให้คะแนน 0	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ
ให้คะแนน -1	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหรือตัดทิ้ง โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าระหว่าง 0.6-1.00 สอดคล้องทุกองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่สอดคล้องมี 2 ข้อ ที่อยู่ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ ส่วนผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 สอดคล้องทุกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

4) ติดต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านที่มีความรู้ความสามารถตามคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนัดหมายผู้เชี่ยวชาญ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และส่งโครงร่างการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้า

5) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามวันเวลาที่นัดหมาย โดยสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

6) สรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) มาเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

1.3.2 แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา จากประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในชุดเดียวกัน โดยเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่าของลิเกิร์ต (Likert) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีเกณฑ์การให้คะแนนที่มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่งว่ามีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4 หมายถึง เห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่ามีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

4.50 – 5.00 หมายถึง ตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความเหมาะสม/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความเหมาะสม/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความเหมาะสม/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความเหมาะสม/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความเหมาะสม/ มีความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลน้อยที่สุด

ตัวอย่างเครื่องมือในการวิจัย

ตัวบ่งชี้/ เกณฑ์	ความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้					ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก										
1. รู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก										
2. อธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก										
3. สรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก										

3) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความครอบคลุมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ความถูกต้องของการใช้ภาษา และนำไปปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา เพื่อนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสร้างแบบประเมินสมรรถนะ ทั้งสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาต่อไป โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านได้ประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.79) และผลการประเมินความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนามีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.70) ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.60) และผล

การประเมินความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษา
สอนศาสนามีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.51)

1.4 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากผลการสัมภาษณ์และผลการประเมิน
จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา แล้วปรับปรุงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก (Design and Development: D and D)

ระยะนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาฉบับร่าง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยเลือก
กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการ
จัดการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่ใช้เป็น
กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- 1) เป็นนักวิชาการที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือ
ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนรู้ด้านการสอนศาสนา อย่างน้อย 3 ปี หรือ
- 2) เป็นอาจารย์สอนนักศึกษาสอนศาสนาในสถาบันสอนศาสนา เช่น สถาบันพระ
คริสตธรรม อย่างน้อย 3 ปี หรือ
- 3) เป็นครูที่จัดการเรียนรู้ทางศาสนาในศาสนสถาน เช่น ครูคริสเตียนศึกษาที่สอน
ในคริสตจักร อย่างน้อย 3 ปี
- 4) ให้ความร่วมมือในการวิจัยด้วยความเต็มใจ ตั้งใจและยินยอมเสียสละเวลา
ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาสอนศาสนาฉบับร่าง
- 2) แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

2.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือมีขั้นตอนการสร้าง รายละเอียดเครื่องมือ และผลการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

2.3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- 2) สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่าง โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyce and Weil (1986) มาสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- (1) แนวคิดพื้นฐาน โดยนำการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- (2) หลักการ โดยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นหลักการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- (3) วัตถุประสงค์ โดยกำหนดลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา สอนศาสนาตามองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เมื่อผ่านการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- (4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ TPACK การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

(5) การประเมินผล โดยการวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

3) นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และนำข้อเสนอมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบต่อไป

2.3.2 แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากเอกสารต่าง ๆ และนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) สร้างแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่าง โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3) นำแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4) เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาแทนค่า เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้คะแนนมี 3 ระดับ ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง มีความเห็นว่า สอดคล้อง

ให้คะแนน 0 หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ

ให้คะแนน -1 หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหรือตัดทิ้ง โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 มีความสอดคล้องทุกข้อ

4) ติดต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านที่มีความรู้ความสามารถตามคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ส่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่าง และแบบประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เชี่ยวชาญ

5) ผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยแบบประเมินแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาแทนค่า เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้คะแนนมี 3 ระดับ ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง มีความเห็นว่า สอดคล้อง

ให้คะแนน 0 หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ

ให้คะแนน -1 หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับร่างที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า

IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหรือตัดทิ้ง โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความสอดคล้องของทุกองค์ประกอบ

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่าของลิเกิร์ต (Likert) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่าง มีเกณฑ์การให้คะแนนที่มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมปานกลาง

กลาง

2 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

4.50 – 5.00 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่างมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55)

6) สรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับร่าง และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับจริงที่สมบูรณ์

2.4 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Implementation: I)

ระยะนี้เป็นการวิจัยเพื่อทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักศึกษาสอนศาสนาคริสต์ ชั้นปีที่ 1-4 ระดับปริญญาตรี หลักสูตร คริสตศาสนศาสตร์ สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ สังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 66 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสอนศาสนาคริสต์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาหลักการสอน 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 13 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา
- 2) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา
- 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) สร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ประกอบด้วย

1.1 แบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา สอนศาสนา

1.1.1 ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับองค์ประกอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น

1.1.3 สร้างแบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และประเมินผลการจัดการ เรียนรู้ตามสภาพจริง โดยใช้เนื้อหาในวิชาหลักการสอน 2 ที่เป็นสาระสำคัญ และเพิ่มเติมในส่วน ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบแบบถูก-ผิด (True False) จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

- 1) การรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2) การอธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 3) การสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 4) การอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 5) การประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา

1.1.4 นำแบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.1.5 นำแบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N	คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	ระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้คะแนนมี 3 ระดับ ดังนี้
ให้คะแนน +1	หมายถึง มีความเห็นว่า สอดคล้อง
ให้คะแนน 0	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ
ให้คะแนน -1	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 มีข้อที่ไม่สอดคล้อง 1 ข้อ จาก 30 ข้อ ใช้จริง 29 ข้อ

1.1.6 ปรับแบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเตรียมนำแบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผ่านเกณฑ์แล้วมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.2 แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

1.2.1 ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น

1.2.3 สร้างแบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ ประกอบด้วย 12 ด้าน ได้แก่

- 1) กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2) ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 3) เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้
- 4) จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมตามแผน
- 5) จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้
- 6) สื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้
- 7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ

- 8) ใช้คำถามและผลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 9) เลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 10) สรุปบทเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน
- 11) วัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 12) บริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยกำหนดให้มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ และเกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนนสำหรับการตอบ

คะแนนสำหรับการตอบ

ข้อความทางบวก

ข้อความทางลบ

5 นักศึกษาปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นทุกครั้งประจำ สม่่าเสมอ	1
4 นักศึกษาปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นบ่อยครั้งหรือ เกือบทุกครั้ง	2
3 นักศึกษาปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นเป็นบางครั้ง	3
2 นักศึกษาปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นนานานครั้ง	4
1 นักศึกษาไม่เคยปฏิบัติตรงกับข้อความนั้นเลย	5

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับน้อยที่สุด

1.2.4 นำแบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง

1.2.5 นำแบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

ΣR	คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	ระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้คะแนนมี 3 ระดับ ดังนี้
ให้คะแนน +1	หมายถึง มีความเห็นว่า สอดคล้อง
ให้คะแนน 0	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ
ให้คะแนน -1	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 มีข้อที่ไม่สอดคล้อง 2 ข้อ จาก 36 ข้อ ใช้จริง 34 ข้อ

1.2.6 ปรับแบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเตรียมนำแบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผ่านเกณฑ์แล้วมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 แบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา
 ศาสนา

1.3.1 ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.3.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น

1.3.3 สร้างแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

- 1) มีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2) เห็นความสำคัญของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอน
 ศาสนา
- 3) มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น
- 4) แสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5) ประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

6) แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการสอนศาสนา โดยกำหนดให้มีข้อความแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาสอนศาสนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งทางบวกและทางลบ และเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนนสำหรับการตอบ ข้อความทางบวก	คะแนนสำหรับการตอบ ข้อความทางลบ
5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ นักศึกษาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนั้น	1
4 เห็นด้วย หรือ นักศึกษาเห็นด้วยกับข้อความนั้น	2
3 ไม่แน่ใจ หรือ นักศึกษาไม่แน่ใจกับข้อความนั้น	3
2 ไม่เห็นด้วย หรือ นักศึกษาไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น	4
1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ นักศึกษาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนั้นเลย	5

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

4.50 – 5.00	หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับน้อยที่สุด

1.3.4 นำแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง

1.3.5 นำแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ
$\sum R$	คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้คะแนนมี 3 ระดับ ดังนี้

ให้คะแนน +1	หมายถึง มีความเห็นว่า สอดคล้อง
ให้คะแนน 0	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ
ให้คะแนน -1	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 สอดคล้อง ทั้ง 30 ข้อ ใช้จริง 30 ข้อ

1.3.6 ปรับแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเตรียมนำแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผ่านเกณฑ์แล้วมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2) สร้างแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษา
สอนศาสนา

2.1 ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 สร้างแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ทั้งหมด 51 ข้อ ประกอบด้วย

2.2.1 แบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบเลือกตอบแบบถูก-ผิด (True False) จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) แบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การออกแบบจุดมุ่งหมายที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับผู้เรียน 4) การออกแบบสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) การออกแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

2.2.2 แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย 2) ใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน 5) ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาสอนศาสนาประสบความสำเร็จ

ในการเรียนรู้ 6) วัดและประเมินผลนักศึกษาสอนศาสนาด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง 7) วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสอนศาสนา 8) ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนานำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้

2.2.3 แบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) เปิดใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้เรียน 2) เข้าใจลักษณะและความต้องการของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ตระหนักในความแตกต่างของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษาสอนศาสนา

2.3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ
$\sum R$	คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้คะแนนมี 3 ระดับ ดังนี้

ให้คะแนน +1	หมายถึง มีความเห็นว่า สอดคล้อง
ให้คะแนน 0	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ
ให้คะแนน -1	หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 สอดคล้องทั้ง 15 ข้อ ใช้จริง 15 ข้อ ด้านทักษะการจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก มีค่าระหว่าง 0.6-1.00 ไม่สอดคล้อง 2 ข้อ จาก 24 ข้อ ใช้จริง 22 ข้อ ส่วนด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าระหว่าง 0.6-1.00 ไม่สอดคล้อง 1 ข้อ จาก 12 ข้อ ใช้จริง 11 ข้อ

2.5 ปรับแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเตรียมนำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผ่านเกณฑ์แล้วมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

3.1 ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลคะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

5	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากที่สุด
4	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาก
3	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกปานกลาง
2	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรुकน้อย
1	หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรुकน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.50 – 5.00	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับน้อยที่สุด

3.3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อยู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อยู่รูปแบบที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ
$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
		ระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้คะแนนมี 3 ระดับ ดังนี้
ให้คะแนน +1		หมายถึง มีความเห็นว่า สอดคล้อง
ให้คะแนน 0		หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ
ให้คะแนน -1		หมายถึง มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง

โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา คือมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง โดยผลของค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 สอดคล้อง ทั้ง 15 ข้อ ใช้จริง 15 ข้อ

3.5 ปรับแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อยู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเตรียมนำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อยู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผ่านเกณฑ์แล้วมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) ใช้แบบการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียวก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ดังแบบแผนในการทดลองดังนี้ (วรวิณี แกมเกตุ, 2551, น.141)

Pretest	Treatment	Posttest
ประเมินผลก่อน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ประเมินผลหลัง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
O_1	X	O_2

O_1 หมายถึง การประเมินผลก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

X หมายถึง การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

O_2 หมายถึง การประเมินผลหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ในระยะนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ก่อนทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยนักศึกษาสอนศาสนา
- 2) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศานากับกลุ่มตัวอย่าง
- 3) ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา หลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยนักศึกษาสอนศาสนา
- 4) ประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยนักศึกษาสอนศาสนา
- 5) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

3.5 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนด้วยสถิติ t test for Dependent sample ด้วยโปรแกรม SPSS

2) วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนด้วยสถิติ one sample t test ด้วยโปรแกรม SPSS

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนด้วยสถิติ Manova ด้วยโปรแกรม SPSS

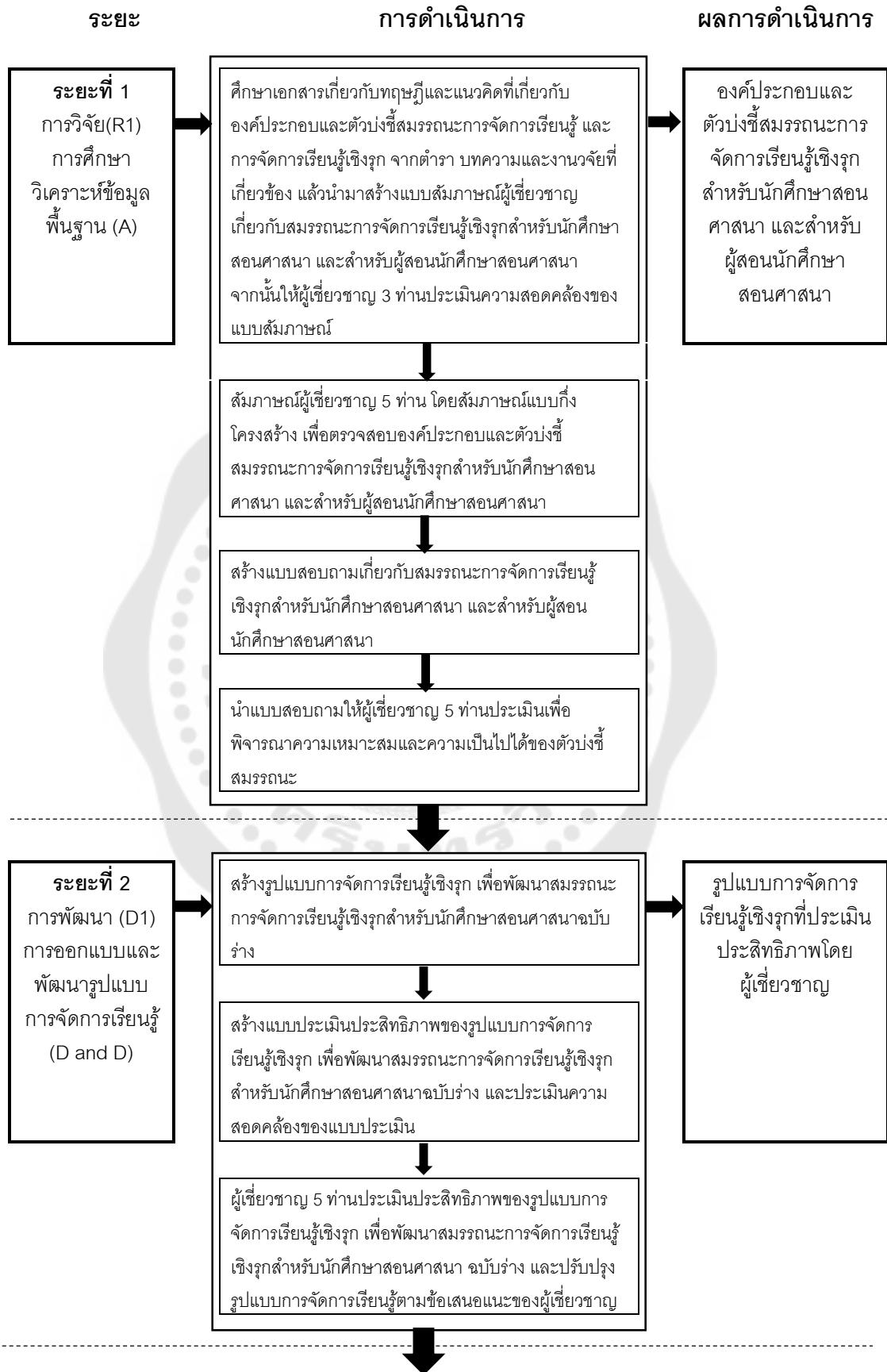
4) วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนด้วยสถิติบรรยาย (descriptive statistics)

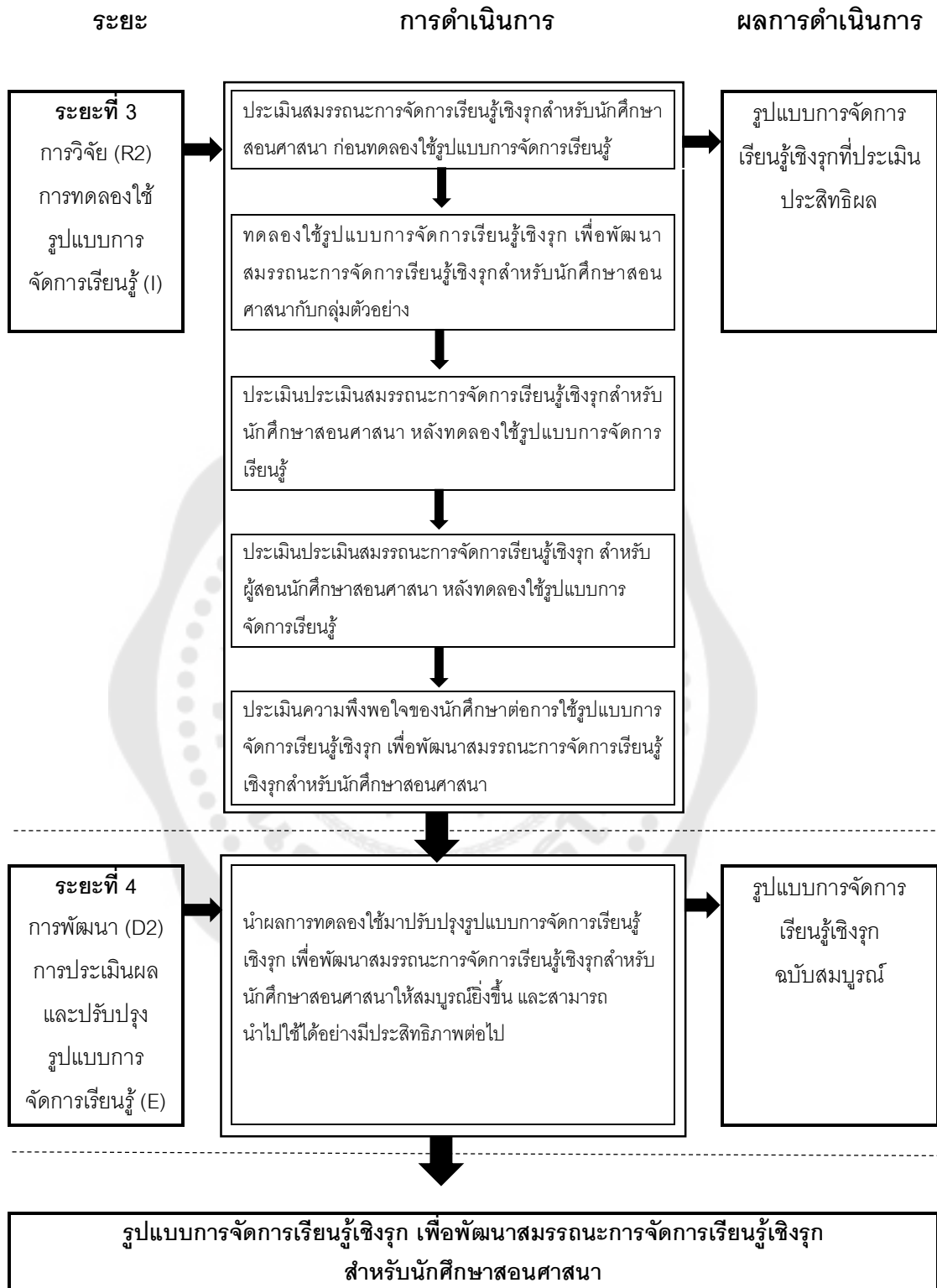
5) วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนด้วยสถิติ one sample t test ด้วยโปรแกรม SPSS

ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Evaluation: E)

ระยะนี้เป็นการนำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาศอนศาสนามาก่อนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแสดงได้ดังภาพประกอบ 10 ดังนี้

ภาพประกอบ 10 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา 2) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา 3) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) เพื่อทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตอนที่ 4 การทดลองใช้และผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ตอนที่ 5 การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

จากการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการพัฒนาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยศึกษาการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทำหน้าที่เป็น

นักวิชาการด้านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนมัธยม จำนวน 1 ท่าน หัวหน้าฝ่ายพัฒนาวิชาการสถาบันสอนศาสนา จำนวน 1 ท่าน ผู้นำการสอนศาสนาในศาสนสถาน จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำการสอนศาสนาในศาสนสถาน จำนวน 1 ท่าน

ผลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยสามารถสรุปองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ
- 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โดยในองค์ประกอบแต่ละด้านสามารถสรุปหลักการสำคัญและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1.1 องค์ประกอบด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปหลักการสำคัญได้ว่า เป็นความรู้ความเข้าใจในหลักการและรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในโลกยุค New Normal ที่เน้นการนำมาใช้ในการสอนศาสนา ซึ่งนักศึกษาสอนศาสนาต้องสามารถอธิบาย และสรุปหลักการสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงมีความเข้าใจในการนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนศาสนา

1.1.2 องค์ประกอบด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปหลักการสำคัญได้ว่าเป็นความสามารถของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพในขั้นตอนต่าง ๆ ที่ต้องมีการฝึกฝนวิธีการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่การกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคล จนถึงการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงการบริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.1.3 องค์ประกอบด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปหลักการสำคัญได้ว่าเป็นความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาสอนศาสนาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งแรงจูงใจและการเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการ

จัดการเรียนรู้เชิงรุก ตลอดจนแสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาและประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงมีใจที่จะแสวงหาความรู้มาปรับใช้ในการสอนศาสนา เพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยได้สรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา นำเสนอดังตาราง 4

ตาราง 4 สรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1) การรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การอธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) การประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา
2. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1) กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ 4) จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมตามแผน 5) จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ 7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ 8) ใช้คำถามและผลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 9) เลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 10) สรุปบทเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน 11) วัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 12) บริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
3. ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1) มีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เห็นความสำคัญของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา 3) มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น 4) แสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) ประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6) แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการสอนศาสนา

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผลการประเมินความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้และความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน นำเสนอดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

รายการประเมิน	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้		ระดับความเหมาะสม	ความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้		ระดับความเป็นไปได้
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
1. การรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.00	1.41	มาก	4.20	1.30	มาก
2. การอธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.40	0.89	มาก	4.20	0.84	มาก
3. การสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม ของตัวบ่งชี้		ระดับความ เหมาะสม	ความเป็นไปได้ ของตัวบ่งชี้		ระดับความ เป็นไปได้
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
4. การอธิบายรูปแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5. การประยุกต์ใช้วิธีการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกในการ สอนศาสนา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.60	0.82	มากที่สุด	4.64	0.76	มากที่สุด
ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
1. กำหนดจุดประสงค์ของ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.40	1.34	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ออกแบบและจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ ได้ตรงตามแผนการจัดการ เรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4. จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลายอย่าง เหมาะสมตามแผน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5. จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ สอดคล้องกับแผนการ จัดการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.89	มากที่สุด
6. สื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ ส่งเสริมการสร้างองค์ ความรู้	4.20	1.30	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึก ปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
8. ใช้คำถามและผลป้อนกลับ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
9. เลือกรูปแบบและวิธีการ สอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
10. สรุปบทเรียนได้ถูกต้อง และชัดเจน	4.40	1.34	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม ของตัวบ่งชี้		ระดับความ เหมาะสม	ความเป็นไปได้ ของตัวบ่งชี้		ระดับความ เป็นไปได้
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
11. วัดและประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	4.40	1.34	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
12. บริหารจัดการห้องเรียน ตามแนวทางการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.65	0.80	มากที่สุด	4.80	0.44	มากที่สุด
ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
1. มีแรงจูงใจที่ดีต่อการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
2. เห็นความสำคัญของการ ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการสอนศาสนา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
3. มีความตั้งใจและทุ่มเทกับ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก อย่างกระตือรือร้น	5.00	0.00	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
4. แสดงความคิดเห็นในเชิง พัฒนาต่อการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	4.20	0.84	มาก	4.00	1.00	มาก
5. ประเมินตนเองในด้านที่ดี ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.20	1.30	มาก	4.00	1.22	มาก
6. แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้และนำมา ปรับใช้กับการสอนศาสนา	4.60	0.89	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
เฉลี่ย	4.67	0.76	มากที่สุด	4.17	0.87	มาก
โดยรวมทั้งหมด	4.64	0.79	มากที่สุด	4.60	0.70	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านได้ประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา พบว่า ในภาพรวมตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.79) และผลการประเมินความเป็นไปได้ของตัว

บ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา พบว่า ในภาพรวมตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.70)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีผลการประเมินความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.82) และผลการประเมินความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.76) ในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการประเมินความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.80) และผลการประเมินความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.44) ส่วนด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการประเมินความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.76) และผลการประเมินความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.87)

นอกจากนี้ยังมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 "...องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรมีทั้งด้านความเข้าใจที่เป็น Knowledge ด้านทักษะ Practice ที่ต้องฝึกวิธีการสอน และด้านเจตคติในทางบวก ทั้งแรงจูงใจ ความจำเป็น และเหตุผลเพื่อพัฒนา Attitude โดยในด้านความเข้าใจต้องเน้นในบริบทไทยให้มาก ต้องคิดว่ามีอุปสรรคอะไรในบริบทไทย ความเข้าใจของผู้เรียนแบบไทย รวมถึงการประยุกต์ใช้ในคริสเตียน ส่วนการสรุปหลักการสำคัญของ Active Learning เป็นส่วนที่ดีที่ควรเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญกับบริบทไทย ตัวอย่างเช่น การสร้างบรรยากาศความปลอดภัยสำหรับผู้เรียน ซึ่งในเอเชียจะสำคัญกว่าในยุโรป ส่วนในด้านทักษะ ต้องตรงประเด็นถ่ายทอดได้ ในส่วนของเทคโนโลยีที่ใช้ได้ผลต้องไม่เกินความสามารถ และวิธีการต้องไม่หลากหลายจนหนักเกินไป แต่ควรกระตุ้นให้มีส่วนร่วม มีกิจกรรม อาจจะไม่หลากหลายมาก เพราะถ้าเน้นวิธีการหลากหลายอาจจะเหนื่อย เช่น พระเยซูทรงสอนด้วยวิถีธรรมชาติเป็นหลัก เป็นความหลากหลายตามความเหมาะสมแบบง่าย ๆ แต่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ส่วนในด้านเจตคติเห็นด้วยที่มีการเสริมกำลังใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก..."

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 "...สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาควรมีทั้งด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ โดยเฉพาะด้านเจตคติจะวัดได้ง่ายกว่าคุณลักษณะที่ต้องใช้เวลานานในการวัดผล โดยในด้านความเข้าใจควรวัดนิยามว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกคือ

อะไร สามารถอธิบายรูปแบบ ขั้นตอนของแต่ละองค์ประกอบที่เป็นการวัดความเข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประยุกต์ใช้ในการสอนศาสนาที่เป็นเรื่องที่สำคัญ ส่วนด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในส่วนของการกำหนดจุดประสงค์ควรจะต้องเกี่ยวข้องกับ Head Heart Hand การเตรียมสื่อก็เป็นส่วนที่สำคัญ ที่ใช้ได้อย่างกว้างขวางหลายประเภท รวมทั้งเทคโนโลยีด้วย และควรปรับเรื่องการถ่ายทอดให้เป็นการสื่อสารแทน เพราะการถ่ายทอดให้ความรู้สึกเหมือนการสอนแบบเดิม แบบ Passive Learning อาจจะเป็นการสื่อสารอธิบายเนื้อหาอย่างถูกต้องแม่นยำ ต้องเน้นการใช้คำถามให้ผู้เรียนได้ค้นพบด้วยตนเอง ส่วนด้านเจตคติ การวัดจะต้องดูการแสดงความคิดเห็นออกมา โดยสังเกตจากทั้งพฤติกรรม คำพูด กิริยาที่ดี อาจมีแบบสังเกตพฤติกรรม โดย Attitude จะเกี่ยวข้องกับ Believe ด้วย เช่น ผู้เรียนตอบถึงจุดดี จุดเด่นของ Active Learning มีการพูดเชียร์เพราะเชื่อ (Believe in) และน่าจะเพิ่มเรื่อง ความทุ่มเทกับการเตรียมการจัดการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้น และการประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้...”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3 “...องค์ประกอบด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรเน้นทางการสอนศาสนาโดยเฉพาะ และต้องเข้าใจในหลักการของ Active Learning ต้องรู้หลักการสู่การปฏิบัติ หลัก ๆ คือ 1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน ต้องให้ผู้เรียน In เข้าไปในเนื้อหา มีการตอบโต้สะท้อน Feeling คือ In+Feeling ซึ่งเป็นหัวใจของการใช้ Active Learning 2) Constructivism ต้องเข้าใจหลักการไม่ใช่การถ่ายทอด เตรียมบริบทสภาพแวดล้อม สอนหลักการไม่ใช่รายละเอียด ที่ต้องได้ประสบการณ์ใหม่ไม่ใช่แค่สนุก 3) พหุปัญญา+Style การเรียนที่ต่างกัน การสอนต้องหลากหลาย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ขั้นตอนต้องไม่ยาก ยืดหยุ่นได้ ต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ผู้เรียน มีการวิเคราะห์เนื้อหา และต้องเข้าใจศาสนากับโลกปัจจุบัน ผลของศาสนา เข้าใจปัญหาการสอนศาสนาก่อน อาจเกิดจากตัวอย่างที่ไม่ดี การนำมาใช้ไม่ชัดเจน ดูแล้วเป็นเรื่องเหลือเชื่อ ต้องเข้าใจธรรมชาติและรู้แก่นแท้ของคำสอน ภาพการสอนศาสนามีแต่การบังคับ ขาดการเห็นความสำคัญ นำศาสนามาเชื่อมโยงกับชีวิต เช่น ความรักในวัยเรียน ความกดดันจากผู้ปกครอง ส่วนในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรเน้นทักษะการใช้คำถาม ทักษะการจับประเด็น และทักษะการวิเคราะห์ผู้เรียน นอกจากนี้ต้องดูจาก Micro Teaching ดูตั้งแต่การที่ผู้เรียนแสดงออก ทักษะในแต่ละขั้นตอน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องเป็นไปตามหลักการของ Active Learning สื่อการจัดการเรียนก็ต้องเป็นสื่อที่ชวนคิด ทำทนาย สื่อทุกชนิดสามารถใช้ได้หมดถ้าเป็นสื่อที่มีความดึงดูด สร้างความเข้าใจ สร้าง Concept มีความคุ้มค่า ใช้ได้หลายชั้นและหลายครั้ง โดยเป็นสื่อที่มีความหลากหลายที่เน้นการคิด ส่วนด้านเจตคติ การเสริมกำลังใจและแรงจูงใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นักศึกษาต้องมีศรัทธาในศาสนา ปฏิบัติตัวตาม

แบบอย่างที่ดี และเห็นความสำคัญของ Active Learning ในการสอนศาสนา ซึ่งสามารถวัดได้จากการแสดงความคิดเห็น อยากใช้ต่อ ใช้อย่างไร ปรับอย่างไร...”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4 “...องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เห็นด้วยกับทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นความรู้ความเข้าใจในแต่ละตัวชี้วัดต้องสามารถวัดได้ ตัวบ่งชี้ควรขึ้นต้นด้วยคำกริยา มี Action ที่สามารถสังเกตได้ มีการอธิบายตัวบ่งชี้พฤติกรรมสมรรถนะ ในด้านทักษะเริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะทำการสอน และเพิ่มทิศทางที่จะวัด การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรเพิ่มให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้มีทิศทาง การเตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ควรเพิ่มให้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้คำถามและวิธีการสอนให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเองควรแยกแต่ละส่วนจะช่วยให้วัดได้ง่ายขึ้น ซึ่งตรงตามหลักการของ Constructivism ส่วนในด้านเจตคติ ควรมีส่วนของการเห็นคุณค่าความสำคัญต่อศาสนา เช่น มีความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับ Active Learning ด้วยตนเองและนำมาปรับใช้ สามารถสังเกตจากพฤติกรรม ว่านักศึกษาทำเหมือนตัวอย่างในรูปแบบ หรือมีการเพิ่มเติม เพราะถ้าสนใจจะหาความรู้เพิ่มเติม และควรวัดการแสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อ Active Learning นอกจากนี้ควรดูเรื่อง Coaching และ Mentoring เพิ่มเติม จะสามารถนำมาแทรกในทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้ Power Question ด้วยการชี้แนะ และควรเป็น Creative Active ที่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย และน่าจะมีการวิเคราะห์ให้ผู้เรียนอาจจะเพิ่มในส่วนของทักษะ...”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5 “...ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นักศึกษาพระคริสตธรรมต้องเข้าใจในเรื่อง Theology การเรียนรู้เรื่องพระเจ้า ต้องเข้าใจหลักธรรมของศาสนา ต้องวิเคราะห์เรื่องศาสนาได้ทั้งในส่วนของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ตัวบ่งชี้ควรเกี่ยวข้องกับเรื่องความรู้ ประสพการณ์ในอดีต ในส่วนของทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการกำหนดจุดประสงค์ต้องมีครบทั้ง 3 ด้าน ของ KAP มีการวิเคราะห์ผู้เรียนในเรื่องพื้นฐานความรู้ วิธีสอน โดยสมรรถนะของผู้สอนและนักศึกษาต้องไปด้วยกัน เอาจองค์ประกอบมาใช้ในแต่ละวิธี โดยดึงลักษณะสำคัญ นำมาผสมผสานในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรมีเรื่องเทคโนโลยี คลิปวิดีโอ ให้เด็กได้ฝึกทำ อัปเดตคลิปในขณะที่สอน มีการนำเสนอด้วยเทคโนโลยี นำมาอภิปรายในชั้นเรียน ประเมินให้รอบด้าน ให้เพื่อนมีโอกาสประเมินเพื่อน ควรเน้นวิธีการสอน การเปิดกว้างทางเทคโนโลยี ส่วนในด้านเจตคติ ควรเน้นทางด้านศาสนาด้วย เพราะเจตคติของการรู้จักพระเจ้าในแต่ละศาสนามีความแตกต่างกัน ...”

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนางานประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

ผลการพัฒนางานประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการพัฒนาเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการพัฒนางานประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

การพัฒนางานประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทำหน้าที่เป็นนักวิชาการด้านการศึกษาประจำมหาวิทยาลัย จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนมัธยม จำนวน 1 ท่าน หัวหน้าฝ่ายพัฒนาวิชาการสถาบันสอนศาสนา จำนวน 1 ท่าน ผู้นำการสอนศาสนาในศาสนสถาน จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำการสอนศาสนาในศาสนสถาน จำนวน 1 ท่าน

ผลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนางานประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยสามารถสรุปองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ
- 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

โดยในองค์ประกอบแต่ละด้านสามารถสรุปหลักการสำคัญและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1.1 ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปหลักการสำคัญได้ว่า เป็นความรู้ความเข้าใจในหลักการและรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ซึ่งต้องสอดคล้องกับความเข้าใจของนักศึกษาสอนศาสนา โดยผู้สอนต้องเข้าใจการออกแบบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่าง ๆ ทั้งการออกแบบจุดมุ่งหมาย กิจกรรม สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับการสอนศาสนาในยุค New Normal

2.1.2 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปความได้ว่า เป็นความสามารถของผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสอนศาสนาสามารถ

จัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ มีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ นำไปประยุกต์ใช้ และสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงในการสอนศาสนา เพื่อการพัฒนาในบทบาทที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่ให้คำแนะนำและเป็นพี่เลี้ยงในการฝึกปฏิบัติ

2.1.3 ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปความได้ว่า เป็นความรู้สึกลึกและความคิดเห็นของนักศึกษาสอนศาสนาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนศาสนา ที่สามารถรับรู้ได้ว่าผู้สอนเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้เรียน เข้าใจลักษณะ ความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนจากการวิเคราะห์ผู้เรียน รวมถึงเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษาสอนศาสนาที่สามารถสร้างเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนได้ โดยได้สรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา นำเสนอ ดังตาราง 6

ตาราง 6 สรุปองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1) การมีความเข้าใจหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การออกแบบจุดมุ่งหมายที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับผู้เรียน 4) การออกแบบสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 5) การออกแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
2. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย 2) ใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน 5) ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาสอนศาสนาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	6) วัดและประเมินผลนักศึกษาสอนศาสนาด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง
	7) วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสอนศาสนา
	8) ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนานำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้
3. ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1) เปิดใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้เรียน
	2) เข้าใจลักษณะและความต้องการของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	3) ตระหนักในความแตกต่างของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
	4) เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษาสอนศาสนา

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

การประเมินความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้และความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน นำเสนอดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

รายการประเมิน	ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้		ระดับความเหมาะสม	ความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้		ระดับความเป็นไปได้
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
1. มีความเข้าใจหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม ของตัวบ่งชี้		ระดับความ เหมาะสม	ความเป็นไปได้ ของตัวบ่งชี้		ระดับความ เป็นไปได้
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
2. ออกแบบจุดมุ่งหมายที่ เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้อง กับผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ออกแบบสื่อหรือแหล่ง การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. ออกแบบการวัดและ ประเมินผลที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายและกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	5.00	0.00	มากที่สุด	4.96	0.20	มากที่สุด
ด้านทักษะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	4.40	1.34	มาก	5.00	0.00	มากที่สุด
1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงรุกที่หลากหลาย	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ใช้สื่อ เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียน	4.40	1.34	มาก	5.00	0.00	มากที่สุด
ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
1. เปิดใจกว้าง ยอมรับความ คิดเห็นและความสามารถ ของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
2. เข้าใจลักษณะและความ ต้องการของนักศึกษาสอน ศาสนาในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม ของตัวบ่งชี้		ระดับความ เหมาะสม	ความเป็นไปได้ ของตัวบ่งชี้		ระดับความ เป็นไปได้
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
3. ตระหนักในความแตกต่าง ของนักศึกษาสอนศาสนา ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
4. เห็นความสำคัญของการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับ นักศึกษาสอนศาสนา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.89	มาก
เฉลี่ย	5.00	0.00	มากที่สุด	4.40	0.82	มาก
โดยรวมทั้งหมด	4.86	0.60	มากที่สุด	4.79	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านได้ประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา พบว่า ในภาพรวมตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.60) และผลการประเมินความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา พบว่า ในภาพรวมตัวบ่งชี้มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.51)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีผลการประเมินความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และผลการประเมินความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.20) ในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการประเมินความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.85) และผลการประเมินความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.33) ส่วนด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการประเมินความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และผลการประเมินความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.82)

นอกจากนี้ยังมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 “...ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ต้องสื่อให้เข้าใจได้ว่าผู้สอนมีความเข้าใจในหลักการ รู้วิธีการวัด ที่อาจต้องทิ้งช่วงการวัดเหมือนการสอนของพระเยซูที่ทรงสอนผู้ฟังแม้ไม่เข้าใจ แล้วมีการวัดความเข้าใจเพิ่มในภายหลังเป็นการสื่อถึงความมั่นใจว่าเรามีความรู้ในวิธีที่สอน ตัวบ่งชี้ในด้านนี้ต้องสร้างแบบสอบถามที่ชัดเจน ต้องเข้าใจจุดประสงค์และคำถามที่ชัดเจน ในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายควรเน้นความหลากหลายตามความเหมาะสมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างบรรยากาศให้นักศึกษาสอนศาสนามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญมาก ที่ต้องมีบรรยากาศความปลอดภัยที่ผู้เรียนสามารถตอบผิดได้โดยไม่เสียหน้า การส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาสอนศาสนาพบความสำเร็จในการเรียนก็เป็นส่วนที่ทำให้เข้าใจบทเรียนและพร้อมที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลง หรือเข้าถึงชีวิต ในด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเปิดใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้เรียนเป็นเรื่องสำคัญ การเข้าใจความรู้พื้นฐานและธรรมชาติของนักศึกษาสอนศาสนาควรเน้นการเข้าใจบริบทผู้เรียนด้วย และการตระหนักในความแตกต่างของนักศึกษาสอนศาสนาที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านความสามารถ และความรู้ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนศาสนา ต้องไม่ระบุชื่อผู้ตอบ เพราะจะทำให้ Bias ได้ ต้องย้ำว่าตอบตามความคิดและไม่มีผลต่อคะแนน อย่าตอบเพื่อเอาใจ เอาข้อเท็จจริง ไม่มีผลเสีย อาจจะมีคนกลาง แต่ก็ไม่จำเป็นมากเพราะถ้าสื่อสารไม่ตรงจะทำให้เข้าใจผิดได้ การออกแบบสอบถามว่าตรงกับจุดประสงค์ ควรอธิบายไปที่ละข้อก่อนให้ตอบอย่าแจกแล้วส่งกลับภายหลัง ให้นักศึกษาทำเลยและอธิบายประกอบ ...”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 “...เห็นด้วยกับองค์ประกอบสมรรถนะของผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาทั้งด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยในด้านความเข้าใจที่ต้องเข้าใจหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ค่อนข้างจะวัดได้ยาก แต่ก็น่าจะวัดได้หลังจากการเรียน การออกแบบจุดมุ่งหมายของรายวิชาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรวัดจากผู้เรียนโดยสามารถจับจุดประสงค์ของผู้สอนได้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาต่าง ๆ ที่เริ่มจาก

วิชานี้ การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียนด้วย และการออกแบบสื่อการเรียนการสอนต้องสามารถสังเกตได้ ในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจนทั้งการจัดกิจกรรม การใช้สื่อ เทคโนโลยี การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี กระตุ้นให้นักศึกษาค้นพบความสำเร็จในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และผู้สอนได้ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนา นำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปประยุกต์ใช้ และในส่วนของเจตคติ การเปิดใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้เรียนเป็นเรื่องที่ดีมาก เพราะสามารถสังเกตได้ทันที การเข้าใจความรู้พื้นฐานและธรรมชาติของนักศึกษาควรเปลี่ยนเป็น ผู้สอนเข้าใจลักษณะความต้องการของนักศึกษา เพราะคำว่าเข้าใจธรรมชาติเข้าใจยาก และการเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษา สามารถวัดได้จากการพูดเน้น การทบทวนเป็นระยะ...

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3 "...สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนศาสนา ควรมี 3 ด้านเหมือนกับนักศึกษาสอนศาสนาเพื่อให้สอดคล้องกัน แต่มีความแตกต่างกันในรายละเอียด และทำได้แค่ Post test เพราะต้องประเมินหลังการสอน ต้องดูจากการประเมินครูเอาเกณฑ์มาจับ ต้องถามเป็นสมรรถนะ KPA ดูจากการแสดงออก สร้างเกณฑ์เหมือน Rubric สมรรถนะ มาก ปานกลาง น้อย สมรรถนะที่วัด เช่น การใช้คำถาม ทักษะที่ทำบ่อย ดูจากการปฏิบัติ เป็นต้น ดูสมรรถนะเป็นองค์รวมทั้ง 3 ในฉบับเดียว แต่แบ่งเป็นด้าน ๆ เช่น ด้านการจัดการเรียนรู้ใช้วิธีการหลากหลาย พัฒนาการคิดโดยใช้คำถาม ทำให้เป็นมิติทั้งการออกแบบ การประเมินผล การสร้างประสบการณ์ในชั้นเรียน ในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนและของนักศึกษาสอนศาสนาต่างกันว่า ผู้สอนควรเน้นเรื่อง Feedback เช่น Mood&Tone ปฏิสัมพันธ์ ดูการเรียนรู้ว่าเกิดขึ้นตอนไหน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่จะพัฒนาผู้สอนให้ดีขึ้นได้อย่างไร ให้ผู้เรียนได้ค้นหาอัตลักษณ์ มีการสอนแบบ Workshop สอนแบบ Blend ในห้องเรียน ส่วนในด้านเจตคติการเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้เรียน และการตระหนักในความแตกต่างของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้มีความคล้ายคลึงกัน ควรเน้นการประเมินเพื่อการพัฒนา เห็นความสำคัญของการประเมินผลเพื่อพัฒนามากกว่าการชอบตัดสิน นำกระบวนการ Coaching มาใช้จะเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการยอมรับและเปิดกว้างโดยอัตโนมัติ ส่วนด้านการเข้าใจความรู้พื้นฐานและธรรมชาติของนักศึกษาสอนศาสนา น่าจะเป็นทักษะมากกว่า โดยดูวิธีวัดที่แตกต่าง แต่ละคนออกแบบกิจกรรมงานที่แตกต่างกัน ให้การบ้านเป็นรายบุคคล และเห็นด้วยกับด้านการเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษาสอนศาสนา..."

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4 “...ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา การออกแบบการเรียนรู้ให้ตรงกับการเรียนการสอน เน้นความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการเรียนรู้ โดยแต่ละสัปดาห์กิจกรรมไม่ซ้ำกัน สำคัญมากที่เน้นให้ผู้สอนมี Creativity จะเกิดทักษะได้มาก มีผลต่อการออกแบบ ถ้าผู้สอนไม่กระตุ้นผู้เรียนก็ไม่เกิดการออกแบบ นอกจากนี้กิจกรรม Active ไม่จำเป็นต้องเคลื่อนไหว แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ การคิด เช่น การใช้ประสบการณ์ชีวิตเชื่อมโยงกับพระคัมภีร์ การเล่าประสบการณ์ เป็น Experimental Learning คนจะอยากฟังการสอนแบบเรื่องเล่า โดยนำมาโยงเข้ากับพระคัมภีร์ ส่วนการวัด Competency ขึ้นกับนิยามที่ตั้งไว้ เพราะสมรรถนะสามารถวัดได้หลากหลาย เช่นถ้าระบุความสามารถทักษะ ก็วัดที่การประเมินผลลัพธ์ การสอนศาสนาอาจจะต้องเน้นความศรัทธาในพระเจ้าที่เป็น Attitude ก่อน วัดเป็นเจตคติเพราะถ้าวัดเป็นคุณลักษณะจะวัดได้ยาก และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่าย โดยภาพรวมของ Active Learning ควรเน้นในเรื่องต่อไปนี้ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การวิเคราะห์หลักการที่จะสอน 3) การออกแบบการเรียนรู้ โดยครูจะต้องเป็น Coach หรือ Mentor ให้มาก เป็นผู้ชี้แนะและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 5) การประเมินที่เสริมพลัง Empowerment ประเมินเพื่อพัฒนา ไม่ใช่เพื่อตัดสิน...”

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5 “...องค์ประกอบจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอน นักศึกษาสอนศาสนาต้องไปด้วยกันกับของนักศึกษา ในด้านความเข้าใจผู้สอนต้องรู้ความรู้อุ้มนึกของผู้เรียน วิเคราะห์พื้นฐานผู้เรียน วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน ต้องรู้จักจิตวิทยาพัฒนาการที่เหมาะสมกับช่วงวัย และวิธีการนำจิตวิทยาการใช้ด้วย ในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรมีการประเมินและการใช้วิธีการสอน ประเมินทักษะของผู้สอนที่ใช้ในการประเมินทักษะของนักศึกษา ควรมีทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เช่น การนำเสนอ การนำกลุ่ม การคิด ที่มีความรู้ความสามารถในการคิดหลาย ๆ ด้าน และการนำประสบการณ์มาใช้ ในด้านของเจตคติอาจจะดูคุณลักษณะประกอบด้วย ทั้งคุณลักษณะต่อวิชาชีพ และคุณลักษณะทางศาสนา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรศึกษาและดึงเอาจุดเด่นจากหลาย ๆ รูปแบบมาใช้ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ สามารถนำมาเปรียบเทียบและเชื่อมโยงกัน ตัวชี้วัดควรวัดในส่วนที่แสดงออกมา เช่น การวินัย ความรับผิดชอบ เป็นต้น และควรวัดในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการเรียนการสอนด้วย รวมถึงการทำงานเป็นกลุ่ม การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการกระตุ้นตัวเองในการเรียนรู้...”

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ 1) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และ 2) ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) อย่างเป็นระบบตามหลักการแนวคิดของจอยส์และวีล (Joyce & Weil) ซึ่งมีแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่กระชับและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และนำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา เป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐาน

แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย ทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์ปัจจุบัน และเหมาะสมกับการสอนศาสนา โดยได้สรุปความหมายและแนวคิด ลักษณะสำคัญ บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียนดังต่อไปนี้

1.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

ความหมายและแนวคิด: เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง โดยการสร้างความรู้ด้วยการแสวงหาและสร้างสรรค์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น

ลักษณะสำคัญ: เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และความรู้เดิมของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการฝึกปฏิบัติจริง แสวงหา ค้นคว้าจนพบความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม

บทบาทผู้สอน: ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยสร้างแรงจูงใจภายใน เตรียมกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการ มีปฏิสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจ คิดค้น เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยเรียนรู้และแสวงหาความรู้เอง นำตนเอง ควบคุมตนเอง ทั้งการเลือกเรียน ตั้งกฎระเบียบ ตัดสินปัญหา แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรม ให้ความช่วยเหลือ รับผิดชอบ และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

1.2 การจัดการเรียนรู้ TPACK

ความหมายและแนวคิด: เป็นความรู้ความสามารถในการบูรณาการความรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเทคโนโลยีที่มีรากฐานเพื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยี โดยอาศัยแนวคิดการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนที่ใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้การสอนเกิดประสิทธิภาพและแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี รวดเร็ว และสร้างองค์ความรู้ใหม่

ลักษณะสำคัญ: เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เข้าใจธรรมชาติของความรู้ในการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน โดยใช้แนวคิดความรู้คือการออกแบบ ซึ่งครูเป็นผู้ออกแบบให้จัดการเรียนรู้ได้จริงในแต่ละบริบทด้วยการบูรณาการความรู้หลายด้าน เลือกใช้เทคนิควิธีสอนของเทคโนโลยีและเนื้อหาที่สอดคล้องกันที่ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยตรงเป้าหมาย

บทบาทผู้สอน: ผู้สอนต้องเข้าใจและได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับ TPACK มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เปิดใจกว้างต่อการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถนำมาผนวกกับเนื้อหาสาระผ่านการค้นคว้าแสวงหาข้อมูลโดยระบบเครือข่ายสารสนเทศที่ช่วยเตรียมบทเรียนที่น่าสนใจทันสมัย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามบริบทพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการสร้างนวัตกรรมจากจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นให้มีผลงานที่เกิดขึ้นจากผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งและ ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อภาระทำในทุกขั้นตอน

1.3 การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning)

ความหมายและแนวคิด: เป็นการผสมผสานความรู้ทางทฤษฎีในห้องเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านประสบการณ์ตรงที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สำคัญกับวิชาชีพ

ลักษณะสำคัญ: เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนระหว่างความรู้ในห้องเรียนกับการปฏิบัติงานจริง โดยได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้เรียน สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน เน้นความร่วมมือและการสนับสนุนที่ดี และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านทักษะและประสบการณ์ตามการกำหนดผลการเรียนรู้ รวมถึงมีการประเมินผลและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

บทบาทผู้สอน: ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกตั้งแต่การออกแบบเนื้อหา กิจกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยร่วมกับแหล่งเรียนรู้จริงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและวิชา และให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการ ด้านทักษะ และด้านอื่น ๆ กับผู้เรียน มีความกระตือรือร้นและใฝ่รู้เท่าทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถประเมินผลทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้ เป็นผู้รู้จักตน เลือกลงและตัดสินใจทำงาน มีแผนชีวิตด้านอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการทำงานพื้นฐานและความรู้ที่จำเป็น มีวินัย มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนได้

1.4 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

ความหมายและแนวคิด: เป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการและผสมผสาน ยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในห้องเรียนและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตที่ผนวกการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารผสมผสานข้อดีที่เป็นจุดแข็งของแต่ละรูปแบบ ทำให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ได้ตามต้องการจนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

ลักษณะสำคัญ: เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ได้ผสมผสานแนวทางต่างๆ ไว้ด้วยกัน และผสมผสานระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในทุกพื้นที่ทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคตมากขึ้น

บทบาทผู้สอน: ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก สามารถผสมผสานการจัดการเรียนรู้ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้เรียนได้ตลอดเวลาอย่างใกล้ชิด และส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียน สร้างความเข้าใจกับผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน สามารถควบคุมการเรียนของตน จัดสรรเวลา เลือกสถานที่ และสื่อสารทางออนไลน์อย่างใกล้ชิดกับผู้สอน ทบทวนความรู้เดิมและสืบค้นความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา และใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

1.5 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning)

ความหมายและแนวคิด: เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้แรงจูงใจในการเล่นตามกติกาในเนื้อหาที่เรียน ออกแบบสภาพแวดล้อมของเกมที่ทำทลายความสามารถซึ่งกระตุ้นเร้าความสนใจให้ผู้เรียน สร้างความสนุกสนาน มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่งผลต่อเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้

ลักษณะสำคัญ: ลักษณะของเกมต้องมีวัตถุประสงค์ที่นำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ โดยเป็นเกมที่มีแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจ สนุกสนาน มีกติกาและวิธีการเล่นที่เข้าใจง่าย และมีการสรุปประเมินผลให้รางวัล

บทบาทผู้สอน: ผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยเกม โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทดลองทำ คอยควบคุมให้การเรียนได้เนื้อหาตามที่วางหัวข้อไว้ และสรุปประเด็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนต้องเตรียมพร้อมในการเล่นเกมที่แบ่งจำนวนผู้เล่นอย่างเหมาะสม โดยเป็นผู้นำกิจกรรมเกม ทุกคนมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกันในการเล่น

1.6 การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

ความหมายและแนวคิด: การจัดการเรียนรู้ในความปรกติใหม่ ที่เกิดจากวิกฤติการแพร่ระบาดของ Covid-19 ที่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ต้องเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่คุ้นเคยมาเป็นมาตรฐานใหม่ของการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง

ลักษณะสำคัญ: เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีช่องทางที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางออนไลน์ที่ช่วยในการเสาะหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามสภาพจริง และมีพื้นที่ทั้งพื้นที่โลกจริงและพื้นที่โลกออนไลน์เรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา ที่ผู้เรียนต้องพัฒนาวินัยรวมทั้งประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนและการประเมินผล การเรียนรู้เป็นการทำความเข้าใจ

บทบาทผู้สอน: ผู้สอนต้องเรียนรู้และปรับตัวอย่างสมดุลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองของความต้องการรายบุคคล ทั้ง Face to face และ Online ใน Platforms ต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น พัฒนาทักษะจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ลองผิดลองถูก การใช้พลังคำถาม พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ Online การเป็นผู้ให้คำแนะนำ การวัดและประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยความมุ่งมั่นและเป้าหมายที่เกิดจากแรงบันดาลใจและความสนใจของตน เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ได้ มีความยืดหยุ่นทางความคิดและอารมณ์ เปิดมุมมองใหม่ ๆ เรียนรู้อย่างกระตือรือร้นผ่านการให้คำปรึกษาชี้แนะ มีส่วนร่วมและแบ่งปัน รวมถึงเน้นผลสัมฤทธิ์ผ่านประสบการณ์การทำงานร่วมกัน

2. หลักการ

หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่มีการบูรณาทั้งความรู้ในเนื้อหาที่เป็นคำสอนทางศาสนา เทคนิคการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และมีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งมีเกมเป็นสื่อในการเรียนรู้ที่สร้างแรงจูงใจในเนื้อหาที่เรียนอย่างกระตือรือร้น มีการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ฝึกปฏิบัติจริง ประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี เป็นรูปธรรม นำเสนอผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์และสะท้อนการประเมินผลตามสภาพจริงร่วมกัน รวมทั้งนำความรู้ในห้องเรียนที่ได้ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการสอนศาสนาในบริบทต่าง ๆ ทั้งการสอนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ในช่องทางที่หลากหลายที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุค New Normal

บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นที่ผสมผสานวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผนวกเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีทั้งในห้องเรียนและออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่พัฒนาผู้เรียนตามความสนใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต และลงมือปฏิบัติจริงตามบริบทเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ มีวินัยในการควบคุมการเรียน การจัดเวลาและ

การสื่อสารทางออนไลน์ เปิดมุมมองใหม่ ๆ ในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีส่วนร่วม และมุ่งมั่นในการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

3. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเมื่อผู้เรียนเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแล้ว

- 3.1 ผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา
- 3.2 ผู้เรียนเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจนสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา
- 3.3 ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา จัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาหลักการสอน 2 ซึ่งเป็นวิชาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรปริญญาตรีคริสตศาสนศาสตร์ (B.Th.) จำนวน 5 หน่วยกิต เรียนรู้โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 15 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวม 45 ชั่วโมง และพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทั้งทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การจัดการเรียนรู้ TPACK การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งได้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา หรือ LANLA Model ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปได้ดังตาราง 8

ตาราง 8 สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	แนวคิดและทฤษฎี
<p>ขั้นที่ 1</p> <p>นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead to be Active)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยผู้เรียนทบทวนความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสู่การค้นคว้าความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น - การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) โดยการใช้แรงจูงใจในการเล่นเกมส์สั้น ๆ เพื่อสร้างสัมพันธ์และทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นผ่านการเล่นเกมเพื่อละลายพฤติกรรม หรือเกมที่ใช้เชื่อมโยงกระตุ้นความสนใจผู้เรียนสู่คำสอน
<p>ขั้นที่ 2</p> <p>คำสอนเชิงรุก (Active Preaching)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความรู้ผ่านคำสอนที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการกลุ่ม และการฝึกปฏิบัติ - การจัดการเรียนรู้ TPACK โดยนำคำสอนหรือเนื้อหามาใช้ร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก - การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยมีการจัดการเรียนรู้ทั้งแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ที่นำมาบูรณาการในเนื้อหาหรือคำสอนที่เหมาะสม - การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) โดยมีการใช้เกมเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้เนื้อหาที่ท้าทายความสามารถและกระตุ้นความสนใจและสร้างความสนุกสนานในการมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง - การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยจัดสภาพแวดล้อมที่ระมัดระวังการแพร่ระบาดของโรค และมีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางออนไลน์ที่ช่วยในการเสาะหาความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ในทุกที่ทุกเวลา ตามธรรมชาติของผู้เรียน

ตาราง 8 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	แนวคิดและทฤษฎี
ขั้นที่ 3 การประยุกต์ในยุค New Normal (New Normal Application)	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยผู้เรียนใช้วิธีการผสมผสานหลากหลายวิธีในการประยุกต์ใช้คำสอนในชีวิตประจำวัน รวมถึงในช่องทางสื่อออนไลน์ - การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) โดยมีการผสมผสานความรู้ในห้องเรียนกับการฝึกปฏิบัติในศาสนสถานที่เป็นฝึกงานที่มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ - การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยผู้เรียนนำคำสอนที่คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ในวิถีใหม่ที่มีวินัยในห้องเรียนและในชีวิตประจำวัน
ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Present)	<ul style="list-style-type: none"> - ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมที่นำสู่การนำเสนอความองค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการคำสอนด้วยตนเอง - การจัดการเรียนรู้ TPACK โดยผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ใหม่อย่างสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีที่สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน
ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together)	<ul style="list-style-type: none"> - ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยผู้เรียนสามารถประเมินตนเองจากความรู้เดิมและสะท้อนผลจากความสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่จากคำสอน - การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) โดยมีการติดตามการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากห้องเรียนไปสู่ศาสนสถานที่มีการประเมินผลร่วมกัน

รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา หรือ LANLA Model ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่มีลักษณะแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) เป็นขั้นตอนการเตรียมผู้เรียนที่ผ่านการวิเคราะห์ผู้เรียน ด้วยการนำผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน แจ้งเนื้อหาและจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ทบทวนและเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่การค้นหาคำถามใหม่ มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงสู่ขั้นต่อไป อาจจะเป็นเพลง เกมสั้น ๆ คลิปวิดีโอ เรื่องเล่า คำถาม เป็นต้น

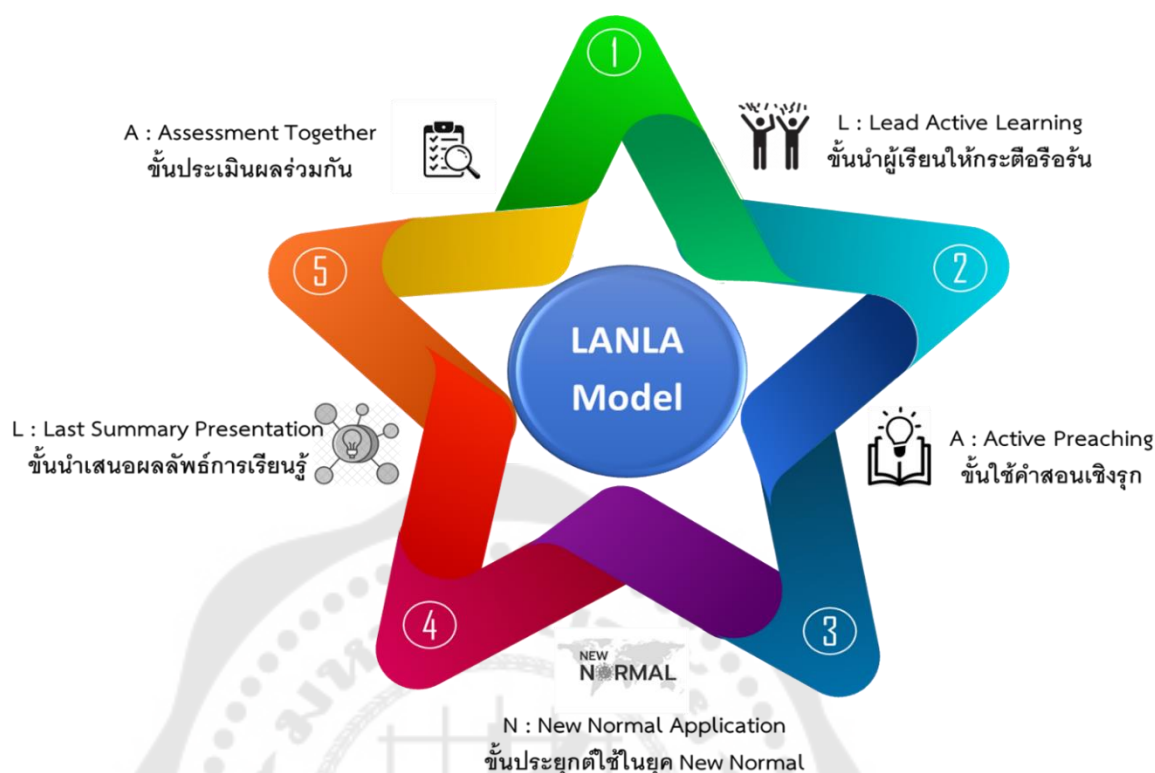
ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายเหมาะสมกับคำสอนที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยมีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในคำสอนด้วยการตอบคำถามและตั้งคำถาม ร่วมกับอภิปรายหาคำตอบ อาจมีการแบ่งกลุ่มอภิปราย เล่นเกมตอบคำถามจากคำสอน และร่วมสรุปเกมหรือกิจกรรม โดยผู้สอนให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) เป็นขั้นตอนการประยุกต์ใช้สู่จิตใจ มีทัศนคติที่ดี แรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และการปฏิบัติจริงจากคำสอนที่เหมาะสมกับวิถีใหม่ในยุค New Normal ทั้งความตั้งใจใหม่และการปฏิบัติใหม่ ส่วนตัวหรือส่วนรวม อาจจะทำในห้องเรียนหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดใคร่ครวญ เขียนหรืออธิบายความตั้งใจที่อยากจะเปลี่ยนแปลงตนเองใหม่ สิ่งที่จะนำไปปฏิบัติในห้องเรียนหรือในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) เป็นขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ หรือข้อค้นพบร่วมกันในช่วงสุดท้าย สรุปสิ่งที่ได้รับด้วยการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ อาจจะเป็นบุคคลหรือกลุ่ม เช่น นำเสนอหน้าชั้น นำเสนอด้วยแผนผังความคิด วาดภาพ ผลงานผู้เรียน คลิปวิดีโอ

ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง และตามจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนองค์ความรู้ใหม่จากคำสอนที่ได้รับและนำเสนอข้อเสนอแนะ ความรู้สึก หรืออื่น ๆ ต่อการจัดการเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมร่วมกัน โดยอาจมีการประเมินผลในการติดตามการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และกำหนดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติร่วมกัน

การจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา (LANLA Model) มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่สรุปได้ดังภาพประกอบ 11 ดังนี้

ภาพประกอบ 11 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (LANLA Model)

การจัดการเรียนรู้ของรายวิชาหลักการสอน 2 รหัสวิชา CE 261 หมวดวิชา คริสเตียนศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาตรีคริสตศาสนศาสตร์ (B.Th.) พุทธศักราช 2563 สถาบัน พระคริสตธรรมกรุงเทพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มีโครงสร้างรายวิชาประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยที่ 4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับคำสอนในศาสนา

หน่วยที่ 5 การฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา

โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ได้กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาหลักการสอน 2 ดัง รายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาหลักการสอน 2

หน่วยที่ /เรื่อง	เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	เวลา
1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก - ความแตกต่างของ Passive Learning และ Active Learning - กรวยแห่งการเรียนรู้ - ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับการสอนศาสนา	ผู้เรียนสามารถนำเสนอความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยสามารถแยกแยะความแตกต่างของการจัดการเรียนรู้แบบ Passive และ Active Learning และเขียนวิธีการนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปประยุกต์ใช้ในการสอนคริสเตียนศึกษาของตนเองได้	1 ครั้ง/ 3 ช.ม.
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2. ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้ TPACK 3. การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal	ผู้เรียนสามารถตอบคำถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 6 แนวคิด และสามารถประยุกต์แต่ละแนวคิดทฤษฎีกับคำสอนให้เข้ากับคุณธรรมการกับทั้ง New Normal ในบริบทที่แตกต่างกันทั้งในห้องเรียน ใน online และในคริสตจักรที่ไปฝึกงาน ทั้งการวางแผนประยุกต์ใช้ร่วมทั้งห้อง เป็นกลุ่มใหญ่ เป็นคู่และรายบุคคล	3 ครั้ง/ 9 ช.ม.
3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	5. หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล 6. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model	ผู้เรียนสามารถอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model ทั้งในส่วนขององค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบและสามารถยกตัวอย่างบอกประโยชน์และฝึกปฏิบัติใน 5 ขั้นตอน รวมถึงคิดวิธีการประยุกต์ใช้ในบริบทที่ต่างกันได้	2 ครั้ง/ 6 ช.ม.

ตาราง 9 (ต่อ)

หน่วยที่ /เรื่อง	เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	เวลา
4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับคำสอนในศาสนา	7. การประยุกต์รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับคริสเตียนศึกษา	ผู้เรียนสามารถประยุกต์การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model มาใช้กับคริสเตียนศึกษา โดยการวิเคราะห์ผู้เรียน เลือกคำสอนที่เหมาะสมและทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนคริสเตียนศึกษาของตนได้	2 ครั้ง/ 6 ชม.
	8. การทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		
5. การฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา	9-13. ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรายบุคคล	ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรายบุคคลในห้องเรียน และอัดคลิปวิดีโอการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำไปประยุกต์ใช้จริงในบริบทของตนเอง รวมถึงเรียนรู้จากการดูงานระบบคริสเตียนศึกษาในคริสตจักร	7 ครั้ง/ 21 ชม.
	14. ดูงานระบบคริสเตียนศึกษาในคริสตจักร		
	15. สรุปลงานวิจัย ทำแบบประเมินหลังเรียน	ที่ดี	
รวม			15 ครั้ง/ 45 ชม.

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ยังได้สรุปแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 หน่วยที่ได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมตามรูปแบบของ LANLA Model สื่อ/ แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผล ดังรายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 10 สรุปแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระหลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกาารจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก - ความแตกต่างของ Passive Learning และ Active Learning - กระจายแหล่งการเรียนรู้ - ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับการสอนศาสนา - ประยุกต์ใช้แหล่งเรียนรู้ในการสอนศาสนา	Head: ผู้เรียนสามารถนำเสนอความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแผนผังความคิดได้ Heart: ผู้เรียนสามารถเขียนวิธีการนำกาารจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปประยุกต์ใช้ในการสอนศาสนา - กระจายแหล่งการเรียนรู้ - ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับการสอนศาสนา	<p>ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนทำกิจกรรมและฉายพฤติกรรมโดยเปิดโอกาสให้อาสาสมัครเล่าประสบการณ์ช่วงปิดเทอมสั้นๆ - ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ - ผู้เรียนทดสอบก่อนเรียน ประเมินทักษะ และสอบถามเจตคติก่อนการจัดการเรียนรู้ - ผู้สอนทบทวนความรู้เดิมในเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากวิชาหลักการสอน 1 โดยถามคำถามให้ผู้เรียนช่วยกันตอบ - ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันเชื่อมโยงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เดิมสู่การแสวงหาความรู้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกัน <p>ขั้นที่ 2 คำสอนเชิงรุก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยโดยอิสระ และมอบหมายให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ชอบและไม่ชอบให้มากที่สุดเป็นเวลาที่กำหนด - ส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มแสดงลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ชอบที่สุด และที่ไม่ชอบที่สุด - ผู้สอนนำเสนอกรรยแห่งกาารเรียนรู้ และให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - Power Point กระจายแหล่งการเรียนรู้ - ตาราง Passive Learning และ Active Learning - ใบงานที่ 1 ลักษณะกาารจัดการเรียนรู้ที่ชอบและไม่ชอบ - ใบงานที่ 2 วิธีการนำจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปประยุกต์ใช้ในการสอนศาสนา - ใบงานที่ 3 แผนผังความคิดในหัวข้อ Active Learning 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรม - แบบประเมินกาารปฏิบัติกิจกรรม - ตรวจจากใบงานที่ 2 และใบงานที่ 3

ตาราง 10 (ต่อ)

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระ หลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
			<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแบ่งประเภทลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ระดมความคิดเป็น Passive Learning และ Active Learning - ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ Passive Learning และ Active Learning ทั้งลักษณะ บทบาทผู้สอน และบทบาทผู้เรียน โดยบันทึกในตารางร่วมกัน ผ่านการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหาข้อสรุปร่วมกัน <p>ขั้นที่ 3 การประยุกต์ในยุค New Normal</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนถามคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของจัดการการเรียนรู้เชิงรุกกับคริสเตียนศึกษา โดยร่วมกันวิเคราะห์ และสังเคราะห์ - ผู้เรียนแต่ละคนคิดถึงวิธีการนำจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนคริสเตียนศึกษาของตนเอง <p>ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนสร้างแผนผังความคิดในหัวข้อ Active Learning จากองค์ความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้ - ผู้เรียนนำเสนอผังความคิดของตนติดไว้ออบห้อย และให้ทุกคนมีโอกาสได้เดินดูแผนผังของเพื่อน ๆ <p>ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนถามความรู้สึกจากการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ - ผู้เรียนช่วยกันกำหนดระยะเวลาวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปประยุกต์ใช้		

ตาราง 10 (ต่อ)

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระ หลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
2 แนวคิดทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับ การจัดกา เรียนรู้เชิงรุก	2. ทฤษฎีการ สร้างความรู้ ด้วยตนเอง และ การจัดกา เรียนรู้ TPACK	Head: ผู้เรียนสามารถ ตอบคำถามทบทวนและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแต่ ละแนวคิดทฤษฎีได้ Heart: ผู้เรียนสามารถวาง แผนการประยุกต์ใช้คำ สอนกับแต่ละแนวคิด ทฤษฎีให้เข้ากับยุค New Normal ได้ในบริบทต่าง ๆ Hand: ผู้เรียนสามารถ บันทึกผล การปฏิบัติจากการนำกา วางแผนไปประยุกต์ใช้ใน บริบทของตนได้	ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น - ผู้เรียนเล่นเกมตอบคำถามทบทวนความรู้โดยใช้โปรแกรม Kahoot ผ่านโทรศัพท์มือถือสะสมคะแนนและให้รางวัลเมื่อจบหน่วยที่ 2 เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ด้วยความสนุกสนานและเข้าใจในแต่ละแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก - ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกรณีศึกษา หรือเรื่องเล่า หรือคลิปวิดีโอ หรือบทบาทสมมุติที่เกี่ยวข้องกับแต่ละแนวคิดทฤษฎีที่นำมาให้กระตือรือร้นที่เหมาะสมอย่างหลากหลายไม่ซ้ำกัน - ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง และถามความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนและให้ผู้เรียนที่มีความรู้ในแต่ละทฤษฎีช่วยกับผู้สอนในการเชื่อมโยงเข้าเนื้อหา ขั้นที่ 2 คำสอนเชิงรุก - ผู้เรียนแบ่งเป็น 3 กลุ่มด้วยวิธีการแบ่งกลุ่มที่เมซกันในแต่ละครั้ง เช่น การจับบอล การต่อจิ๊กซอว์ เล่นเกมพวกเดียวกัน ทำเสียงสัตว์หรือเครื่องดนตรี เกมพายเรือ - ผู้สอนจัดกิจกรรมในลักษณะ Workshop ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในแต่ละทฤษฎีทั้งในส่วนของความหมายและแนวคิดลักษณะสำคัญ บทบาทครูและบทบาทผู้เรียน ทั้งแบบ face to face และแบบ online ผ่านโปรแกรม Zoom และ Moodle	- โปรแกรม Kahoot - รางวัล - กรณี ศึกษา/ เรื่องเล่า/ คลิปวิดีโอ/ บทบาท สมมุติ - ฉลาก/ จิ๊กซอว์/ เกม แบ่งกลุ่ม - โปรแกรม Zoom/ Moodle - ใบงานแต่ละแนวคิด ทฤษฎี - แบบฟอร์มวางแผนการ ประยุกต์ใช้คำสอนกับแต่ ละแนวคิดทฤษฎีให้เข้า กับยุค New Normal ใน บริบทต่าง ๆ - กิจกรรม Mood & Tone	- คะแนนรวมจาก โปรแกรม Kahoot - แบบสังเกต พฤติกรรมในการทำ กิจกรรม - ตรวจจากใบงาน แต่ละแนวคิดทฤษฎี - ตรวจการวาง แผนการประยุกต์ใช้ คำสอนกับแต่ละ แนวคิดทฤษฎีและ การบันทึกผลกา ปฏิบัติ

ตาราง 10 (ต่อ)

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระ หลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
			<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเนื้อหา และประสบการณ์ - ผู้เรียนตั้งคำถามในพระคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละแนวคิด ทฤษฎี และผู้สอนเสริมคำตอบเพิ่มเติมที่มาร่วมอภิปราย <p>ขั้นที่ 3 การประยุกต์ในยุค New Normal</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เข้ากับยุค New Normal ในบริบทในห้องเรียน ใน online และในคริสตจักรที่ไม่ถึงงาน ทั้งการวางแผนทั้งห้อง กลุ่มใหญ่ เป็นคู่ และรายบุคคล - เขียนหรือบอกความตั้งใจในการนำารประยุกต์ใช้ที่วางแผนไว้ อย่างเฉพาะเจาะจง และมีกรอบกำหนดเวลาและการบันทึกในระหว่างสัปดาห์หรือบันทึกผลการทำงานปฏิบัติ <p>ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนนำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละแนวคิดทฤษฎีอย่าง สร้างสรรค์หลากหลายไม่ซ้ำกันทั้งรายบุคคล คู่ หรือกลุ่ม และให้มีโอกาสเลือกวิธีนำเสนอ เช่น นำเสนอหน้าชั้น วาดภาพ ลงงาน <p>ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลตามสภาพจริงอย่างสร้างสรรค์ในแต่ละแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการประเมินตนเอง ประเมินคู่ของตน ประเมินตามเลขที่ และประเมินร่วมกัน		

ตาราง 10 (ต่อ)

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระ หลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
3 รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก	5. องค์ประกอบ ของรูปแบบการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก 6. รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุกแบบ LANLA Model	Head: ผู้เรียนสามารถ อธิบายและยกตัวอย่าง ในแต่ละขั้นตอนของการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model ได้ Heart: ผู้เรียนสามารถ อธิบายประโยชน์ที่คิดว่า จะได้รับจากการนำ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก LANLA Model มาใช้กับตนเองได้ Hand: ผู้เรียนสามารถฝึก ปฏิบัติทั้ง 5 ขั้นตอนของ LANLA Model ในบริบท ที่ต่างกันได้	ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น - ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเล่าประสบการณ์จากปัญหาและความจำกัดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้อยู่ทั้งแบบ HBLT และรูปแบบอื่น ๆ - ผู้เรียนเสนอแนวทางการแก้ไขจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เดิมและผู้สอนช่วยเสริมในส่วนที่ยังไม่มีแนวทางแก้ไข เข้าเนื้อหาในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขั้นที่ 2 คำสอนเชิงรุก - ผู้สอนนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยแผนภาพ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสวงหาคำความรู้ด้วยตนเองตามกลุ่ม และอภิปรายทั้งในส่วนตัวและรูปแบบ LANLA Model - ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันยกตัวอย่างในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model ขั้นที่ 3 การประยุกต์ในยุค New Norma - จากกลุ่มตามขั้นตอนที่ศึกษาให้เล่นเกมแข่งคิดประยุกต์ใช้ โดยคิดวิธีการประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model อย่างเป็นรูปธรรมในบริบทที่ต่างกันทั้งสถานที่ วัสดุของผู้เรียน แบบ Online และในชีวิตประจำวันที่ชวยกันคิด บริบท	- แผนภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบ LANLA Model - เกมแข่งขันคิดประยุกต์ใช้ - ใบงานสรุปความเข้าใจในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก - โปรแกรม google form - ใบงานการวิเคราะห์ผู้เรียน การเลือกค่า สอน และการตั้งวัตถุประสงค์ - แบบฟอร์มการจัดการเรียนรู้เชิงรุก - กรณีศึกษา	- แบบประเมินการฝึกปฏิบัติ - แบบสังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรม - ตรวจจากใบงานสรุปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก - แบบสังเกต พฤติกรรมในการทำกิจกรรม - ตรวจจากแบบฟอร์มการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตาราง 10 (ต่อ)

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระ หลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
4	รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุกกับคำ สอนในศาสนา	7. การประยุกต์ Head: ผู้เรียนสามารถ อธิบายการประยุกต์การใช้ รูปแบบในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกกับคริสเตียน ศึกษาในการแก้ปัญหาได้ 8. การทำ แผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	<p>ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนทำใบงานสรุปความเข้าใจในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model ในองค์ประกอบ และขั้นตอนต่าง ๆ - ผู้เรียนร่วมอภิปรายประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model มาประยุกต์ใช้กับตนเอง <p>ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนร่วมประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยโปรแกรม google form อย่างอิสระโดยไม่ระบุชื่อผู้ประเมิน - นำการประเมินและข้อเสนอแนะมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน 	- ใบงานวิเคราะห์ ผู้เรียน การเลือกคำสอน และการตั้งวัตถุประสงค์ - แบบฟอร์มการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก - กรณีศึกษา	- แบบสังเกต พฤติกรรมในการทำ กิจกรรม - ตรวจจากแบบฟอร์ม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก - กรณีศึกษา
4	7. การประยุกต์ รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุกกับคำ สอนในศาสนา	Head: ผู้เรียนสามารถ อธิบายการประยุกต์การใช้ รูปแบบในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกกับคริสเตียน ศึกษาในการแก้ปัญหาได้ Heart: ผู้เรียนสามารถ อธิบายความจำเป็นใน การนำรูปแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการ สอนคริสเตียนศึกษา	<p>ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนตอบคำถามพบทวนความเข้าใจในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และทำประกอบ 5 ขั้นตอน - ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายความจำเป็นในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อธิปไตยศึกษา <p>ขั้นที่ 2 คำสอนเชิงรุก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เลือกคำสอนในพระคัมภีร์ และตั้งวัตถุประสงค์ Head Heart สำหรับนำมาวางแผนการใช้ LANLA Model ในการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา 	- ใบงานวิเคราะห์ ผู้เรียน การเลือกคำสอน และการตั้งวัตถุประสงค์ - แบบฟอร์มการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก - กรณีศึกษา	- แบบสังเกต พฤติกรรมในการทำ กิจกรรม - ตรวจจากแบบฟอร์ม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก - กรณีศึกษา

ตาราง 10 (ต่อ)

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระ หลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
	<p>Hand: ผู้เรียนสามารถทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนคริสิกเดียวกันได้</p>	<p>- ผู้เรียนร่วมวางแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ คริสิกเดียวกันศึกษาตามขั้นตอนใน LANLA Model ทั้งการฝึกปฏิบัติร่วมกันทั้งชั้นและจับคู่กับเพื่อนโดยใช้แบบฟอร์มการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning's Plan)</p> <p>- ผู้เรียนวิเคราะห์ผู้เรียนของตนเองที่สอนจริงในคริสิกจักร และเลือกคำสอนที่เหมาะสมนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ คริสิกเดียวกันศึกษาของตน</p> <p>- ผู้เรียนบันทึกการวางแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแผนหน้าเดียวของ LANLA Model</p>	<p>ขั้นที่ 3 การประยุกต์ในยุค New Normal</p> <p>- ผู้สอนยกกรณีศึกษาที่เป็นปัญหาของผู้เรียน ปัญหาสังคม หรือปัญหาในการจัดการเรียนรู้ คริสิกเดียวกันให้ผู้เรียนช่วยกันประยุกต์การใช้ LANLA Model ในการจัดการเรียนรู้คริสิกเดียวกันศึกษากับปัญหา</p> <p>- ผู้เรียนนำเสนอปัญหาที่เจอจากบริบทของตน และเสนอแนวทางแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ LANLA Model และให้เพื่อนฯ ช่วยให้คำแนะนำเพิ่มเติม จากนั้นผู้สอนช่วยเสริมให้มีทางเลือกหลากหลายในการแก้ปัญหามากขึ้น</p>		

ตาราง 10 (ต่อ)

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระ หลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
5	9-13. ฝึกปฏิบัติ การฝึก ปฏิบัติการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก เป็นรายบุคคล 14. ดูงานระบบ คริสเตียนศึกษา	Head: ผู้เรียนสามารถฝึก ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model ได้	<p>ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนร่วมกันสรุปความจำเป็นและความตั้งใจในการจะนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษาของตนเอง <p>ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนประเมินความรู้สึกและเจตคติจากการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบ LANLA Model ในการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษาของตนเอง - ผู้เรียนแบ่งปันการประเมินจากการนำการจัดการเรียนรู้ LANLA Model ไปใช้จริงในการสอนคริสเตียนศึกษา โดยผู้สอนให้โอกาสในการแบ่งปันเสมอในทุกครั้ง 	- กิจกรรมผ่องคลาย เช่น ร้องเพลง เกมสั้นๆ พระ คำหนุนใจ - แบบประเมินการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก - คลิปวิดีโอการจัดการ	- แบบประเมินการฝึก ปฏิบัติ - ตรวจสอบแบบ ประเมินผู้จัดการ เรียนผู้จัดการและใบ งานการดูงาน

ตาราง 10 (ต่อ)

หน่วยที่/ เรื่อง	แผนที่/ เนื้อหาสาระ หลัก	จุดประสงค์	กิจกรรม (LANLA Model)	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การประเมินผล
ในคริสตจักร 15. สรุป งานวิจัย ทำ แบบประเมิน หลังเรียน	Heart: ผู้เรียน สามารถให้คำชมและ คำแนะนำอย่าง สร้างสรรค์ในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก กับเพื่อนได้ Hand: ผู้เรียน สามารถถอดคิดลึ่วิธีคิด การจัดการเรียนรู้เชิง รุกในบริบทจริงของ ตนได้	ขั้นที่ 2 คำสอนเชิงรุก - ฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model ที่ผ่านการตรวจและการแนะนำแล้วนอกเวลาเรียนจากผู้สอน (Coaching) โดยฝึกปฏิบัติที่โต๊ะคนในชั้นเรียน - ผู้เรียนและผู้สอนไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่โดยไปดูงานระบบคริสเตียนศึกษาในคริสตจักรที่จัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษาที่เป็นตัวอย่างที่ดี	ขั้นที่ 3 การประยุกต์ในยุค New Normal - ผู้เรียนถอดคิดลึ่วิธีคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model ที่นำไปประยุกต์ใช้จริงในคริสตจักร ในองค์กร หรือ ในการจัดการเรียนรู้ในค่ายคริสเตียน	เรียนรู้เชิงรุก - คริสตจักรที่เป็น แบบอย่างที่ดี - ใบงานการดูงาน	- ประเมินจากคัลลิป วิดิโอการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก
			ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ - ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังจากการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ LANLA Model ของตนเอง - ผู้เรียนสามารถเขียนสิ่งที่ได้เรียนรู้ที่ไปงานจากการดูงานระบบคริสเตียนศึกษาในคริสตจักรที่เป็นตัวอย่างที่ดี		
			ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน - ผู้เรียนทำแบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของเพื่อนและเขียนให้ ข้อเสนอแนะ - ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันประเมินเพื่อการพัฒนาจากการฝึกปฏิบัติของแต่ละคน		

5. การประเมินผล

การประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีทั้งในส่วนของ การประเมินรายวิชาหลักการสอน 2 และการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้หลักการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักศึกษา 3 ระยะ คือ การประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยการทดสอบ สังเกต และการสอบถาม ดังนี้

5.1 การวัดและประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมินความพร้อมและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน รวมถึงประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.2 การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินจากสิ่งที่คุณผู้เรียนแสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอันเป็นผลจากการเรียนรู้และการประเมินด้วยการสังเกตจากการสื่อสารส่วนบุคคล เช่น การให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ การถามตอบระหว่างการทำกิจกรรม การฝึกปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ การสอบถามเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจ และเจตคติของผู้เรียน

5.3 การวัดและประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียน เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนว่าผู้เรียนมีพัฒนาการมากขึ้นเพียงใด ทำให้สามารถประเมินการเรียนรู้และนำมาช่วยพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลต่อไป

นอกจากการประเมินผลในรายวิชาหลักการสอน 2 แล้ว ได้มีการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสอนศาสนาที่แสดงออกมาซึ่งสะท้อนความสามารถจัดการเรียนรู้ใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

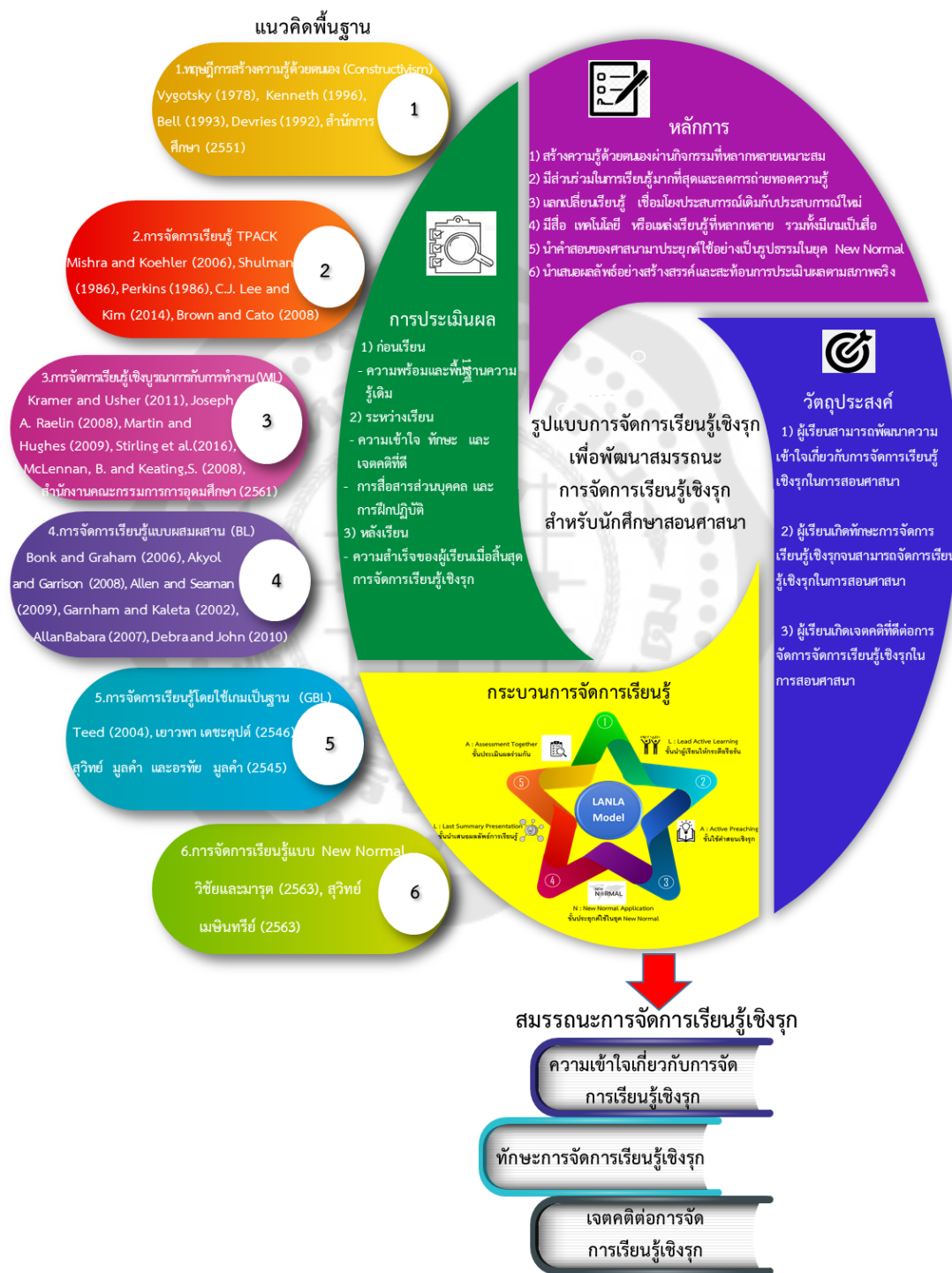
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล คือ แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนี้หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะมีการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากแบบประเมินความพึงพอใจ

การประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในส่วนของการประเมิน ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีการประเมินตามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จะนำเสนอรายละเอียดในตอนี่ 4 ต่อไป ส่วนการประเมินรายวิชาหลักการสอน 2 มีการประเมินใน 5 หน่วยการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของ กิจกรรม การฝึกปฏิบัติ งานที่กำหนด และการทดสอบ โดยมีแนวทางการวัดและประเมินผล รายวิชาในภาพรวม ดังตาราง 11

ตาราง 11 แนวทางการวัดและการประเมินผลรายวิชาหลักการสอน 2 (Teaching Method 2)

ลำดับ	หัวข้อ	คะแนน (%)	รายการประเมิน	คะแนน
1.	กิจกรรมการเรียนรู้/ การฝึกปฏิบัติ	30%	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	5
			หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	10
			หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	5
			หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	5
			หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	5
			รวม	30
2.	การสอบภาคปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก รายบุคคล	20%	ทักษะการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Micro Teaching)	20
			รูปแบบหลักสูตรที่มีแผนระยะยาวและแผนระยะสั้น 12 ครั้ง ที่มีความถูกต้อง และครบถ้วน	20
3.	การทำหลักสูตรคริสเตียนศึกษาเชิงรุก	20%	แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์	20
4.	จิตพิสัย	10%	การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	5
			เวลาเรียน	5
			รวม	10
คะแนนรวม		100%		100

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถสรุปองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ได้ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 1 ท่าน อาจารย์สอนนักศึกษาสอนศาสนาในสถาบันสอนศาสนา จำนวน 2 ท่าน และครูที่จัดการเรียนรู้ทางศาสนาในศาสนสถาน จำนวน 2 ท่าน การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ นำเสนอดังตาราง 12 และ 13

ตาราง 12 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ความสอดคล้องขององค์ประกอบ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสอดคล้องกัน	1.00	0.00	สอดคล้อง
2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี	1.00	0.00	สอดคล้อง
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักการ	1.00	0.00	สอดคล้อง
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	0.80	0.45	สอดคล้อง
5. กระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1.00	0.00	สอดคล้อง
6. การประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1.00	0.00	สอดคล้อง

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ความสอดคล้อง ขององค์ประกอบ
	$\bar{X}$	S.D	
7. การประเมินผลสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของรูปแบบ	1.00	0.00	สอดคล้อง
8. กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ 5 ขั้นตอน (LANLA Model) สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี	0.80	0.45	สอดคล้อง
9. กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ 5 ขั้นตอน (LANLA Model) มีความสอดคล้องกัน	0.80	0.45	สอดคล้อง
10. การประเมินผลทั้ง 3 ระยะ สอดคล้องกัน	0.80	0.45	สอดคล้อง
ความสอดคล้องในภาพรวม	0.92	0.27	สอดคล้อง

จากตาราง 12 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนามีความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบ
การจัดการเรียนรู้ในภาพรวม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 แสดงว่า ในภาพรวมองค์ประกอบของ
รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน

โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่า องค์ประกอบของรูปแบบการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนามี
ความสอดคล้องกัน

ตาราง 13 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการ
เรียนรู้

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.60	0.55	มากที่สุด
2. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.80	0.45	มากที่สุด
3. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.60	0.55	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
4. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.73	0.46	มากที่สุด
5. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.47	0.74	มาก
6. กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (LANLA Model)	4.73	0.52	มากที่สุด
7. การประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.56	0.58	มากที่สุด
8. โครงสร้างรายวิชาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.70	0.47	มากที่สุด
9. แนวทางการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้	4.80	0.45	มากที่สุด
10. การสรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.80	0.45	มากที่สุด
ความเหมาะสมในภาพรวม	4.66	0.54	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนามีความเหมาะสมในภาพรวม ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นรายด้านพบว่า มี 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X} = 4.80$, S.D.=0.45) แนวทางการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ ($\bar{X} = 4.80$, S.D.=0.45) และการสรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X} = 4.80$, S.D.=0.45)

ซึ่งจากผลการประเมินข้างต้นแสดงว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้และผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการทดลองใช้และผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ดังนี้

1. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักศึกษาสอนศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ ตามหลักสูตรปริญญาตรีคริสตศาสนศาสตร์ (B.Th.) ชั้นปีที่ 2 พุทธศักราช 2563 สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 13 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นนักศึกษาอาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังนี้

1.1 การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการทดลอง

ในการดำเนินการก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการทดลองที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยได้มีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองวิจัย ทามความสมัครใจ และทำแบบประเมินสมรรถนะโดยไม่ระบุชื่อผู้ตอบแบบประเมิน

1.2 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้พัฒนาขึ้น มีรายละเอียดในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1.2.1 วันและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2563 – 5 พฤษภาคม 2563 โดยใช้เวลาดังกล่าว 15 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวม 45 ชั่วโมง ในรายวิชาหลักการสอน 2 (Teaching Method 2) รหัสวิชา CE 261 หมวดวิชาคริสเตียนศึกษา (Christian Education)

1.2.2 โครงสร้างรายวิชาประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับคำสอนในศาสนา และ 5) การฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา

1.2.3 การวัดและประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ทั้งในส่วนของกิจกรรม การฝึกปฏิบัติ งานที่กำหนดตามใบงานต่าง ๆ และการทดสอบประเมินผล ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน การดูงาน การจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า แบบผสมผสาน และแบบออนไลน์

1.2.4 ผลการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้มากกว่าในวิชาหลักการสอน 1 ในภาคเรียนที่ 1/2563 จากการสังเกตเป็นรายบุคคลยังพบว่าผู้เรียนมีความสนใจ ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้จากการประเมินผลในระหว่างเรียน พบว่าผู้เรียนบางคนที่ไม่ค่อยตั้งใจเรียนในภาคการศึกษาแรก ได้มีพัฒนาการและความกระตือรือร้นที่เห็นได้อย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของวินัยการเข้าห้องเรียนและการส่งงานตรงเวลา และความรับผิดชอบในงานต่าง ๆ ได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่วนการประเมินการสอบการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและในบริบทจริงในคริสตจักรต่าง ๆ ทั้งในระหว่างการรับใช้ปลายสัปดาห์ และในช่วงปิดภาคเรียน พบว่า นักศึกษาทุกคนมีผลการประเมินในระดับดี และดีมาก

1.3 การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการทดลอง

หลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 15 ครั้งตลอดภาคการศึกษาที่ 2/2563 ทุกวันพฤหัสบดี 13.30-16.30 น. และในคาบเรียนสุดท้ายผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินจำนวน 3 ชุด ได้แก่

- 1.3.1 แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา
- 1.3.2 แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 1.3.3 แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

ในส่วน of แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา มีการประเมินในองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบประเมินทั้ง 3 ชุดมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS เพื่อหาผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.4 การติดตามหลังการทดลอง

หลังการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการทดลอง ผู้วิจัยมีการติดตามหลังการทดลอง ดังนี้

- 1) สัมภาษณ์นักศึกษาสอนศาสนาบางส่วนที่พักในสถาบันจำนวน 11 คน เพื่อหาข้อมูลหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มเติม ในสัปดาห์สุดท้ายก่อนปิดภาค

เรียน โดยมีสัมภาระทั้งในส่วนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับการสอนศาสนาในบริบทของนักศึกษาแต่ละคน

ผลการสัมภาษณ์ในภาพรวม นักศึกษาชอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละกิจกรรมที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติที่มีส่วนในการพัฒนาการสอนศาสนาของนักศึกษามากขึ้น โดยเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในการสอนศาสนา และอยากนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการสอนศาสนาในบริบทของตนเอง รวมถึงอยากนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นด้วย

ผลการสัมภาษณ์ในภาพรวม นักศึกษาชอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละกิจกรรมที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติที่มีส่วนในการพัฒนาการสอนศาสนาของนักศึกษามากขึ้น โดยเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในการสอนศาสนา และอยากนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการสอนศาสนาในบริบทของตนเอง รวมถึงอยากนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นด้วย

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์นักศึกษาสอนศาสนาในแต่ละคำถาม และการแสดงความคิดเห็นหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

คำถาม 1 จากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นักศึกษาชอบกิจกรรมใดมากที่สุด เพราะเหตุใด?

“...ชอบ Game Based Learning เพราะรู้สึกทำให้เราเข้าใจการเล่นเกมมากขึ้น เพราะว่าเมื่อก่อนก็ใช้เกมในการสร้างความสนุกอย่างเดียว แต่พอเราได้มาเรียนรู้ก็ทำให้รู้ว่าเกมสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา และเมื่อเรานำมาประยุกต์ใช้ มาจัดลำดับมาเล่นให้ดี ๆ สามารถเสริมสร้างความทรงจำให้ผู้เรียนได้ นอกจากนี้ยังชอบวิธีการสอนต่าง ๆ เช่น การสอน Online การสอนแบบ Blended การใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มันมากกว่าการสอนวิธีที่เคยสอนที่ใช้แค่พูดบรรยายอย่างเดียว เล่าเรื่องอย่างเดียว เป็นส่วนที่ดีมาก...”

“...ผมชอบตอนสอบถามมากที่สุด ได้นำไปใช้ได้หลาย ๆ อย่างมาผนวก รวมกัน และได้ใช้จริงไม่เพียงแต่เรียนเท่านั้น เพราะถ้าแค่เรียนอย่างเดียวส่วนตัวคิดว่าผมลืมนั่นนอน แต่การมาใช้จริงอย่างเป็นขั้นเป็นตอนทำให้ระบุได้และชัดเจน ก็เลยชอบ นอกจากนี้ชอบกิจกรรมการแบ่งกลุ่ม รู้สึกสนุกสนาน ได้ลงมือทำจริง ๆ ไม่ได้นั่งฟังอย่างเดียว หรือรอคอยคำตอบอย่างเดียว...”

“...กิจกรรมที่ชอบคือการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองนอกห้องเรียนและการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มในการนำเสนอที่ได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของตัวเองในกลุ่ม เป็นอะไรที่ชอบมาก

โดยการหาความรู้ด้วยตัวเองนอกห้องเรียน ชอบเพราะว่ามันได้ออกนอกพื้นที่ได้เห็นอะไรใหม่ ๆ เป็นส่วนที่เราได้ไปค้นหาความรู้ด้วยตัวเองเพิ่มเติม ได้เห็นข้อมูลที่มากกว่าในห้องเรียน เป็นส่วนที่หนูชอบและยังได้ไปดูงานด้วย ส่วนกิจกรรมกลุ่มชอบเพราะว่าได้เห็นความคิดของคนที่เราอยู่ด้วยกัน เป็นความคิดที่หลากหลาย เห็นการทำงานเป็นกลุ่มที่เป็นทีมเวิร์คมาก เห็นถึงรูปแบบความคิดของแต่ละคนว่าแต่ละคนมีความคิดในเรื่องนี้แบบนี้ เห็นความคิดที่แตกต่างกันไป มีการโต้เถียงกันที่เราสามารถเข้าใจว่าเราก็สามารถมีความคิดในรูปแบบของคนอื่นได้ด้วย ทำให้เห็นรูปแบบความคิดที่หลากหลายกว่าเดิม เพราะว่าถ้าเห็นความคิดแต่ของตัวเองก็จะเป็นกรอบของเราเองเหมือนได้คิดออกนอกกรอบไปอีกขั้นหนึ่งเป็นสิ่งที่ชอบมาก...”

“...ชอบเกม การเตรียมสอน และการสอบสอน ชอบเกมเพราะได้คิดทันทีแล้วนำไปใช้จริงในการจะนำไปสอนอนุชนที่คริสตจักรได้ ที่แรกก็คิดว่าทำไม่ได้ พอได้คิดก็สามารถทำได้ เพราะว่าไม่เคยคิดและทำทันทีในเวลาจำกัด ชอบการเตรียมสอนเพราะได้คิด ชอบคิด ได้ฝึกตั้งคำถาม ฝึกเขียน ทำให้เรารู้ว่าเราผิดพลาดตรงไหน ได้รู้ว่าสามารถคิดวิเคราะห์เรื่องที่เราจะสอน และตรงตามพระคัมภีร์หรือไม่ ชอบการสอบสอนเพราะจะได้นำไปสอนจริงในคริสตจักร เวลาอาจารย์ให้เราสอนทันทีเราก็จะต้องทำได้...”

“...หนูชอบให้ทำงานเป็นคู่ ฝึกปฏิบัติการสอนเป็นคู่ ได้จับคู่กับคนที่เก่งกับคนที่ไม่ค่อยเข้าใจ ก็ทำให้อีกคนหนึ่งได้เข้าใจมากขึ้น เหมือนกับว่าได้ช่วยกันให้เข้าใจมากขึ้น เกมหนูก็ชอบนะคะ ชอบเกมเพราะไม่ทำให้เราเครียดแต่ทำให้เรากระตือรือร้นให้เรามีความพยายามมากขึ้น ชอบเกม Kahoot ทบทวนบทเรียนมาก เล่นหลายครั้งก็ไม่เบื่อ ชอบเพราะรู้สึกสนุกดี เราไม่รู้เราจะได้คะแนนเท่าไร และจดจ่อในสิ่งที่เราจะตอบ แล้วก็ชอบการทบทวนก่อนเรียนที่ทำให้ไม่ลืมสิ่งที่เราได้เรียนรู้ บางครั้งผู้เรียนเวลาเรียนแล้วก็จะได้แค้ในห้องเรียน เมื่อเรียนเสร็จแล้วไม่ได้ไปปฏิบัติจริงก็ไม่ได้อะไร แต่สิ่งที่อาจารย์ให้พวกหนูไปทำระหว่างสัปดาห์ ทุกคนก็จะพยายามหาวิธีทำ และเมื่อถึงคาบหน้าที่อาจารย์จะติดตามถามและทบทวนก่อนเรียนเสมอ ก็จะสามารถตอบได้ก่อนที่อาจารย์จะเข้ามาทุกคนก็ต้องมาทบทวนในสิ่งที่เรียนอาทิตย์ก่อนจะได้ตอบได้ ก็ขึ้นมาห้องเรียนกันเร็วขึ้น...”

คำถาม 2 นักศึกษาคิดว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความจำเป็นและสำคัญต่อการสอนศาสนาหรือไม่ อย่างไร?

“...สำคัญมากเพราะว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้น ให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออก และได้เห็นความคิดของผู้เรียน โดยตั้งแต่แรกได้เห็นความรู้อันเดิมของผู้เรียน

ก่อนว่า ตอนนี้อาจสอนเขาเพราะเราจะปรับความรู้เบื้องต้นบางส่วนทำให้เราเห็นว่าเขามีความรู้
ประมาณนี้ ซึ่งตามรูปแบบนี้ไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะสอนศาสนาก็ได้ในบางเรื่อง เช่น การ
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากรูปแบบเดิม พอเราเอา Active Learning ไปใช้สามารถทำให้เขา
กระตือรือร้นมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างของเขา เช่น บางคนไม่กล้าแสดงออก เราเป็น
ผู้สอนก็ต้องกระตุ้นตัวเองด้วยส่วนหนึ่ง เพื่อกระตุ้นผู้เรียนด้วยที่ช่วยให้ผู้เรียนกล้าพูดกล้าทำ เมื่อ
เขากล้ามากขึ้น เราก็จะเห็นการเปลี่ยนแปลงจากการสอนของเราที่ประสบความสำเร็จมากขึ้นด้วย
และเป็นเรื่องจำเป็นเพราะเป็นตัวช่วยที่ดีมากที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้นและ
ได้ลงมือทำที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น...”

“...แรก ๆ ที่ยังไม่เรียนคิดว่าไม่จำเป็น เพราะก็คิดว่าน่าจะเป็นแบบเดิม ก็แค่
ฟัง แต่พอมาเรียนคิดว่าจำเป็น ช่วยให้ผู้สอนก็มีความคิดความกระตือรือร้น ผู้เรียนก็ได้ออกความ
คิดเห็นด้วย เพราะผมเคยนั่งเรียนนั่งสอนไม่ค่อยได้ออกความคิดเห็นอะไร นาน ๆ ถึงจะได้พูดครั้ง
หนึ่ง แต่ Active Learning ทำให้ผู้เรียนได้ออกความคิดเห็นมาก และทำให้ผู้สอนมีความ
กระตือรือร้นในการเตรียมในการจัดบทเรียน ในการอำนวยความสะดวกทำให้เรามีความ
กระตือรือร้นมาก ทำให้ผู้ฟังคำสอนทางศาสนาได้คิด ได้วิเคราะห์เนื้อหา และแสดงคำพูดออกมา
ด้วย ไม่ใช่คิดแล้วเก็บไว้ในใจ น่าจะทำได้ในหลาย ๆ ศาสนาที่จะมีการโต้ตอบมากขึ้น...”

“...เป็นส่วนที่เสริมสร้างเป็นส่วนที่ดี เพราะการสอนพระคัมภีร์บางที่เราจะ
เจอการบรรยายผ่านอาจารย์อย่างเดียว เปิดอ่านพระคัมภีร์แล้วฟังการบรรยาย 3 ประการ รู้สึกน่า
เบื่อ แต่ถ้ามีวิธีการแบบ Active Learning จะช่วยให้การเรียนการสอนสนุกมากขึ้น และช่วยให้เด็ก
เข้าใจมากยิ่งขึ้นด้วยครับ เพราะเป็น Active ที่ร่างกายจดจำ ได้แสดงออกมาก ทำให้การเรียนพระ
คัมภีร์สนุกขึ้นและเป็นสิ่งใหม่ที่คนในโบสถ์อาจจะไม่เคยเจอ เป็นประโยชน์มาก...”

“...ผมคิดว่าจำเป็น ด้วยความที่เราเติบโตมาในคริสตจักร ซึ่งที่ผ่านมาเรา
เรียนรู้อย่างแบบดั้งเดิมแบบที่อาจารย์สอนมา หลัก ๆ เลยตั้งแต่เด็ก คือให้วาดรูป ระบายสี ตามขั้นตอน
เรื่องในพระคัมภีร์ แล้วก็สวดแทรกบ้าง เราโตมาตลอดเราเรียนมาตลอด เราอยู่ในโบสถ์ตั้งแต่เด็ก
รวิฯ จนมาถึงอนุชน จนมาเรียนที่นี่เราถึงรู้ว่าทำไมความรู้พระคัมภีร์เรามีนิดเดียว ผมคิดว่าอาจจะ
เกิดจากการวางแผนของคริสตจักรที่เขาไม่ได้มีเหมือนแผนการสอนที่ตายตัวแล้วให้เด็กพัฒนาขึ้น
พอสอนในเรื่องนี้พอเด็กรุ่นใหม่มา ก็สอนอีก ทำให้ทั้งช่วง แม้เรียนพระคัมภีร์มาตลอดแต่กลับได้
น้อย แต่ LANLA Model ที่เราเรียนแต่ละครั้งสังเกตได้เลยว่า ผู้สอนต้องคิดกิจกรรมที่ครอบคลุม
เนื้อหาที่ครอบคลุม ถ้าเราเตรียมตัวมาดี ตอนไปสอนจะทำให้เด็กได้เข้าใจ ยิ่งเด็กสมัยนี้ถ้าเราไม่ใช่
สิ่งเหล่านี้มาช่วยจะจับเด็กไม่ค่อยอยู่ เด็กจะไม่สนใจในเรื่องศาสนา จากกิจกรรมเดิม ๆ ที่จะมานั่ง

ฟัง ถ้าเราทำได้และทำเรื่อย ๆ และพยายามฝึกการตั้งคำถาม ดีกว่าการบรรยายให้เด็กฟัง และสำคัญมากกับนักศึกษาสอนศาสนา เพราะทางคริสตจักรคาดหวังเราสูงมากเมื่อเราเป็นนักศึกษาพระคัมภีร์ คาดหวังในการดูแลเด็กกรวิฯ การสอนหลาย ๆ อย่าง เราสามารถทำได้ดีในระดับหนึ่ง ซึ่งรูปแบบ LANLA Model ดีและสามารถทำแล้วเกิดผล ถ้าเราไปใช้ได้จริง ๆ ยิ่งเป็นนักศึกษาพระคัมภีร์เราต้องเป็นแบบอย่าง ในฐานะนักศึกษาพระคัมภีร์ผมคิดว่า 90% ได้สอนหมด ถ้าเรามีโอกาสได้สอนแล้วอาจารย์ถ่ายทอดรูปแบบนี้ให้โดยตรง นักศึกษาพระคัมภีร์ได้ใช้แน่นอน แต่ถ้าถ่ายทอดให้คนอื่น บางที่ได้ไปก็ไม่ได้ใช้ก็จะกลายเป็นไม่เกิดประโยชน์ แต่ถ้าเป็นนักศึกษาพระคัมภีร์สมควรมาก ๆ ที่จะต้องเรียน...”

“...หนูคิดว่าจำเป็นค่ะ จากที่หนูเคยเรียนศาสนามา เรียนหลายวิชามา ไม่มี Active Learning อย่างนี้ หนูรู้สึกที่เราไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในการเรียนเท่าไร ยิ่งบางคนชี้ถามอย่างหนูไม่ค่อยกล้าถามคำถาม ยิ่งถ้าไม่รู้ซักคูนเคยกับอาจารย์ เราก็จะอยู่หนึ่ง ๆ นั่งอยู่หลังห้อง ไม่ค่อยได้อะไรเท่าไร พอมี Active Learnig เข้ามา หนูรู้สึกว่าอาจารย์ถามไปถามมา เราต้องคิดอยู่เสมอในการเรียน จะช่วยให้เราจดจำได้ดีขึ้น ได้คิดเยอะขึ้น ช่วยให้เรานำไปใช้ได้จริง เพราะจากที่เรียนมา หนูได้นำไปใช้ได้จริงทุกอย่าง เช่น เวลาหนูไปสอนเด็ก หนูพยายามตั้งคำถามให้กับเด็กและให้เด็กคิดเอง ซึ่งปกติหนูจะพูด ๆ ไป เเล้วเรื่องแล้วจบ แค่อถามคำถามตอนสุดท้ายว่า เรื่องนี้มีอะไรบ้าง แต่หนูไม่ค่อยได้มีคำถามในระหว่างสอนเนื้อหา เด็กก็จะเบื่อไม่ค่อยตั้งใจ หนูก็ไม่มีวิธีแก้ แต่พอหนูเรียนกับอาจารย์แล้วหนูมีวิธีหลายอย่างมาก มีเกม มีสื่อ มีอุปกรณ์ที่เขาได้เรียนได้ใช้ด้วยกัน มีวิธีการ Active Learnig ก็เลยสำคัญกับการสอนและหนูคิดว่าใช้กับผู้ใหญ่ได้ด้วย แม้ว่าหนูจะยังเคยสอน...”

คำถาม 3 จากการเรียนเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้มีส่วนในการพัฒนาการสอนศาสนาของนักศึกษามากขึ้นหรือไม่ อย่างไร?

“...มากขึ้นมาก เมื่อก่อนที่สอนเอาบทเรียนสำเร็จรูปมาแล้วมานั่งอ่านพูดตามบทเรียน โดยที่ตัวเองก็ไม่ได้คิด ไม่ได้ตั้งคำถาม อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม อยู่ในกรอบมาก แล้วเราก็ต้องการให้ผู้เรียนอยู่ในกรอบของเราด้วย ผู้เรียนก็ไม่ได้คิดออกนอกกรอบ เพราะไม่มีคำถามไม่มีประเด็นอะไรให้คิด Active Learning ช่วยให้เราได้คิดว่าเราจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มากขึ้นได้อย่างไร จะตั้งคำถามให้ผู้เรียนอย่างไร ช่วยผมมากจากที่เราไม่เคยคิดตั้งคำถามเพราะเอาบทเรียนมาสอนเลย ก็พัฒนาเยอะเมื่อก่อนไม่เคยทำก็เลยชอบ ได้ถามคำถามผู้เรียนมากขึ้น ได้เรียนรู้จากเพื่อนมากขึ้นด้วย...”

“...พัฒนามากขึ้นก่อนที่จะเรียน Active Learning หนูสอนมาแบบพูดบรรยาย เป็นการสอนให้เห็นภาพมากกว่าการสอนที่กระตุ้นให้ทำให้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยหนูปรับตัวเองด้วย เพราะแต่ก่อนหนูแค่เข้าใจว่าสอนศาสนาคือเล่าเรื่องหนึ่งให้ผู้เรียนฟังแล้วแค่ให้เขาตอบคำถามให้ได้จากสิ่งที่เราถามเขาไปแค่นั้นก็จบ โดยไม่เคยให้เขาได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง หรือไม่เคยให้เขาได้คิดว่าอยากจะทำอะไร อยากปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอะไรของเขาบ้างไหมในเรื่องที่เราสอนไป มันก็เลยเป็นตัวช่วยที่ทำให้รู้สึกที่พัฒนาตัวเองอีกขั้นหนึ่งที่สามารถทำได้ และเห็นว่าเพื่อนหลายคนรู้สึกชอบที่ให้เราเราได้ลงมือทำได้ลงมือปฏิบัติ ก็เลยเป็นผลดีกับตัวเองที่ก้าวมาอีกขั้นหนึ่งที่สามารถทำได้ รู้สึกว่าทำได้เต็มที่กับส่วนนี้ทำได้สุด ถึงแม้จะมีบางส่วนของหนูรู้สึกที่ไม่สุดแต่หนูก็พยายามทำออกมาให้ดีที่สุด...”

“...ผมพัฒนาขึ้น กล้าสอนมากขึ้น ได้มีการเตรียมตัว ได้มีการเข้าใจแผน และพัฒนาความมั่นใจในการสอน และในหลาย ๆ ด้าน ครอบคลุมทั้งหมดเลย เพราะว่าเราได้เข้าใจด้วยและได้ใช้จริงในห้อง รู้สึกว่าตัวเองเก่งกว่าเมื่อก่อน ก่อนที่จะเรียน รู้สึกว่าตัวเองสอนแล้วเด็กสนุกมีความสุขด้วยครับ ดีต่อตัวผมและผู้เรียนด้วย...”

“...หนูพัฒนาขึ้นค่ะ หนูพัฒนาในการสอนเด็กที่คริสตจักรเด็กกรีซ เพราะเมื่อก่อนเด็กไม่ค่อยมาเรียน เพราะเขาคิดว่าเรียนแบบนี้น่าเบื่อ เหมือนสอนผู้ใหญ่ พออาจารย์ให้ไปใช้จริง หนูก็นำไปใช้กับเด็ก มีการเล่นเกม ให้ดูคลิปวิดีโอพระคัมภีร์สำหรับเด็ก หนูรู้สึกว่าเด็ก ๆ ตั้งใจเรียน และตอบคำถามของหนูได้ แล้วเขาก็นำไปใช้จริง เช่น หนูสอนเรื่อง แซมสัน ถ้าอยากแข็งแรงต้องทำอย่างไร อาทิตยน์นี่ลองดูว่าหนูมีแรงอะไรที่ช่วยคุณพ่อคุณแม่ได้บ้าง สัปดาห์ต่อมาเด็ก ๆ ก็กลับมาแบ่งปัน ตอนนั้นเด็ก ๆ มาสม่ำเสมอและมาเยอะขึ้น แม้ว่าตอนนี้ไม่สามารถไปได้เพราะโควิด แต่หนูก็ถ่ายคลิปตัวเองส่งไป แล้วก็เขาก็เอาข้อพระคัมภีร์มาถาม หนูพัฒนาตัวเองขึ้น เพราะทุกวันนี้หนูก็พยายามใช้ Active Learning อยู่ พยายามใช้กับเด็กให้เยอะ และหนูก็พยายามใช้เวลาเรียนในห้องเรียนในวิชาอื่น ๆ ด้วย พยายาม Active ตัวเองเหมือนกัน หนูพยายามตอบคำถามอาจารย์แม้ว่าจะเรียนออนไลน์ ก็จะแย่งตอบคำถามกับเพื่อน ปกติหนูก็ไม่ค่อยพูด อาจารย์สอนไปหนูก็ฟังไป บางครั้งก็เล่นกับเพื่อน ตอนนั้นหนูเปลี่ยนที่นั่งกับเพื่อนที่ชวนกันเล่น เมื่อก่อนหนูเป็นคนที่ไม่กล้าพูด เพราะมีประสบการณ์ว่าคนอื่นจะล้อ แต่เดี๋ยวนี้หนูพูดแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้นในเวลาเรียน...”

“...พัฒนามากขึ้น จากที่เมื่อก่อนเราไม่ค่อยได้ค้นคว้าด้วยตนเองมากเท่าไร แต่เมื่อเราเรียน Active Learning ทำให้เราเข้าใจในการสอนมากยิ่งขึ้น ต้องค้นคว้า ต้องเตรียมการสอน ทั้งสื่อการสอน ทั้ง online ต่าง ๆ ผมพัฒนาและพยายามทำเต็มที่ทุกอย่าง อันดับแรกที่

พัฒนาเลยคือ การเตรียมการสอน การวางแผนต่าง ๆ ทำให้เห็นถึงการมีจุดประสงค์ในการสอน เราได้ตั้งจุดประสงค์เอง เราจะรู้ว่าจุด ๆ ไหนที่เราต้องแก้ หรือจุดไหนที่ยังด้อยอยู่ ต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง...”

คำถาม 4 นักศึกษารู้สึกอย่างไรต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model ในการเตรียมสอนและการสอนศาสนา?

“... หนูชอบ LANLA Model มากเลยคะ หนูชอบแต่ละขั้นตอน เราจะทำอย่างไรให้ผู้เรียนกระตือรือร้น ตอนทำแผนหนูก็จะคิดว่าจะทำอย่างไรให้อยู่กับปัจจุบัน และให้คนอื่นได้เห็นภาพในสิ่งที่เกิดขึ้น และสามารถเอามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของเรา หนูก็รู้สึกตื่นเต้นมากในการทำขั้นตอนให้กระตือรือร้น แล้วคิดว่าเพื่อนจะตื่นเต้นหรือไม่ จะทันสมัยหรือไม่ ทำอย่างไรให้เขาเข้าใจ และพยายามจะทำเพราะหนูชอบความกระตือรือร้น สุขใจในคำสอนจะทำอย่างไรให้เพื่อนเข้าใจในสิ่งที่เราสื่อสาร เราจะไม่ออกนอกกรอบพระคัมภีร์ แต่เราจะอยู่ในข้อมูลนั้น แล้วทำให้เพื่อนสุขใจในคำสอนให้มากที่สุด พอมีพระคัมภีร์เข้ามาได้อ่านข้อมูล นอกจากตัวเราได้แล้ว ยังได้จากเพื่อน ๆ ที่ช่วยกันตอบ ช่วยกันค้นหา เราเองก็ได้เรียนรู้จากเพื่อน ๆ อีกด้วย หนูก็เลยรู้สึกดีมาก ไม่ได้มองเห็นแต่ด้านเดียว พอทุกคนช่วยกันอย่างกระตือรือร้นก็ได้มุมมองต่าง ๆ อีกมากมาย ก็เลยรู้สึกชอบ ส่วนการประยุกต์ใช้ก็ได้คิดว่าจะทำอย่างไรให้เพื่อนกลับไปประยุกต์ใช้ได้ ก็เลยคิดเป็นตารางให้เพื่อนออกแบบตารางให้กลับไปประยุกต์ใช้ และคิดว่าทำอะไรที่จะไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เรียน สามารถอยู่กับพวกเขาได้นาน และเป็นปัจจุบัน รู้สึกตื่นเต้นกับการใช้ LANLA Model...”

“...เป็นรูปแบบการจัดการสอนที่ง่าย มี 5 ขั้นตอน เป็นรูปแบบที่เอื้ออำนวยสำหรับผู้สอน เพราะเวลาเราจัดการสอนเราสามารถทำตามรูปแบบนี้ได้เลย ช่วยในการสอนทำให้รู้สึกชอบ เพราะปกติผมไม่เคยคิดแผนการสอนมาก่อนจะใช้สูตรสำเร็จหรือบทเรียนสำเร็จรูปที่มีอยู่แล้ว แต่พอมาได้คิดเองเป็นแผนที่มาจากเราเองที่เข้าไปในแผนก็รู้สึกดี...”

“...ความรู้สึกแรกคิดว่าเป็นรูปแบบที่เยอะและขั้นตอนที่ละเอียดตอนแรกรู้สึกกลัวนิดหน่อยว่าถ้าเราทำขั้นนี้ หรือขั้นนั้นไม่ได้จะทำสำเร็จหรือไม่ ถ้าเราล้มขั้นใดขั้นหนึ่งแล้วจะทำให้การสอนของเราสมบูรณ์หรือไม่ แต่พอได้ลงมือทำ ได้เริ่มทำรู้สึกว่าการทำให้เรามีขั้นตอนในการสอนมากขึ้น มีกระบวนการในการนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ มีจุดที่จะทำให้เขาเข้าใจได้ดีขึ้น แล้วส่วนหนึ่งที่หนูได้เอง คือสามารถทำให้เรามีเวลากับตัวเองในการเตรียมแต่ละขั้น แล้วก็จะมีเวลาที่จะใคร่ครวญว่า เมื่อเราจะสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เราจะต้องทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนชีวิตของเขาอย่างไร

แล้วเราต้องเปลี่ยนอะไรบ้าง มันเลยเป็นส่วนที่ทำให้หนูรู้สึกว่าได้เรียนรู้กับการใช้ LANLA Model มากกับวิธีการของตัวเองด้วย แล้วก็การสอนไม่ใช่แค่บอกว่าสอนเสร็จตามขั้นตอน เป็นการสอนที่เราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนที่เกิดขึ้นได้จริง ๆ แล้วก็ป็นรูปธรรมที่เห็นได้จริง...”

“...รู้สึกชอบครับ จำง่าย 5 ส. จำได้ขึ้นใจ ทำให้เรามีขั้นตอนรูปแบบที่เราจะนำโดยไม่ข้ามขั้น สอนตามลำดับเป็นขั้นตอน รู้สึกดีมาก ไม่ยาก วิธีการก็ไม่ยาก แม้สอนครั้งแรกแบบเต็มรูปแบบ...”

“...ชอบนะค่ะ หนูใช้ LANLA Model หนูรู้สึกว่าหนูมีการพัฒนาขึ้น เวลาหนูสอนหนูรู้สึกมั่นใจกว่าเดิม เมื่อก่อนก็สอนแบบไม่ค่อยมั่นใจ พูดติด ๆ ขัด ๆ พอมี LANLA Model หนูก็เริ่มพัฒนาขึ้น เพราะเมื่อก่อนเราไม่ค่อยได้วางแผนว่าเราจะสอนอะไรที่ละเอียดขั้นตอน เตรียมแค่นี้แล้วตอนเช้าก็ไปสอนเลย แต่ตอนนี้หนูเตรียมตั้งแต่วันศุกร์ตอนเย็นแล้วไปสอนเด็กวันอาทิตย์ และก็ไปปรึกษารุ่นพี่ปริญญาโทที่ไปฝึกงานที่คริสตจักรเดียวกัน และรุ่นพี่ก็ทำตามหนูได้เอา LANLA Model ไปใช้ด้วย เพราะว่าหนูจะมี print แผน LANLA Model ไปไว้ที่โบสถ์ พี่ก็จะเอาไปใช้บ้าง พี่จะเอาไปใช้ตอนสอนเด็กมัธยมปลาย เพราะว่าเด็กดื้อมาก บางครั้งพี่ก็ควบคุมไม่อยู่ ก็เอาไปใช้ในการคุมเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมเยอะขึ้น อาจารย์ที่โบสถ์ให้หนูสอนกับพี่น้อง แล้วอาจารย์ก็มาดูหนูสอนและชมว่าดีมากเลย ดีขึ้นนะ...”

คำถาม 5 นักศึกษาคิดว่าจะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model ไปใช้ในการสอนศาสนาในบริบทของตนเอง และในการประยุกต์ใช้ได้หรือไม่ อย่างไร?

“...หนูจะใช้ LANLA Model จะใช้กับเด็กที่บ้านบนดอย แม้ว่าเด็กบนดอยรู้เรื่องพระคัมภีร์ แต่ไม่ค่อยได้คิดเยอะ เหมือนที่หนูเรียนรวิฯ ที่ผ่านมา หนูไม่ค่อยได้คิดเยอะ ไปเรียนรวิฯ แต่ละวันก็จะมีเรื่องเล่าพระคัมภีร์ให้ จะมีท่องจำพระคัมภีร์ แล้วก็ร้องเพลงเท่านั้น หนูจะลองไปใช้กับคริสตจักรของหนูที่จังหวัดตากในช่วงปิดเทอม เพราะว่าหนูต้องสอนเด็กในมุมนิธิอยู่แล้ว หนูสอนเด็กช่วง 5-8 ปี หนูเคยสอนตั้งแต่ออนมาเรียนที่นี้ตั้งแต่ช่วงปิดเทอม หนูจะเปลี่ยนวิธีใหม่ไปใช้ แม้ว่าในมุมนิธิจะมีแผนการสอนอยู่แล้ว แต่ค่อนข้างยากที่ผ่านมาหนูเอาแค่บางอย่างมาสอน แม้ว่ามีส่วนอย่างให้แต่ต้องใช้เวลาในการจำขั้นตอนของเขาต้องสอนไปอ่านไป ถ้าเราได้วางแผนเองเราจะสอนได้อย่างเป็นธรรมชาติ เพราะถ้าเอาแผนเขามาก็ต้องอ่านหลายรอบมาก เวลาสอนบางที่เด็กถามมาหนูก็ตอบคำถามไม่ค่อยได้ นอกจากนี้หนูจะเอา LANLA Model ใช้ในกลุ่ม Cell ที่หมู่บ้านช่วงวันเสาร์ตอนเย็น จะมีกลุ่มอนุชนทั้งมหาวิทยาลัย มัธยมปลาย แม้ไม่เชิงเป็นการเรียนพระคัมภีร์แต่เป็นการพบปะพูดคุยกัน หนูได้แนะนำเรื่อง LANLA Model กับพี่เลี้ยง

ของหนูที่กำลังดูแลกลุ่ม Cell นี้ เขาก็ยังไม่เข้าใจมาก แต่ก็ขอให้ช่วงปิดเทอมให้หนูไปแบ่งปันให้เขาได้มัย หนูรู้สึกว่าเขาชอบ เพราะว่ากลุ่มอนุชนที่โบสถ์หนู คนที่เรียนมหาวิทยาลัยก็จะไม่ค่อยสนใจเท่าไร เพราะเขาคิดว่าเขาเก่งแล้วก็เฉยๆ หนูก็จะนำกลับไปใช้ในการสอนอนุชนในเรื่องชีวิตคริสเตียน...”

“...ยังน่าจะใช้อยู่ รู้สึกว่ามันดีมาก เพราะเขียนแผนในหน้าเดียว แล้วเขียนขั้นตอนออกมา สามารถทำได้เอง เราเอาพระคัมภีร์มา อธิษฐานแล้วคิด แล้วเขียนแผนออกมาไม่ได้เอาแผนสำเร็จรูปมาทำ สามารถทำเอง ผมจะใช้แบบนี้ แม้ว่าจะต้องใช้แผนสำเร็จรูปที่คริสตจักรให้มา ก็จะนำมาผสมได้ โดยนำมาตั้งคำถามเพิ่มแล้วจัดรูปแบบใหม่ เอาแค่เรื่องที่ต้องการจากบทเรียน จะนำไปใช้ในการสอนในคริสตจักรทั้งผู้ใหญ่และอนุชน และมีสอนตัวต่อตัวบ้าง...”

“...ตั้งใจว่าจะใช้ค่ะ เพราะจากเดิมสอนแต่บรรยายตอบคำถามแค่นั้นแล้วก็จบ แต่ LANLA Model สามารถให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นออกมามากขึ้น เลยเป็นส่วนที่หนูอยากไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นสอนเด็กคนละวันเสาร์ สามารถนำไปช่วยให้เด็กได้เห็นกิจกรรมที่เยอะขึ้น ได้เห็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง และให้เขาได้มีความคิดของเขาเอง เป็นส่วนที่จะนำไปใช้จริง และอยากใช้กับกลุ่มอนุชนส่วนตัวในการโทรคุย เพราะว่าตอนนี้เราไม่มีเวลาอยู่ด้วยกัน แต่หนูมีส่วนในการโทรคุยออนไลน์ ก็เลยได้ใช้ LANLA Model มาช่วย ซึ่งมันดีมากแม้ไม่เห็นหน้ากันช่วยให้พวกเขาได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัว ให้ทำบางอย่างที่เห็นผลได้ และถ้าต้องสอนออนไลน์ หนูจะใช้เทคโนโลยีมาช่วยก่อน อยากใช้โปรแกรม zoom ให้เห็นภาพ และจะเสริมเรื่องกิจกรรมให้ เช่น มีข้อพระคัมภีร์หนูใจ ให้เขาได้ตอบสนอง ไม่ใช่แค่พูดหรืออธิบาย แต่จะให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็นว่าจากข้อนี้เขาได้อะไรบ้าง และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองอย่างไรบ้าง และมีเกมออนไลน์มาช่วย เช่น เกมทายภาพ...”

“...แน่นอนครับ ผมเรียนแล้วก็ตั้งใจจะเอาไปใช้ ถ้าเรียนมาแล้วไม่ใช้ก็ไม่มีประโยชน์อะไร ผมจะเอาไปใช้แน่นอนกับพี่น้องที่โบสถ์ด้วยและก็นำไปใช้ในอนาคตด้วย เพราะงานรับใช้ในคริสตจักรมีทุกเพศทุกวัยอยู่แล้ว และพี่น้องส่วนมากที่ได้คลุกคลีก็คือพี่น้องผู้สูงอายุ เท่าที่ไปกลุ่ม Cell บ้านพี่น้องส่วนมากก็จะมีแต่ผู้สูงอายุ เพราะเยาวชนก็จะมีเฉพาะกลุ่มยังไม่ค่อยได้ดูแล แต่ส่วนมากที่คลุกคลีและเยี่ยมเยียนส่วนมากก็เป็นผู้สูงอายุ และพี่น้องที่มีอายุวัยทำงานขึ้นไป เวลาในกลุ่ม Cell ถ้ามีโอกาสได้สอนแบ่งปันพระคัมภีร์ จะใช้ลักษณะนี้ ผมว่าพี่น้องชอบนะ ขนาดเพื่อนในท้องถิ่นชอบเลย เพราะว่าพี่น้องที่โบสถ์เฮฮา ชอบมุข ชอบตลก ชอบอะไรที่ทำให้พี่น้องมีความสุขไม่เครียด จากที่เคยเครียดที่บ้านแล้วก็ได้มาผ่อนคลายที่โบสถ์ พี่น้องชอบ ผมก็ชอบ...”

“...ตอนนี้หนูอยากจะเอา LANLA Model ไปใช้ที่โบสถ์ให้เกิดผลมากที่สุด ทำให้เด็ก ๆ เข้าใจในสิ่งที่เราอยากจะทำสื่อสาร หรือคำสอนที่เราอยากจะทำสอนพวกเขาให้มากยิ่งขึ้นในชีวิตได้ และอยากจะทำกับกลุ่มศึกษาพระคัมภีร์ทุกวันพุธ ถ้าอาจารย์ที่โบสถ์ให้โอกาสหนู อยากจะลองเอากลับไปใช้ดู ว่าทำกิจกรรมเพื่อพวกเขาอย่างไร ลองคิดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพี่น้องซึ่งส่วนมากเป็นชาวกำพูชา เป็นอะไรที่ทำหายมากเพราะว่าเราจะสื่อสารอย่างไรให้พวกเขาเข้าใจเราน่าตื่นเต้นมากสำหรับหนูที่จะเอา LANLA Model ไปใช้กับพวกเขา เพราะว่ามันต้องคิดว่าบางคนไม่ได้ภาษา บางคนอ่านหนังสือไม่ออก เราจะทำอย่างไรให้พวกเขาเข้าใจในสิ่งที่เราอยากจะทำสื่อสารออกไป หนูจะให้พวกเขาปฏิบัติมากที่สุด เพราะจะทำให้ตัวเขาเองได้เห็นภาพมากกว่าเราบอกรับ เพราะว่าบางทีเราพูดเขาอาจไม่เข้าใจ อาจใช้ศัพท์ที่ยากเกินไป ทำเป็นภาพ หรือเกมบอร์ด คิดเกมอะไรให้พวกเขาเล่น แล้วให้เอามาต่อกัน เล่าเรื่องสั้นเรื่องหนึ่ง ให้ลองวาดรูปขอขอบคุณพระเจ้าเป็นรูปภาพ...”

คำถาม 6 นักศึกษาคิดว่าควรจะทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model ไปเผยแพร่กับผู้อื่นหรือไม่ และควรจะทำเผยแพร่กับใครหรือกลุ่มใดบ้าง?

“...ผมคิดว่าขั้นแรกเลยจะไปสอนกับ ครุฑวิชัย ที่คริสตจักรก่อน เพราะว่าคริสตจักรของเรา กำลังเริ่มมีกลุ่มที่เป็นครอบครัวและมีลูกหลานมากขึ้น เป็นช่วงที่เรา กำลังเตรียม ครุฑวิชัย เลย ซึ่งที่ผ่านมาเราไม่มีความรู้ในด้านการสอน เราก็พยายามส่งครุฑวิชัย ไปอบรม แต่ปัญหา คืออบรมหลายที่ แต่ละที่ก็ไม่เหมือนกัน ก็เลยทำให้ครุฑวิชัย จับจุดไม่ได้ แล้วครุฑวิชัย ซึ่งไม่ได้เป็นคน ที่เรียนพระคัมภีร์มาโดยตรง และเป็นพี่น้องในคริสตจักรที่ มาช่วยสอน เมื่อคริสตจักรส่งให้เขาไป อบรมแต่ละที่ แล้วเขาก็มาสะท้อนให้อาจารย์และนักศึกษาพระคัมภีร์อย่างเราฟังว่า เขาไม่เข้าใจ บทเรียน แล้วต้องซื้อบทเรียนเพิ่มด้วย ก็จะเป็นการเพิ่มภาระให้คริสตจักร แต่ถ้าเราสามารถสอนให้ ครุฑวิชัย เตรียมเอง รู้เอง และศึกษาเด็กเอง และผมชอบอีกอย่างหนึ่งคือ การวิเคราะห์ผู้เรียน บางที่ การไปอบรมกลุ่มผู้เรียนของเขากับกลุ่มผู้เรียนของเราอาจจะไม่ได้เหมือนกันก็ได้ ถ้าเราสามารถ วิเคราะห์ผู้เรียนของเราเองได้ และเราเตรียมเนื้อหาเอง สำหรับตัวเนื้อหาเราไม่จำเป็นต้องไปเอา ของเขา เราสามารถนำส่วนดีของเขาจากหลาย ๆ ที่ที่เราไปศึกษาแล้วนำมาประยุกต์ใช้ซึ่งจะ ดีกว่า ก็เลยคิดว่าจะไปสอนครุฑวิชัย 2 คนที่คริสตจักรที่ส่งผมมาเรียน ถ้าอีกหนอยุุ่นที่ผมสอนอยู่โต มากพอที่อยากจะมาเป็นครูสอน เราก็ต้องเผยแพร่ให้เป็นรุ่น ๆ ต่อไป...”

“...อยากเผยแพร่ต่อกับผู้รับใช้ที่โบสถ์ที่เป็นครุฑวิชัย ประจำ เพราะตอนนี้ใช้ หลักสูตรสำเร็จหลาย ๆ อย่าง พอครบ 1 ปีก็วนกลับมาที่เดิม ถ้าเราคิดได้เองก็จะดีกว่า คิดว่าถ้าได้

สร้างน้องเลี้ยงที่จะมามีโอกาสสอนรวีฯ ต่อจากเรา ก็จะถ่ายทอดให้น้องเลี้ยงต่อเพื่อให้เขาสามารถนำมาปฏิบัติ...”

“...สำหรับหนูอยากจะไปถ่ายทอดที่หมู่บ้านของหนู กับพี่น้องชนเผ่า เพราะเด็กวัยรุ่นเราก็จะมีอะไรที่ใหม่ ๆ หนูคิดว่าถ้าเรากลับไป ผู้ใหญ่ก็ให้เวลาที่เรานำมาทำงานบางส่วน หนูก็อยากจะทำ LANLA Model กลับไปถ่ายทอดให้ที่โน่น เพราะเรามองดูอย่างผู้สูงอายุแล้ว บางคนก็จะบ่นว่ากิจกรรมในโบสถ์ไม่ค่อยครั้งคราวหรือไม่ค่อยมีอะไรเลย เหมือนกับผ่าน ๆ ไป หนูคิดว่าถ้าเอา LANLA Model ไปถ่ายทอดให้กับผู้ใหญ่ หรือว่าผู้นำชุมชน อาจทำให้พวกเขามีการพัฒนาขึ้นอีกระดับหนึ่ง พวกเขาจะเห็นภาพที่กว้างขึ้นเหมือนที่หนูเห็น เราสามารถจะนำจากรอบข้างมาใช้ได้ ถ้าหนูกลับบ้านหนูจะเอาไปถ่ายทอดให้โบสถ์ที่เพชรบุรี ที่กรุงเทพฯ ในโบสถ์ที่ฝึกงานอยู่ก็อยากถ่ายทอดให้แต่ต้องหาวิธีก่อนว่าจะถ่ายทอดอย่างไรดี แต่พี่น้องหลายคนก็อยากมีแนวทางในการสอนหรืออธิบายอะไรต่าง ๆ หลาย ๆ คนโดยพื้นฐานสมาชิกก็เป็นอีกระดับหนึ่ง แต่บางทีพวกเขาก็อยากมีส่วนช่วยไม่ใช่แค่พูดอย่างเดียว...”

“...ผมจะเอาไปใช้ให้ชำนาญแล้วถ่ายทอดต่อสำหรับคนสนใจ ผมก็ได้พูดอยู่นะครับว่า ผมได้เรียนรูปแบบนี้กับอาจารย์ที่เป็นศิษย์เก่าที่นี่ เป็นความรู้สึกใหม่ที่รู้สึกดี น่าสนใจกว่าแบบเดิม ถ้ามีโอกาสไปอบรมถ่ายทอดต่อก็จะเตรียมตัวให้ดีน่าจะพร้อมเป็นสิ่งที่ทำหาย...”

“...น่าสนใจครับ อยากเอาสอนน้องเลี้ยงรุ่นต่อไป ผมว่าถ้าหยุดแค่ผมก็จะหยุดแค่ผม แต่ถ้าผมสอนคนอื่น สอนเยาวชน หรือสอนน้องในการเตรียมสอนน้องของเขา อนาคตน้องเหล่านี้ต้องโตขึ้นและเป็นครูสอนต่อ จะเอา LANLA Model ไปถ่ายทอดต่อ เพราะน่าสนใจมาก ไม่ใช่แค่วิธีสอน ไม่ใช่รูปแบบที่น่าเบื่อ แต่ถ้าเนื้อหาอยากไปก็ประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับเขาและเหมาะกับเราด้วย เพราะยืดหยุ่นได้ไม่ได้ตายตัว และครูรวีฯ ที่โบสถ์ก็น่าสนใจด้วย ถ้ามีโอกาสได้ทำผมก็เอารูปแบบนี้ไปทำ อนาคตได้สอนจะมาขอข้อมูลจากอาจารย์...”

คำถาม 7 นักศึกษามีข้อมูลอะไรที่อยากเพิ่มเติม หรือมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ?

“...ได้เรียนหลักการสอนหนูชอบมาก อย่างตอนที่แล้วในหลักการสอน 1 ก็ได้พัฒนามาขึ้นหนึ่ง พอมี LANLA Model และ Active Learning เข้ามาช่วย ทำให้รู้ว่าการสอนไม่ได้มีแค่นี้ สามารถกระจายสามารถกว้างได้อีก คิดไปอีกได้เยอะมาก ได้พัฒนามากขึ้น หนูคิดว่าถ้าหนูได้ใช้บ่อยๆ ใช้ประจำ จะช่วยทั้งตัวของผู้สอนเองและตัวของนักเรียนที่ได้รับข้อมูล สามารถช่วยได้เยอะมาก หนูรู้สึกประทับใจที่อาจารย์ให้พวกหนูได้คิดได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมทำให้เห็น

มุมมองกว้างขึ้น และอยากให้แต่ละวิชาเป็นแบบนี้ ให้โอกาสเราได้คิดด้วยกัน ถ้าแต่ละวิชาเอา Active Learning มาใช้ น่าจะเป็นอะไรที่เข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาที่ยาก เพราะการถ่ายทอดของผู้สอนและวิธีการรับรู้ของแต่ละคนแตกต่างกัน สำหรับส่วนตัวแค่บรรยายไม่ค่อยเข้าใจเลย อยากเห็นภาพ ได้ทำกิจกรรม และได้ลงทำ หาข้อมูลเพิ่มเติม จะเห็นภาพมากขึ้นกว่าเดิม...”

“...ขอบคุณสำหรับสิ่งดี ๆ ที่ได้สอนซึ่งเราได้เข้าใจทั้งการเรียนรู้อย่างเด็ก กระบวนการสอน และการเขียนแผน เป็นสิ่งที่เสริมสร้างมาก ๆ...”

“...ไม่รู้จะเพิ่มเติมอะไร เพราะที่อาจารย์สอนก็เต็มรูปแบบและโอเคมากแล้ว สำหรับหนู หนูชอบเพราะทำให้เรากระตือรือร้นและเข้าใจมากขึ้นในสิ่งที่เรียน ถึงแม้ว่าในตอนที่เราสอบสอนเดี่ยวอาจจะดูเฉื่อย แต่ทุกคนก็พยายาม บางอย่างดูเฉื่อยไปบ้างดูน้อยไปบ้าง แต่ถ้าเราไปทำจริงหนูคิดว่าทุกคนทำได้แน่นอน เพราะว่ามันต่างกัน ระยะเวลาที่เราสอบสอนกับเพื่อนในห้องเรียนกับการไปสอนกับพี่น้องกับเด็กจริง ๆ ในห้องยากกว่า...”

“... จากความรู้สึก ผมรู้สึกว่า LANLA Model ที่ใช้อาจจะเกิดจากความตื่นตัวของนักศึกษาเอง บางทีเรามองว่าเป็นเรื่องแปลกใหม่ น่าจะยาก แล้วก็ไปกังวลเรื่องบางเรื่องที่ย่อยเกินไป เช่น ความถูกต้อง ตอนนี้อาจารย์ก็เข้าใจว่าความถูกต้องตามหลักสำคัญที่สุด แต่เมื่อเรานำไปใช้จริง ใช้บ่อย ๆ เดี่ยวเราก็จะคล่องเอง เช่น การวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบท พอเราไปใช้ไปสอนจริงเหมือนที่ผมไปลองใช้ เราก็สามารถที่จะปรับบางคำถามให้ง่ายขึ้น ไม่ต้องลึกมาก เพราะตอนเราไปสอนที่คริสตจักร เด็กไม่ได้มีความรู้ทางพระคัมภีร์มาก ไม่เหมือนการสอนกับเพื่อนในห้อง ไม่ต้องคำถามที่ยากเกินไปเหมือนที่ให้เพื่อนวิเคราะห์ ถ้าใช้บ่อย ๆ เราจะรู้ว่ขั้นตอนไหนเป็นขั้นตอนไหน เราไม่จำเป็นต้องจำมาก เพราะมีแค่ 5 ขั้นตอน แต่เราต้องฝึกฝนตนเองในบางเรื่อง เช่น การตั้งคำถามเพื่อสอนให้ผู้เรียนได้สนใจในคำสอน ...”

“...ขอบคุณครับ ผมไม่เคยทำแบบนี้ได้ ไม่คิดว่าจะทำได้ด้วย เพราะความจำกัดของเราก็มีหลายอย่าง แต่ก็ขอบคุณพระเจ้าที่สามารถทำได้ ไม่มีข้อเสนอก็ขอบคุณครับแล้ว...”

2) ติดตามการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติในจังหวัดต่างๆ ที่นักศึกษาได้กลับบ้านไปในช่วงการปิดภาคเรียนของนักศึกษาทั้ง 13 คน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการฝึกปฏิบัติจริงกับผู้เรียนศาสนาในบริบทจริงที่แตกต่างกัน ซึ่งมีตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยสูงอายุ ทั้งการจัดการเรียนรู้ในคริสตจักรแบบเผชิญหน้า (ในบางพื้นที่ที่ยังไม่ค่อยมีการระบาดของ Covid-19 ช่วงระยะแรก) และการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยนักศึกษาได้ส่ง

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใบประเมินผลจากผู้ดูแลการจัดการเรียนรู้ที่อาจจะเป็นศิษยาภิบาลในคริสตจักร หรือพี่เลี้ยงในคริสตจักรท่านอื่น และใบประเมินผลจากผู้เรียน พร้อมกับคลิปวิดีโอการสอนและภาพประกอบการสอน

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ประกอบด้วย ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา และผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

การวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาได้วิเคราะห์ในภาพรวมและวิเคราะห์ในแต่ละด้านซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิเคราะห์ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และผลการวิเคราะห์ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการวิเคราะห์ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรายข้อ จากแบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ได้ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรูกนำเสนอตั้งตาราง 14

ตาราง 14 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (ก่อน)		ระดับ ความ เข้าใจ	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (หลัง)		ระดับ ความ เข้าใจ
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
	1. ด้านการรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	0.49	0.50	ปานกลาง	0.65	0.48
2. ด้านการอธิบายความจำเป็นของการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	0.57	0.50	ปานกลาง	0.83	0.38	มากที่สุด
3. ด้านการสรุปหลักการสำคัญของการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	0.52	0.50	ปานกลาง	0.56	0.50	ปานกลาง
4. ด้านการอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	0.63	0.49	มาก	0.86	0.35	มากที่สุด
5. ด้านการประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิง รุกในการสอนศาสนา	0.65	0.48	มาก	0.86	0.35	มากที่สุด
โดยรวมทั้งหมด	0.56	0.50	ปานกลาง	0.74	0.44	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ
นักศึกษาสอนศาสนาด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมหลังจัดการเรียนรู้
ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา
สอนศาสนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.74$, S.D. = 0.44) ซึ่งแตกต่างจากผลการประเมินความเข้าใจ
เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมก่อนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} =$
0.56, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายด้าน พบว่าหลังจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีด้านที่
อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านการอธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X} =$
0.83, S.D. = 0.38) ด้านการอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X} = 0.86$, S.D. = 0.35) และ
ด้านการประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา ($\bar{X} = 0.86$, S.D. = 0.35)

2.1.2 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอน
ศาสด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการวิเคราะห์ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรายข้อ จากแบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ได้ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ นำเสนอดังตาราง 15

ตาราง 15 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
1. ด้านการกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.21	1.40	น้อย	4.10	0.91	มาก
2. ด้านการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.19	0.40	น้อยที่สุด	4.54	0.51	มากที่สุด
3. ด้านการเตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้	2.92	1.44	ปานกลาง	4.51	0.85	มากที่สุด
4. ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมตามแผน	2.85	1.48	ปานกลาง	4.28	0.83	มาก
5. ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้	3.19	1.44	ปานกลาง	4.31	1.01	มาก
6. ด้านการสื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้	3.03	0.99	ปานกลาง	3.56	1.17	มาก
7. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ	3.26	0.91	ปานกลาง	4.44	0.64	มาก
8. ด้านการใช้คำถามและผลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	2.95	1.07	ปานกลาง	4.36	0.99	มาก
9. ด้านการเลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.21	1.10	น้อย	4.41	0.59	มาก
10. ด้านการสรุปบทเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน	3.15	0.81	ปานกลาง	4.18	1.12	มาก
11. ด้านการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	2.26	1.35	น้อย	4.44	0.82	มาก
12. ด้านการบริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.74	1.02	น้อย	4.31	0.66	มาก
โดยรวมทั้งหมด	2.60	1.29	ปานกลาง	4.28	0.89	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับ นักศึกษาสอนศาสนาด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมหลังจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.89) ซึ่งแตกต่างจากผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกก่อนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมก่อนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 1.29) เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายด้าน พบว่าหลังจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีด้านที่อยู่ใน ระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.51) และด้านเตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.85) ส่วนด้านอื่น ๆ หลังการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.1.3 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอน ศาสนาด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการวิเคราะห์ด้านเจตคติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนและหลังการ ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรายข้อ จากแบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ได้ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา สอนศาสด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำเสนอดังตาราง 16

ตาราง 16 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสด้าน เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
1. ด้านการมีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.35	0.86	ปานกลาง	4.31	0.73	มาก
2. ด้านการเห็นความสำคัญของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา	3.43	0.66	ปานกลาง	4.48	0.56	มาก
3. ด้านการมีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น	3.49	0.85	ปานกลาง	4.51	0.59	มากที่สุด

ตาราง 16 (ต่อ)

รายการประเมิน	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
4. ด้านการแสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.37	0.70	ปานกลาง	4.38	0.74	มาก
5. ด้านการประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.89	0.75	ปานกลาง	4.63	0.49	มากที่สุด
6. ด้านการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการสอนศาสนา	3.48	0.64	ปานกลาง	4.40	0.84	มาก
โดยรวมทั้งหมด	3.34	0.77	ปานกลาง	4.45	0.67	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.67) ซึ่งแตกต่างจากผลการประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนจัดการเรียนรู้ในภาพรวมที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายด้าน พบว่าหลังจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านมีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.59) และด้านประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) ส่วนด้านอื่น ๆ หลังการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.1.4 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษา สอนศาสนา

จากการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยกลุ่มตัวอย่าง 13 คน หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก จากแบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนศาสนาทั้งด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ ได้ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา นำเสนอดังตารางที่ 17

ตาราง 17 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S. D.
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	15	13.92	0.29
ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	110	103.75	4.85
ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	55	53.42	1.68

จากตาราง 17 พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คะแนนเต็ม 15 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 (เท่ากับ 12 คะแนน) จึงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คะแนนเต็ม 110 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 103.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.85 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 (เท่ากับ 88 คะแนน) จึงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คะแนนเต็ม 55 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.68 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 (เท่ากับ 44 คะแนน) จึงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง 13 คน ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากแบบวัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาจำแนกตามรายด้าน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measures MANOVA) (Hair et al., 2018) นำเสนอตั้งตาราง 18 และ 19

ตาราง 18 ผลการทดสอบระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา
เฉลี่ยในการวัด 2 ครั้ง (Within-Subject Effects)

		Value	F	Hypothesis df	Error df	p-value
สมรรถนะ						
การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	Wilks'Lambda	.014	236.291*	3.000	10.000	.000

*P < .05

จากตาราง 18 พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นักศึกษาสอนศาสนาที่มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(3,10) = 236.291$, $p\text{-value} < 0.001$)

ตาราง 19 ผลการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี (Bonferroni) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สมรรถนะ การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	Mean diff.	Std. Error	p-value	95 % Confidence Interval for Difference	
						Lower Bound	Upper Bound
ความเข้าใจ	55.968	74.006	-18.038	3.247	.000	-25.113	-10.963
ทักษะ	52.036	85.565	-33.529	1.393	.000	-36.564	-30.495
เจตคติ	66.718	89.026	-22.308	2.062	.000	-26.801	-17.816

จากตาราง 19 การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี (Hair et al., 2018) พบว่าระดับคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนของนักศึกษาสอนศาสนาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ผลวิเคราะห์การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังทดลอง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน นำเสนอตาราง 20

ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

รายการประเมิน	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S. D.	t	p-value
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	100	82.87	9.60	1.87*	.035

*P < .05

จากตาราง 20 พบว่า ผลวิเคราะห์การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังทดลอง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มี โดยมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเท่ากับ 82.87 (ระดับดี เท่ากับ 80 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 จึงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

จากการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสอนศาสนา โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังตาราง 21

ตาราง 21 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S. D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ข้าพเจ้ามีความสุขในการเรียน	4.15	0.55	มาก
2. ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นในการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น	4.31	0.48	มาก
3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้	4.31	0.48	มาก
4. ข้าพเจ้ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.69	0.48	มากที่สุด

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S. D.	ระดับ ความพึงพอใจ
5. ข้าพเจ้ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับครูผู้สอน	4.69	0.48	มากที่สุด
6. รูปแบบจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสนุกและ สร้างความสนใจ	4.54	0.52	มากที่สุด
7. ข้าพเจ้ามีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ผ่านกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.23	0.60	มาก
8. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ข้าพเจ้า ได้แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง	4.62	0.51	มากที่สุด
9. การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลดีต่อผลการเรียนของข้าพเจ้า	4.23	0.44	มาก
10. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ข้าพเจ้า มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น	4.46	0.52	มาก
11. ข้าพเจ้าชอบเรียนในลักษณะของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.31	0.63	มาก
12. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นประโยชน์ ต่อการนำมาประยุกต์ใช้ในยุค New Normal	4.69	0.48	มากที่สุด
13. ข้าพเจ้าสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกไปใช้ในการสอนศาสนา	4.46	0.52	มาก
14. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลดี ต่อการสอนศาสนาของข้าพเจ้า	4.69	0.48	มากที่สุด
15. ภาพรวมของความพึงพอใจต่อรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.54	0.52	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.46	0.53	มาก

จากตาราง 21 พบว่า การศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.53) โดยประเด็นที่มีคะแนนความพึงพอใจมากที่สุดมี 4 ข้อคือ ข้าพเจ้ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ข้าพเจ้ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับครูผู้สอน รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์ใช้ในยุค New Normal และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลดี

ต่อการสอนศาสนาของข้าพเจ้า ($\bar{X}=4.69$, S.D.= 0.48) ประเด็นที่มีคะแนนความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ข้าพเจ้ามีความสุขในการเรียน ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.56)

นอกจากนี้ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความพึงพอใจเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน นำเสนอดังตาราง 22

ตาราง 22 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	75	66.92	3.99	6.29*	.000

*P < .05 ค่า Shapiro-Wilk = 0.863 (Sig = 0.968)

จากตาราง 22 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนานั้น มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ และค่า Sig.มีค่า <0.001 โดยมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเท่ากับ 66.92 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 (ระดับมาก เท่ากับ 60 คะแนน) จึงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังมีการเขียนแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของนักศึกษาสอนศาสนาหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผ่านการประเมินผลจากแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และการประเมินหลังเรียนที่สะท้อนถึงความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสอนศาสนาด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในช่วงแรก ๆ ที่เรียนรู้รู้สึกว่า จะยากมาก ๆ โดยเฉพาะเรื่อง LANLA Model สำหรับผมรู้สึกว่า มันยากเกินไป แต่หลังจากได้ศึกษาเรียนรู้ พอทำไปนาน ๆ ก็มีความคุ้นเคยขึ้นมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะยาก แต่หากเราทำบ่อย ๆ มันช่วยให้เราฝึกคิดมากขึ้น มีความคุ้นเคยมากขึ้น มันเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย โดยทั้งหมดที่เรียนหลักการสอนมา ดีครับ เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง และรู้สึกว่าตัวเองพัฒนาการสอนเพิ่มขึ้นด้วย จะพยายามต่อไป”

“รู้สึกดี เวลาใช้แล้วสนุกสนาน ไม่เครียดเยอะเกินไป แต่ทำให้เราสนุกกับการสอน เพราะทำให้ผู้เรียนได้แสดงออก และแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และมั่นใจในการสอนมากขึ้น”

“เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถทำได้จริง และนำไปปฏิบัติในการสอนศาสนาได้ และเป็นการเปิดมุมมองความคิดใหม่ ๆ ในรูปแบบการสอนที่ทำให้ผู้สอน ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นมากกว่ารูปแบบการสอนทั่วไป”

“สำหรับผมรู้สึกดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ถึงแม้เริ่มต้นตอนแรกในความคิด คิดว่าเป็นเรื่องยาก แต่เมื่อได้ลงมือปฏิบัติตามรูปแบบ ทำให้มีความรู้สึกเปลี่ยนไป เพราะตัวเองสามารถทำได้ และได้คิดมากขึ้น มีโอกาสได้พูดแบ่งปัน ไม่ได้เพียงแค่ฟังอย่างเดียว ทำให้ผมได้รับความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนศาสนาได้อย่างกระตือรือร้น เพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้า”

“ได้นำ LANLA Model ไปใช้ในการนำเสนอวิชาจดหมายฝากอาจารย์เปาโล 2 ได้มีความกระตือรือร้นมากขึ้นในการเตรียมคำสอนที่จะสิ่งที่ได้เรียนมาใช้ มีความสุขในการสอนมากขึ้น เมื่อนำ LANLA Model ไปใช้ ได้ฝึกการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น และได้เรียนรู้อะไรใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ได้”

“ในเรื่องการสอนวิธีฯ ทำให้เข้าใจการสอนไม่ใช่แค่การสอนของผู้สอนเท่านั้นว่าอยากจะสอนเรื่องอะไร แต่การจะสอนต้องเข้าใจปัญหาของผู้เรียนว่าเขาต้องการอะไร เราควรต้องเสริมอะไรผ่านบทเรียนที่เราจะสอน เช่นเดียวกับการสอนของพระเยซูที่พระองค์เรียนรู้ และรู้จักผู้เรียนของพระองค์ดีว่าแต่ละคนต้องการอะไรและยังขาดอะไร เพื่อให้บทเรียนหรือคำสอนนั้นจะเข้าสู่จิตใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ได้ใช้หลักการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อให้การสอนเกิดประโยชน์สูงสุด นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีมาสู่ชีวิตของผู้เรียนด้วย เพื่อให้เราเป็นภาชนะที่พระเจ้าจะใช้ได้อย่างเกิดผล”

“ในชีวิตส่วนตัวกับพระเจ้า การเรียนการเขียนแผน ตลอดจนการทำความเข้าใจทุกอย่าง ทำให้ต้องพึ่งพาสติปัญญาจากพระเจ้าอย่างมาก ในการพัฒนาตัวเองให้มีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าพูด ให้พระวิญญาณนำอยู่เสมอ เรียนรู้ความผิดพลาดที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไข และโตขึ้นกับพระองค์ไปอีกในทุก ๆ วัน”

“ในการรับใช้ การเรียนวิชานี้ทำให้เราต้อง Active อยู่เสมอ ที่ต้องใส่ใจในรายละเอียดต่าง ๆ ที่บางครั้งอาจจะมองข้าม ทั้งความสัมพันธ์กับเด็ก รวมถึงกับอาจารย์ และพี่ ๆ ที่โบสถ์ที่รับใช้ร่วมกัน ในการเรียนก็ได้้นำสิ่งที่ได้เรียนไปรับใช้อย่างเต็มที่ ทั้งในการแบ่งปันความรู้

ในการสอน เป็นสิ่งที่ท้าทายและสนุกในการรับใช้อยู่ตลอด ตื่นเต้นทุกครั้งที่เรา LANLA Model ไปใช้ค่ะ

“ในความสัมพันธ์กับน้อง ๆ ในห้องเรียน และอาจารย์ผู้สอน ตั้งแต่เรียนรู้อีกว่าเรา ต้องพึ่งพาและช่วยเหลือกันอยู่เสมอ ในการเรียนอาจารย์มักจะให้เรามีโอกาสแบ่งกลุ่ม สลับคู่ สลับกลุ่ม หรือในการประเมินผลการเรียนการสอน เราก็ได้ช่วยกันเสริมสร้างกันตลอดเวลาที่เรียนรู้อีก ร่วมกัน เป็นพระพรมาก ๆ ค่ะ”

ตอนที่ 5 การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา จากการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ การสังเกต การสัมภาษณ์ นักศึกษาสอนศาสนา และการประเมินงานของนักศึกษา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยได้สรุปการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบพร้อมแนวทางแก้ปัญหา และปัจจัยสนับสนุนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.1 ผู้วิจัยได้ปรับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจาก 4 องค์ประกอบเป็น 5 องค์ประกอบ โดยเพิ่มเติมในส่วนของแนวคิดพื้นฐานที่นำมาเป็นองค์ประกอบแรกของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในงานวิจัยนี้ โดยเป็นที่มาและข้อมูลสำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา นอกจากนี้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในวิชาหลักการสอน 2 และการสังเคราะห์จนได้ขั้นตอนของ LANLA Model แนวคิดพื้นฐานจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เพิ่มจากองค์ประกอบเดิม

1.2 การปรับกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรมไม่สามารถปฏิบัติได้เพราะสถานการณ์ Covid-19 ในช่วงท้ายของการทดลอง เช่น การไปดูงานคริสตจักรที่เป็นตัวอย่างที่ดีของระบบคริสเตียนศึกษา จึงมีการปรับเปลี่ยนเป็นกิจกรรมอื่น ๆ แต่นักศึกษาก็ยังได้มีโอกาสดูงานในสถาบันที่เป็นการสอนระบบออนไลน์ในระดับปริญญาโทของสถาบัน นอกจากนี้ยังได้เพิ่มเติมกิจกรรมเชิญวิทยากรในส่วนของการใช้เกมเป็นฐาน เป็นรุ่นพี่ที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องการใช้ออร์ดิ

เกม ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เรียนที่สามารถสังเกตจากความตั้งใจ การถามและการตอบคำถาม รวมถึงเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่เชี่ยวชาญเรื่องเทคโนโลยีหรือ Platforms ต่างๆ เป็นผู้ให้คำแนะนำกับเพื่อน ๆ

1.3 การปรับการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยได้ปรับให้มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งการประเมินร่วมกัน การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนแบบจับคู่ การประเมินเพื่อนโดยวนตามลำดับเลขที่ และการประเมินแบบกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการประเมินนอกห้องเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องจากในห้องเรียน โดยมีรางวัลเล็ก ๆ ที่สร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นร่วมกัน เช่น การโหวตคลิปวิดีโอการสรุปทบทเรียนที่ประทับใจที่สุด กลุ่มที่นำเสนอการค้นคว้าด้วยตนเองที่ชอบที่สุด การสอนนอกห้องเรียนหรือการสอนในคริสตจักรที่น่าสนใจที่สุด เป็นต้น

1.4 การปรับคุณภาพของแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวัดประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สืบเนื่องจากการสอบปากเปล่าปริญญาโทที่ได้รับคำแนะนำจากกรรมการให้เพิ่มการหาคุณภาพของแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากเป็นแบบเลือกตอบแบบถูก-ผิด (True False) ควรมีการหาค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนก เพื่อความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ แต่งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้เน้นที่การนำความยากง่ายและอำนาจจำแนกมาเพื่อเลือกข้อสอบ แต่เน้นที่คุณภาพในการสอน ประกอบกับได้ประเมินผลแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังการทดลองเรียบร้อยแล้ว จึงปรับคุณภาพของแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการหาค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกหลังการทดลองของแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งฉบับ โดยได้ค่าความยากง่าย เท่ากับ 0.74 และค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.21 ซึ่งข้อสอบที่ดีควรมีค่าความยากง่ายของข้อสอบประเภทถูก-ผิด ควรอยู่ระหว่าง 0.60- 0.95 และค่าอำนาจการจำแนก ควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (Nunnally, 1967, อ้างถึงใน เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2552, น. 144-145) ดังนั้นแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้จึงเป็นแบบวัดที่ดี

2. ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ

2.1 การระบาดของ Covid-19 ในช่วงการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในช่วงทำายในหน่วยสุดท้าย นักศึกษาบางส่วนไม่สามารถเข้ามาเรียนร่วมกับนักศึกษาที่พักในหอพัก และจากประกาศของรัฐบาลต่อมาที่สถานศึกษาต้องหยุดการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งเป็นอุปสรรคที่

เกิดขึ้นอย่างกะทันหันในช่วงการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แม้ว่าจะ
เป็นช่วงท้ายของการจัดการเรียนรู้

แนวทางการแก้ปัญหา : การระบาดของ Covid-19 เป็นโอกาสดีที่ผู้วิจัยได้หันเหใจ
และทำทลายให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ซึ่งนักศึกษาทุกคนที่อยู่ใน
ลำดับท้ายของการสอบการฝึกปฏิบัติ ได้เลือกที่จะใช้การฝึกปฏิบัติแบบ Online นอกจากนี้ยังได้ใช้
แนวคิดแบบ Blended Learning มาใช้ในการผสมผสานระหว่าง Face to face สำหรับนักศึกษา
ในหอพัก และสำหรับนักศึกษาที่พักนอกสถาบันที่ต้องใช้ Online ในช่วงแรกที่ยังสามารถสอบการ
ฝึกปฏิบัติในห้องเรียนได้

2.2 การปิดภาคการศึกษาก่อนกำหนด 1 สัปดาห์ ทำให้การประเมินผลการ
จัดการเรียนรู้ในช่วงท้ายของการดำเนินการทดลองค่อนข้างทำอย่างเร่งรีบ และต้องจัดเวลาเพิ่มที่
ทำให้นักศึกษารู้สึกเหนื่อย เพราะมีหลายวิชาที่ต้องเร่งจัดการเรียนรู้ในช่วงสัปดาห์สุดท้ายเช่นกัน
นอกจากนี้ยังมีงานแต่ละวิชาที่กำหนดส่งก่อนปิดภาคเรียนด้วย

แนวทางการแก้ปัญหา : เนื่องจากเวลาที่เร่งรีบในช่วงท้ายที่น่าเห็นใจนักศึกษา ผู้วิจัย
จึงได้แก้ไขโดยการเลื่อนกำหนดการส่งงานเพื่อการประเมินต่าง ๆ ออกไป เพื่อให้นักศึกษาได้มี
เวลาในแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและไม่กังวลกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากเกินไป ส่วนการจัด
เวลาการประเมินผล ได้จัดในเวลาที่นักศึกษาเลือกและสะดวกมากที่สุด

2.3 ผู้เรียนที่ขาดทักษะทางด้านเทคโนโลยีและมีทัศนคติในแง่ลบต่อการใช้
เทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ จะเป็นอุปสรรคบ้างในการนำสื่อ เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
รวมถึงการนำเทคโนโลยีไปใช้ในบริบทของคริสตจักรที่ยังไม่มีความพร้อมทางเทคโนโลยีด้วย

แนวทางการแก้ปัญหา : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องความรู้เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี
หรือ platforms ใหม่ ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เชี่ยวชาญเทคโนโลยี เป็นผู้ให้คำแนะนำกับทุกคน
ในชั้นเรียน และให้เวลาในการฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีร่วมกันทั้งในห้องเรียน และการฝึกฝน
แสวงหาความรู้และทักษะเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนเปิดใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการ
ใช้เทคโนโลยีและพัฒนามากขึ้น

2.4 การจดจำชื่อแต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นภาษาไทยที่ยาว และ
ภาษาอังกฤษเป็นเรื่องยากสำหรับนักศึกษาหลายคน ทำให้มีผลต่อการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกมาวางแผนและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามขั้นตอนด้วย

แนวทางการแก้ปัญหา : ในระหว่างการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ผู้วิจัยได้ปรับชื่อขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นภาษาไทยที่จดจำง่ายควบคู่กับไปกับ LANLA
Model คือ 5 ส. ว่าเรียง ได้แก่ 1) สนุกในการนำ 2) สุขใจในคำสอน 3) สมัยใหม่ในการใช้ 4)

สร้างสรรค์ในการสรุป และ 5) สะท้อนในการประเมิน หรือสรุปเป็นประโยคให้จดจำและเข้าใจง่าย คือ “นำคำสอน สู่การประยุกต์ สรุป และประเมินอย่างกระตือรือร้น” โดยนักศึกษาได้เสนอให้คิดทำประกอบ 5 ส. ร่าเริง เพื่อการจดจำร่วมกัน และผู้วิจัยยังได้ใช้เกมช่วยในการจดจำขั้นตอน มีผลทำให้นักศึกษาทุกคนสามารถจดจำชื่อขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น และสามารถวางแผนและการจัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนมากขึ้น

3. ปัจจัยสนับสนุนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.1 ผู้เรียนที่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีและมีทัศนคติที่ดี รวมถึงเปิดใจต่อการเรียนรู้เทคโนโลยีและนำสื่อ เทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในบริบทจริงของตน จะสามารถปรับตัวกับการสอนศาสนาในยุค New Normal ได้ดี รวมถึงการจัดการเรียนรู้ทาง Online ที่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การกำหนดงานการสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกัน ซึ่งครอบคลุมในทุกช่วงวัยโดยให้นักศึกษาเลือกช่วงวัยตามความสนใจ เป็นหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษาที่ใช้เวลา 3 เดือน (12 ครั้ง) สามารถสร้างความสนใจในการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในช่วงวัยที่เลือกใกล้เคียงกัน และการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ได้ผลงานที่นักศึกษาทุกคนในชั้นปีได้ทำร่วมกัน ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์กับนักศึกษาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทการสอนศาสนาของตนเอง ยังสามารถนำไปเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น คริสตจักร หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษาได้อีกด้วย นอกจากนี้เมื่อมีการตรวจและปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สมบูรณ์แล้ว จะมีการเผยแพร่ทางห้องสมุด E-books ของสถาบันต่อไป

3.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยให้ผู้เรียนมีวินัย มีความกระตือรือร้น และสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้นทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยจากการสัมภาษณ์พบว่า นักศึกษาหลายคนมีความตื่นเต้นที่จะนำกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในบริบทการสอนศาสนาของตนเอง และอยากจะทำตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้กับผู้ที่จะมีโอกาสสอนศาสนาคนอื่น ๆ ด้วย

3.4 การมีกลุ่ม Line ในวิชาที่ติดต่อกันระหว่างสัปดาห์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นได้มากขึ้น โดยสามารถติดต่อกับผู้สอนและกับเพื่อน ๆ ได้ง่ายอย่างรวดเร็ว สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การส่งข้อมูลที่นำเสนอ การให้ดูคลิปวิดีโอหรือส่งเอกสารให้ศึกษาล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน รวมถึงมีผลต่อการสร้างสัมพันธ์ที่ดีที่คุ้นเคยกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลช่วยให้นักศึกษาส่งงานได้รวดเร็วมากขึ้นด้วย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ดำเนินการวิจัยตามรูปแบบกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีสาระสำคัญของการวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายในงานวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา 2) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) เพื่อทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาสอนศาสนา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ หลักสูตรคริสตศาสนศาสตร์ สังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 66 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาสอนศาสนา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาหลักการสอน 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 13 คน โดยการใช้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

สมมติฐานในการวิจัย

1. หลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา นักศึกษามีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนทดลองใช้รูปแบบ

2. หลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนามีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากขึ้นไป

3. หลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากขึ้นไป

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา สร้างและพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมี 4 ระยะเวลาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

เป็นขั้นตอนการศึกษาและพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยวิธีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อองค์ประกอบตัวบ่งชี้สมรรถนะ และแบบสอบถามในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในระยะเวลาที่ 1 มาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล และตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ในการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เป็นขั้นตอนการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสอนศาสนาคริสต์ระดับปริญญาตรี หลักสูตรคริสตศาสนศาสตร์ สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ สังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ชั้นปีที่ 2 ในวิชาหลักการสอน 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 13 คน ใช้เวลา 15 ครั้ง รวม 45 ชั่วโมง เป็นการวิจัยแบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) ใช้แบบการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียวก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา และประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ระยะที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เป็นขั้นตอนในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในขั้นสุดท้าย โดยการนำผลจากการประเมินผลปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา แบบวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติ t test for Dependent sample และ one sample t test

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีผลการวิจัยสรุปได้ลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนางานองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

1.1 ผลการพัฒนางานองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา สามารถสรุปองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1.1 ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ข้อ คือ 1) การรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การอธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) การอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) การประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา

1.1.2 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 12 ข้อ คือ 1) กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ 4) จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมตามแผน 5) จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ 7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ 8) ใช้คำถามและผลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 9) เลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 10) สรุปบทเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน 11) วัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 12) บริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.1.3 ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ข้อ คือ 1) มีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เห็นความสำคัญของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา 3) มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น 4) แสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) ประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 6) แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการสอนศาสนา

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

การประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.61) และการประเมินความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.56) เช่นกัน

2. ผลการพัฒนารูปแบบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา สามารถสรุปองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1.1 ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ข้อ คือ 1) การมีความเข้าใจหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การออกแบบจุดมุ่งหมายที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับผู้เรียน 4) การออกแบบสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) การออกแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

2.1.2 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 8 ข้อ คือ 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย 2) ใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนาปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน 5) ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาสอนศาสนาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ 6) วัดและประเมินผลนักศึกษาสอนศาสนาด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง 7) วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสอนศาสนา 8) ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนานำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้

2.1.3 ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ข้อ คือ 1) เปิดใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้เรียน 2) เข้าใจลักษณะและความต้องการของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ตระหนักในความแตกต่างของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษาสอนศาสนา

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

การประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้โดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.32) และผลการประเมินความเป็นไปได้ของตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.37)

3. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มีดังนี้

3.1.1 แนวคิดพื้นฐาน

แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยทฤษฎีและแนวคิดดังนี้

1) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) คือการเรียนรู้โดยตัวผู้เรียนเอง สร้างความรู้ด้วยการแสวงหาและสร้างสรรค์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการฝึกปฏิบัติจริง แสวงหา ค้นคว้าจนพบความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยสร้างแรงจูงใจภายใน มีปฏิสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจ คิดค้น เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เรียนรู้และแสวงหาความรู้เอง

2) การจัดการเรียนรู้ TPACK คือความรู้ความสามารถในการบูรณาการความรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเทคโนโลยีที่มีรากฐานเพื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี รวดเร็ว และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งครูเป็นผู้ออกแบบให้จัดการเรียนรู้ในแต่ละบริบทด้วยการบูรณาการความรู้หลายด้าน เลือกลงใช้เทคนิควิธีสอนของเทคโนโลยีและเนื้อหาที่สอดคล้องกันที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ อย่างตรงเป้าหมาย ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการสร้างนวัตกรรมจากจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์

3) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) คือการผสมผสานความรู้ทางทฤษฎีในห้องเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกตั้งแต่การออกแบบเนื้อหา กิจกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยร่วมกับแหล่งเรียนรู้จริงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและวิชา ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนได้

4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) คือการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการและผสมผสานยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในห้องเรียนและแบบออนไลน์ การจัดการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนระหว่างความรู้ในห้องเรียนกับการปฏิบัติงานจริง ผู้สอนสามารถผสมผสานการจัดการเรียนรู้ทั้งการจัดการเรียนรู้

แบบดั้งเดิมและผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้เรียนได้ตลอดเวลาอย่างใกล้ชิด ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน สามารถควบคุมการเรียนของตน สื่อสารทางออนไลน์อย่างใกล้ชิดกับผู้สอน และใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้แรงจูงใจในการเล่นตามกติกาในเนื้อหาที่เรียน ออกแบบเกมที่ท้าทายความสามารถ ซึ่งกระตุ้นเร้าความสนใจให้ผู้เรียน สร้างความสนุกสนาน มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่งผลต่อเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยเกม โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทดลองทำ คอยควบคุมให้การเรียนได้เนื้อหาตามที่วางหัวข้อไว้ และสรุปประเด็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น ผู้เรียนต้องเตรียมพร้อมในการเล่น เกม ทุกคนมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกันในการเล่น

6) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal คือการจัดการเรียนรู้ในสภาพปรกติใหม่ที่เกิดจากวิกฤติการแพร่ระบาดของ Covid-19 ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีช่องทางที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางออนไลน์ที่ช่วยในการเสาะหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีพื้นที่ทั้งพื้นที่โลกจริงและพื้นที่โลกออนไลน์ ผู้สอนต้องเรียนรู้และปรับตัวอย่างสมดุลในการจัดการเรียนรู้ที่และตอบสนองความต้องการรายบุคคลใน Platforms ต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยความมุ่งมั่น สร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ได้ เปิดมุมมองใหม่ ๆ ในเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นผ่านการให้คำปรึกษาและมีส่วนร่วม

3.1.2 หลักการ

หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา คือ 1) เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่หลากหลายอย่างเหมาะสม 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุดมากกว่าการนั่งฟังเพียงอย่างเดียวและลดการถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนให้น้อยลง 3) ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ 4) มีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งมีเกมเป็นสื่อในการเรียนรู้ 5) ผู้เรียนนำคำสอนของศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมในยุค New Normal ในส่วนตัวหรือส่วนรวมได้ และ 6) ผู้เรียนนำเสนอผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์จากการเรียนรู้ และสะท้อนการประเมินผลตามสภาพจริงร่วมกันได้

3.1.3 วัตถุประสงค์

- 1) ผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา
- 2) ผู้เรียนเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจนสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา
- 3) ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้อในการสอนศาสนา

3.1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้

ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาหลักการสอน 2 ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาที่ได้พัฒนาขึ้น หรือ LANLA Model ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) และขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together)

3.1.5 การประเมินผล

การประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยใช้หลักการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักศึกษา 3 ระยะ คือ การประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดัชนีความสอดคล้องทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 0.92 ดังนั้นในภาพรวมองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน และความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55)

4. ผลการทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

4.1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

4.1.1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.23 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21.46

4.1.2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.89)

4.1.3 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.67)

4.1.4 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คะแนนเต็ม 15 คะแนน ($\bar{X} = 13.92$, S.D. = 0.29) ส่วนด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คะแนนเต็ม 110 คะแนน ($\bar{X} = 103.75$, S.D. = 4.85) และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คะแนนเต็ม 55 คะแนน ($\bar{X} = 53.42$, S.D. = 1.68) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดระดับดี (ร้อยละ 80) ทั้ง 3 ด้านมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

4.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นักศึกษาสอนศาสนา มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(3,10) = 236.291$, p-value < 0.001) โดยระดับคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนของนักศึกษาสอนศาสนาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเท่ากับ 82.87 (ระดับดี เท่ากับ 80 คะแนน) เมื่อเปรียบเทียบกับ

เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 จึงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาสอนศาสนาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.53) และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 (ระดับมาก เท่ากับ 60 คะแนน) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 66.92 จึงสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ความมุ่งหมายในงานวิจัยนี้มี 3 ประการ คือเพื่อ 1) พัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา 2) พัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) ทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยสามารถนำผลการวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยองค์ประกอบที่ 1 มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 มี 12 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 3 มี 6 ตัวบ่งชี้ ซึ่งองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสอดคล้องกับสมรรถนะที่นำเสนอไว้ของ McClelland, 1970, อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น. 1) และสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น. 6-8) และยังสอดคล้องกับองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวคิดของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (ม.ป.ป., น.18, 12) ที่ว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะ และแนวคิดของ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

(2558, น. 24-27) ที่ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เป็น Active Learning โดยทุกองค์ประกอบจะวัดสมรรถนะใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ โดยมีจุดเน้นสำหรับจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละด้านอย่างเจาะจง นอกจากนี้จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ยังสอดคล้องกับองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน โดยในด้านความเข้าใจสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2563, น. 6-8) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยอธิบายว่า การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal มีจุดเน้นอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึก คือ รู้จริง รู้ชัด ส่วนด้านเจตคติสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) โดย Alaswad and Nadolny, 2015, อ้างถึงใน ณ์ัฐญา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์ (2559, น. 174) ได้ อธิบายลักษณะว่าให้ความสำคัญกับความรู้สึกด้านประสบการณ์ เจตคติ และความเชื่อของผู้เล่น และในด้านทักษะหรือการปฏิบัติยังสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 2-3) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ได้เน้นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงจนค้นพบ ความรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ Debra and John (2010, Online) ที่ได้นำเสนอหนึ่งใน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hair et al.) คือ การนำไปใช้ (Implementing) ที่ต้องมีการนำไปปฏิบัติ

ในส่วนของบทบาทผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา โดยผู้เรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ด้วยตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ มีวินัยในการควบคุมการเรียน การจัดเวลาและการสื่อสารทางออนไลน์ เปิดมุมมองใหม่ ๆ ในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีส่วนร่วม และมุ่งมั่นในการนำสิ่งที่เรียนรู้ไป ประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งในส่วนของการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความรับผิดชอบเป็นลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีตัวบ่งชี้หลายตัวที่สอดคล้องในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในตัวบ่งชี้ที่ 3 และ 4 ที่ผู้เรียนสามารถสรุปหลักการสำคัญและอธิบายรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งต้องเกิดจากการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่วนในด้านทักษะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกมีตัวบ่งชี้ที่ 6 สื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ และตัวบ่งชี้ที่ 9 เลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ในด้านเจตคติต่อการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก มีตัวบ่งชี้ที่ 6 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการ สอนศาสนา เป็นการแสวงหาองค์ความรู้ที่ต่อเนื่องและมากกว่าความรู้ที่ได้ในห้องเรียน ซึ่ง

สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 5) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในหลักการสำคัญคือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ และสอดคล้องกับไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553, น. 1) ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนเช่นกันว่า ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในด้านการสร้างองค์ความรู้ และความรู้เกิดจากประสบการณ์สร้างองค์ความรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพนอ พ่วงแพ (2561, น. 703-704) ที่ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะครูสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

ผลจากการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยองค์ประกอบที่ 1 มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 มี 8 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 3 มี 4 ตัวบ่งชี้ ซึ่งองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาสอดคล้องแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ซึ่ง อธิติณัฐ ตันติวิทิตพงษ์ (2558, น. 54) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนในการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงไว้ว่า ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ และสอดคล้องกับความหมายของการจัดการเรียนรู้ TPACK ที่ ราชบัณฑิตยสถาน (2558) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความสามารถบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชากับศาสตร์การสอนได้เหมาะสม สามารถผสานความรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเทคโนโลยี

นอกจากนี้ในส่วนของตัวบ่งชี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของกระทรวงศึกษาธิการ (2562, น.26) ที่ได้นำเสนอว่า ครูต้องออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิช ชัยมงคล (2556, น.65-66) ที่ได้กำหนดเป็นขอบเขตเนื้อหาตามองค์ประกอบของกลยุทธ์การพัฒนาครูผู้สอน ในด้านการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ในส่วนของบทบาทผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นที่ผสมผสานวิธีสอนที่หลากหลายผนวกเนื้อหาบทเทคโนโลยีทั้งในห้องเรียนและออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่างๆ ที่พัฒนาผู้เรียนตามความสนใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต และลงมือปฏิบัติจริงตามบริบทเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งตัวบ่งชี้หลายตัวได้แสดงถึงบทบาทของผู้สอนที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และคอยให้คำแนะนำทั้งตัวบ่งชี้ 3 ในด้านทักษะที่ผู้เรียนสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาสอนศาสนาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และในด้านเจตคติที่มีตัวบ่งชี้ที่ 1 คือ เปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้เรียน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่ผู้สอนแสดงบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 5) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2553, น. 1) และยังสอดคล้องกับ ไพศาล บรรจสุวรรณ์ (2561, น. 171-172) อธิบายว่าผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการจัดรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองและสรุปเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในความรู้ได้ด้วยตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Andelka and Rahaela (2014, p. 59) ที่พบผลการวิจัยว่าความพึงพอใจ ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ และการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ๆ จากประสบการณ์เดิม คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีวิธีและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา และผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 5) การประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ในความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ที่ชื่อว่า LANLA Model โดยเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ 6 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ 1) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) (Vygotsky, 1978; Kenneth, 1996; Bell, 1993; Devries, 1992; สำนักการศึกษา, 2551) 2) การจัดการเรียนรู้ TPACK (Mishra and Koehler, 2006; Shulman, 1986; Perkins, 1986; C.J. Lee and Kim, 2014; Brown and Cato, 2008) 3) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) (Kramer and Usher, 2011; Joseph A. Raelin, 2008; Martin and Hughes, 2009; Stirling et al., 2016; McLennan, B. and Keating, S., 2008; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) 4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hair et al.) (Bonk and Graham, 2006; Akyol and Garrison, 2008; Allen and Seaman, 2009; Garnham and Kaleta, 2008; Allan Babara, 2007; Debra and John, 2010) 5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (GBL) (Teed, 2004; เยาวพา เดชะคุปต์, 2546; สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545) 6) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal (วิชัยและมารุต, 2563; สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563) โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) และขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีทิศทางในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนในการสอนศาสนา ทั้งการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน และการปฏิบัติจริงในศาสนสถาน นอกจากนี้ยังสามารถนำรูปแบบมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับยุค New Normal ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีสอนซึ่งต้องใช้สื่อและเทคโนโลยีมากขึ้น แม้จะเจอวิกฤตการระบาดของ Covid-19 ระลอก 3 อย่างกระทันหันในระหว่างทำการทดลอง แต่ก็ยังสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ โดยฝึกปฏิบัติทั้งแบบ Blended Learning ในช่วงแรก และสอนแบบ Online เต็มรูปแบบในช่วงท้ายของการทดลองรวมทั้งการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริงตามบริบทของผู้เรียนที่แตกต่างกันได้

จุดเด่นอีกประการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model ที่พัฒนาขึ้น คือ รายละเอียดในแต่ละขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งนำสู่ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) ที่มีการนำผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้น สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ทบทวนและเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่การค้นหาคำถามใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพงษ์ แสงประเสริฐ (2560, น. 116) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนแรกคือ สร้างความสนใจให้คิด และยังคงสอดคล้องกับ กานต์ อัมพานนท์ (2561, น. 95) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและทบทวนความรู้เดิมเป็นขั้นตอนแรกเช่นกัน ดังนั้นขั้นตอนการนำผู้เรียนให้กระตือรือร้นจึงเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมผู้เรียน ทบทวนความรู้เดิมและเชื่อมโยงเข้าสู่ความรู้ใหม่ที่สร้างความสนใจให้เกิดความกระตือรือร้นในการนำเข้าสู่คำสอนในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายเหมาะสมกับคำสอนที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยมีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในคำสอนด้วยการตอบคำถามและตั้งคำถาม ร่วมกับการหาคำตอบ อาจมีการแบ่งกลุ่มอภิปราย เล่นเกมตอบคำถามจากคำสอน และร่วมสรุปเกมหรือกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบที่ใช้คำถามในการจัดการเรียนรู้ ทั้งงานวิจัยของ นางเยาว์ สมพิทยานุรักษ์ (2559, น. 115-116) ที่มีการตั้งคำถามและการแก้ปัญหาร่วมกันเป็นทักษะที่ใช้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ ญสกร ดวงพระเกษ (2560, น. 191-193) ที่มีหนึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกคือ การวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องใช้การตั้งคำถามและตอบคำถามในการวิเคราะห์ นอกจากนี้การใช้กิจกรรมเชิงรุก สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในขั้นคำสอนเชิงรุกนี้ ยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ อัมพานนท์ (2561, น. 95) ที่มีขั้นตอนการศึกษารวบรวมข้อมูลและการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นขั้นตอนหนึ่งในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น ดังนั้นขั้นคำสอนเชิงรุกจึงเป็นขั้นตอนที่เป็นหัวใจสำคัญที่ต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการของคำสอนอย่างแท้จริง จึงจะสามารถนำไปเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และเชื่อมโยงกับขั้นตอนต่อไปได้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้คำถาม สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ เกม และเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์และเหมาะสมกับคำสอน

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) เป็นขั้นตอนการประยุกต์ใช้โดยการปฏิบัติจริงจากคำสอนที่เหมาะสมกับวิถีใหม่ในยุค New Normal ทั้งความตั้งใจใหม่และการนำไปปฏิบัติในส่วนตัวหรือปฏิบัติร่วมกัน อาจจะทำในห้องเรียนหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2550, น. 183-185) ที่มีขั้นตอนการนำเสนอและการนำความรู้ไปใช้ ในส่วนของการเน้นการปฏิบัติจริงยัง

สอดคล้องกับ วรพงษ์ แสงประเสริฐ (2560, น. 116-118) ที่มีขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ และ นางเยาว์ สมพิทยานุรักษ์ (2559, น. 115-116) ที่มีขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ดังนั้นในขั้นตอนการประยุกต์ใช้ในยุค New Normal จึงเป็นขั้นตอนที่ต้องเน้นการปฏิบัติที่นำคำสอนไปใช้ ซึ่งคำสอนจะไม่เป็นเพียงคำสอนหรือหลักธรรมในศาสนาเท่านั้น แต่เป็นคำสอนที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริงในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันด้วย

ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) เป็นขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ ด้วยการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ อาจจะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม เช่น นำเสนอหน้าชั้น นำเสนอด้วยแผนผังความคิด วาดภาพ ผลงานผู้เรียน คลิปวิดีโอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกร ดวงพระเกษ (2560, น. 191-193) ที่มีขั้นสรุปในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น และ กานต์ อัมพานนท์ (2561, น. 95) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิชาวินัยความเป็นครูที่มีขั้นตอนของรูปแบบในการสรุปองค์ความรู้ โดยสรุปผลด้วยแผนผังการคิดร่วมกัน ดังนั้นการนำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้จึงเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดและทักษะการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับและยังเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อีกด้วย

ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) เป็นขั้นตอนที่เน้นการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงในรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย มีการประเมินผลร่วมกันตามจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนองค์ความรู้ใหม่จากคำสอนที่ได้รับและนำเสนอข้อเสนอแนะหรืออื่น ๆ ต่อการจัดการเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหลาย ๆ คนที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้ง ญัฐกร ดวงพระเกษ (2560, น. 191-193), สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2560, น. 140-143), กานต์ อัมพานนท์ (2561, น. 95), นางเยาว์ สมพิทยานุรักษ์ (2559, น. 115-116) และ เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560, น. 123) โดยอยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของแต่ละรูปแบบ ขั้นตอนการประเมินผลจึงเป็นขั้นตอนที่จำเป็นในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในช่วงท้ายที่การประเมินผลเพื่อทราบผล พัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง นอกจากนี้การประเมินผลยังไม่ได้เป็นเพียงหน้าที่ของผู้สอน แต่ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะได้ด้วย

จากผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องและมีความเหมาะสมของรูปแบบ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุดต่อการนำไปใช้ทดลอง เพราะได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับคุณสมบัติที่กำหนด และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะในบางประเด็นของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจึงส่งผลให้เกิดผลลัพธ์แก่ผู้เรียนตามจุดมุ่งหมาย

4. ผลการทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

4.1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาในภาพรวม พบว่าคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ เน้นการพัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น ที่ช่วยพัฒนาด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Constructivism) ที่มีหลายท่านที่ให้ความหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น Kenneth (1996, p. 131) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในข้อมูลใหม่ของแต่ละบุคคล โดยการเชื่อมโยงก่อนจะได้มาซึ่งความเข้าใจ ซึ่งให้ความหมายไปในแนวทางเดียวกับ Bell, 1993, อ้างถึงใน พรพรรณ พิงประยูรพงศ์ (2547, น. 64) ที่อธิบายเพิ่มเติมว่า การเรียนรู้ตามแนว Constructivism ว่าการเรียนรู้ไม่ใช่การเติมสมองที่ว่างเปล่าของผู้เรียนให้เต็ม แต่เป็นการเปลี่ยนหรือพัฒนาความคิดที่มีอยู่แล้วของผู้เรียน

นอกจากนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังเน้นการฝึกปฏิบัติที่ช่วยพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ที่มีผู้อธิบายความหมายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติ เช่น Joseph A. Raelin (2008, pp. 1-2) อธิบายว่าเป็นการผสมผสานการเรียนรู้ภาคทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติ การรวมความรู้กับประสบการณ์ เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติงาน และ Martin and Hughes (2009, p. 8) อธิบายไว้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้และผสมผสานความรู้ทางทฤษฎีที่ได้จากการเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการที่อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง (real world) และยังคงสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554, น. 51) ที่กล่าวว่า เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะในการทำงาน และทักษะ

เฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักประสบการณ์ที่แท้จริงของการทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 2-3) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองในองค์ประกอบที่สำคัญคือ การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และได้ฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบในแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่าง ๆ ทั้งงานวิจัยของ เพ็ญพนอ พ่วงแพ (2561, น. 703-704), สำราญ กำจัดภัย (2562, น. 151) และณัฐพร สุคติ (2561, น. 95-98) ซึ่งผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนรวมถึงสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูหรือนักศึกษาครูที่มีการพัฒนาที่ดีขึ้นทั้งด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะหรือเจตคติ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

หากพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cavide (2017, p. 127) ที่ได้ศึกษาผลของวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่อเจตคติของผู้เรียนที่พบว่า กลุ่มผู้เรียนที่จัดการเรียนรู้เชิงรุกมีเจตคติที่ดีกว่ากลุ่มผู้เรียนแบบดั้งเดิม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนในงานวิจัยนี้พบว่าผู้เรียนมีความประทับใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่แตกต่างจากการเรียนรู้แบบดั้งเดิม และอยากให้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้อย่างต่อเนื่องในการสอนศาสนา รวมถึงนำไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นต่อไป นอกจากนี้ในรายชื่อข้อที่มีระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มจากน้อยที่สุดมาเป็นระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากที่สุดหลังการจัดการเรียนรู้ คือ ข้อ 20) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำผู้เรียนให้กระตือรือร้น ขั้นคำสอนเชิงรุก ขั้นการประยุกต์ในยุค New Normal และขั้นประเมินผลร่วมกัน ซึ่งเป็นข้อที่อธิบายถึงขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ LANLA Model ที่ต้องมี 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจใหม่ที่นักศึกษาสอนศาสนาได้เรียนรู้โดยสามารถตอบได้ถูกต้องว่าเป็นข้อที่ผิดเพราะหายไป 1 ขั้นตอน แสดงว่านักศึกษาสามารถจดจำขั้นตอนของ LANLA Model ได้ดีจากการปรับเปลี่ยนขั้นตอนให้จดจำได้ง่ายขึ้น นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิดทำประกอบแต่ละขั้นตอน และใช้เกมในการช่วยจดจำด้วยความสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) ตามที่ ทิศนา

แชนมณี (2553, น. 365) กล่าวถึงความหมายของวิธีสอนโดยใช้เกมไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน และทำทหายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง และยังคงสอดคล้องกับ Plass J.L. et.al., 2015, อ้างถึงใน ธรรมนูญ นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์ (2559, น. 174) กล่าวถึงเกมว่าสามารถกระตุ้นเร้าความสนใจให้กับผู้เรียน และสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกไปกับบทเรียน

ส่วนในรายชื่อที่มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มจากน้อยที่สุดมาเป็นทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากที่สุดหลังการจัดการเรียนรู้มี 2 ข้อ คือ ข้อ 2) กำหนดจุดประสงค์ได้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และข้อ 5) ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการสอนศาสนา ซึ่งเป็น 2 ข้อที่มีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่องกันที่ต้องมีการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการสอนศาสนา ซึ่งการกำหนดจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของการทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นักศึกษาสอนศาสนาเห็นความสำคัญและปฏิบัติมากขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม Head Heart Hand ที่นำมาใช้ในการทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน และประเมินผลได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พระคริสตธรรมกรุงเทพ (ม.ป.ป., น. (50) ได้อธิบายถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้คริสเตียนศึกษา ในส่วนของการตั้งวัตถุประสงค์การสอนได้ประยุกต์จากทฤษฎีของ Bloom ที่ได้แบ่งวัตถุประสงค์การเรียนการสอน (Taxonomy) ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เจตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) โดยเปลี่ยนเป็น วัตถุประสงค์ 3H คือ Head Heart Hand และสอดคล้องกับ ศิริภัสสร กลิ่นสุทโท (2558, น. 27) ได้อธิบายการวางวัตถุประสงค์การสอนแบบ Head Heart Hand เพิ่มเติมไว้ว่า การวางวัตถุประสงค์ในแต่ละบทเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับกระบวนการเสริมสร้างฝ่ายจิตวิญญาณให้กับเด็กในคริสตจักร นอกจากนี้ในส่วนของการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนการสอนศาสนา ยังสอดคล้องกับ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ TPACK ที่Koehler and Mishra (2014: online) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบความรู้ด้านการสอน (Pedagogical Knowledge: PK) ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ครูมืออาชีพและนักศึกษาคูต้องมีความรู้ ความสามารถที่มีหนึ่งในจุดเน้นที่การพัฒนาแผนการสอน และสามารถนำแผนการสอนไปปฏิบัติได้จริง

จากผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังพบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นี้มากกว่าในวิชาหลักการสอน 1 ในภาคเรียนแรก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Cone of Learning ของ Dale ที่ชี้ว่าการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด เพราะทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ได้คงทนมากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Passive Learning) (ไพศาล บรรจสุวรรณ์, 2561, น. 171) และจากการสังเกตเป็นรายบุคคลยังพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจ ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ และมีข้อสังเกตในการประเมินผลในระหว่างเรียนที่พบว่าผู้เรียนบางคนที่ไม่ค่อยตั้งใจเรียนในภาคเรียนแรก ได้มีพัฒนาการและความกระตือรือร้นที่เห็นได้อย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของวินัยการเข้าห้องเรียน การส่งงานตรงเวลา และความรับผิดชอบในงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของผู้เรียนในทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่ผู้เรียนจะให้ความช่วยเหลือกันและกัน รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนเองทำอยู่ และที่ได้รับมอบหมาย ดังที่ หทัยชนันท์ กานต์การันยกุล (2556, น. 38) และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561, น. 38) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานในแนวทางของผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีวินัย มีความรับผิดชอบ และพร้อมจะเรียนรู้สิ่งใหม่ เช่น การตรงต่อเวลา นอกจากนี้การประเมินการสอบการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน แบบออนไลน์ และในคริสตจักรทั้งในระหว่างปลายสัปดาห์และช่วงปิดภาคเรียน พบว่า นักศึกษาทุกคนมีผลการประเมินในระดับดี และดีมาก แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งการจัดการเรียนรู้ในการสอนศาสนา ความกระตือรือร้น และความมีวินัย

4.2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าผู้สอนมีคะแนนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน การสอนศาสนาจึงจำเป็นต้องปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุค New Normal ผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาต้องปรับตัวในเรื่องสื่อและเทคโนโลยีที่ต้องเปิดใจเรียนรู้ และนำมาประยุกต์ใช้กับจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงการฝึกปฏิบัติและเน้นให้นักศึกษาสอนศาสนาเห็นความสำคัญและใช้สื่อเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของผู้สอนในแนวคิดการจัดการเรียนรู้ TPACK โดย Brown and Cato, 2008, อ้างถึงใน เรวณี เชาวรัตน์ (2558, น. 3) กล่าวถึง บทบาทผู้สอนไว้ว่า

ความท้าทายของผู้สอนยุคใหม่จึงอยู่ที่จะทำอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่แตกต่างกัน และ Grandgenett, 2008, อ้างถึงใน เรวณี เชาวรัตน์ (2558, น. 7) ได้ อธิบายถึงคุณสมบัติสำคัญประการแรกของผู้สอน คือต้องเปิดใจกว้างในการทดลองใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ และยังคงสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ จินดาบุรุษ (2560, น. 21) ได้นำเสนอบทบาทของผู้สอนที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ TPACK ไว้ว่า ครูในยุคการศึกษา 4.0 ต้องเป็นครูที่มี TPACK คือมี ความรู้ด้านเทคโนโลยี สามารถนำเนื้อหาสาระที่เตรียมไว้ ผสมกับความรู้อื่นที่ค้นคว้าผ่านระบบ เครือข่ายสารสนเทศ

ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับผู้สอนนักศึกษาสอน ศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของครู โดยเฉพาะครูยุคใหม่ในศตวรรษ ที่ 21 หรือครูที่ทันสมัย ทั้งงานวิจัยของ เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560, น. 123), Kiymet (2010, p. 167), Mohd (2017, p. 220) และ Olga (2012, p. 148) ที่มีเหตุผลไปในทิศทาง เดียวกันว่า สมรรถนะของครูหรือผู้สอนต้องเน้นเรื่อง การพัฒนาและใช้สื่อทางเทคโนโลยี ต้องมี ความสามารถในการใช้ข้อมูลและการสื่อสารทางเทคโนโลยี ซึ่งมีผลในการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้ของผู้สอน

นอกจากผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนาต้องมีทักษะทางด้านสื่อและเทคโนโลยีแล้ว ยังต้องส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนามีก้าวทันด้านนี้ด้วย เพราะจากการทดลองใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่านักศึกษาบางส่วนมีทัศนคติในแง่ลบต่อการใช้เทคโนโลยีในช่วงแรก แต่ เมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี หรือ platforms ใหม่ ๆ ตามแนวคิด TPACK และ New Normal โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เชี่ยวชาญเทคโนโลยีเป็นผู้ช่วยผู้สอนในการให้ คำแนะนำกับทุกคนในชั้นเรียน และให้เวลาในการฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีทั้งในห้องเรียนและ แสวงหาทักษะเพิ่มเติมนอกห้องเรียน ทำให้ทั้งผู้สอนและนักศึกษาพัฒนาการใช้เทคโนโลยีได้มาก ขึ้น นอกจากนี้การมีกลุ่ม Line ในวิชาที่ติดต่อกันระหว่างสัปดาห์ สามารถช่วยพัฒนาการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกในยุค New Normal ด้วย เพราะสามารถติดต่อกันได้ง่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งข้อมูลที่ น่าสนใจ ให้ดูคลิปวิดีโอก่อนเข้าชั้นเรียน รวมถึงการส่งงานที่มีการโหวตในรูปแบบต่างๆ ร่วมกัน สร้างความกระตือรือร้นให้นักศึกษาได้ดี และยังมีโปรแกรมต่าง ๆ ที่เป็นสื่อเทคโนโลยีที่เป็น ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้ง E-books ของสถาบันที่สามารถเผยแพร่ผลงานการสร้าง หลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกันของนักศึกษาในชั้นปี รวมถึงเกมออนไลน์ เช่น Kahoot สำหรับตอบคำถามทบทวนความรู้ เป็นที่ชื่นชอบของนักศึกษามาก ทำให้มีความกระตือรือร้นใน

การเรียนรู้ และยังมีนักศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการนำเสนอในวิชาอื่น ๆ และทำกิจกรรมทางศาสนาในหอพักด้วย

4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาสอนศาสนาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น พบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี และสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้นที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมที่บูรณาการกับความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Andelka and Rahaela (2014, p. 59) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในห้องเรียน ที่ใช้วิธีการสอนโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานที่เน้นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่มีการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการสร้างความรู้ใหม่ ๆ จากประสบการณ์เดิม ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน และในส่วนอื่น ๆ ด้วย

จากปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พบสถานการณ์การระบาดของ Covid-19 ในช่วงท้ายของการสอบการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ และสถาบันต้องปิดภาคการศึกษาที่กำหนด 1 สัปดาห์ ทำให้การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในช่วงท้ายของการดำเนินการทดลองค่อนข้างทำอย่างเร่งรีบ และต้องจัดเวลาเพิ่มที่ทำให้ นักศึกษารู้สึกเหนื่อย เพราะมีหลายวิชาที่ต้องเร่งจัดการเรียนรู้ในช่วงสัปดาห์สุดท้ายเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีงานแต่ละวิชาที่กำหนดส่งก่อนปิดภาคเรียนด้วย จึงอาจมีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียนที่ประเมินผลในสัปดาห์สุดท้ายนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สามารถนำไปใช้ในการขยายผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมในบริบทต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาไปใช้ ผู้สอนควรดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.1.1 ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมโดยการทำความเข้าใจหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อจะเข้าใจแต่ละขั้นตอน ลักษณะและวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

2.1.2 ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนและสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนได้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาที่ผู้เรียนเผชิญ เพื่อนำมาใช้ในการเลือกคำสอน การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ การประเมินผล และอื่น ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมากที่สุด

2.1.3 ผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์คำสอนในศาสนาหลังจากการวิเคราะห์ผู้เรียนที่ทำให้สามารถเลือกคำสอนที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยต้องเข้าใจหลักการและเนื้อหาคำสอนในศาสนาอย่างชัดเจนก่อน และต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอคำสอนให้น่าสนใจด้วยวิธีการ และสื่อเทคโนโลยีที่ผู้สอนต้องเปิดใจในการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ

2.1.4 ผู้สอนต้องจัดทำแผนการเรียนรู้เชิงรุกตั้งแต่การตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การคิดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละขั้นตอน การใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมถึงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับยุค New Normal

2.2 ระหว่างการดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2.1 ระหว่างการดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนต้องไม่ลืมบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คอยกระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และได้แสดงความคิดเห็นให้มากและทั่วถึง รวมทั้งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และในสถานที่จริงในการสอนศาสนาในบริบทของผู้เรียน

2.2.2 อีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้สอนควรมีคือการเป็นผู้ฝึกและเป็นพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) ให้กับผู้เรียน ทั้งในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน ที่ผู้เรียนสามารถขอคำปรึกษาและแนะนำจากผู้สอนได้เสมอ รวมถึงในออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถพบผู้สอนได้สะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ในการฝึกปฏิบัติการสอนศาสนาทั้งในห้องเรียนและในคริสตจักร ผู้เรียนควรจะได้รับเตรียมตัวที่ดีจากผู้สอนทั้งการแนะนำ การรับฟัง และการให้

ความช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจหลักการและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรายบุคคล และปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2.3 ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผู้สอนควรเน้นการใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแพลตฟอร์มต่างๆ โดยเปิดใจเรียนรู้ ศึกษา และแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับยุค New Normal และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอสื่อ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.2.4 ตลอดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผู้สอนควรสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้นและมีความสุขในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ในการปฏิบัติจริงในบริบทของผู้เรียนด้วย รวมถึงการสร้างบรรยากาศของความปลอดภัยในแสดงความคิดเห็นที่ทำให้ทุกคนอยากมีส่วนร่วม มีการรับฟังและการยอมรับที่ดีโดยไม่มี การนำไปพูดต่ออย่างไม่เหมาะสม

2.3 หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3.1 ภายหลังจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทุกครั้ง รวมถึงการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน และในคริสตจักรตามบริบทจริงของผู้เรียน ผู้สอนควรเน้นให้มีการบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้ และข้อสังเกตอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป และพัฒนาตนเองในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนาตามวัตถุประสงค์ได้

2.3.2 ผู้สอนควรมีการติดตามผลจากความตั้งใจในวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะมีการนำคำสอนที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ หรือปฏิบัติจริงในระหว่างสัปดาห์ โดยให้โอกาสนำเสนอครั้งต่อไปในต้นชั่วโมงเพื่อสะท้อนผลและประเมินการปฏิบัติ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะนำไปปฏิบัติจริง แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และสามารถพัฒนาการปฏิบัติของผู้เรียนได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสอนศาสนาคริสต์เท่านั้น ซึ่งเป็นนักศึกษาในสถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพที่มีระบบการศึกษาที่เตรียมผู้สอนศาสนาโดยเฉพาะ ในงานวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสอนศาสนาอื่น ๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เหมาะกับบริบทของ

จัดการเรียนรู้ของแต่ละศาสนา เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนาที่หลากหลายมากขึ้น

2. การต่อยอดจากงานวิจัยควรมีการพัฒนารูปแบบให้เป็นหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับการสอนศาสนา โดยอาจจะมีหลักสูตรในหลากหลายวัยหรือกลุ่มที่แตกต่าง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในศาสนสถาน เช่น คริสตจักร องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนศาสนา เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนามีความจำเป็นต่อทุกกลุ่มวัยในการเรียนรู้เรื่องศาสนาที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่จำเป็นต้องนำสื่อและเทคโนโลยีมาช่วยในการสอนศาสนา เพื่อให้คำสอนมีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตจริง

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยขยายผลหรือติดตามผลนักศึกษาสอนศาสนาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งด้านความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่เจอในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้

4. การวิจัยครั้งต่อไปที่น่าสนใจศึกษา คือความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางคุณธรรมจริยธรรมจากคำสอนในศาสนา ซึ่งควรเป็นคุณลักษณะที่อยากให้เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร เพื่อการออกแบบการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

บรรณานุกรม

- Akyol, Z., & Garrison, D. R. (2008). The development of a Community of Inquiry over time in an online course: Understanding the progression and integration of social, cognitive and teaching Presence. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 12(3-4), 3-22.
- Allan Babara. (2007). *Blended learning: tools for teaching and training*. London: Facet Publishing.
- Allen, E., & Seaman, J. (2009). *Learning on Demand: Online Education in the United States*. U.S.A: Sloan Consortium, 2010. Curtis, J. Bonk; Charles, R.
- Andelka, P., & Rahaela, V. (2014). Active Learning in Classrooms. *Život i škola*, 31(1), 59-75.
- Arends, R. I. (1997). *Classroom Instruction and Management* (Edited by Martin Fishbein). New York: Willey.
- Bonk, & Graham. (2006). *The Handbook of Blended Learning environments: Global Perspectives, Local Designs*. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2006). *Handbook of blended learning: Global Perspectives*. San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.
- Bonk, C. J., & Ray, G. C. (2006). *Handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing.
- Carter, V. G. (1973). *Dictionary of Education*. United States of America: Kingsport.
- Cavide, D. (2017, October). The Effect of Active Learning Approach on Attitudes of 7th Grade Students. *International Journal of Instruction*, 10(4), 129-144.
- Clark, R., Lin, J. et al. (1991). *Christian Education: Foundations for the Future*. Chicago: IL: Moody.
- Debra, B., & John, B. (2010). Getting Started With Blended Learning Griffith Institute for Higher Education. Griffith University. Australia.
- https://www.griffith.edu.au/_data/assets/pdf_file/0004/267178/Getting_started_with_blended_learning_guide.pdf

- Garrison, D., & Vaughan, N. (2008). *Blended Learning in Higher Education: Framework, Principle and Guideline*. Sanfrancisco: Jossey-Bass.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2018). *Multivariate data analysis* (8 Ed.). Boston: Cengage.
- Januszewski, A., & Molenda, M. (2008). *Educational Technology: a Definition with Commentary*. New York: Taylor & Francis Group.
- Jimoyiannis, A. (2010). *Developing a Technological Pedagogical Content Knowledge Framework for Science Education : Implications of a Teacher Trainers' Preparation Program*. Paper presented at the Proceedings of Informing Science & IT Education Conference (InSITE).
- Joseph A. Raelin. (2008). *Work-Based Learning*. John Wiley & Sons, Inc.: Published by Jossey-Bass.
- Joyce, B., & Weil, M. (1986). *Models of Teaching*. London: Prentice- Hall.
- Joyce, B., & Weil, M. (1992). *Models of Teaching*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice- Hall.
- Kelvin Kruse. (2008). Introduction to instructional design and the ADDIE model. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/9dde/73651c087216677a930f1f5c2df02de6a5f9.pdf>
- Kenneth, H. (1996). *Methods and Strategies for Teaching in Secondary and Middle School*. USA: Longman Publishers.
- Kiymet, S. (2010). Teachers' Competencies. *Cultura. International Journal of Philosophy of Culture and Axiology*, 7(1), 167-175.
- Koehler, M. (2011). TPACK-Technological Pedagogical Content Knowledge. www.tpck.org
- Koehler, M. J., & Mishra, P. (2008). *Introducing TPCK. In Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPCK) for Educators. The AACTE Committee on Innovation and Technology*. New York: Routledge.
- Kramer, M., & Usher, A. (2011). *Work-integrated Learning and Career-Ready Students: Examining the Evidence*. Toronto: Higher Education strategy Associates. WACE

- 17th World Conference on Cooperative and Work-integrated Education, June 14-17, 2011 Drexel University. Philadelphia: Conference Proceedings.
- Marlowe, B. A., & Page, M. L. (2005). *Creating and sustaining the constructivist classroom*. Thousand Oaks, Calif.: Corwin Press.
- Martin, A., & Hughes, H. (2009). *How to Make the Most of Work integrated Learning: A Guide for Students, Lecturers & Supervisors*. Palmerton North, New Zealand: Massey University.
- McLennan, B., & Keating, S. (2008). "Work-Integrated Learning (WIL) in Australian Universities: The Challenges of Mainstreaming WIL". In *ALTC NAGCAS National Symposium*. Melbourne.
- Mishra, P., & Koehler, M. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge : A Framework for Teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1029.
- Mohd, F. B. A. (2017). Teachers' Competencies in Teaching and Learning History. *Open Journal of Social Sciences*, 5, 220-228.
- Moskal, P. D. (2005). Higher education, blended learning, and the generations: Knowledge is power: No more. In *J. Bourne & J.C. Moore (Eds.) Elements of Quality Online Education: Engaging Communities*.
- Olga, N. (2012). The Competencies of The Modern Teacher. *Bulgarian Comparative Education Society*, 148-154.
- Päivi, V. (2017). Active Learning and Self-Regulation Enhance Student Teachers' Professional Competences. *Australian Journal of Teacher Education*, 42(12), 1-20.
- Powers, P. B. (1996). *Christian Education Handbook A Revised and Completely Updated Edition*. America: Broadman & Holman.
- Saylor, J. G., Alexander, W., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational researcher*, 15(2), 4-14.
- Singh, H. (2003, June). Building Effective Blended Learning Programs. *Education and Technology*, 43(6), 51-54.

- Tye, K. B. (2000). *Basics of Christian Education*. Massachusetts: Clearance Center.
- Workpoint Today. (2563). ะไรๆ ก็ 'New Normal' แท้จริงแล้ว 'New Normal' คืออะไร? สืบค้นจาก <https://workpointtoday.com/new-normal-covid19-newworld/>
- กรกต ชำบัณทิต. (2556, พฤษภาคม-สิงหาคม). ยุทธศาสตร์การเผยแพร่พระพุทธานุชาตนาเชิงรุก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 7(2), 55.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). 'New Normal' คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเราสู่ชีวิต 'ปกติวิถีใหม่'! สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>
- กานต์ อัมพานนท์. (2561, กรกฎาคม – ธันวาคม). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมทักษะการคิด วิชาคือความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 20 (2), 95.
- เขมรัฐ ทรงอยู่. (2558). ความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal). สืบค้นจาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/1313>
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ม.ป.ป.). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จิรายุทธิ อ่อนศรี. (ม.ป.ป.). บทความ Active Learning สู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.
- จุฑามาศ เพิ่มพูนเจริญยศ. (2561). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านห้องเรียนอัจฉริยะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลไทรโยค. (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีปทุม).
- เจ็ดศักดิ์ ชุมนุช. (2540). “นิตรมิตรนิยม-ทฤษฎีการสร้างความรู้โดยผู้เรียน” คู่มือฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยชาญ ก้องกังวาลโชค. (2548). ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนวันอาทิตย์ในคริสต์จักร กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, .
- เชาวรัตน์ เตมียกุล. (2552). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของครูสังกัดสำนักงาน

- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553, พฤศจิกายน). Active Learning. ข่าวสารวิชาการเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 1.
- ณัฐกร ดวงพระเกษ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐภา นาคะสันต์และชวณัฐ นาคะสันต์. (2559, กันยายน - ธันวาคม). บทที่ 8 เกม: นวัตกรรมเพื่อการศึกษาเชิงสร้างสรรค์. วารสารร่วมพฤษฯ มหาวิทยาลัยเกริก, 34 (3), 173-175.
- ณัฐธิดา ภูจีบ. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูทัศนศิลป์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณัฐพร สุดดี. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิธีทัศนศิลป์แบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในการสอนกีฬาพื้นเมืองไทยสำหรับนิสิตครู. (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุสิต ขาวเหลือง. (2560). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์: โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้จากการทำงานเป็นฐานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก.
- ทรงพล ทิรวย. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิเวศวิทยาเบื้องต้นระหว่างการเรียนรู้แบบผสมผสานกับการเรียนแบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระราชานุรักษ์อุปถัมภ์วิทยา สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560, กรกฎาคม - ธันวาคม). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0 วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 7(2), 14-29.
- ทิตนา เขมมณี. (2550). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา เขมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา เขมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิ์ภาพ. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพพิมพ์.

ทีมข่าวสังคมไทยพีบีเอส. (29 มกราคม 2561). ผลสำรวจพบคนไทยไม่นับถือศาสนาว่า 1,100 ล้านคน

ทั่วโลก. ข่าวไทยพีบีเอส. สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th/content/269750>

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2560, ตุลาคม – ธันวาคม). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี ในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดน ไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19 (4), 123.

ธนกร ชันทเขตต์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยเน้นคุณลักษณะการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนิสิตระดับอุดมศึกษา. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธัญมา หลายพัฒน์. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตหลักสูตรการศึกษาดุสิตศึกษาศาสตร์ศึกษา. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นงเยาว์ สมพิทยานุรักษ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนแนะเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูพยาบาล. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เนาวนิตย์ สงคราม. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อการสร้างองค์ความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์บัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัญญัติอักษร. (2563). การเรียนรู้ใหม่ ในวิถี New Normal. สืบค้นจาก

<https://www.aksorn.com/new-normal-1>

บัณฑิต ด้ตรวิโรจน์. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู. (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2540). ทฤษฎีและแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2558). โครงการพัฒนาทักษะเสริมความเป็นครู กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประยูร โมทะจิตร. (2536). การจัดตั้งคริสเตียนศึกษาในคริสตจักรเมืองใหญ่. (ศาสนศาสตร์บัณฑิต).
สถาบันวิทยาลัยพระคริสตธรรมกรุงเทพ.
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม และคนอื่นๆ. (2547). 175 ปีพันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย (1828-2003). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประชุมทอง.
- พรพรรณ พึ่งประยูรพงศ์. (2547). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. (ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระคริสตธรรมกรุงเทพ. (ม.ป.ป.). หลักการสอน 1. กรุงเทพฯ: พระคริสตธรรมกรุงเทพ.
- พระปลัดสาธิต อมโร (จินดารอง). (2558). ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนประถมศึกษา ปีที่ ๖ เขตบางคอแหลม สังกัดกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมชาย กลิ่นจันทร์. (2559, มกราคม-เมษายน). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา: การพัฒนารูปแบบและวิธีการเชิงรุกของคณะสงฆ์ไทย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(1), 207.
- พระมหาอภิรักษ์ นนุภาณี (คำหารพล). (2562, พฤษภาคม). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สาระหน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 6(3), 1148-1149.
- พระอธิการกัณฑ์ จันทวิไล (ศรีไส). (2559, มกราคม - เมษายน). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(1), 49-51.
- เพ็ญพนา พ่วงแพ. (2561, พฤษภาคม – สิงหาคม). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูสังคม สำหรับนักศึกษาวิชาศึกษาศาสตร์. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11 (2), 703-704.
- ไพศาล บรรจสุวรรณ์. (2561, มกราคม-มิถุนายน). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ในการยกระดับความรู้สู่ความเข้าใจการเมืองและประชาธิปไตยในเชิงเปรียบเทียบ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 8(1), 171-172.

- ภิญญาพัชญ์ ปลาภัตทอง. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุุษาฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2548). การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์ สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ค. (2558). คู่มือการจัดการเรียนรู้ "Active Learning (AL) for Huso at KPRU" กำแพงเพชร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มูฮำมัดนาเซ สามะ. (2552). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2552). การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2546). เกมและการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2558). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.
- เวณีย์ เขาวรัตน์. (2558, มกราคม - มิถุนายน). การนำแนวคิดที่แตกไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. ครูสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 6(1), 1-13.
- ดิณี จุตระกุล. (2552). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนคริสเตียนศึกษาในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนคริสเตียนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย. (ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรวงษ์ แสงประเสริฐ. (2560, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18 (1), 116-118.

- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรัตต์ อินทสระ. (2562). “เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเล่น” (*Game Based Learning The Latest Trend Education 2019*) เอกสารประกอบการอบรมและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- วัฒน์พร ระวังทุกข์. (2542). แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา หงสกุล. (2561). การจัดการเชิงรุกในยุคไทยแลนด์ 4.0 (การประชุมวิชาการเสนอผลงานระดับชาติ Graduate School Conference 2018).
- วาเลน ดุลยากร. (2560). การพัฒนารูปแบบวิถีทัศน์สะท้อนคิดออนไลน์ในกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันตามกรอบแนวคิดที่แพคเพื่อส่งเสริมความสามารถการบูรณาการไอซีทีในการสอน. (ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2561). เอกสาร *Academic Update* ลำดับที่ 7/2561 วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2561. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2563). *New normal* ทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริประภา ศรีสุพรรณ. (2561). การพัฒนารูปแบบเพื่อส่งเสริมความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยีสำหรับนักศึกษาครุสาขาวิทยาศาสตร์. (ปริญญาโท ปริญญาโทการศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริภัสสร กลิ่นสุทโท. (2558). โครงการ (*Project Paper*) “คู่มือการจัดตั้งคริสตจักรเด็ก”. (ปริญญาโทหลักสูตรบริหารพันธกิจคริสเตียน). พระคริสตธรรมกรุงเทพ.
- ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี. (2555, ตุลาคม 2554 - มกราคม 2555). บทความปริทัศน์ การเรียนแบบผสมผสาน และการประยุกต์ใช้ Blended Learning and Its Applications. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 11(1), 2.
- ศูนย์สหกิจ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา. (ม.ป.ป.). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน. In. สืบค้นจาก <http://office.cpu.ac.th/cooperative/file/WiL-CHAOPRAYA-UNIVERSITY.pdf>
- ไศรดา แก้วภักดี. (2544). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาสำหรับครูปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สมใจ รักษาศรี. (2559). คริสเตียนศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: มุลินนิธสถาบันครอบครัวไทย.
- สำนักงานการศึกษา. (2551). เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีสรรคนิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (*Active Learning*) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). คู่มือการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: เครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษาภาคใต้ตอนบน.
- สำนักงานพระสอนศีลธรรม. (ม.ป.ป.). โครงการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับพระสอนศีลธรรม หลักสูตรการสอนพระพุทธศาสนาแบบใฝ่รู้ (*Active Learning*) บูรณาการไตรสิกขา เพื่อพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในสังคมยุคปัจจุบัน. In.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2561). (ร่าง) มาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ฐานสมรรถนะของคุรุสภา. สืบค้นจาก <http://www.local.moi.go.th/2009/pdf/ksp1.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (*Work-Integrated Learning*) โดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ การเรียนรู้กับการทำงาน (*Work-Integrated Learning*) ในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการ

เรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

กรุงเทพฯ: บริษัทนาเพรส จำกัด.

สำราญ กำจัดภัย. (2562, มกราคม-เมษายน). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูในการเตรียมฝึกปฏิบัติการสอนโดยใช้การเสริมสร้างพลังและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์, 14 (1), 151.

สุพิช ชัยมงคล. (2556, มกราคม-มิถุนายน). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 10(18), 61-71.

สุภัทรา ภูษิตรัตน์วาลี. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้. (ปริญาญการศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุมาลี แซ่ว่าง. (2528). การวิจัยบทบาทของศิษยาภิบาลต่อคริสเตียนศึกษา. (ศาสนาศาสตร์บัณฑิต). สถาบันคริสตศาสนศาสตร์.

สุเมธ แยมมุ่น. (2547). สหกิจศึกษา: รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาระบบความคิด. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563). โลกเปลี่ยน คนปรับ เตรียมคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโลกหลังโควิด-19. กรุงเทพฯ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

สุวิทย์ ไวยกุล. (2559). การพัฒนารูปแบบการออกแบบเลิร์นนิ่งออบเจกตบนแท็บเล็ตโดยใช้เกมเป็นฐานช่วยนักเรียนที่มีการช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมทัศนคติทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนคณิตศาสตร์. (ปริญญาครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หทัยชนันท์ กานต์การันยกุล. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพตามแนวคิดทฤษฎีคอนสแตนต์วิชั่นเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อภิชาติ พูลศักดิ์วีรสาร. (ม.ป.ป.). คริสเตียนศึกษา โครงร่างประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: พระคริสตธรรมกรุงเทพ.

อภิชาติ อนุกุลเวช. (2555). Blended learning การเรียนรู้แบบผสมผสาน. สืบค้นจาก

<https://abhichat.wordpress.com/2012/04/24/blended-learning->

[%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B8%9C%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%9C%E0%B8%AA%E0%B8%B2/](#)

- อรญา อำนางเจริญพร. (2555). รูปแบบการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้และเพื่อนผู้เชี่ยวชาญผ่านวิกิ สำหรับนิสิตนักศึกษาครู. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลงกต ยะไวทย์ และคณะ. (2562). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยการสร้างสภาวะแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยการทำงานในสภาพจริง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อัจฉรา เปรมปรีดา. (2558). ผลของการใช้เกมและการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) ประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติด้านพหุวัฒนธรรมเรื่องระบบร่างกายมนุษย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรี ในศตวรรษที่ 21. (ปริญญาโทปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อิทธิณัฐ ตันติวิทิตพงศ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะแบบผสมผสานโดยเน้นการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษาสาขาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. (ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อิรพิน หะยีมะ. (2559). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) จังหวัดนราธิวาส (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- 1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล
- 1.2 ศาสตราจารย์ ดร.สตีฟ เทเลอร์
- 1.3 ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พูลศักดิ์วีรสาร
- 1.4 อาจารย์ ดร. กนก จันทรา (อาจารย์สาธิตชำนาญการ)
- 1.5 อาจารย์ ดร.ปองทิพย์ เทพอารีย์

2. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- 2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี
- 2.2 อาจารย์สมโพธิ นิลผล
- 2.3 อาจารย์อภิสร ลิมดำรงค์ชิต
- 2.4 อาจารย์จุฑารัตน์ ชูเกียรติวงศ์กุล
- 2.5 อาจารย์รวิยา จิตตพริยสกุล

3. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- 3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เชื้อชัย
- 3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์เศวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ
- 3.3 ศาสตราจารย์สมชาย ส่องทางธรรม

4. รายนามผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

- 4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง
- 4.2 อาจารย์ ดร.เดวิด ฆาง
- 4.3 อาจารย์จรรยาศรี แจบไธสง (นักวิชาการศึกษานำวิทยานิพนธ์)

5. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบประเมินความพึงพอใจ

- 1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล
- 1.2 ศาสตราจารย์ ดร.สตีฟ เทเลอร์
- 1.3 ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พูลศักดิ์วีรสาร

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการสังเกตพฤติกรรม	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
1. มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	กระตือรือร้นในการเรียนรู้ ตั้งแต่ต้นจนจบในทุกกิจกรรม และมีความเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้	กระตือรือร้นในการเรียนรู้ พอสมควร หรือ กระตือรือร้นเฉพาะในบางช่วงของกิจกรรมที่สนใจเท่านั้น	กระตือรือร้นในการเรียนรู้น้อย ไม่ค่อยพร้อมที่จะเรียนตั้งแต่ต้น ดูง่วงและไม่ค่อยสนใจกับกิจกรรมใดๆ
2. มีส่วนร่วมในการเรียนรู้	แสดงความคิดเห็นและตอบคำถามในการเรียนรู้ได้ดี มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมอย่างตั้งใจ	แสดงความคิดเห็นและตอบคำถามบ้าง มีส่วนร่วมในกิจกรรม พอสมควร ต้องได้รับการกระตุ้นในบางครั้ง	เงียบไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยแม้มีการกระตุ้น
3. สร้างความรู้ด้วยตนเอง	แสวงหาและค้นพบความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ดี และมีความตั้งใจอยากจะนำไปประยุกต์ใช้จริง	แสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ดี แม้ไม่ค้นพบความรู้ใหม่ที่ควรแต่ก็พยายามจะนำไปประยุกต์ใช้จริง	รอรับความรู้และคำตอบจากผู้สอนเป็นหลัก และไม่แสดงถึงการนำไปประยุกต์ใช้จริงเท่าที่ควร
4. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	แสดงพฤติกรรมอันก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในชั้นและผู้สอน ทั้งสีหน้าท่าทาง การตอบสนอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างมีความสุข	แสดงพฤติกรรมอันก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและผู้สอน เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องเพียงบางคน	แสดงพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นน้อย อยู่เงียบๆ ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส ดูไม่ค่อยมีความสุขในการเรียนรู้
5. สรุปและประเมินอย่างสร้างสรรค์	สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ได้ดี อย่างสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในการประเมินตามสภาพจริงทั้งส่วนตัวและส่วนรวม	สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ได้ตามเกณฑ์ และมีส่วนร่วมในการประเมินทั้งส่วนตัวและส่วนรวมแม้ไม่ค่อยตรงกับสภาพจริง	สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการประเมินบ้าง แม้ว่าจะยังไม่ได้ตามเกณฑ์ที่ควรจะเป็น

แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning's Plan)

หัวข้อ		พระคำ	
ชั้น	เวลา	วันที่สอน	ผู้สอน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง:

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. (Head):

2. (Heart):

3. (Hand):

สื่อการจัดการเรียนรู้:

ขั้นตอนการเรียนรู้ LANLA Model “5 ส.ร่าเริง”

“นำ คำสอน สู่การประยุกต์ สรุปลง และประเมินอย่างกระตือรือร้น”

ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) : สนุกในการนำ

ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) : สุขใจในคำสอน

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) : สมัยใหม่ในการใช้

ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) : สร้างสรรค์ในการสรุป

ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) : สะท้อนในการประเมิน

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ :

แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในห้องเรียน

ชื่อผู้สอน..... หัวข้อ.....

ชั้นของผู้เรียน..... วันที่สอน.....

ลำดับ	เกณฑ์การพิจารณา	ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุงบ้าง	ต้องปรับปรุงมาก
1.	บุคลิกภาพและการแสดงออก					
	ความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
	จัดการเรียนรู้ด้วยความมั่นใจ/ เป็นธรรมชาติ					
	ความคล่องตัวในการใช้อุปกรณ์					
2.	สาระและจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง					
	Head มีจุดประสงค์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม					
	Heart มีจุดประสงค์ด้านจิตใจ เจตคติ หรือความตั้งใจที่ดี					
	Hand มีจุดประสงค์ในทางปฏิบัติ มีการฝึก หรือนำไปใช้					
	มีความคิดหลักของคำสอนที่ชัดเจน					
	ถูกต้องตามพระคัมภีร์					
3.	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ LANLA Model					
	ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning) : สนุกในการนำ					
	ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) : สุขใจในคำสอน					
	ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) : สมัยใหม่ในการใช้					
	ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) : สร้างสรรค์ในการสรุป					
	ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) : สะท้อนในการประเมิน					
4.	การใช้ภาษาและเสียง					
	ถ้อยคำกระชับ ได้ความเด่น					
	เลือกใช้ศัพท์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
	ความดัง/ ค่อย					
	จังหวะ/ อัตราความเร็ว					
	ลีลาของเสียงเหมาะกับเรื่องและวัยผู้เรียน					
5.	การใช้สายตาและสีหน้า					
	มีการประสานตากับผู้เรียน					
	ยิ้มแย้มแจ่มใส					

แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ชื่อผู้สอน ..... หัวข้อ.....

ชั้น..... จำนวน.....คน วันที่.....สถานที่.....

ลำดับ	เกณฑ์การพิจารณา	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	หมายเหตุ
1	บุคลิก ท่าทางและการแสดงออก					
2	หัวข้อและเนื้อหาที่จัดการเรียนรู้					
3	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้					
4	การใช้ภาษาและเสียง					
5	การใช้สายตาและสีหน้า					
6	การใช้เวลาในแต่ละช่วงและจัดการเรียนรู้ได้ครบ					
7	สื่อ/ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้					
8	เป็นประโยชน์และนำไปปฏิบัติได้					
9	ความเข้าใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน					
10	ความประทับใจในการจัดการเรียนรู้					

(ขอขอบคุณที่ท่านช่วยประเมินผลนักศึกษาในการจัดการเรียนรู้ เพราะจะเป็นการช่วยให้นักศึกษาได้

ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น)

การประเมินโดยภาพรวม ดีมาก ดี พอใช้ ควรปรับปรุง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ชื่อผู้ประเมิน..... ตำแหน่ง/หน้าที่ .....

ใบงานที่ 1 ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ชอบและไม่ชอบ

ผู้ร่วมอภิปราย.....

ใบงานที่ 2 วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้ในการสอนคริสเตียนศึกษาของ.....

รูปแบบที่ 1 .....

วิธีการจัดการเรียนรู้.....

.....

ผลที่ได้รับ.....

.....

รูปแบบที่ 2.....

วิธีการจัดการเรียนรู้.....

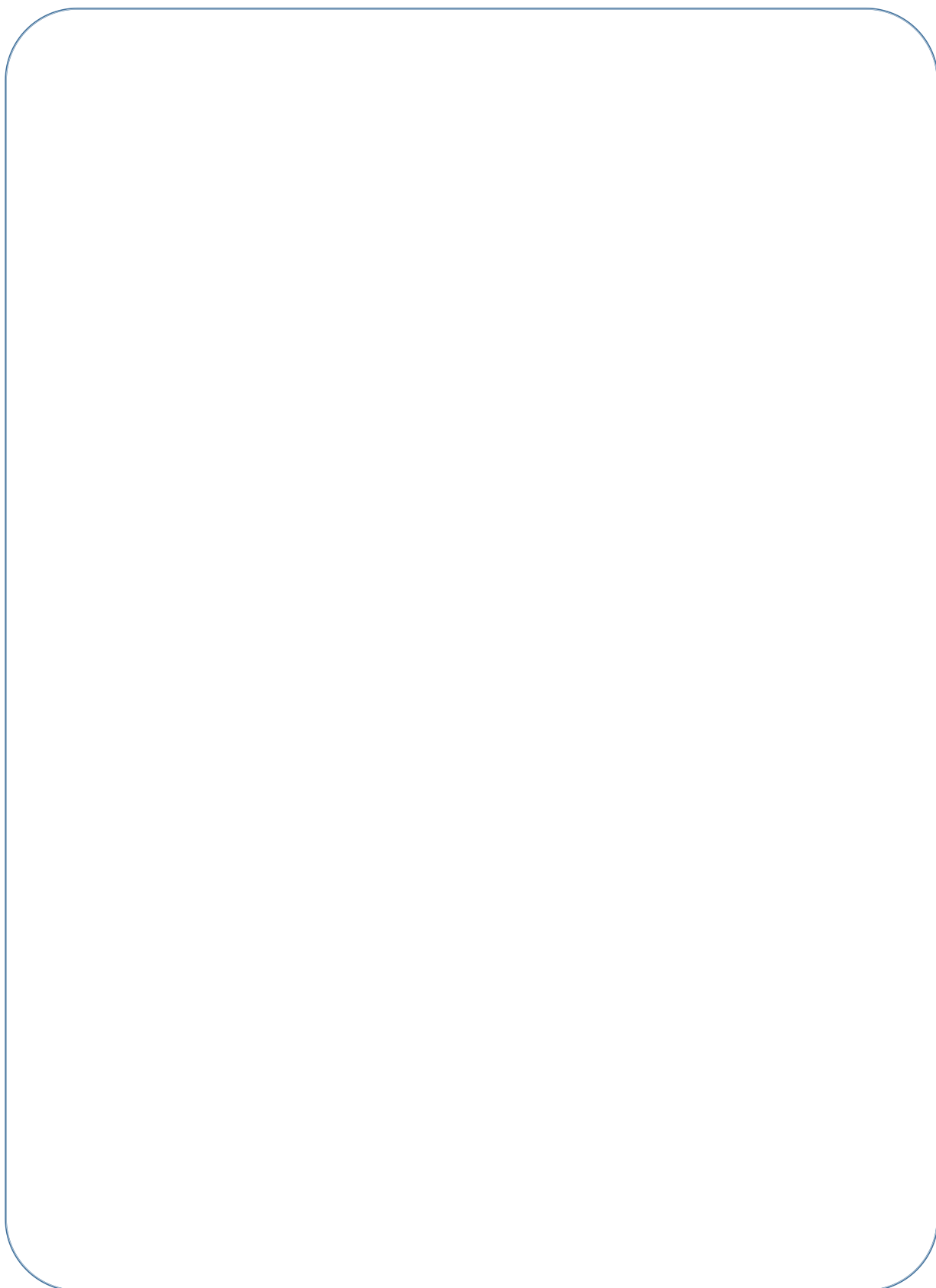
.....

ผลที่ได้รับ.....

.....

.....

ใบงานที่ 3 แผนผังความคิด Active Learning

ใบงานที่ 4 ทฤษฎีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

การวางแผนหลักสูตรคริสเตียนศึกษาเชิงรุก

ระดับชั้น.....

ผู้รับผิดชอบ.....

หัวข้อเรื่อง.....

แนวคิดหลัก.....

.....

.....

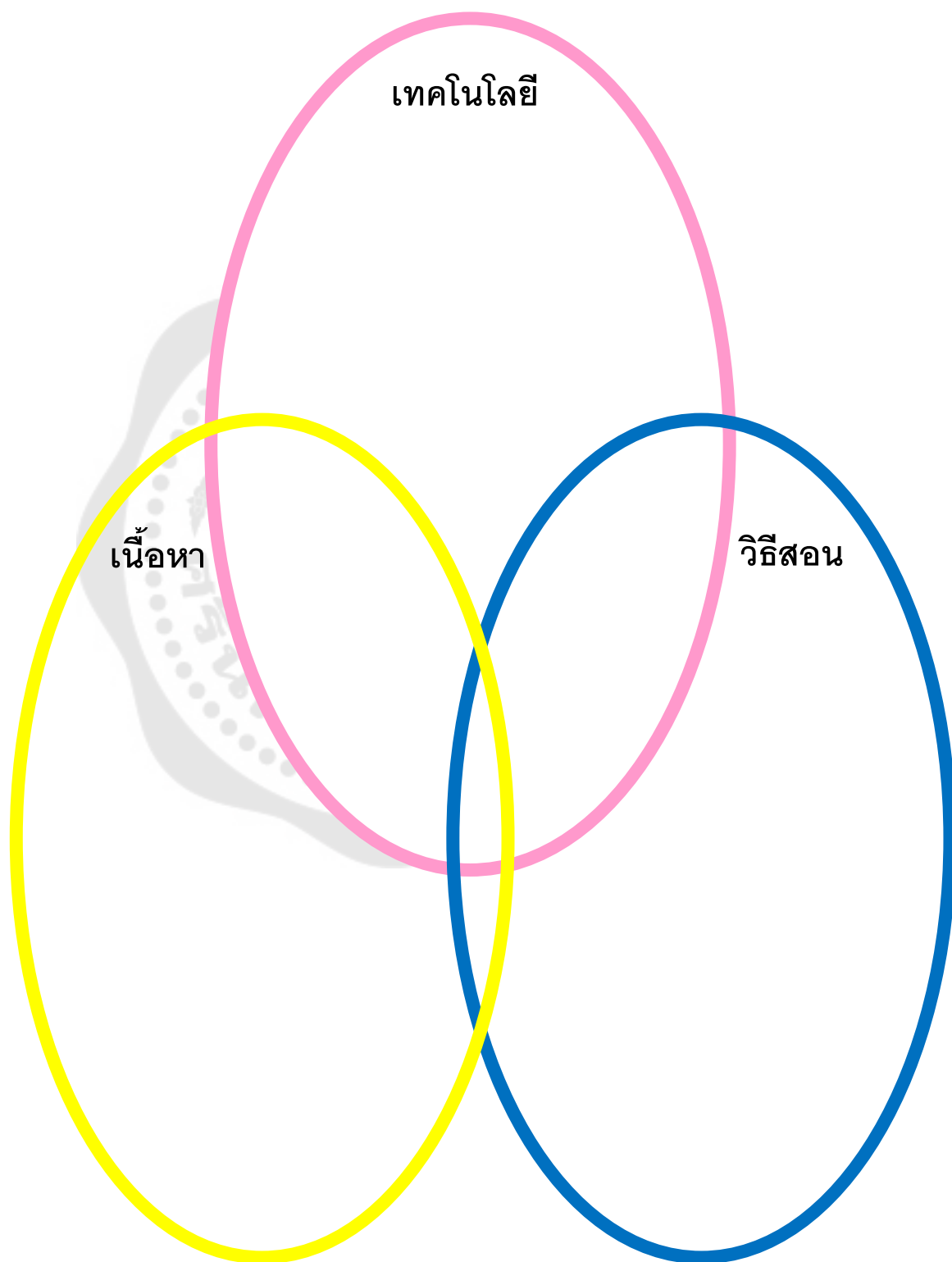
.....

หัวข้อรอง

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....

ใบงานที่ 5 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ TPACK

ของ.....

ใบงานที่ 7 สรุปความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สรุปความเข้าใจในหัวข้อต่อไปนี้อย่างละเอียดตามความเข้าใจของตนเอง

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก .....

.....

2. ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก .....

.....

3. บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก .....

.....

4. บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก .....

.....

5. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย..... องค์ประกอบ
รายละเอียดดังนี้

5.1 .....

.....

5.2 .....

.....

5.3 .....

.....

5.4 .....

.....

5.5 .....

.....

คู่มือการใช้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

คู่มือการใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

บทนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาสอนศาสนาฉบับนี้ เป็นเอกสารที่อธิบายรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น เพื่อผู้ที่ต้องการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ที่ต้องศึกษาและจัดเตรียมเพื่อให้การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้ที่ต้องการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ไปใช้ควรศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เข้าใจชัดเจนก่อน ซึ่งคู่มือฉบับนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
  - 4.1 หลักการ
  - 4.2 วัตถุประสงค์
  - 4.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้
  - 4.4 การประเมินผล
5. แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ปัจจุบันการนับถือศาสนามีน้อยลงมาก ซึ่งจากการสำรวจขององค์กรพิว (ทีมข่าว สังคมไทยพีบีเอส, 29 มกราคม 2561) ได้เปิดเผยผลการสำรวจ จำนวนคนที่ไม่นับถือศาสนาทั่วโลกมีจำนวนถึง 1,100 ล้าน ส่วนประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 จากผลการสำรวจดังกล่าวจะเห็นว่าการนับถือศาสนาน้อยลงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องด้วยการนับถือศาสนาจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ สามารถสร้างสันติสุขกับคนในโลก และสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในโลก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ของศาสนาต่าง ๆ จึงเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการนับถือศาสนา ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของศาสนาในปัจจุบันยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ของศาสนาต่าง ๆ จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับการสอนศาสนาที่มีสาเหตุหลักมาจากครูผู้สอนศาสนาขาดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิตนักศึกษาสอนศาสนาที่พบปัญหาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสอนศาสนาและเกี่ยวข้องกับปัญหาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา จึงควรมีการปฏิรูปการสอนศาสนา ซึ่งแนวทางหนึ่งจากแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 37) ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนศาสนาที่เป็นการศึกษาอีกด้านหนึ่ง ระบุตัวชี้วัดหนึ่งในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 คือมีจำนวนครูที่มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มุ่งเน้นสมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2561, น. 7) ได้ระบุว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่กำหนดในมาตรฐานวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคุรุสภาได้ระบุว่า ใช้กลยุทธ์วิธีการสอนอย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน โดยมีคุณลักษณะและการปฏิบัติที่สะท้อนสมรรถนะตามตัวบ่งชี้คือ สามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีความหมายต่อผู้เรียน โดยใช้กลยุทธ์และวิธีสอนหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้คิดได้ลงมือปฏิบัติและทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดความเข้าใจเชิงลึก ความรู้ใหม่และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management) จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นเป้าหมายในแผนและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำเสนอในการนำมาพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการจัดการเรียนเชิงรุกที่เอ็ดกา เดล (Edgar Dale, ค.ศ. 1900-1985) ผู้ให้กำเนิดแนวคิดนี้ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบเชิงรุกที่เรียกว่า “กรวยแห่งการเรียนรู้” (Cone of learning) ขึ้นใน ค.ศ. 1946 และชี้ว่าการเรียนรู้แบบเชิง

รุกเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด (Dale, 1946) เพราะทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ได้คงทนมากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Passive Learning) (ไพศาล บรรจสุวรรณ์, 2561, น. 171) จากกรวยแห่งการเรียนรู้ Active Learning เป็นการให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ รวมถึงการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสร่วมอภิปราย ให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 70% หากมีการนำเสนองานทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90% (Dale, 1946, อ้างถึงใน จิรายุทธิ อ่อนศรี, ม.ป.ป., น. 2-3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนที่มีผลต่อการสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยควรเริ่มนำมาใช้ตั้งแต่การจัดการเรียนรู้ในกระบวนการผลิตครูในระดับอุดมศึกษาในทุกสาขา รวมทั้งกระบวนการผลิตครูสอนศาสนาต่าง ๆ ด้วยที่ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนศาสนาซึ่งจะมีผลต่อผู้เรียนในการนำคำสอนศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมโดยเฉพาะในยุค New Normal ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีหลายทฤษฎีและหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ได้เลือกบางทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์ปัจจุบัน และเหมาะกับการสอนศาสนามาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การจัดการเรียนรู้ TPACK การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบ New Normal ที่ได้สรุปความหมายและแนวคิด ลักษณะสำคัญ บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียนดังต่อไปนี้

1) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

ความหมายและแนวคิด : เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยตัวผู้เรียนเอง โดยการสร้างความรู้ด้วยการแสวงหาและสร้างสรรค์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น

ลักษณะสำคัญ : เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และความรู้เดิมของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการฝึกปฏิบัติจริง แสวงหาค้นคว้าจนพบความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม

บทบาทผู้สอน : ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยสร้างแรงจูงใจภายใน เตรียมกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการ มีปฏิสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สัมผัส คิดค้น เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา

บทบาทผู้เรียน : ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยเรียนรู้และแสวงหาความรู้เอง นำตนเอง ควบคุมตนเอง ทั้งการเลือกเรียน ตั้งกฎระเบียบ ตัดสินปัญหา แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พฤติกรรม ให้ความช่วยเหลือ รับผิดชอบ และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

2) การจัดการเรียนรู้ TPACK

ความหมายและแนวคิด : เป็นความรู้ ความสามารถในการบูรณาการความรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเทคโนโลยี ที่มีรากฐานเพื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยีโดยอาศัยแนวคิดการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนที่ใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้การสอนเกิดประสิทธิภาพและแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี รวดเร็ว และสร้างองค์ความรู้ใหม่

ลักษณะสำคัญ : เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เข้าใจธรรมชาติของความรู้ในการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน โดยใช้แนวคิดความรู้คือการออกแบบ ซึ่งครูเป็นผู้ออกแบบให้จัดการเรียนรู้ได้จริงในแต่ละบริบทด้วยการบูรณาการความรู้หลายด้าน เลือกใช้เทคนิควิธีสอนของเทคโนโลยีและเนื้อหาที่สอดคล้องกันที่ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยตรงเป้าหมาย

บทบาทผู้สอน : ผู้สอนต้องเข้าใจและได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับ TPACK มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เปิดใจกว้างต่อการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถนำมาผนวกกับเนื้อหาสาระผ่านการค้นคว้าแสวงหาข้อมูลโดยระบบเครือข่ายสารสนเทศที่ช่วยเตรียมบทเรียนให้น่าสนใจ ทันสมัย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามบริบทพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

บทบาทผู้เรียน : ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้ เป็นผู้รู้จักตน เลือกและตัดสินใจทำงาน มีแผนชีวิตด้านอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

มีทักษะการทำงานพื้นฐานและความรู้ที่จำเป็น มีวินัย มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนได้

3) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning)

ความหมายและแนวคิด : เป็นการผสมผสานความรู้ทางทฤษฎีในห้องเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านประสบการณ์ตรงที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สำคัญกับวิชาชีพ

ลักษณะสำคัญ : เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนระหว่างความรู้ในห้องเรียนกับการปฏิบัติงานจริง โดยได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้เรียน สถานศึกษา และสถานที่ทำงาน เน้นความร่วมมือและการสนับสนุนที่ดี และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านทักษะและประสบการณ์ตามการกำหนดผลการเรียนรู้ รวมถึงมีการประเมินผลและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

บทบาทผู้สอน : ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกตั้งแต่การออกแบบเนื้อหา กิจกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยร่วมกับแหล่งเรียนรู้จริงให้สอดคล้องกับหลักสูตรและวิชา และให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการ ด้านทักษะ และด้านอื่น ๆ กับผู้เรียน มีความกระตือรือร้นและใฝ่รู้เท่าทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถประเมินผลทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

บทบาทผู้เรียน : ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้ เป็นผู้รู้จักตน เลือกลงและตัดสินใจทำงาน มีแผนชีวิตด้านอาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการทำงานพื้นฐานและความรู้ที่จำเป็น มีวินัย มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนได้

4) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

ความหมายและแนวคิด : เป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการและผสมผสานยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในห้องเรียนและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตที่ผนวกการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร

ผสมผสานข้อดีที่เป็นจุดแข็งของแต่ละรูปแบบ ทำให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ได้ตามต้องการจนเกิด ความกระตือรือร้นในการเรียน (Active Learning)

ลักษณะสำคัญ : เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ได้ผสมผสาน แนวทางต่างๆ ไว้ด้วยกัน และผสมผสานระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยเฉพาะการนำ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในทุกพื้นที่ทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคตมากขึ้น

บทบาทผู้สอน : ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก สามารถ ผสมผสานการจัดการเรียนรู้ทั้งการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตที่ สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้เรียนได้ตลอดเวลาอย่างใกล้ชิด และส่งเสริมการเรียนรู้ แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียน สร้างความเข้าใจกับผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ด้วย ตนเองอย่างกระตือรือร้น

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน สามารถควบคุมการเรียนของตน จัดสรรเวลา เลือกสถานที่ และสื่อสารทางออนไลน์อย่างใกล้ชิดกับผู้สอน ทบทวนความรู้เดิมและ สืบค้นความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา และใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning)

ความหมายและแนวคิด : เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้แรงจูงใจใน การเล่นเกมตามกติกาในเนื้อหาที่เรียน ออกแบบสภาพแวดล้อมของเกมที่ทำทหายความสามารถ ซึ่งกระตุ้นเร้าความสนใจให้ผู้เรียน สร้างความสนุกสนาน มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่งผลต่อเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้

ลักษณะสำคัญ: ลักษณะของเกมต้องมีวัตถุประสงค์ที่นำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ โดยเป็นเกมที่มีแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจ สนุกสนาน มีกติกาและวิธีการเล่นที่เข้าใจง่าย และมีการ สรุปรประเมินผลให้รางวัล

บทบาทผู้สอน: ผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยเกม โดย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทดลองทำ คอยควบคุมให้การเรียนได้เนื้อหาตามที่วางหัวข้อไว้ และสรุป ประเด็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนต้องเตรียมพร้อมในการเล่นเกมที่แบ่งจำนวนผู้เล่นอย่าง เหมาะสม โดยเป็นผู้นำกิจกรรมเกม ทุกคนมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกันในการเล่น

6) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal

ความหมายและแนวคิด : การจัดการเรียนรู้ในความปรกติใหม่ ที่เกิดจากวิกฤติการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ต้องเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ไม่ผู้สอนและผู้เรียนไม่คุ้นเคยมาเป็นมาตรฐานใหม่ของการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวเพื่อดำรงได้ซึ่งศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง

ลักษณะสำคัญ : เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีช่องทางที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางออนไลน์ที่ช่วยในการเสาะหาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามสภาพจริง และมีพื้นที่ทั้งพื้นที่โลกจริงและพื้นที่โลกออนไลน์เรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา ที่ผู้เรียนต้องพัฒนาวินัยรวมทั้งประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนและการประเมินผล การเรียนรู้เป็นการทำความเข้าใจ

บทบาทผู้สอน: ผู้สอนต้องเรียนรู้และปรับตัวอย่างสมดุลในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการรายบุคคล ทั้ง Face to Face และออนไลน์ในแพลตฟอร์มอย่างกระตือรือร้น พัฒนาทักษะจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ลองผิดลองถูก การใช้พลังคำถาม พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ การโค้ช การวัดและประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

บทบาทผู้เรียน: ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยความมุ่งมั่นและเป้าหมายที่เกิดจากแรงบันดาลใจและความสนใจของตน เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ได้ มีความยืดหยุ่นทางความคิดและอารมณ์ เปิดมุมมองใหม่ ๆ เรียนรู้อย่างกระตือรือร้นผ่านการให้คำปรึกษาชี้แนะ มีส่วนร่วมและแบ่งปัน และเน้นผลสัมฤทธิ์ผ่านประสบการณ์การทำงานร่วมกัน

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำเป็นต้องมีความเข้าใจทั้งเรื่องของความหมาย ลักษณะ บทบาทของผู้สอน บทบาทของผู้เรียน องค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายและลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายที่ช่วยให้ผู้เรียนมี

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ใช้กระบวนการคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้สอนลดบทบาทในการสอนโดยตรงมาสร้างบทบาทของการอำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการแสวงหาความรู้ ค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ผสมผสานเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ทั้งในสภาพจริงและในออนไลน์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียนแต่ละคนที่จูงใจให้ผู้เรียนสนใจ สนุกสนาน กระตือรือร้นในการเรียน และสามารถประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้

3.2 บทบาทผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

บทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นที่ผสมผสานวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผนวกเนื้อหากับเทคโนโลยีทั้งในห้องเรียนและออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่พัฒนาผู้เรียนตามความสนใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต และลงมือปฏิบัติจริงตามบริบทเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

บทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ มีวินัยในการควบคุมการเรียน การจัดเวลาและการสื่อสารทางออนไลน์ เปิดมุมมองใหม่ ๆ ในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีส่วนร่วม และมุ่งมั่นในการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

4. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Joyce and Weil (1986) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

4.1 หลักการ

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถสังเคราะห์แนวความคิดการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำมาใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ใช้กระบวนการคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้สอนลดบทบาทในการสอนโดยตรงมาสร้างบทบาทของการอำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีหลักการสำคัญเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนามีหลักการดังนี้

- 1) เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่หลากหลายอย่างเหมาะสม
- 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุดมากกว่าการนั่งฟังเพียงอย่างเดียวและลดการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนให้น้อยลง
- 3) ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
- 4) มีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งมีเกมเป็นสื่อในการเรียนรู้
- 5) ผู้เรียนนำคำสอนของศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมในยุค New Normal ในส่วนตัวหรือส่วนรวมได้
- 6) ผู้เรียนนำเสนอผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์จากการเรียนรู้ และสะท้อนการประเมินผลตามสภาพจริงร่วมกันได้

นอกจากนี้ยังเป็นการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้และวิธีการที่ได้รับจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาปฏิบัติให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้ในการสอนศาสนาทั้งในการฝึกปฏิบัติในห้องเรียนแบบจุลภาค (Micro Teaching) และในบริบทจริงของการสอนศาสนาในศาสนสถาน โดยลักษณะ

สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการแสวงหาความรู้ ค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ผสมผสานเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ทั้งในสภาพจริงและในออนไลน์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียนแต่ละคนที่จูงใจให้ผู้เรียนสนใจ สนุกสนาน กระตือรือร้นในการเรียน และสามารถประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยบทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นที่ผสมผสานวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผนวกเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีทั้งในห้องเรียนและออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่พัฒนาผู้เรียนตามความสนใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต และลงมือปฏิบัติจริงตามบริบทเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วนบทบาทผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผู้เรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ มีวินัยในการควบคุมการเรียน การจัดเวลาและการสื่อสารทางออนไลน์ เปิดมุมมองใหม่ ๆ ในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีส่วนร่วม และมุ่งมั่นในการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

4.2 วัตถุประสงค์

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเมื่อผู้เรียนเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแล้ว

- 1) ผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา
- 2) ผู้เรียนเกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจนสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา
- 3) ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา

4.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิง

รุก (Active Learning) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การจัดการเรียนรู้ TPACK การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งได้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษา สอนศาสนา หรือ LANLA Model ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

แนวคิดทฤษฎี	ขั้นตอน	ลักษณะ
<p>- ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยผู้เรียนทบทวนความรู้เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสู่การค้นคว้าความรู้ใหม่ที่มีความหมายขึ้น</p> <p>- การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) โดยการใช้แรงจูงใจในการเล่นเกมส์ ๆ เพื่อสร้างสัมพันธ์และทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นผ่านการเล่นเพื่อละลายพฤติกรรมหรือเกมส์ที่ใช้เชื่อมโยงกระตุ้นความสนใจผู้เรียนสู่คำสอน</p>	<p>ขั้นที่ 1 นำผู้เรียนให้กระตือรือร้น (Lead Active Learning)</p>	<p>เป็นขั้นตอนการเตรียมผู้เรียนที่ผ่านการวิเคราะห์ผู้เรียน ด้วยการนำไปให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นโดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน แจ่มเนื้อหาและจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ทบทวนและเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่การค้นคว้าความรู้ใหม่ มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงสู่ขั้นต่อไป อาจจะเป็นเพลง เกมส์ ๆ คลิปวิดีโอ เรื่องเล่า คำถาม เป็นต้น</p>
<p>- ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความรู้ผ่านคำสอนที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการกลุ่ม และการฝึกปฏิบัติ</p>	<p>ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching)</p>	<p>เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายเหมาะสมกับคำสอนที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยมีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในคำสอนด้วยการตอบคำถามและตั้งคำถาม</p>

แนวคิดทฤษฎี	ขั้นตอน	ลักษณะ
<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการเรียนรู้ TPACK โดยนำคำสอนหรือเนื้อหามาใช้ร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก - การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยมีการจัดการเรียนรู้ทั้งแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ที่นำมาบูรณาการในเนื้อหาหรือคำสอนที่เหมาะสม - การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) โดยมีการใช้เกมเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้เนื้อหาที่ท้าทายความสามารถและกระตุ้นความสนใจและสร้างความสนุกสนานในการมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง - การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยจัดสภาพแวดล้อมที่ระมัดระวังการแพร่ระบาดของโรค และมีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะทางออนไลน์ที่ช่วยในการเสาะหาความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ในทุกที่ ทุกเวลา ตามธรรมชาติของผู้เรียน 		<p>ร่วมกับอภิปรายหาคำตอบ อาจมีการแบ่งกลุ่มอภิปราย เล่นเกมตอบคำถามจากคำสอน และร่วมสรุปเกมหรือกิจกรรม โดยผู้สอนให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ</p>

แนวคิดทฤษฎี	ขั้นตอน	ลักษณะ
<p>- การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยผู้เรียนใช้วิธีการผสมผสานหลากหลายวิธีในการประยุกต์ใช้คำสอนในชีวิตประจำวัน รวมถึงในช่องทางสื่อออนไลน์</p> <p>- การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) โดยมีการผสมผสานความรู้ในห้องเรียนกับการฝึกปฏิบัติในศาสนสถานที่เป็นฝึกงานที่มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้</p> <p>- การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal โดยผู้เรียนนำคำสอนที่คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ในวิถีใหม่ที่มีวินัยในห้องเรียนและในชีวิตประจำวัน</p>	<p>ขั้นที่ 3 การประยุกต์ในยุค New Normal (New Normal Application)</p>	<p>เป็นขั้นตอนการประยุกต์ใช้สู่จิตใจ มีทัศนคติที่ดี แรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และการปฏิบัติจริงจากคำสอนที่เหมาะสมกับวิถีใหม่ในยุค New Normal ทั้งความตั้งใจใหม่และการปฏิบัติใหม่ส่วนตัวหรือส่วนรวม อาจจะทำในห้องเรียนหรือนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดใคร่ครวญ เขียนหรืออธิบายความตั้งใจที่อยากเปลี่ยนแปลงตนเองใหม่ สิ่งที่ยากจะนำไปปฏิบัติในห้องเรียน หรือในชีวิตประจำวัน</p>
<p>- ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมที่นำสู่การนำเสนอความองค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการคำสอนด้วยตนเอง</p> <p>- การจัดการเรียนรู้ TPACK โดยผู้เรียนสรุปองค์ความรู้ใหม่อย่างสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีที่สามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน</p>	<p>ขั้นที่ 4 นำเสนอ ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation)</p>	<p>เป็นขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ หรือข้อค้นพบร่วมกันในช่วงสุดท้าย สรุปสิ่งที่ได้รับด้วยการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ และใช้สื่อหรือเทคโนโลยีในการนำเสนอ อาจจะเป็นบุคคลหรือกลุ่ม เช่น นำเสนอหน้าชั้น นำเสนอด้วยแผนผังความคิด วาดภาพ ผลงานผู้เรียน คลิปวิดีโอ</p>

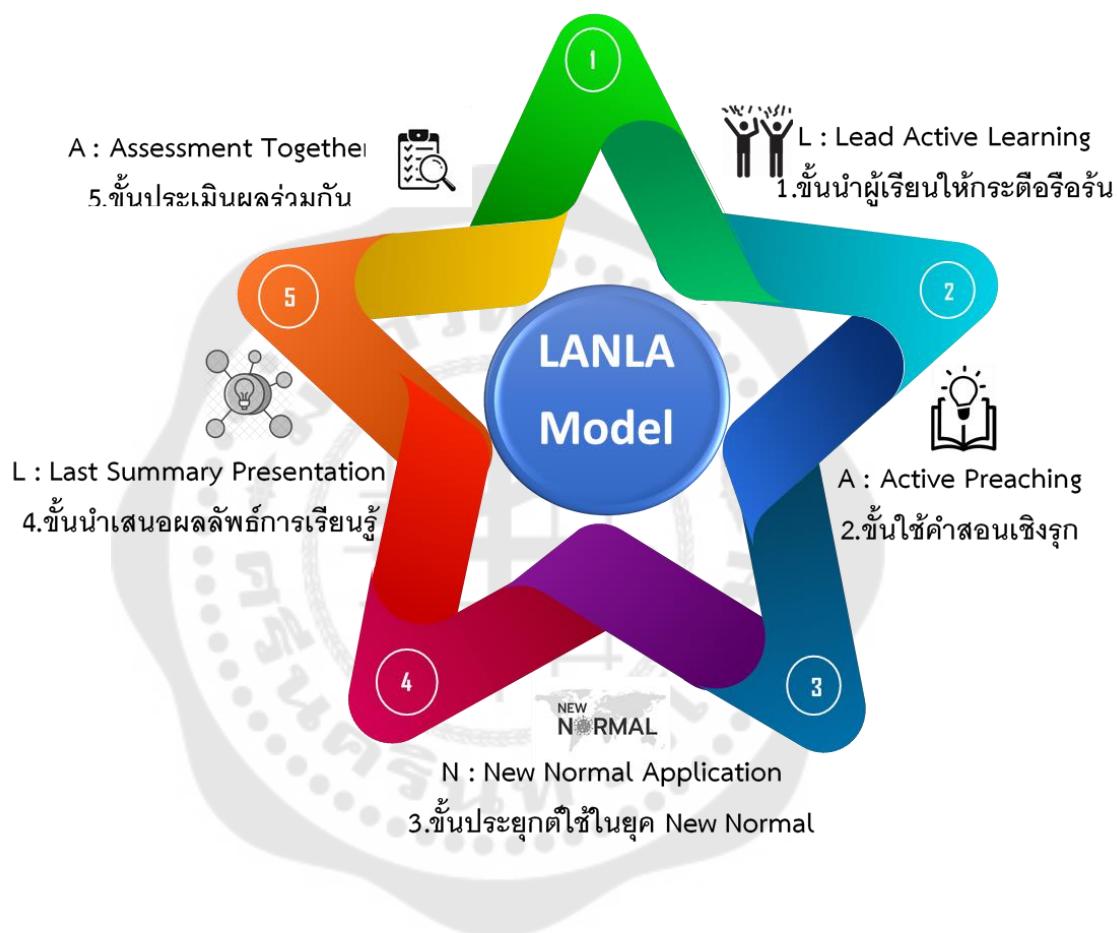
ขั้นที่ 2 ใช้คำสอนเชิงรุก (Active Preaching) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลายเหมาะสมกับคำสอนที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยมีสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในคำสอนด้วยการตอบคำถาม และตั้งคำถาม ร่วมกับอภิปรายหาคำตอบ อาจมีการแบ่งกลุ่มอภิปราย เล่นเกมตอบคำถามจากคำสอน และร่วมสรุปเกมหรือกิจกรรม โดยผู้สอนให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ในยุค New Normal (New Normal Application) เป็นขั้นตอนการประยุกต์ใช้สู่จิตใจ มีทัศนคติที่ดี แรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และการปฏิบัติจริงจากคำสอนที่เหมาะสมกับวิถีใหม่ในยุค New Normal ทั้งความตั้งใจใหม่และการปฏิบัติใหม่ ส่วนตัวหรือส่วนรวม อาจจะทำในห้องเรียนหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดใคร่ครวญ เขียนหรืออธิบายความตั้งใจที่อยากจะเปลี่ยนแปลงตนเองใหม่ สิ่งที่ยoungจะนำไปปฏิบัติในห้องเรียนหรือในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 4 นำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ (Last Summary Presentation) เป็นขั้นตอนการสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ หรือข้อค้นพบร่วมกันในช่วงสุดท้าย สรุปสิ่งที่ได้รับด้วยการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ อาจจะเป็นบุคคลหรือกลุ่ม เช่น นำเสนอหน้าชั้น นำเสนอด้วยแผนผังความคิด วาดภาพ ผลงานผู้เรียน คลิปวีดีโอ

ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Assessment Together) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง และตามจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนองค์ความรู้ใหม่จากคำสอนที่ได้รับและนำเสนอข้อเสนอแนะ ความรู้สึก หรืออื่น ๆ ต่อการจัดการเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมร่วมกัน โดยอาจมีการประเมินผลในการติดตามการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และกำหนดการติดตามประเมินผลการปฏิบัติร่วมกัน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (LANLA Model)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model สามารถเรียกเป็นภาษาไทยว่า รูปแบบ “5 ส.ร่าเริง” ที่นำมาปรับให้เข้าใจง่ายในการเล่นคำภาษาไทย คือ “สนุกในการนำ สุขใจใน คำสอน สมัยใหม่ในการใช้ สร้างสรรค์ในการสรุป และสะท้อนในการประเมิน” หรือ สรุปเป็น ประโยคให้จดจำและเข้าใจง่าย คือ “นำคำสอน สู่การประยุกต์ สรุป และประเมินอย่าง กระตือรือร้น” ดังแผนภาพต่อไปนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก LANLA Model (5 ส.ร่าเริง)

4.4 การประเมินผล

ใช้หลักการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักศึกษาสอนศาสนา 3 ระยะ คือ การประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยการทดสอบ สังเกต และการสอบถาม ดังนี้ 1) การวัดและประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมินความพร้อมและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน รวมถึงประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนการการจัดการเรียนรู้ 2) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียนแสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอันเป็นผลจากการเรียนรู้และการประเมินด้วยการสังเกตจากการสื่อสารส่วนบุคคล เช่น การให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ การถามตอบระหว่างการทำกิจกรรม การฝึกปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ การสอบถามเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจ และเจตคติของผู้เรียน 3) การวัดและประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียน เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนว่าผู้เรียนมีพัฒนาการมากขึ้นเพียงใด ทำให้สามารถประเมินการเรียนรู้และนำมาช่วยพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลต่อไป ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล คือ แบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบสอบถามเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสอนศาสนาที่แสดงออกมาซึ่งสะท้อนความสามารถจัดการเรียนรู้ใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแต่ละด้านในการประเมินผล ดังนี้

1) **ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก** โดยนักศึกษาสอนศาสนามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา

2) **ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก** เป็นความสามารถของนักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมตามแผน จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์

ความรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ ใช้คำถามและผลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สรุปบทเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน วัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และบริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3) **เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก** เป็นความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษาสอนศาสนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เห็นความสำคัญของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น แสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ และแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการสอนศาสนาเชิงรุก

5. แนวทางการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านคำสอนเชิงรุกที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างเหมาะสมที่สามารถสรุป ประยุกต์ และประเมินผลอย่างกระตือรือร้น ผู้สอนจึงควรดำเนินการตามแนวทางการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดย

1.1 ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งในส่วนของความหมาย ลักษณะ บทบาทผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าใจพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2 ศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ โดยการศึกษาลักษณะ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลอย่างละเอียดเพื่อนำมาจัดการเรียนรู้ในการสอนศาสนาที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์

1.3 ศึกษาและทำความเข้าใจกับขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ขั้นตอน เพื่อจะสามารถนำมาจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ครบทุกขั้นตอนในการสอนศาสนาที่สามารถพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องให้ความสำคัญในรายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมจนถึงขั้นประเมินผล และให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนจึงควรเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ผู้เรียนรอบด้านทั้งบริบท ปัญหา และศึกษาว่าผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมก่อนเรียนรู้เนื้อหาใหม่ที่เป็นมาก่อนอย่างไรบ้าง

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาและสามารถเลือกคำสอนในศาสนาที่เหมาะสมจากการวิเคราะห์ผู้เรียนที่เน้นให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยศึกษารายละเอียดเนื้อหาที่เป็นคำสอนในศาสนาที่จะนำมาจัดการเรียนรู้เชิงรุก สรุปหลักการของคำสอน และกำหนดจุดประสงค์ของคำสอนนั้น

2.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.4 เตรียมสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งการจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมในแต่ละกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

2.5 เตรียมเครื่องมือเกี่ยวกับการประเมินผลที่ใช้ประเมินผลในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างครอบคลุมที่ผู้สอนสามารถประเมินได้ทั้งก่อน ระหว่างและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. ดำเนินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนาตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้และมีการประเมินตามสภาพจริงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ภาคผนวก ค
ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 1 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้สำหรับ
นักศึกษาสอนศาสนา

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
1.	ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.80	0.60	0.80	0.73	สอดคล้อง
1.1	มีความรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง
1.2	สามารถสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง
1.3	มีความเข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง
1.4	ประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
1.5	รอบรู้ในวิชาชีพครูเกี่ยวกับการสอนศาสนา	0	-1	1	0	ไม่สอดคล้อง
2	ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.00	1.00	0.45	0.82	สอดคล้อง
2.1	กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2.2	ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.3	เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2.4	จัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยวิธีการที่หลากหลาย	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.5	จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้	1	1	0	0.67	สอดคล้อง

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
2.6	ถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างถูกต้องและ แม่นยำ	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2.7	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วน ร่วมในการฝึกปฏิบัติ	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.8	มีการใช้คำถามและวิธีการสอนที่ให้ ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.9	อธิบายและสรุปบทเรียนได้ชัดเจน	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2.10	วิธีวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2.11	บริหารจัดการห้องเรียนตามแนว ทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.67	1.00	0.33	0.67	สอดคล้อง
3.1	มีความคิดเห็นที่ดีเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	0	1	0	0.33	ไม่สอดคล้อง
3.2	เสริมกำลังใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
3.3	มีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
โดยรวมทั้งหมด		0.82	0.87	0.53	0.74	สอดคล้อง

ตาราง 2 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
1.	ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.00	1.00	0.17	0.72	สอดคล้อง
1.1	มีความเข้าใจหลักการของการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง
1.2	ออกแบบจุดมุ่งหมายของรายวิชาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
1.3	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
1.4	การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของรายวิชาที่สอดคล้องกับความถนัดและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
1.5	ออกแบบสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ของรายวิชาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
1.6	ออกแบบการวัดและประเมินผลของรายวิชาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2	ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.00	1.00	0.75	0.92	สอดคล้อง
2.1	จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.2	ใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
2.3	การสร้างบรรยากาศให้นักศึกษาสอน ศาสนามีส่วนร่วมในกิจกรรมการ จัดการเรียนรู้	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.4	ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนามี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนใน ชั้นเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.5	ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาสอน ศาสนาพบความสำเร็จในการเรียนรู้	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2.6	วัดและประเมินผลการความรู้ความ เข้าใจของนักศึกษาสอนศาสนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.7	วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสอน ศาสนา	1	1	1	1	สอดคล้อง
2.8	ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนานำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปประยุกต์ใช้	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ด้านเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.00	1.00	1.00	1.00	สอดคล้อง
3.1	เปิดใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นและ ความสามารถของผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
3.2	เข้าใจความรู้พื้นฐานและธรรมชาติของ นักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
3.3	ตระหนักในความแตกต่างของ นักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1	สอดคล้อง
3.4	เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกให้กับนักศึกษาสอนศาสนา	1	1	1	1	สอดคล้อง
โดยรวมทั้งหมด		1.00	1.00	0.64	0.88	สอดคล้อง

ตาราง 3 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
	ความสอดคล้องของรูปแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.00	0.83	0.83	0.89	สอดคล้อง
1.	องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกมีความสอดคล้องกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	ความเป็นมาและความสำคัญของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎี	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการ เรียนรู้สอดคล้องกับหลักการ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.	กระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้อง กับหลักการของรูปแบบการจัดการ เรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
5.	กระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
6.	การประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.	การประเมินผลสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ 5 ขั้นตอน (LANLA Model) สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9.	กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ 5 ขั้นตอน (LANLA Model) มีความสอดคล้องกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10	การประเมินผลทั้ง 3 ระยะเวลา สอดคล้องกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.00	1.00	0.84	0.95	สอดคล้อง
1.	ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
4.	หลักการ					
4.1	มีความชัดเจนในการอธิบายหลักการ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.2	มีความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐาน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.3	มีจุดเน้นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกใน หลักการสำคัญ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	วัตถุประสงค์					
5.1	แสดงได้ถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.2	เป็นรูปธรรมสามารถประเมินได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.3	มีความเป็นไปได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.	กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (LANLA Model)					
6.1	สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.2	สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.3	แต่ละลำดับขั้นมีความชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.4	มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.5	สามารถจัดการเรียนรู้ได้จริง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.6	ช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของ นักศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.	การประเมินผล					
7.1	วิธีการประเมินผลมีหลากหลายรูปแบบ	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
7.2	มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.3	วิธีการประเมินผลมีความชัดเจน	1	1	0	0.67	สอดคล้อง

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
7.4	วิธีการประเมินผลสามารถนำไปปฏิบัติได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.5	เครื่องมือการประเมินสามารถวัด สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	โครงสร้างรายวิชา					
8.1	สามารถเป็นกรอบในการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
8.2	มีความเหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.3	มีความเป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.4	มีความชัดเจนในแนวทางการวัดและ ประเมินรายวิชา	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
9.	มีความเหมาะสมของแนวทางการนำ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
10.	ความครบถ้วนของการสรุปรูปแบบการ จัดการเรียนรู้	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
โดยรวมทั้งหมด		1.00	0.97	0.83	0.94	สอดคล้อง

ตาราง 4 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาสอนศาสนา

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
	แบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.93	1.00	1.00	0.98	สอดคล้อง
	1. ด้านการรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
1.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ได้คงทนมากกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Passive Learning)	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	จาก “กรวยแห่งการเรียนรู้” (Cone of Learning) การนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาได้เรียนรู้จากสถานที่จริงมีผลให้การเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าการให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรูปแบบการสอนที่ค่อนข้างตายตัว มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและมีความเฉพาะเจาะจง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.	ผู้เรียนจะเกิดความสับสนหากการออกแบบกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้หลายรูปแบบรวมกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
6.	การจัดการเรียนรู้ TPACK เป็นการบูรณาการความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้ด้านแนวคิดทฤษฎี และความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.	การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) เป็นการผสมผสานความรู้ในห้องเรียน กับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะได้ดี	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ช่วยในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีความหลากหลายมากที่สุดและมีการผสมผสานทั้งการเรียนรู้ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9.	การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยใช้แรงจูงใจในการเล่นตามกติกาในเนื้อหาที่สามารถกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
10.	การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เว้นระยะห่าง รักษาสุขภาพอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค เป็นการจัดการเรียนรู้ในภาวะปรกติใหม่ร่วมกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. ด้านการอธิบายความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
11.	ในยุค New Normal การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นเรื่องจำเป็น แต่ทำได้ยาก เพราะมีความจำกัดในหลายเรื่อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญมากในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนในทุกสาขาวิชา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
13.	ปัญหาการนับถือศานาน้อยลงสาเหตุหลักมาจากความผิดหวังกับบุคคลทางศาสนาและประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น การแก้ไขโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ตรงจุด	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
14.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถแก้ปัญหาการใช้วิธีการสอนแบบบรรยายของครูผู้สอนที่มีผลทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
15.	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรเน้นการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. ด้านการสรุปหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
16.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและให้หลักการที่ชัดเจนในการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
17.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้เดิม เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ คำนึงถึงความแตกต่างและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
18.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวอย่างกระตือรือร้นในการเรียนในแต่ละขั้นตอนมากที่สุด	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
19.	การใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากกว่าเกมในการสอนที่ต้องนำมาประยุกต์ก่อนนำมาใช้สอน	-1	1	1	0.33	ไม่สอดคล้อง
	ศาสนาที่เน้นการสร้างควมสำรวมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน					

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
20.	การฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และให้ผู้เรียน นำเสนอผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์ เป็น หลักการที่ควรส่งเสริมในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4. ด้านการอธิบายรูปแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก						
21.	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี 4 ขั้นตอน คือ ชี้นำผู้เรียนให้ กระตือรือร้น ชี้นำคำสอนเชิงรุก ชี้นำการ ประยุกต์ในยุค New Normal และขั้น ประเมินผลร่วมกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
22.	ชี้นำคำสอนเชิงรุกเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียน สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่ หลากหลายเหมาะสมกับคำสอนที่ สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และเน้น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในคำสอน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
23.	การปฏิบัติจริงจากคำสอนที่เหมาะสม กับวิถีใหม่ในยุค New Normal เป็น ขั้นตอนสำคัญในรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นการประยุกต์ใช้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
24.	การประเมินตามสภาพจริงเป็นส่วน สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ เป็นหน้าที่ของผู้สอนเป็นหลักในการวัด และประเมินผลผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
25.	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งด้านความเข้าใจ เจตคติ และทักษะ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5. ด้านการประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา						
26.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนาควรเน้นเรื่องความเข้าใจในคำสอนที่เป็นเรื่องหลักมากกว่าส่วนอื่น ๆ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
27.	การสอนศาสนาเป็นการสอนเรื่องที่เข้าใจยากที่ผู้สอนต้องอธิบายหรือบรรยายให้ชัดเจนจึงค่อนข้างยากที่จะใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
28.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนาสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
29.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนาเหมาะสำหรับผู้เรียนที่ยังไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคำสอนในศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
30.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถประยุกต์ใช้การสอนศาสนาที่ช่วยให้การเรียนรู้ศาสนามีความน่าสนใจ เข้าใจคำสอน และนำมาปฏิบัติได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
	แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.86	1.00	1.00	0.95	สอดคล้อง
	1. กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
1.	วิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการกำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	กำหนดจุดประสงค์ได้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	กำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้สอนเป็นหลัก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	2. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
4.	ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ครอบคลุมจุดประสงค์	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	มีองค์ประกอบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกครบถ้วน	-1	1	1	0.33	ไม่สอดคล้อง
6.	ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	3. เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้					
7.	มีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยนำเสนอคำสอนในเชิงรุกตามแผนการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
9.	ในยุค New Normal มีความจำกัดจึงไม่จำเป็นต้องมีสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทุกครั้ง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4. จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมตามแผน						
10.	กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความหลากหลายอย่างเหมาะสม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11.	จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.	เน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้มากที่สุดมากกว่าการบรรลุจุดประสงค์	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5. จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้						
13.	จัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้อย่างสอดคล้องกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
14.	จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมากกว่าการบรรลุจุดประสงค์	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
15.	จัดการเรียนรู้เชิงรุกในลักษณะที่ยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมแม้จะไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด	-1	1	1	0.33	ไม่สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
6. สื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริม						
การสร้างองค์ความรู้						
16.	เน้นการอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
17.	สื่อสารอธิบายเนื้อหาอย่างละเอียดที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ทั้งหมด	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
18.	คัดเลือกเนื้อหาและตัวอย่างที่ถูกต้องเพื่อส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ						
19.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมและให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเสมอ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
20.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมทั้งด้านการคิดและการฝึกปฏิบัติ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
21.	เน้นการอธิบาย สาธิตหรือดูตัวอย่าง คลิปวีดิโอมากกว่าการฝึกปฏิบัติจริง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8. ใช้คำถามและผลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้						
22.	มีคำถามและผลป้อนกลับให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
23.	มีคำตอบให้ผู้เรียนอย่างชัดเจนในทุกคำถามที่ให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกันไม่ออกนอกประเด็น	0	1	1	0.67	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
24.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสตอบคำถามหรือตั้งคำถาม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	เลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
25.	เลือกรูปแบบและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
26.	มีวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบการนำคำสอนมาประยุกต์ใช้ด้วยตนเอง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
27.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาและค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยรูปแบบและวิธีการสอนในเชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10. สรุปบทเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน						
28.	สรุปบทเรียนได้อย่างถูกต้องตามหลักคำสอนในศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
29.	เน้นการสรุปบทเรียนให้ละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
30.	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นในการสรุปบทเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11. วัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
31.	ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
32.	การวัดและประเมินผลเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้สอนเป็นหลัก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
33.	ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการนำคำสอนไปประยุกต์ใช้จริงในยุค New Normal	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12. บริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
34.	บริหารจัดการห้องเรียนที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
35.	จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนคิดและลงมือปฏิบัติ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
36.	จัดห้องเรียนได้เหมาะสมกับยุค New Normal	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	แบบประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.93	1.00	1.00	0.98	สอดคล้อง
1. มีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
1.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกค่อนข้างยุ่งยาก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่แตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
4.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	ในยุค New Normal ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. เห็นความสำคัญของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอน						
ศาสนา						
6.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญและจำเป็นต่อการนำมาใช้ในการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.	การสอนศาสนาเป็นเรื่องน่าเบื่อ แม้ว่าจะใช้รูปแบบใดก็ตาม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	การสอนศาสนาควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9.	ผู้เรียนจะสนใจเรื่องคำสอนในศาสนามากขึ้นหากผู้สอนจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10.	ข้าพเจ้าได้รับความมั่นใจในการเป็นผู้สอนศาสนาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. มีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น						
11.	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเต็มความสามารถ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนาเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับข้าพเจ้า	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
13.	ข้าพเจ้าจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
14.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดผลดีเนื่องจากข้าพเจ้าทุ่มเทกับการวางแผนการจัดการเรียนรู้	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
15.	ข้าพเจ้าทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยความกระตือรือร้นมากขึ้น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4. แสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
16.	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความน่าสนใจและนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
17.	การถ่ายทอดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับผู้อื่นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
18.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรรวบรวมใช้สื่อด้านเทคโนโลยีที่หลากหลายในยุค New Normal	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
19.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้การสอนศาสนาเป็นเรื่องที่น่าสนุกมากขึ้น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
20.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาความสามารถในการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5. ประเมินตนเองในด้านที่ติดต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก						
21.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ข้าพเจ้าค้นพบความรู้ใหม่ด้วยตนเอง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ			IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3		
22.	ข้าพเจ้าได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
23.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่ค่อยได้ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของข้าพเจ้า	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
24.	ข้าพเจ้าได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
25.	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ดีต่อการสอนศาสนามากขึ้น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6. แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการสอนศาสนา						
26.	ข้าพเจ้าจะนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้อย่างต่อเนื่องในการสอนศาสนาของข้าพเจ้า	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
27.	ความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้รับมีมากพอสำหรับการนำมาใช้ในการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
28.	ข้าพเจ้าจะจัดหาสื่อ เทคโนโลยี หรือ แหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ มาช่วยในการพัฒนาการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
29.	ข้าพเจ้าจะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาประยุกต์ใช้ในการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
30.	ข้าพเจ้าแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มเติมเพื่อนำมาพัฒนาการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
โดยรวมทั้งหมด		0.91	1.00	1.00	0.97	สอดคล้อง

ตาราง 5 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับผู้สอนนักศึกษาสอนศาสนา

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
	แบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.00	1.00	1.00	1.00	สอดคล้อง
	1. ด้านการมีความเข้าใจหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
1.	ผู้สอนอธิบายหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างเข้าใจและถูกต้องตามแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	ผู้สอนเน้นหลักการของการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาค้นพบความรู้ด้วยตนเองผ่านการมีส่วนร่วมในการคิดและการลงมือปฏิบัติ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	หลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้สอนเน้นคือ ให้นักศึกษาได้มีการเคลื่อนไหวอย่างกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	2. ด้านการออกแบบจุดมุ่งหมายที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
4.	ผู้สอนออกแบบจุดมุ่งหมายที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	การออกแบบจุดมุ่งหมายของผู้สอนสอดคล้องกับหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
6.	จุดมุ่งหมายที่ผู้สอนกำหนดในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นความรู้ความเข้าใจ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับผู้เรียน						
7.	ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับลักษณะของนักศึกษาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนออกแบบเป็นกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9.	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเน้นให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และคำนึงถึงความแตกต่างของนักศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4. ด้านการออกแบบสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก						
10.	การออกแบบสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ของผู้สอนมีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11.	ผู้สอนออกแบบสื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุค New Normal	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
12.	สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ควรเป็นสื่อ เทคโนโลยีเป็นหลักที่เหมาะสมกับ นักศึกษาปัจจุบัน 5. ด้านการออกแบบการวัดและ ประเมินผลที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายและกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
13.	ผู้สอนมีวิธีการวัดและประเมินผลที่ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
14.	การวัดและประเมินผลเน้นการวัดทั้งใน ระยะก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลัง เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
15.	การออกแบบการวัดและประเมินผล สามารถวัดจุดมุ่งหมายได้อย่างชัดเจน แบบประเมินทักษะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก 1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ หลากหลาย	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	1. ผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้และมี กิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.71	1.00	1.00	0.90	สอดคล้อง
1.	ผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้และมี กิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	การสอนแบบบรรยายเป็นวิธีและ รูปแบบหลักในการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
3.	วิธีจัดการเรียนรู้เชิงรุกและกิจกรรม ต่าง ๆ ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	2. ใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่ง เรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน					
4.	ผู้สอนใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่ง เรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	สื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ไม่ สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักศึกษา	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
6.	ผู้สอนสามารถใช้สื่อ เทคโนโลยี หรือ แหล่งเรียนรู้ที่สร้างความกระตือรือร้น และการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ ของ นักศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	3. สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้					
7.	ผู้สอนมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	ผู้สอนพยายามให้นักศึกษามีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกิจกรรม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9.	มีนักศึกษาเพียงบางคนหรือบางกลุ่ม เท่านั้นที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนรู้	0	1	1	0.67	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
4. ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและ เพื่อนในชั้นเรียน						
10.	ผู้สอนสร้างบรรยากาศของการมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11.	มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี กับเพื่อนในชั้นเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.	ในยุค New Normal ที่มีความจำกัด ผู้สอนจึงไม่ได้เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี	-1	1	1	0.33	ไม่สอดคล้อง
5. ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษา สอนศาสนาประสบความสำเร็จใน การเรียนรู้						
13.	ผู้สอนให้แรงเสริมที่กระตุ้นให้นักศึกษา ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
14.	ผู้สอนไม่ได้เน้นการส่งเสริมให้นักศึกษา สอนศาสนาประสบความสำเร็จในการ เรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
15.	ผู้สอนใช้วิธีการและกิจกรรมที่ หลากหลายในการช่วยให้นักศึกษา ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6. วัดและประเมินผลนักศึกษาสอน ศาสนาด้วยวิธีการประเมินตาม สภาพจริง						
16.	ผู้สอนมีวิธีการวัดและประเมินผลที่ หลากหลายในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
17.	ผลการวัดและประเมินเป็นไปตาม สภาพจริงของนักศึกษาเป็นรายบุคคล	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
18.	ผู้สอนเป็นผู้วัดและประเมินผลเป็นหลัก โดยไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วน ร่วมในการประเมินผล	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
7. วัดและประเมินผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของ นักศึกษาสอนศาสนา						
19.	นักศึกษาได้รับการประเมินผลที่ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง รุกในการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
20.	ผู้สอนไม่ได้วัดและประเมินผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
21.	นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของ ตนเองและเพื่อน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8. ส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนา นำความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ไปประยุกต์ใช้						
22.	ผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้เกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
23.	นักศึกษาได้รับการส่งเสริมการนำ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ไป สอนจริงในการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
24.	ด้วยความจำกัดของเวลาและ สถานการณ์ปัจจุบันจึงไม่มีการติดตาม ผลการนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไป ประยุกต์ใช้	-1	1	1	0.33	ไม่สอดคล้อง
	แบบประเมินเจตคติต่อการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	0.83	1.00	1.00	0.94	สอดคล้อง
	1. เปิดใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็น และความสามารถของผู้เรียน					
1.	ผู้สอนเปิดใจกว้างยอมรับฟังความ คิดเห็นของนักศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	นักศึกษาได้รับการเปิดโอกาสให้แสดง ความสามารถและได้รับการยอมรับ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	ผู้สอนไม่ใช้เวลาในการรับฟังความ คิดเห็นของนักศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
	2. เข้าใจลักษณะและความต้องการ ของนักศึกษาสนทนาในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก					
4.	ผู้สอนเข้าใจความต้องการของ นักศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	นักศึกษาไม่ได้รับการตอบสนองของความ ต้องการจากผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.	ผู้สอนมีความเข้าใจในลักษณะของ นักศึกษาสนทนาในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
3. ตระหนักในความแตกต่างของ นักศึกษาสอนศาสนาในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก						
7.	ผู้สอนเข้าใจความแตกต่างของ นักศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	นักศึกษาที่มีความแตกต่างจากเพื่อน ในชั้นเรียนไม่ได้รับความสนใจจาก ผู้สอน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9.	ผู้สอนให้คำแนะนำและช่วยเหลือ นักศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็น รายบุคคล	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4. เห็นความสำคัญของการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกให้กับนักศึกษาสอน ศาสนา						
10.	ผู้สอนเน้นความสำคัญของการนำการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการสอน ศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11.	ผู้สอนส่งเสริมให้นักศึกษาสอนศาสนา เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.	ผู้สอนไม่ได้พูดทบทวนความสำคัญของ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นระยะ	-1	1	1	0.33	ไม่สอดคล้อง
โดยรวมทั้งหมด		0.82	1.00	1.00	0.94	สอดคล้อง

ตาราง 6 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
1.	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ ข้าพเจ้ามีความสุขในการเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นในการ เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิง รุกมากขึ้น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.	ข้าพเจ้ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับ เพื่อนร่วมชั้นเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	ข้าพเจ้ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับ ครูผู้สอน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.	รูปแบบจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสนุก และสร้างความสนใจ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.	ข้าพเจ้ามีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ผ่านกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ ข้าพเจ้าได้แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วย ตนเอง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9.	การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบจัดการ เรียนรู้เชิงรุกส่งผลดีต่อผลการเรียนของ ข้าพเจ้า	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	สรุปผล
		1	2	3		
10	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11.	ข้าพเจ้าชอบเรียนในลักษณะของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็น ประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์ใช้ใน ยุค New Normal	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
13.	ข้าพเจ้าสามารถนำรูปแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในการสอนศาสนา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
14.	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีผลดี ต่อการสอนศาสนาของข้าพเจ้า	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
15.	ภาพรวมของความพึงพอใจต่อรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
โดยรวมทั้งหมด		1.00	1.00	1.00	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 7 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา
ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (ก่อน)		ระดับ ความ เข้าใจ	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (หลัง)		ระดับ ความ เข้าใจ
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
	1. ด้านการรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.49		0.50	ปานกลาง	
1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ได้คงทน มากกว่าการเรียนรูปแบบดั้งเดิม (Passive Learning)	0.85	0.38	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด
2) จาก “กรวยแห่งการเรียนรู้” (Cone of Learning) การนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาได้เรียนรู้จากสถานที่จริงมีผลให้การเรียนรู้เพิ่มขึ้น มากกว่าการให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเท่านั้น	0.08	0.28	น้อยที่สุด	0.46	0.52	ปานกลาง
3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรูปแบบการสอนที่ค่อนข้างตายตัว มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและมีความเฉพาะเจาะจง	0.54	0.52	ปานกลาง	0.85	0.38	มากที่สุด
4) ผู้เรียนจะเกิดความสับสนหากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้หลายรูปแบบรวมกัน	0.54	0.52	ปานกลาง	0.38	0.51	น้อย
5) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง	0.92	0.28	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด
6) การจัดการเรียนรู้ TPACK เป็นการบูรณาการความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้ด้านแนวคิดทฤษฎี และความรู้ด้านเทคโนโลยี ที่เหมาะกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.00	0.00	น้อยที่สุด	0.08	0.28	น้อยที่สุด
7) การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) เป็นการผสมผสานความรู้ในห้องเรียนกับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติในสถานที่ทำงานที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะได้ดี	0.92	0.28	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้			ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้		
	ระดับ ความ เข้าใจ		ระดับ ความ เข้าใจ	ระดับ ความ เข้าใจ		ระดับ ความ เข้าใจ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
8) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ช่วยให้การจัดการ เรียนรู้เชิงรุกมีความหลากหลายมากที่สุด และมีการผสมผสานทั้งการเรียนรู้ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	0.08	0.28	น้อยที่สุด	0.31	0.48	น้อย
9) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game Based Learning) เป็น กระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบ โดยใช้ แรงจูงใจในการเล่นตามกติกาใน เนื้อหาที่สามารถกระตุ้นความสนใจ ผู้เรียน	1.00	0.00	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด
10) การจัดการเรียนรู้แบบ New Normal เน้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เว้นระยะห่าง รักษาสุขภาพอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่ ระบาดของโรค เป็นการจัดการเรียนรู้ใน ภาวะปกติใหม่ร่วมกัน	0.00	0.00	น้อยที่สุด	0.38	0.51	น้อย
2. ด้านการอธิบายความจำเป็นของการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.57	0.50	ปานกลาง	0.83	0.38	มากที่สุด
11) ในยุค New Normal การจัดการเรียนรู้เชิง รุกเป็นเรื่องจำเป็น แต่ทำได้ยากเพราะมี ข้อจำกัดในหลายเรื่อง	0.00	0.00	น้อยที่สุด	0.46	0.52	ปานกลาง
12) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญมาก ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูผู้สอนในทุกสาขาวิชา	0.77	0.44	มาก	0.92	0.28	มากที่สุด
13) ปัญหาการนับถือศาสนาน้อยลงสาเหตุ หลักมาจากความผิดหวังกับบุคคลทาง ศาสนาและประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น ดังนั้นการแก้ไขโดยการจัดการเรียนรู้เชิง รุกจึงไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ตรงจุด	0.54	0.52	ปานกลาง	1.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (ก่อน)		ระดับ ความ เข้าใจ	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (หลัง)		ระดับ ความ เข้าใจ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
	14) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถ แก้ปัญหาการใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ของครูผู้สอนซึ่งทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร	0.54	0.52	ปานกลาง	0.85	0.38
15) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี ความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในยุค ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรเน้นการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ สังคมและโลก	1.00	0.00	มากที่สุด	0.92	0.28	มากที่สุด
3. ด้านการสรุปหลักการสำคัญของการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	0.52	0.50	ปานกลาง	0.56	0.50	ปานกลาง
16) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและให้หลักการที่ ชัดเจนในการจัดการเรียนรู้	0.08	0.28	น้อยที่สุด	0.23	0.44	น้อย
17) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องคำนึงถึงพื้น ฐานความรู้เดิม เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ คำนึงถึงความแตกต่างและวิธีการเรียนรู้ ของผู้เรียนแต่ละคน	1.00	0.00	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด
18) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมและให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหว อย่างกระตือรือร้นในการเรียนแต่ละ ขั้นตอนมากที่สุด	0.00	0.00	น้อยที่สุด	0.00	0.00	น้อยที่สุด
19) การฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และให้ผู้เรียน นำเสนอผลลัพธ์อย่างสร้างสรรค์ เป็น หลักการที่ควรส่งเสริมในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	1.00	0.00	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (ก่อน)		ระดับ ความ เข้าใจ	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (หลัง)		ระดับ ความ เข้าใจ
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
	4. ด้านการอธิบายรูปแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	0.63	0.49	มาก	0.86	0.35
20) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี 4 ขั้นตอน คือ ช้่นนำผู้เรียนให้กระตือรือร้น ชั้นคำสอนเชิงรุก ชั้นการประยุกต์ในยุค New Normal และชั้นประเมินผลร่วมกัน	0.15	0.38	น้อยที่สุด	0.85	0.38	มากที่สุด
21) ชั้นคำสอนเชิงรุกเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียน สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่ หลากหลายเหมาะสมกับคำสอนที่ สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และเน้นให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในคำสอน	1.00	0.00	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด
22) การปฏิบัติจริงจากคำสอนที่เหมาะสมกับ วิถีใหม่ในยุค New Normal เป็นขั้นตอน สำคัญในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การประยุกต์ใช้	0.92	0.28	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด
23) การประเมินตามสภาพจริงเป็นส่วน สำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ เป็นหน้าที่ของผู้สอนเท่านั้นที่เป็นหลักใน การวัดและประเมินผลผู้เรียน	0.15	0.38	น้อยที่สุด	0.46	0.52	ปานกลาง
24) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วย พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งด้านความเข้าใจ เจตคติ และทักษะ	0.92	0.28	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด
5. ด้านการประยุกต์ใช้วิธีการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา	0.65	0.48	มาก	0.86	0.35	มากที่สุด
25) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา ควรเน้นเรื่องความเข้าใจในคำสอนที่เป็น เรื่องหลักมากกว่าส่วนอื่น ๆ	0.23	0.44	น้อย	0.38	0.51	น้อย
26) การสอนศาสนาเป็นการสอนเรื่องที่เข้าใจ ยากที่ผู้สอนต้องอธิบายหรือบรรยายให้ ชัดเจนจึงค่อนข้างยากที่จะใช้การจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	0.77	0.44	มาก	1.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (ก่อน)		ระดับ ความ เข้าใจ	ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เชิง รุก (หลัง)		ระดับ ความ เข้าใจ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
	27) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอน ศาสนาสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งใน และนอกห้องเรียน	0.92	0.28	มากที่สุด	1.00	0.00
28) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอน ศาสนาเหมาะสำหรับผู้เรียนที่ยังไม่มี ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคำสอนในศาสนา	0.46	0.52	ปานกลาง	0.92	0.28	มากที่สุด
29) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถ ประยุกต์ใช้การสอนศาสนาที่ช่วยให้การ เรียนรู้ศาสนามีความน่าสนใจ เข้าใจคำ สอน และนำมาปฏิบัติได้	0.85	0.38	มากที่สุด	1.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวมทั้งหมด	0.56	0.50	ปานกลาง	0.74	0.44	มาก

ตาราง 8 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาสอนศาสนา
ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	ทักษะการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	ทักษะการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
	1. ด้านการกำหนดจุดประสงค์ของการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.21	1.40	น้อย	4.10	0.91
1) วิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการกำหนดจุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.23	1.54	น้อย	4.08	1.04	มาก
2) กำหนดจุดประสงค์ได้สอดคล้องกับการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.08	0.28	น้อยที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด
3) กำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ตาม ความต้องการของผู้สอนเป็นหลัก	3.31	1.03	ปานกลาง	3.62	0.87	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	ทักษะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	ทักษะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
2. ด้านการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.19	0.40	น้อยที่สุด	4.54	0.51	มากที่สุด
4) ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ครอบคลุมจุดประสงค์	1.15	0.38	น้อยที่สุด	4.46	0.52	มาก
5) ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการสอนศาสนา	1.23	0.44	น้อยที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด
3. ด้านการเตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ได้ตรงตามแผนการจัดการเรียนรู้	2.92	1.44	ปานกลาง	4.51	0.85	มากที่สุด
6) มีสื่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.15	0.99	น้อย	4.69	0.48	มากที่สุด
7) เตรียมสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยนำเสนอคำสอนในเชิงรุกตามแผนการจัดการเรียนรู้	2.31	1.18	น้อย	4.69	0.48	มากที่สุด
8) ในยุค New Normal มีความจำกัดจึงไม่จำเป็นต้องมีสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ทุกครั้ง	4.31	1.03	มาก	4.15	1.28	มาก
4. ด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมตามแผน	2.85	1.48	ปานกลาง	4.28	0.83	มาก
9) กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความหลากหลายอย่างเหมาะสม	1.85	1.07	น้อย	4.15	0.55	มาก
10) จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	2.31	1.11	น้อย	4.38	0.77	มาก
11) เน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้มากที่สุดมากกว่าการบรรลุจุดประสงค์	4.38	0.77	มาก	4.31	1.11	มาก
5. ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้	3.19	1.44	ปานกลาง	4.31	1.01	มาก
12) จัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้อย่างสอดคล้องกัน	2.46	1.39	น้อย	4.54	0.66	มากที่สุด
13) จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมากกว่าการบรรลุจุดประสงค์	3.92	1.12	มาก	4.08	1.26	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	ทักษะการจัดการเรียนรู้		แปลผล	ทักษะการจัดการเรียนรู้		แปลผล
	เชิงรุก (ก่อน)			เชิงรุก (หลัง)		
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
6. ด้านการสื่อสารอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้	3.03	0.99	ปานกลาง	3.56	1.17	มาก
14) เน้นการอธิบายเนื้อหาที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ	2.62	0.96	ปานกลาง	2.77	1.09	ปานกลาง
15) สื่อสารอธิบายเนื้อหาอย่างละเอียดที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ทั้งหมด	3.31	1.03	ปานกลาง	3.54	1.13	มาก
16) คัดเลือกเนื้อหาและตัวอย่างที่ถูกต้องเพื่อส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้	3.15	0.90	ปานกลาง	4.38	0.65	มาก
7. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ	3.26	0.91	ปานกลาง	4.44	0.64	มาก
17) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมและให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเสมอ	3.23	0.83	ปานกลาง	4.77	0.44	มากที่สุด
18) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เน้นกิจกรรมทั้งด้าน การคิดและการฝึกปฏิบัติ	2.77	0.83	ปานกลาง	4.46	0.66	มาก
19) เน้นการอธิบาย สาธิตหรือดูตัวอย่างคลิป วีดิโอมากกว่าการฝึกปฏิบัติจริง	3.77	0.83	มาก	4.08	0.64	มาก
8. ด้านการใช้คำถามและผลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	2.95	1.07	ปานกลาง	4.36	0.99	มาก
20) มีคำถามและผลป้อนกลับให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.38	1.12	น้อย	4.69	0.48	มากที่สุด
21) มีคำตอบให้ผู้เรียนอย่างชัดเจนในทุกคำถามที่ให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกันไม่ออกนอกประเด็น	3.00	1.00	ปานกลาง	3.62	1.33	มาก
22) ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสตอบคำถามหรือตั้งคำถาม	3.46	0.88	ปานกลาง	4.77	0.44	มากที่สุด
9. ด้านการเลือกรูปแบบและวิธีการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.21	1.10	น้อย	4.41	0.59	มาก
23) เลือกรูปแบบและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.69	1.25	ปานกลาง	4.08	0.64	มาก
24) มีวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบการนำคำสอนมาประยุกต์ใช้ด้วยตนเอง	2.23	1.01	น้อย	4.38	0.51	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	ทักษะการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	ทักษะการ จัดการเรียนรู้ เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
25) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาและค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยรูปแบบและวิธีการสอนในเชิงรุก	1.69	0.85	น้อย	4.77	0.44	มากที่สุด
10. ด้านการสรุปทบทเรียนได้ถูกต้องและชัดเจน	3.15	0.81	ปานกลาง	4.18	1.12	มาก
26) สรุปทบทเรียนได้อย่างถูกต้องตามหลักคำสอนในศาสนา	3.31	0.95	ปานกลาง	4.62	0.51	มากที่สุด
27) เน้นการสรุปทบทเรียนให้ละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง	3.08	0.76	ปานกลาง	3.23	1.42	ปานกลาง
28) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นในการสรุปทบทเรียน	3.08	0.76	ปานกลาง	4.69	0.48	มากที่สุด
11. ด้านการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	2.26	1.35	น้อย	4.44	0.82	มาก
29) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1.85	1.07	น้อย	4.62	0.51	มากที่สุด
30) การวัดและประเมินผลเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้สอนเป็นหลัก	3.38	1.19	ปานกลาง	4.54	0.66	มากที่สุด
31) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการนำคำสอนไปประยุกต์ใช้จริงในยุค New Normal	1.54	1.05	น้อย	4.15	1.14	มาก
12. ด้านการบริหารจัดการห้องเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.74	1.02	น้อย	4.31	0.66	มาก
32) บริหารจัดห้องเรียนที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	1.62	0.77	น้อย	4.38	0.77	มาก
33) จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนคิดและลงมือปฏิบัติ	1.69	0.85	น้อย	4.08	0.49	มาก
34) จัดห้องเรียนได้เหมาะสมกับยุค New Normal	1.92	1.38	น้อย	4.46	0.66	มาก
โดยรวมทั้งหมด	2.60	1.29	ปานกลาง	4.28	0.89	มาก

ตาราง 9 แสดงผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาอนศานาด้าน
เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
1. ด้านการมีแรงจูงใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.35	0.86	ปานกลาง	4.31	0.73	มาก
1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก	3.62	0.77	มาก	4.92	0.28	มากที่สุด
2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกค่อนข้างยุ่งยาก	3.23	0.83	ปานกลาง	3.69	0.75	มาก
3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่แตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น	3.31	0.95	ปานกลาง	4.31	0.63	มาก
4) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.85	0.69	มาก	4.46	0.52	มาก
5) ในยุค New Normal ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.77	0.73	ปานกลาง	4.15	0.80	มาก
2. ด้านการเห็นความสำคัญของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา	3.43	0.66	ปานกลาง	4.48	0.56	มาก
6) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญและจำเป็นต่อการนำมาใช้ในการสอนศาสนา	3.54	0.66	มาก	4.31	0.63	มาก
7) การสอนศาสนาเป็นเรื่องน่าเบื่อ แม้ว่าจะใช้รูปแบบใดก็ตาม	3.92	0.64	มาก	4.46	0.52	มาก
8) การสอนศาสนาควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น	3.38	0.51	ปานกลาง	4.62	0.51	มากที่สุด
9) ผู้เรียนจะสนใจเรื่องคำสอนในศาสนามากขึ้นหากผู้สอนจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.23	0.44	ปานกลาง	4.62	0.51	มากที่สุด
10) ข้าพเจ้าได้รับความมั่นใจในการเป็นผู้สอนศาสนาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.08	0.76	ปานกลาง	4.38	0.65	มาก
3. ด้านการมีความตั้งใจและทุ่มเทกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างกระตือรือร้น	3.49	0.85	ปานกลาง	4.51	0.59	มากที่สุด
11) ข้าพเจ้ามีความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเต็มความสามารถ	3.77	0.73	มาก	4.69	0.48	มากที่สุด
12) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนาเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับข้าพเจ้า	3.38	0.77	ปานกลาง	4.15	0.80	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
13) ข้าพเจ้าจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการสอนศาสนา	3.85	0.69	มาก	4.69	0.48	มากที่สุด
14) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เกิดผลดีเนื่องจากข้าพเจ้าทุ่มเทกับการวางแผนการจัดการเรียนรู้	3.23	1.01	ปานกลาง	4.38	0.51	มาก
15) ข้าพเจ้าทุ่มเทในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยความกระตือรือร้นมากขึ้น	3.23	0.93	ปานกลาง	4.62	0.51	มากที่สุด
4. ด้านการแสดงความคิดเห็นในเชิงพัฒนาต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.37	0.70	ปานกลาง	4.38	0.74	มาก
16) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความน่าสนใจและนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง	3.23	0.44	ปานกลาง	4.69	0.48	มากที่สุด
17) การถ่ายทอดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับผู้อื่นเป็นเรื่องที่ทำไต่ยาก	2.92	0.49	ปานกลาง	3.85	0.90	มาก
18) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรใช้สื่อด้านเทคโนโลยีที่หลากหลายในยุค New Normal	4.08	0.76	มาก	4.08	0.76	มาก
19) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้การสอนศาสนาเป็นเรื่องที่น่าสนุกมากขึ้น	3.23	0.44	ปานกลาง	4.54	0.66	มากที่สุด
20) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาความสามารถในการสอนศาสนา	3.38	0.77	ปานกลาง	4.77	0.44	มากที่สุด
5. ด้านการประเมินตนเองในด้านที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.89	0.75	ปานกลาง	4.63	0.49	มากที่สุด
21) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ข้าพเจ้าค้นพบความรู้ใหม่ด้วยตนเอง	3.08	0.49	ปานกลาง	4.62	0.51	มากที่สุด
22) ข้าพเจ้าได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น	2.46	1.05	น้อย	4.69	0.48	มากที่สุด
23) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกไม่ค่อยได้ช่วยพัฒนาเรียนรู้ของข้าพเจ้า	3.31	0.63	ปานกลาง	4.54	0.52	มากที่สุด
24) ข้าพเจ้าได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.85	0.55	ปานกลาง	4.69	0.48	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ก่อน)		แปลผล	เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (หลัง)		แปลผล
	$\bar{X}$	S. D.		$\bar{X}$	S. D.	
25) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ดีต่อการสอนศาสนามากขึ้น	2.77	0.73	ปานกลาง	4.62	0.51	มากที่สุด
6. ด้านการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการสอนศาสนา	3.48	0.64	ปานกลาง	4.40	0.84	มาก
26) ข้าพเจ้าจะนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้อย่างต่อเนื่องในการสอนศาสนาของข้าพเจ้า	3.23	0.44	ปานกลาง	4.69	0.48	มากที่สุด
27) ความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้รับมีมากพอสำหรับการนำมาใช้ในการสอนศาสนา	3.15	0.55	ปานกลาง	3.54	1.33	มาก
28) ข้าพเจ้าจะจัดหาสื่อ เทคโนโลยี หรือแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ มาช่วยในการพัฒนาการสอนศาสนา	3.77	0.73	มาก	4.54	0.52	มากที่สุด
29) ข้าพเจ้าจะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาประยุกต์ใช้ในการสอนศาสนา	3.54	0.52	มาก	4.77	0.44	มากที่สุด
30) ข้าพเจ้าแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มเติมเพื่อนำมาพัฒนาการสอนศาสนา	3.69	0.75	มาก	4.46	0.52	มาก
โดยรวมทั้งหมด	3.34	0.77	ปานกลาง	4.45	0.67	มาก

ภาคผนวก ง
ภาพประกอบการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ภาพประกอบ 1 แสดงภาพบรรยากาศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในห้องและนอกห้อง
แบบ face to face และแบบ online

ภาพประกอบ 2 ภาพตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ LANLA Model

ภาพประกอบ 3 การฝึกปฏิบัติการสอนศาสนาในห้องเรียน ทั้งแบบ face to face แบบ
 blended learning และ แบบ online

ภาพประกอบ 4 การฝึกปฏิบัติการสอนศาสนาในคริสตจักร และใน online ตามบริบทของผู้เรียน
ในช่วงปิดภาคเรียน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อรรรรณ วรรณฤทัย
วัน เดือน ปี เกิด	15 มีนาคม 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงราย
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2538 ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขาวิชาการสอน วิชาเฉพาะ วิชาเอกสุขศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2542 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2549 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พ.ศ.2553 คริสตศาสนศาสตร์ศึกษา (โท) สถาบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ พ.ศ.2561 (กำลังศึกษา) ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทาง การศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	68 ซอยสาทร 10 ถนนสาทรเหนือ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500